

Y A ĐƠN ĐỒ CẤP

GĂNG SONG

diễn

BÌNH MINH

TRUYỆN VIÊN

 NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA THÔNG TIN

Table of Contents

GẮNG SỐNG ĐẾN BÌNH MINH
LỜI NHÀ XUẤT BẢN
CHƯƠNG MỘT
CHƯƠNG HAI
CHƯƠNG BA
CHƯƠNG BỐN
CHƯƠNG NĂM
CHƯƠNG SÁU
CHƯƠNG BẢY
CHƯƠNG TÁM
CHƯƠNG CHÍN
CHƯƠNG MƯỜI
CHƯƠNG MƯỜI MỘT
CHƯƠNG MƯỜI HAI
CHƯƠNG MƯỜI BA

GĂNG SỔNG ĐẾN BÌNH MINH

(Дажыць да світання)

Tác giả: Vasil Bykov

Dịch giả: Trọng Báu, Thành Châu

Nhà xuất bản Văn Hóa Thông Tin

Nguồn: Vn.militaryhistory

Đánh máy: hoi_ls

Biên tập: Văn.Cường

Ebook: tran ngọc anh



LỜI NHÀ XUẤT BẢN



Vasíl Uładzímiravič Býkaŭ
Василь Владíмирович Быков
(1924 – 2003)

“*Găng Sống Đến Bình Minh*” là một truyện vừa đầy sinh động và cảm động về hành động của một sĩ quan trẻ, trong đó thấp thoáng hình bóng của chính tác giả - một sĩ quan trẻ đã tham chiến và chứng kiến các sự việc được kể ra trong truyện. Cùng với truyện “*Đài tưởng niệm*”, hai truyện “*Găng Sống Đến Bình Minh*” và “*Đài tưởng niệm*” đã đưa tác giả tới bực vinh quang: được tặng giải thưởng cao quý - Giải thưởng văn học Quốc gia Liên Xô (cũ).

Như một tiền định, chàng sĩ quan trẻ Ivanôpxki 22 tuổi, mới tốt nghiệp trường sĩ quan ra cầm quân, gặp gỡ một tình yêu bất ngờ với cô học sinh chuyên nghiệp con một họa sĩ. Và tình yêu gắn kết họ vào lúc bình minh.

“Ra tới bờ sông, chỗ này hoàn toàn yên tĩnh, chỉ thấy hơi oi bức. Ianinca chạy theo những hòn đá nhẵn xuống tận mép nước. - Xuống đi anh, trong lúc bố còn đang ngủ; em sẽ chỉ cho anh xem vườn cảnh của em. Hoa

rồng rồng bắt đầu nở đầy. Anh biết hoa rồng rồng không? Nó chỉ tỏa hương vào lúc bình minh, hương bay ngào ngạt”.

Và trước một trận đánh đơn độc chỉ còn một mình trung úy chỉ huy 22 tuổi là anh, anh chờ đợi nổ tung cả bản thân mình. Nhưng muốn làm công việc vĩ đại đó vì lòng dũng cảm hi sinh cho đất nước, anh cần chờ đến bình minh. Vì sao vậy? Anh đã bị thương kiệt quệ sức lực, không còn có thể tiến đánh hoặc nấp chờ giặc lúc đêm tối. Anh đành nằm phơi mình trên đường cái, chờ bình minh thức dậy, lúc đó kẻ địch sẽ đi trên đường và hi vọng tiêu diệt kẻ thù họa may ra mới thực hiện được.

“Khoảng thời gian đó băng giá và buốt lạnh cứ thấm dần vào nội tạng, anh cảm thấy rất rõ. Tuy đang ở trong trạng thái mơ mơ tỉnh tỉnh, nhưng anh vẫn tri giác được cái lạnh giá đột nhập vào cơ thể kiệt quệ của anh.

Anh cần cố phải sống, chờ đến bình minh”.

Tình yêu mở đầu vào lúc bình minh và cố sống - không cho phép mình được chết dù cơ thể đã cạn kiệt - tới bình minh để thực hiện nhiệm vụ cao cả của mình: hi sinh cho tổ quốc vĩ đại. Toàn bộ truyện toát lên khí thế anh hùng của lớp trẻ được rèn luyện và giáo dục, trung thành vì tổ quốc. Đất nước cần và mãi mãi cần những con người anh hùng như thế, như trung úy 22 tuổi Ivanôpxki trong truyện này.

Tác giả Vasil Bykaŭ đã từng có nhiều truyện được dịch ra tiếng Việt ở Việt Nam, như các truyện vừa đầy xúc động: Bài ca núi Anpơ, Phát tên lửa thứ ba, Xôtnhicôp ... “ Găng Sống Đến Bình Minh” cũng là một loại truyện đầy bút lực của nhà văn. Tất cả những tình huống đầy kịch tính, hiểm nghèo xảy ra với người chiến sĩ Xô Viết, tưởng chừng có thể đánh quỵ ý chí của họ. Nhưng không, bằng sức mạnh tinh thần, bằng đạo đức chân chính của người chiến sĩ vì tổ quốc - như Ivanôpxki - họ vượt khỏi sự gục ngã, không tuyệt vọng buông xuôi mà cố tìm một con đường, một cách để chiến thắng anh dũng vì tổ quốc. Truyện làm chúng ta thật sự cảm động và tin

tưởng vào con người - những con người bắt nguồn từ một nền giáo dục trong sáng, rèn luyện ý chí mạnh mẽ với đạo đức của người anh hùng.

“Găng Sống Đến Bình Minh” luôn mang tới những cảm giác mới cho mọi người chúng ta và vì vậy, truyện luôn luôn là cần thiết và có ích. Cũng cần phải nói tới nghệ thuật xây dựng nhân vật và cách kết cấu tác phẩm giúp ta có cái nhìn đầy đủ, không nhầm chán.

Nhà xuất bản xin được giới thiệu “Găng Sống Đến Bình Minh” từ bản dịch của PGS. TS. Nguyễn Trọng Báu và Thành Châu tới các bạn đọc.

Nhà xuất bản Văn Hóa Thông tin

CHƯƠNG MỘT

- Đủ rồi! Không tranh luận nữa. Hãy tập hợp mọi người lại! - Ivanôpxki nói với Điu-bin, anh chấm dứt câu chuyện và bước ra khỏi góc nhà chứa cỏ.

Chuẩn úy Điu-bin không đáp lại nửa lời. Điu-bin co đôi chân cao lêu đêu, trong chiếc áo khoác ngụy trang trắng trông anh gầy gò và vụng về. Trong buổi hoàng hôn đầy tuyết trắng, đêm ập xuống nhanh đến nỗi các đường nhăn nheo trên mặt của Điu-bin - những nếp nhăn rúm bởi các vết thương - tối sẫm lại, dường như anh đang bực bội điều gì. Sau phút im lặng ngắn ngủi biểu lộ sự bất bình với trung úy Ivanôpxki, Điu-bin bước lên phía trước một cách dẫn dỗi, trên con đường mờ mờ trong tuyết. Anh tiến lại phía cửa đóng kín của nhà phơi lúa. Không cần khép cửa nữa. Điu-bin gạt tung cánh sang một bên làm tấm ván cửa lung lay lệch đi.

- Nào! Tập hợp!

Ivanôpxki dừng lại lắng nghe. Tiếng rì rầm trong nhà phơi lúa bỗng ngừng bật, tất cả im lặng như bị thôi miên bởi một điều không tránh khỏi. Thực ra sự yên lặng lúc này của cả phân đội là quá sức đối với mọi người... Và chỉ khoảnh khắc sau, lộn xộn lại đã bắt đầu. Tiếng cựa quậy, đã nghe có những tiếng nói, và rồi một người nào đó bước đầu tiên qua lỗ cửa tối om ra khoảng tuyết trắng xóa. “Lại Pivôvarốp”, - Ivanôpxki nhận ra, anh lơ đãng nhìn theo cái bóng trắng chiếc áo khoác ngụy trang mới, Pivôvarốp chần chừ trước bức tường tối nhà chứa cỏ. Cũng không để ý được lâu, Ivanôpxki lại bị cuốn hút vào những lo toan của mình, anh lắng nghe tiếng quát tháo hách dịch của chuẩn úy trong nhà phơi lúa.

- Ra mau! Chớ có bỏ quên một thứ gì! Sẽ không trở lại nữa đâu! - Giọng gay gắt nhưng đầy lo âu của Điu-bin văng đến từ sau bức tường gỗ.

Chuẩn úy rõ ra là đang bực tức với trung úy mặc dầu không để lộ ra điều gì. Đuibin có thể bực tức với chính bản thân anh ta bao nhiêu cũng được, đấy là việc của riêng anh ta, nhưng lúc này Ivanôpxki là chỉ huy, không thể cho phép anh ta làm như vậy. Và, Ivanôpxki quyết định một cách dứt khoát, không thay đổi: ngay lúc này phải di chuyển khỏi đây, vì không thể trì hoãn mãi. Anh đã phải trải qua sáu ngày đêm chờ đợi - nó hoàn toàn rất gần, tưởng chừng 30 kilômét mà hóa ra là 60 kilômét - cái điếm anh vừa mới đo trên bản đồ ấy, trên thực địa có lẽ còn thả sức mà đi hơn nhiều nữa. Đêm cuối tháng Chạp thường dài, nhưng có quá nhiều việc dồn xuống trong cái đêm này của họ, đang cướp đi của họ biết bao nhiêu thì giờ quý giá.

Trung úy Ivanôpxki với lấy bó thanh trượt tuyết dựa ở rìa tường - bó của chính anh - và rời khỏi con đường mòn đi sâu vào bãi tuyết, anh vượt lên ba bước trước toàn phân đội xếp hàng ngang. Các chiến sĩ nhanh chóng nắm lấy các thanh trượt tuyết, đội mũ trùm đầu, gió từ một góc nào đó thổi giạt dữ, kéo giật mảnh vải mỏng của chiếc áo ngự trang và thổi tung những đuôi dây buộc áo lên ngực các chiến sĩ. Nếu như Ivanôpxki không phải loay hoay với tất cả những gì thừa hoặc những vật nặng vô ích, thì trái lại, mười chiến sĩ của anh lúc này nom có vẻ thô kệch và kỳ quái trong những chiếc áo bông to xụ. Dưới áo khoác ngự trang là túi đựng đồ, súng, bao đạn và những ổ lựu đạn. Họ còn phải mang theo những thanh trượt tuyết, những đôi giày kền càng. Tất cả đều là cần thiết, và đôi ván trượt lúc này có vẻ như không cần đến, nhưng sau đó, ở hậu phương quân Đức lại hết sức quan trọng. Đôi thanh trượt chứa tất cả niềm hy vọng của anh. Ở ngay chính Bộ tham mưu, anh đã đề nghị để phân đội của anh mang theo những thanh trượt tuyết, và tất cả, từ người đội trưởng luôn bình thản của phân đội trình sát đến thủ trưởng Bộ tham mưu rất hay bắt bẻ và hay làm khổ mọi người bằng các công việc đối với cấp dưới, đều tán thành ý định này của anh.

Một việc nữa là nên tiến hành như thế nào cái ý định này.

Giờ đây, trong lúc anh yên lặng nén sự sốt ruột chờ đợi sắp xếp đội hình cả phân đội, ý nghĩ này lại trở lại với anh. Trong lúc nhá nhem, những thanh trượt được tháo ra, có tiếng va nhau khe khẽ và cả những tiếng động nhẹ phát ra từ những đồ đạc trên người các chiến sĩ. Họ sẽ phải tỏ rõ tài năng như thế nào trên thanh trượt? Không còn thì giờ kiểm tra toàn bộ trang bị mang theo, họ đã gập mình lại trên thanh trượt tuyệt tiến lên trước, lách qua những bụi cây nhỏ trước khi trời tối hẳn. Từ sáng sớm, trung úy đã có mặt tại đài quan sát của tiểu đoàn trưởng tiểu đoàn bộ binh sở tại để theo dõi địch: suốt ngày, bầu trời thấp và u ám, tuyết rơi thưa thớt, nhưng đến chiều tối tuyết bắt đầu rơi mau và dày đặc, trung úy rất mừng. Anh quan sát rõ toàn bộ quãng đường phải vượt qua, ghi nhớ từng vị trí, từng đụn tuyết phủ cứng trên đường. Tuyết vẫn tiếp tục rơi, thật tuyết vời! Nhưng trời vừa tối, gió bỗng đổi chiều, tuyết rơi thưa dần rồi ngừng hẳn, chỉ còn đôi bông tuyết lẻ loi bay trong không trung lạnh cóng, và một cách mù quáng vào bức tường gỗ nhà chứa cỏ. Chuẩn úy Điu-bin đề nghị nán chờ thêm hai giờ nữa may ra tuyết có thể rơi dày hơn. Trong tuyết, các chiến sĩ sẽ điều khiển thanh trượt dễ dàng hơn.

- Còn nếu tuyết rơi không tăng thêm thì sao? - Ivanốpski hỏi Điu-bin, giọng gay gắt. - Cứ nằm cuộn khoanh lại như con mèo mà chờ chắc. Như vậy hẳn nên chăng?

Họ đã tính toán toàn bộ con đường phải đi hết trọn một đêm, bỏ phí thời gian tới nửa đêm là không được. Nhưng không thể không thừa nhận sự thông minh của chuẩn úy - giả dụ đoạn đường vượt qua bị sạt thì không chỉ cả đêm mà hết cả đêm đến sáng vẫn cứ bị mắc kẹt.

Trung sĩ bộ binh Lucasốp có dáng nặng nề, chắc nịch và rất ít lời, anh là một trong những cán bộ chủ chốt của phân đội, đồng thời là mũi trưởng mũi nhọn bên phải. Lucasốp giữ chức vụ trung đội phó, anh là phái viên đặc biệt của tiểu đoàn cảnh vệ Bộ tham mưu tập đoàn quân được cử đến làm nhiệm

vụ này. Nhìn bề ngoài Lucasôp đã thấy toát lên cái gì đáng tin tưởng, trông con người anh đầy sức mạnh với dáng vẻ và cử chỉ ung dung, chính xác.

Một trong những xạ thủ được bố trí ngay cạnh đường mòn là chiến sĩ Khakimôp. Mặc dù chưa có lệnh nhưng khuôn mặt sạm nắng với cặp mày đen của Khakimôp đã căng ra, chăm chú nhìn người chỉ huy. Khakimôp một tay nắm chắc khẩu súng trường, tay kia giữ đôi thanh trượt tuyết và đặt ngay cạnh chân. Cạnh Khakimôp là Xutnhich, một chiến sĩ còn rất trẻ - chuyên gia nổ mìn, song vẻ ngoài ra dáng một chàng trai cương nghị. Xutnhich đang chỉnh lại gói thuốc nổ mang nặng trên vai. Anh là một trong số ít người tự mình yêu cầu được nhận vào phân đội, cùng với người bạn là chiến sĩ công binh Seluđiac, cả hai chuyên trách thiết bị của sở chỉ huy Bộ tham mưu tập đoàn quân. Ivanôpxki chưa được rõ tài năng của chuyên gia nổ mìn Seluđiac thế nào, nhưng về trượt tuyết thì chắc Seluđiac rất xoàng, vụng về, bậc cha chú vào cỡ bốn chục tuổi đầu này vẫn chưa làm sao đứng vào hàng được. Seluđiac cứ loay hoay với bó dây buộc, còn thanh trượt và gậy chống mỗi thứ để một phía. Seluđiac chợt nhận ra phải gom các thứ lại, và thế là anh lại làm rơi khẩu súng trường trên tuyết.

- Hừ, làm gì phải cột chặt đến như vậy? - Điu-bin bước lại gần Seluđiac - Nào, đưa đây.

- Đồng chí biết trượt tuyết như thế nào rồi chứ? - Ivanôpxki hỏi với thái độ bực dọc.

- Tôi ấy à? Vâng thì... đã có một lần nào đẩy tôi trượt tuyết!

“Đã có một lần nào đấy!” - Ivanôpxki bực bội ngẫm nghĩ. Quý bắt hấn đi, cái gã người cứ thẳng đờ ra chẳng biết lo liệu bản thân trước những sự việc bất ngờ. Đáng ra, chính anh ta phải biết hỏi han mọi người, tìm hiểu từng người một, và phải xem xem người ta lắp thanh trượt ra sao chứ. Đẳng này, suốt hai ngày ở Bộ tham mưu, ở cạnh thủ trưởng trình sát, sau đó ở ngay bên tư lệnh pháo binh, trong cục chính trị và bộ phận đặc nhiệm,

nhưng hẳn ta chẳng ngó ngang gì tới việc chuẩn bị. Cả phân đội đã sửa soạn như không có hẳn ta.

Trời tối rất nhanh, đêm đông lạnh lẽo, tuyết dần dần lặng hẳn. Trung úy bắt đầu vội vã. Điubin bận bịu khá lâu với đôi thanh trượt của Seludiac, cho đến lúc buộc xong dây anh mới thôi. Các chiến sĩ đứng trong hàng chờ đợi sốt ruột, những khuôn mặt thắm lại dưới vành mũ trùm đầu. Đứng sau lưng Seludiac, Craxnacutxki đội chiếc mũ nhọn đầu. Cạnh Điubin là Daiat, một chiến sĩ lặng lẽ, đờ ra vì lạnh cóng. Người đứng cuối cùng mũ nhọn là một chàng trai trẻ nhất - pháo thủ Pivôvarốp và cũng là đồng hương của trung úy. Phải, Ivanôpxki chưa hiểu đầy đủ về họ, về những người mà chẳng bao lâu nữa sẽ phải san sẻ cho nhau vinh quang và cái chết, nhưng Ivanôpxki không có quyền chọn lựa. Có lẽ sẽ tốt hơn nhiều cho công việc nếu có những chiến sĩ quen thuộc của anh đã qua thử thách chiến đấu. Nhưng họ đang ở đâu - những chiến sĩ đã dày dạn và qua nhiều thử thách? Lúc này cũng khó nhớ lại được những xóm làng, những nghĩa trang, những cánh rừng, những ngọn đồi, những nơi có những nấm mồ chung và những nấm mồ lẻ loi, nơi an nghỉ của những chiến sĩ khẩu đội của anh - giản đơn thôi là không thể tìm ra họ nữa. Hơn năm tháng chiến đấu, họ không còn nguyên vẹn. Một tuần trước đây, đơn vị chỉ còn lại bốn chiến sĩ cùng với anh vượt ra khỏi vùng hậu phương quân Đức. Nhưng hai chiến sĩ bị rơi vào tình trạng sốt mê man vì cảm lạnh, một chiến sĩ nữa bị thương khi vượt đường ở Alêcxêepxki, cuối cùng chỉ còn lại hai sĩ trác thủ Vôrôncốp và anh. Vào lúc này Vôrôncốp sẽ rất được việc cho anh, nhưng Ivanôpxki đã không thể tìm ra Vôrôncốp. Cấp trên đã phái anh trác thủ này tới tiểu đoàn bộ binh ở tiền duyên, và từ đó khốn thay, không bao giờ Vôrôncốp trở lại nữa...

- Nào... Nhìn đằng trước, thẳng! Nghiêm. Báo cáo đồng chí trung úy...

- Nghỉ, - trung úy hạ khẩu lệnh, rồi nói: - Tất cả đã rõ là chúng ta đi đâu rồi chứ?

- Rõ, - Lucas ôp đáp, giọng trầm trầm. Các chiến sĩ trong hàng im lặng đồng tình.

- Chúng ta sẽ tới thăm bọn Đức. Vì sao và để làm gì thì sau sẽ hay. Còn bây giờ... có ai ai đau ốm không? Không hả? Có nghĩa là tất cả đều khỏe? Ai chưa biết trượt tuyết?

Hàng quân ngăn ngụi lặng đi trong sự chờ đợi căng thẳng, mặt họ sẫm lại, mệt mỏi. Phía dưới những chiếc mũ trùm đầu ngăn băng vải thô, những cặp mắt nghiêm nghị và bình thản nhìn người chỉ huy - người lúc này đang nắm hoàn toàn vận mệnh họ. Trong lúc lặng yên, tuy không phải là tất cả các chiến sĩ, nhưng nói chung họ đều hiểu rằng chốc lát nữa thôi sẽ có những điều xảy ra với chính họ. Rồi họ sẽ hiểu cả, song không hề gì, ngoài việc hoàn toàn tin tưởng vào người trung úy chỉ huy của họ, vào chính cả người chuẩn úy cao ngông - một con người không chịu khuất phục mọi hoàn cảnh.

Qua lỗ thủng của chiếc quần ngụy trang, Ivanôpxki thọc tay vào túi rút ra một cái hộp đựng đồng hồ nặng trĩu. Chiếc đồng hồ này anh tháo ra từ chiếc xe tăng Đức bị bắn hỏng. Đồng hồ vẫn chạy, tiếng tích tắc vui vẻ trong bàn tay anh, những chiếc kim lân tinh sáng ánh. Bảy giờ kém mười.

- Như vậy, lệnh xuất phát của chúng ta là mười hai giờ. Lợi dụng lúc địch đối gác, phân đội sẽ vượt đường theo đội hình chiến đấu. Chúng ta sẽ phải đi sáu mươi kilômét. Rõ cả chứ? Có ai không đủ sức đi không? Để khỏi chậm trễ, cần phát biểu ngay. Sau đó sẽ xuất phát. Thế nào?

Ivanôpxki nói xong, đưa mắt nhìn khắp hàng quân chờ đợi. Không một ai nhúc nhích, im lặng đến nỗi có thể nghe thấy tiếng xào xạc của những bông tuyết rơi xuống mái nhà. Và lần nữa, không ai đáp lại câu hỏi không phải để dằn gì của anh.

- Vậy là hết. Đồng chí chuẩn úy, đi cuối đoàn. Toàn phân đội theo tôi, bước!

Không có ai tiễn họ. Một giờ trước đó ở ban chỉ huy tiểu đoàn bộ binh, họ đã được thông báo tiểu đoàn cần phải giữ bí mật để bọn Đức không chú ý đề phòng. Phân đội Ivanôpxki bằng mọi cách sẽ cố lọt vào vị trí tập kết trước lúc nhá nhem tối, không để địch phát hiện. Tuy nhiên, nếu cần yểm trợ, tiểu đoàn sẽ sẵn sàng trợ lực. Lúc này, quân số của tiểu đoàn chỉ gồm một đại đội bộ binh và người chỉ huy tiểu đoàn cách đây không lâu mới là đại đội trưởng - một thượng úy xạ thủ súng máy. Thượng úy hứa trong trường hợp vạn bất đắc dĩ phải giúp đỡ phân đội, tiểu đoàn sẽ yểm trợ bằng hỏa lực hiện có, dù biết đó chỉ là lời hứa miễn cưỡng theo yêu cầu của đồng chí đại úy chỉ huy phân đội trinh sát Bộ tham mưu tập đoàn quân hiện đang có mặt ở tiểu đoàn. Nhưng đại úy sẽ mau chóng rời khỏi đây, còn tiểu đoàn sẽ phải tiếp tục chiến đấu, hưởng hồ đạn dược của tiểu đoàn không nhiều. Hơn nữa, cấp trên đòi hỏi tiểu đoàn phải dè sẻn đạn dành cho những trường hợp còn cần hơn.

Đúng ra, đại úy hoàn toàn không ép phân đội của Ivanôpxki chuyển ngay đến đây vào chính hôm nay. Hiển nhiên là tuyết rơi đã bắt đầu dụi đi trước mắt họ bãi bồi rộng của con sông hiện ra khá rõ những vệt ngoằn ngoèo của những bụi cây lúp xúp ở giữa trải dài ra phơi mình một cách hoang vắng. Đại úy đại diện Bộ tham mưu tỏ vẻ ngần ngại.

- Đúng thực như vậy đó. Như trên mặt cái đĩa trống trơn. Trung úy hãy tự mình quyết định. Đồng chí thấy rõ hơn đấy.

- Tôi sẽ đi - Ivanôpxki trả lời đơn giản.

- Thôi được, đó là việc của đồng chí. Có thể công việc sẽ diễn ra tốt đẹp hơn: cứ chui vào nơi mà chúng không đợi ấy.

“Có quý mới biết được ông ta thấy ở nơi nào bọn Đức không chờ đón sẵn. Đừng có hỏi thì hơn” - Trung úy bần khoản suy nghĩ một lúc. Song, không thể trì hoãn hơn được nữa, cần phải xuất phát ngay, trùng trùng thực sự sẽ giống như tự sát. Với anh như thế là đã hơi lần chần, đã vượt ra ngoài giới hạn, mặc dầu việc đó không theo ý muốn của anh.

Tuyết có chỗ ngập tới mắt cá chân, có chỗ tới tận đầu gối, các chiến sĩ vẫn đang lướt tới và nối nhau trèo lên gò. Ivanôpxki ngoái nhìn lại, lần đầu tiên anh cảm thấy hài lòng - đội hình ngăn ngùi của anh chấp hành mệnh lệnh nghiêm chỉnh, không một ai rớt lại sau, không có người lè mề. Anh dừng lại và dường như cùng lúc cả đội hình dừng lại. Cần dừng lại một chút để có thể thở lấy sức, cũng cần nằm ẩn nấp, vì từ trên đỉnh quả đồi bọn Đức có thể nhận ra họ. Bãi bồi trên sông và sườn dốc, nơi tiểu đoàn bộ binh bố trí, im ắng đến lặng đi, những tiếng vọng lan xa của trận tuyến chỉ truyền đến phía sau cánh rừng bên phải, ở đấy có một vật gì đó phản chiếu lên những đám mây thứ ánh sáng mờ nhạt trong bóng tối. Ngọn gò với những đường nét mơ hồ của những bụi cây nhỏ chạy chệch về phía sau, những lùm cây phủ tuyết; những đám cỏ dại bò lan trên tuyết giống như những vết rây bẩn. Ra tới bờ sông phải tới một kilômét không kém. Khoảng trống này phải bò bằng cả tay lẫn chân, sau đó những quãng trống thưa buộc phải bò trườn, rồi còn phải tiếp tục xác định cách tiến để có thể nhanh chóng lọt sang phía bên ấy của bãi bồi và mau lẹ đột nhập vào cánh rừng kín. Địch có thể không thấy được.

- Nằm xuống! Tiến theo tôi! Trung úy thì thào ra lệnh và trườn bằng khuỷu tay trên tuyết.

Tuyết dày, tươi mịn như bông nõn và buốt giá. Tuyết bám vào tất cả những kẽ hở của tấm áo khoác ngụy trang, lọt vào bao tay, vào ống tay áo, vào khoảng trống giữa ngực và lọt cả vào trong ủng, tan ra trong đó làm ẩm ướt và lạnh buốt truyền lan ra khắp cơ thể. Cái buốt giá quấy rầy ghê gớm, chiến sĩ lúc run bắn lên vì lạnh lúc cảm thấy tức thở, đặng cổ đến ngột ngạt

vì buốt nhói trong lồng ngực. Ivanôpxki dùng răng tháo bao tay và anh giật dây buộc mũ trùm đầu bằng những ngón tay ướm lạnh. Không có mũ, mặt cảm thấy lạnh hơn, nhưng không bị vướng, đôi tai được mở thoáng, anh đã nghe rõ tiếng xào xạc của gió trong đám cỏ dại và những âm thanh rời rạc không rõ ràng ở phía sau.

Có lẽ họ đã bò trườn đến nửa kilômét, đã thấy một gò thông nhỏ lơ mờ, xam xám hiện ra phía cuối bầu trời đêm u ám. Trong lúc chạng vạng này, bầu trời dường như hòa lẫn vào cánh đồng phủ tuyết. Mười chiến sĩ đã lọt vào giữa cái vệt luống cày và dù có đứng sát gần cũng không thể thấy rõ. Đúng ra chỉ mới tối. Ivanôpxki hiểu rằng chỉ cần một quả pháo sáng vọt lên, có thể thấy rõ như trong lòng bàn tay tất cả các chiến sĩ giữa vệt luống cày trong tuyết. Và chính mỗi chiến sĩ cũng hiểu như vậy.

Nhưng lúc này vẫn yên tĩnh và tối sẫm. Trận giao chiến âm thầm nhưng quyết liệt diễn ra từ phía sau cánh rừng, nơi lúc chiều tối thấy dạo lên những loạt đạn nảy lửa, những ánh hồi quang của các loạt đại bác phía xa. Còn ở phía này, mặt đất phủ tuyết dày dưới khuỷu tay, đôi lúc những đốm sáng như những ngôi sao của pháo sáng lại nở bung trên bầu trời, và chúng cũng mau chóng tắt ngấm trong ánh sáng mờ đục, hỗn tạp của đêm đen.

Cần phải mau chóng vượt qua bãi bồi. Họ còn chưa kịp băng qua được khu vực tiền duyên có con đường nguy hiểm nhất dọc theo con sông nhỏ, các chiến sĩ đã thấy một lả, phân đội bắt đầu bị dăng ra dần. Ivanôpxki bỗng nhận ra không có tiếng thở của Lucasôp phía sau anh. Trung úy ngoảnh lại chờ đợi một chút đồng thời thở lấy sức. Anh biết không được phép chậm trễ ở đây, dù chỉ là một phút. Nhưng rõ ràng đã quá mệt, sự thận trọng đã giảm bớt. Cách không xa có một tiếng động, và là lần thứ hai, rất khẽ. Hình như tiếng khẩu súng trường va vào thanh trượt tuyết. Tập trung chú ý đến cao độ. Ivanôpxki cố căng mắt nhìn sâu vào trong bóng tối lơ mờ ánh tuyết. Một gã cầu thả, không có cách nào gọi khác! Đối với hắn ta lúc này vẫn không có đủ cơ hội để bù lại bằng những lời độc địa kia. Anh đã nhắc đi

nhắc lại không biết bao nhiêu lần rằng cần giữ thanh trượt tuyết bên tay trái, còn súng cầm bên tay phải. Nhưng như đã thấy, một chiến sĩ lúc cần làm gì đó đã dồn tất cả mọi thứ thành một đống trong một tay, và bây giờ thì va, đập...

Phía sau có một cục tròn gồ lên, một chiến sĩ đang cựa quậy trong chiếc áo ngụy trang, anh ta thở dốc, trườn tới và dừng lại ngay chân trung úy. Một người nữa đang di động phía sau anh ta. Xa nữa, không thể nhìn thấy rõ, tuyết và bóng tối mờ ảo đã làm nhòa đi tất cả. Ivanôpxki hỏi, giọng thì thào, khàn khàn, mỗi mệ:

- Bò trườn đấy chứ?

- Thừa đồng chí chỉ huy, bò trườn - Trung sĩ Lucasôp đáp lại cũng giọng thì thào.

- Truyền lại: giãn rộng ra!

Ở một chỗ trũng, tuyết sâu hơn, mọi người bị vùi trong tuyết tới tận vai. Cỏ gai nhọn sắc đóng băng cứng cảm thấy rõ rệt dưới đầu gối ẩm ướt, chắc đầm lầy đã bắt đầu, Ivanôpxki không nhìn rõ địa bàn, như thường lệ anh đoán phương hướng theo sự biến đổi đặc điểm của địa hình mà anh đã làm quen với nó trên bản đồ. Thời gian lúc này là bám trụ vào hố tuyết, từ hố tuyết vượt ra, hướng tới bụi cây ven bờ suối nhỏ và tiếp tục bò dưới lớp cây thấp lúp xúp này. Đoạn đường phải bò trườn còn dài và điều đó sẽ làm họ kiệt sức. Nhưng cốt sao tránh gây ra sự chú ý của bọn Đức. Bí mật của đêm tối sẽ ngụy trang cho họ. Tất cả sẽ có thể bị chấm dứt một cách tồi tệ ngay từ đầu, một khi không vượt qua mà cũng không nhận ra phương hướng.

Ivanôpxki cố xua đuổi những ý nghĩ này, anh chăm chú quan sát phía trước qua màn đêm đặc quánh, hình như bụi cây tối đen không còn xa lắm và phía sau anh là con suối băng phủ kín. Chỗ đó - anh nhớ lại theo bản đồ - nằm vào khoảng giữa, tiếp ngọn đồi là một thôn nhỏ bị mìn phá hủy, bọn

Đức hiện đang ẩn nấp trong đó. Thật ra, công sự đầu tiên của chúng còn gần hơn thế nữa, chừng một trăm mét phía sau con suối. Tới đây phân đội phải rẽ ngoặt rồi đi dọc theo con suối, phải cố tìm cách lườn qua những bụi cây nhỏ, bò giữa những công sự dày đặc của bọn Đức.

Tuyết rơi không chỉ làm dày thêm mà còn làm mặt đất nhão nhoét, cỏ chưa kịp cắt trong mùa hè bị đông cứng vì băng giá kêu sột soạt dưới bàn tay. Họ bò theo đầm lầy. Ivanôpxki sơ suất tì mạnh đầu gối làm vỡ lớp băng mỏng phủ rêu, anh bị tụt xuống nước, phía trên lớp tuyết bó cứng lại. Anh dừng lại lắng nghe xem liệu có bị lộ không, nhưng chỗ đó đã bắt đầu là bụi cây. Anh nắm lấy những nhánh cây tua tủa của bụi miên liễu nhô cao trên tuyết như một bức tường chắn khó vượt qua. Ivanôpxki bò tiếp dưới bụi cây một quãng ngắn nữa, nơi đây được che khuất, anh cho phép phân đội nằm ngoài ra tập hợp và bố trí lại gần hơn. Lùm cây che chở cho họ không bị phát hiện. Từ phía làng, những quả pháo sáng cũng không gây nên sự kinh hoàng nữa. Phía trước còn một cái gò hình muống, trống trải và khá nguy hiểm đối với họ, nhưng nó còn ở tít xa, mặc dầu dưới ánh lửa pháo sáng bọn Đức có thể nhận ra họ.

Lúc này Ivanôpxki hoàn toàn không đủ sức đứng dậy và ngoái nhìn lại phía sau. Ở cuối hàng ra sao? Liệu những người cuối hàng có ngã không. Điều quan trọng là phải giữ vững cả phân đội thành một cụm, tình trạng này nếu bị mất liên lạc sẽ trở thành một tai họa. Thật ra, nếu xảy ra chuyện không may ở cuối hàng, thì sẽ có một người chịu trách nhiệm: đó là Điu-bin, người bò sau cùng phân đội. Nói chung Điu-bin không phải là kẻ ngốc nghếch, anh là người nhiều tuổi gặp rười trung úy. Song Điu-bin vẫn chỉ là người chỉ huy dự bị, và mặc dầu với tính tình của Điu-bin thì đến trời cũng chẳng méch lòng, nhưng liệu anh ta có đủ thông minh và giàu kinh nghiệm chiến trường không? Bản thân Ivanôpxki đã từng là cán bộ chỉ huy trải qua nhiều thử thách, gặp bao nhiêu nỗi khốn khổ trong chiến tranh ngay từ những ngày đầu tháng Sáu. Anh có đôi chút không tin tưởng vào người sẽ thay thế mình, và để chắc chắn hơn, tin cậy hơn, anh thường nỗ lực nhận tất

cả gánh nặng ủy thác ở mỗi chiến sĩ trong đơn vị vào chính bản thân anh. Cuộc va chạm ngắn ngủi hôm nay giữa anh với người chuẩn úy muốn trì hoãn cuộc vượt đường, cảm giác khó chịu ở cả hai người đã qua đi. Dù thế nào đi nữa Ivanôpxki không vội chia sẻ quyền lực của mình với một ai trong công việc này. Anh hoàn toàn tin vào chính anh, vào sự thông minh và quyết đoán của anh. Mọi việc lúc này đều trôi chảy, và tiếp tục sẽ có thể trót lọt, đợi một dịp nào đó anh sẽ nhắc nhở Điu-bin.

Tiếng Lucasôp thì thào phía sau giữa rãnh cày tuyết xốp:

- Đồng chí trung úy, bò đi đâu lúc này?

- Khẽ chứ! Phía sau ra sao?

- Anh em đang trườn tới. Chỉ có Seluđiac rớt lại...

Lại Seluđiac! Khi còn ở tiểu đoàn, tính rù rờ của Seluđiac đã gây ra mỗi thiếu thiện cảm đối với trung úy, nhưng trong lúc chuẩn bị khẩn trương, bận rộn, Ivanôpxki đành bỏ qua, và anh nghĩ rằng dù sao Seluđiac cũng là một chiến sĩ khỏe mạnh, vạm vỡ. Cần có một chiến sĩ công binh cho phân đội, chẳng có thì giờ chọn lựa, phải tóm vội lấy người đầu tiên tiếp nhận - một bậc cha chú quá chậm chạp chẳng còn trẻ trung gì. Chiến tranh quả là điều ép buộc đối với con người, ở đó, ngoài cái sức mạnh và sự huấn luyện. Nhưng các chiến sĩ của anh lại chưa hề qua đợt huấn luyện nào, lẽ giản đơn là không có thời gian. Tròn một ngày, chỉ huy đội trình sát cùng với đội trưởng phân đội đặc nhiệm phải rà đi soát lại bản danh sách chọn lựa các chiến sĩ cho phân đội, và cuối cùng lựa ra được một đơn vị nhỏ, chẳng kịp nghĩ gì đến việc huấn luyện.

Để các thanh trượt tuyết tại chỗ, Ivanôpxki vòng qua người Lucasôp và trườn lại sau theo vết đi cũ của Lucasôp. Seluđiac đã bị rớt lại khá xa và lúc này anh ta đã mệt lử, trườn ỳ ạch trong tuyết, làm chậm trễ cho những người còn lại. Trung úy bò tới Seluđiac anh nói khẽ, giọng gay gắt:

- Có chuyện gì vậy?

- Chà, mướt mồ hôi hột chỉ vì nó! Liệu sắp đến đấy chưa, để còn trượt ván chứ?

- Mau, gấp lên! Gấp lên! - Anh giục Seluđiac.

Mông của anh ta xoay về sau và rung lên, một bao gì nặng như là khối thuốc nổ cộm lên dưới áo khoác ngụy trang. Seluđiac bò lồm cồm bằng cả chân lẫn tay để đuổi kịp Lucasôp. Những chiến sĩ còn lại sau Seluđiac đang cố vượt lên trên. Ivanôpxki né ra cho Khakimôp và Daiat vượt qua, rồi Xutnhich và một chiến sĩ nữa, anh không nhìn rõ mặt vì chiếc mũ trùm kéo sụp xuống. Trung úy chờ Điu bin.

- Có chuyện gì thế? - Một chiến sĩ hỏi sau khi dừng lại một chút bên Ivanôpxki. Trung úy không trả lời. Trả lời sao được khi còn chưa thấy chuẩn úy, phân đội đã bị kéo giãn ra, đội hình hành tiến đã bị phá vỡ mà lẽ ra chuẩn úy hoặc người đi cuối cùng phải biết giữ chặt mỗi liên lạc đã quy định.

- Ai gõ gì ở cuối phân đội thế?

- Có ai gõ đâu? Tôi không nghe thấy.

Lẽ nào anh ta lại không nghe thấy. Ivanôpxki không hỏi tiếp, anh im lặng nghe ngóng. Ngay sát bên anh tất cả đều im như tờ, trên gò thông các chiến sĩ cũng đang im lặng căng thẳng chờ đợi. Và phía trước bọn Đức vẫn nín thinh. Chín thân hình cao thấp khác nhau trong những tấm áo khoác ngụy trang lẫn vào với tuyết, họ nằm giống nhau trong các rãnh tuyết do họ đào bới.

- Cần nghe ngóng. Vượt qua ngay lúc này, tránh gây ra tiếng động - Ivanôpxki nói khẽ và ngắn gọn.

Chuẩn úy Điu-bin không trả lời, còn Ivanôpxki từ phía sau bò vượt qua các chiến sĩ và anh trườn rất nhanh bằng cả tay, chân lên phía trước. Anh không nhìn rõ nét mặt các chiến sĩ của anh, nhưng anh cảm thấy như họ đang hồi hộp chờ đợi, hẳn là có những cái nhìn lo âu dưới chiếc mũ trùm đầu. Trườn đến bên Seluđiac đang thở phì phò và nằm dán xuống rãnh cày, Ivanôpxki nghiêm khắc nhắc:

- Phải nỗ lực hết sức, hiểu chứ Seluđiac?

Một ý nghĩ thoáng hiện, Ivanôpxki lập tức dướn mình trườn vượt lên trước cả đội hình, anh hướng tới mép bụi cây, và bò vào chỗ tuyết sâu nhất. Anh dùng một tay kéo lê đôi thanh trượt trên tuyết, tay kia giữ chắc khẩu tiểu liên; túi đạn xô từ hông xuống bụng, anh hất nó lên lưng. Anh phải gạt những cành cây lủng củng trong tuyết làm phát ra những tiếng rảng rặc. Chiếc áo ngực trang bị vướng toạc ra, đôi thanh trượt cũng mắc vào tuyết không kéo được. Tự rửa thầm mình, Ivanôpxki cố thoát ra khỏi cái bẫy này và anh tránh xa bụi cây, trườn sang phía khác. Nếu đúng thì không xa quãng này sẽ bắt gặp một con suối đổ vào một cái lạch, bắt đầu từ con suối này là đoạn đường nguy hiểm nhất trong tuyến phòng thủ của bọn Đức.

Con suối đó anh còn chưa bò tới, trong khi phía trước có những tiếng động rất gần, tiếng ục ục rồi một vầng sáng bỗng rực lên vẽ một ánh xanh lấp lánh trên khung trời. Người Ivanôpxki nóng bừng bừng vì phải chống với tuyết lạnh, anh chưa kịp nhận ra đó là pháo sáng. Quả đạn sáng không bay về phía họ nhưng lại nở bung ra trên cao như một bó hoa lửa xanh chói lọi trong ngày hội, và cả bình nguyên tuyết trắng với những lùm cây ẩn náu phơi mình ra, lặng đi và co rúm lại. Bình nguyên tràn ngập ánh sáng rực rỡ và vội vã. Dường như có một vật gì rùng rùng rung chuyển, và tất cả bị xô về một phía; trên khắp bãi bồi những bóng người nhoang nhoáng chạy tứ tung. Pháo sáng rơi trên tuyết sau một lùm cây và cổ sáng loé lên trong một vài giây để lại những vệt lửa lạnh lẽo.

Ivanôpxki lặng đi, anh dường như không thở được, ngực bị bóp chặt vì thiếu không khí, gió thổi bụi tuyết quay cuồng sát mặt. Trung úy chờ đợi tiếng súng, tiếng kêu thét của bọn địch sau phát pháo sáng, nhưng bóng đêm dày đặc vẫn cứ tảng lờ, vẫn cứ căng thẳng như báo trước một điềm dữ. Anh nhắm mắt lại trong khoảnh khắc để tránh bị lóa, rồi lại nhìn lên phía trước. Anh phân vân không hiểu pháo sáng bắn từ phía nào, bởi vì theo hướng nó bay lên thì rõ ràng là phía đầm lầy, suối và bụi rậm, bọn Đức không thể bắn từ đấy. Đúng lúc anh phải bò tới phía đó. Lúc này, con đường xem như đã chấm dứt ở đấy, trước mặt anh.

Lucasôp đùng vào đôi ủng Ivanôpxki, nhưng Ivanôpxki không ngoảnh lại và cũng không đáp lại. Bây giờ chỉ còn có một câu hỏi băn khoăn duy nhất: bọn Đức đã đánh hơi ra tay hay chưa? Nếu chúng nhận ra thì công việc hôm nay của họ đã chấm dứt. Còn nếu như chúng chưa phát hiện, có nghĩa là phải mau chóng rút ra khỏi chỗ bất hạnh này.

Một phút trôi qua, vẫn không có tiếng súng, cũng không thấy pháo sáng, Ivanôpxki nghĩ có lẽ tên bắn pháo sáng đã khôn khéo di chuyển trong đêm để đánh lừa. Trung úy đột ngột quay ngoặt vào lùm cây, bò tới bờ suối không cao lắm có mấy cây trăn đen to ngã xuống, anh lăn mình từ bờ suối tới bề mặt phẳng của tảng băng. Phía bờ bên kia là những lùm bụi kéo dài thành một vệt trắng không rộng dọc theo bờ, xa hơn là một quả gò nhỏ có thôn xóm và những đường hào của quân Đức gần bên kho chứa cỏ khô.

Trung sĩ Lucasôp, bám sát trung úy từng bước, và khi nào trung úy dừng lại tỏ vẻ do dự, lúc đó anh lại bò sát bên trung úy, thì thào tận mặt:

- Vượt suối đi...

- Khẽ chứ...

Tình huống trở nên phức tạp. Phía bên này họ dường như đã ở vào vị trí rất sát địch, chỉ còn cách bò dọc theo bờ suối mới có thể lách qua bọn Đức.

Phải nhích được ra chỗ mặt bằng phẳng của dòng suối nhưng ra được chỗ đó phải bò uốn khúc vòng vèo như một sợi dây rối rắm quái quỷ. “Cần phải có bao nhiêu thời gian nữa để có thể lê ra chỗ đóng băng vòng vèo đó?” - Ivanôpxki buồn bã nghĩ. - Nhờ chỗ đó băng không đủ độ cứng thì sao?

Với anh, hình như thời gian trôi qua dài quá đổi mà anh lại quá chậm chạp đến không thể tha thứ được ở trong cái lùm bụi này. Nỗi lo đè nặng lên Ivanôpxki làm anh rùng mình. Trung úy ngoái nhìn lại, phía sau anh các chiến sĩ đã vượt qua con lạch và đang đợi lệnh để vận động lên phía trước. Trong bóng tối xám nhạt, một vài khuôn mặt chiến sĩ ngay gần sát anh cũng không nhìn rõ nữa, những chiến sĩ ở phía sau hoàn toàn không nhận ra được, điều này khiến trung úy nảy ra quyết định mới: bò hẳn lên mặt tuyết.

Lần này anh bò cũng không nhanh hơn, vừa lúc một quả pháo sáng lại vút lên, đồng thời một phát súng nổ bay tới. Trung úy ép mình xuống tuyết cố sức quan sát màu sắc trắng đen lẫn lộn của những cành cây trong tuyết trắng. Không, quả pháo sáng bay ra phía sau họ, sang bên kia bờ suối nơi họ mới bò qua. Thế có nghĩa là bọn Đức vẫn không phát hiện ra. Chờ pháo sáng tắt hẳn, trung úy Ivanôpxki yên tâm tháo dây thanh trượt tuyết và chính anh mau lẹ vọt lên trước bằng cả đầu gối và khuỷu tay. Bóng tối quánh đặc sau khi pháo sáng tắt làm anh không nhận ra những gì trước mặt trong vài giây, chỉ có tuyết và đôi thanh trượt lướt đi. Bỗng lại một lần nữa chói lòa ánh sáng, thứ ánh sáng cực mạnh như ập từ trên trời thẳng xuống sáng bừng cả bãi bồi bờ suối, tuyết trắng lấp lánh, bóng lùm cây in thành một nửa vòng tròn rộng loang loáng chuyển vòng lên bãi. Ánh sáng xanh lưu lại trên mặt tuyết một chút rồi tắt lịm. Ivanôpxki cũng lịm người đi trong khoảnh khắc đó và cảm thấy sắp có hàng loạt tràng liên thanh dữ dội nã thẳng vào cái khoảng trống sáng trắng này. Bao giờ cũng vậy, trong giây phút hiểm nghèo, ý nghĩ của anh phản ứng lại một cách nhạy bén, anh hiểu rằng đó là pháo sáng bắn từ các địa điểm tiền duyên, thế có nghĩa đã hoàn tất rất gần rồi. Nhưng vẫn như cũ, vẫn yên tĩnh, và lần nữa anh lại nhắm mắt lại để khỏi bị quáng. Nếu chúng nhận ra, sẽ dịch lui lại phía sau, vào

con suối, bờ của nó sẽ là chỗ bảo vệ vững chãi... Và nếu không bị phát hiện... sẽ phải bò nhanh lên trước tiếp tục tiến xa chỗ đáng nguy hiểm này, chỗ anh có thể bị rọi sáng cả từ hai phía.

Không hẳn có nghĩa là chúng vẫn không phát hiện ra phân đội, Ivanôpxki táo bạo quyết định vọt lên, anh cảm thấy đó là một điều mạo hiểm mới, tuy nhiên đã thành công. Phải nhanh nữa! Gấp hơn nữa! Với sức mạnh bất ngờ, anh bò dọc nhanh theo bờ suối, vùi mình vào tuyết để tuyết nhét đầy vào mặt mũi một cách không thương tiếc, anh cũng không cho phép mình thở và nhắm nghiền mắt lại. Mở mắt ra và khi sự quan sát trở lại bình thường, trong bóng đêm anh nhận ra có một gò đồng gì đó, cao tới đầu gối che khuất. Nó ở phía bên trái cái làng anh đang quan sát - có lẽ là bờ tiếp giáp giữa cánh đồng lúa và đồng cỏ. Điều này làm anh vui mừng, lúc này anh không thấy sợ pháo sáng nữa, tất cả ý chí của anh hướng tới một mục tiêu duy nhất: tiến lên trước.

Ivanôpxki bò nhanh và khá lâu. Mồ hôi và tuyết ướt đầm ngực và lưng áo quân phục. Anh không ngoái lại sau, điều đó chẳng ích gì, bởi lúc này không thể giục các chiến sĩ. Anh chỉ còn biết dựa vào những nỗ lực của chính bản thân mình, vào nguyên tắc của mỗi người lính là chấp hành mệnh lệnh.

Lại tiếp một quả pháo sáng vọt lên. Ivanôpxki lặng người. Tay hướng về phía trước, anh ép sát người trên mặt tuyết và quan sát: các chiến sĩ nằm theo ép sát ngay sau trung sĩ Lucasôp, đội hình đã bị giãn cách tới hai mươi bước. Cái khoảng tiếp giáp như trên người lúc này đã chấm dứt, chẳng còn gì che khuất họ thấy tiền duyên của bọn Đức. Thật may, kho củi trên gò đã nằm lại đằng sau, quả pháo sáng đang bay về phía hậu tuyến. Phía trước là cả một khu vực rộng, bằng phẳng với từng loại bụi cây thưa thớt trải ra theo từng cụm, nhòa dần trong đêm chạng vạng.

Pháo sáng tắt và tâm hồn trung úy cũng lắng xuống, những khó khăn nhất đã qua đi. Anh cảm thấy niềm vui thoáng tới và vội nén nó xuống. Anh

chưa kịp chuyển bó dây buộc thanh trượt tuyết lên đằng trước thì bất thành linh một phát súng trường vang lên. Kinh hoàng, Ivanôpxki xoay trở lại và theo thói quen anh nắm lấy dây đeo khẩu tiểu liên. Nhưng cả đằng trước, đằng sau, khắp mọi phía anh không phát hiện ra một vật di động nào. Toàn vùng quanh đây đều ăng lạng, chỉ có một tiếng súng nổ, không có một âm thanh nào khác. Vài giây trôi qua, ở hai chỗ trên một bụi cây đột nhiên sáng bùng lên. Ngay lập tức trung úy quan sát đường bay của hai quả pháo sáng vừa bắn, cũng như những quả trước, chúng rơi ra sau trận tuyến, và tiếp ngay hai phát pháo sáng khác lại vút lên soi rõ hai bờ con suối. Trong ánh sáng chói lòa vang lên tiếng nổ chát chúa của một khẩu súng máy từ cạnh đó vãi đạn rào rào, đường lửa đạn chiu chiu vào các bụi cây bên suối, một vài viên va vào gò bật ra ngay chỗ họ vừa ẩn nấp, lửa đạn xanh, vàng bắn tứ phía. Đạn súng máy bắn thăm dò bừa bãi nhưng khá chính xác về phía phân đội. Những luồng đạn đang sục tìm rất gần chỗ nấp, chỉ có khoảng cách là cứu vãn phân đội. Ivanôpxki nằm nghiêng răng ken két vì đôi chút thất vọng - mọi việc đã diễn ra tốt đẹp mà hóa ra hồng từ loạt súng bắn vung vãi không phải là mù quáng.

Họ nằm lại khá lâu, trung úy rùng mình vì lạnh, áo lót của anh nhớp nháp nước bởi áo khoác đã phủ băng, và nói chung toàn thân anh ướt đẫm. Có tới mười quả pháo sáng cùng nổ bùng trên cao, những khẩu súng máy phía bên cạnh không thấy lên tiếng nữa. Lucasôp chạm vào ủng của trung úy Ivanôpxki rũ tuyết, quay mặt hẳn lại sau.

- Cudravet bị thương rồi.

- Nặng không?

Thay cho câu trả lời, trung sĩ nhún vai và cũng quay lại phía sau, có lẽ đang chờ một sự giải đáp từ đó.

Không có một lời rủa, nhưng Ivanôpxki phải đột ngột siết chặt trong lòng bao tay một nắm tuyết. Phải nói ra một cái gì, đã bắt đầu thấy hồng,

song chẳng lâu nữa đâu điều có thể xảy ra sẽ càng tệ hại hơn, bọn Đức rất có thể dễ dàng phát hiện ra họ trên cánh đồng. Dầu sao vẫn phải bố trí lại, phải bỏ lại phía sau, mà lúc này không còn đủ thời gian, Ivanôpxki hạ lệnh cho người chiến sĩ đầu tiên anh thấy trong bóng đêm, ngay sau trung sĩ Lucasôp.

- Seluđiac, đồng chí lùi lại. Mang theo thương binh về phía sau.

Trên khuôn mặt người chiến sĩ công binh thoáng hiện một chút bối rối, mặc dầu anh ta đã dùng toàn thân cào tuyết mở lối, bây giờ Seluđiac đành lộn trở lại và biến vào bóng đêm. Ngay sau đó Ivanôpxki chợt nhớ là không nên phái Seluđiac săn sóc thương binh, tốt hơn hết là cử một chiến sĩ có năng lực hơn. Nhưng Seluđiac đã rời khá xa. “Hãy để anh ta sống” - Ivanôpxki nghĩ với tình cảm khoan dung bất ngờ. Không phải mỗi sự việc đều sẽ như vậy, nhưng đối với người chiến sĩ lớn tuổi này có lẽ có quyền được sống hơn những người khác, dầu sao anh ta cũng là người trụ cột của một gia đình có ba đứa trẻ, và điều đó có một ý nghĩa.

Bọn Đức vẫn lặng im đến nỗi khó có thể phát hiện thấy gì ở chúng, vắng lặng bao trùm, chỉ có tiếng rì rào sau rừng, tiếng đạn đại bác trăn trở nơi xa. Ivanôpxki bối rối và chẳng kịp nhận ra thời gian đang qua nhanh, trung úy chỉ thấy hoảng sợ vì chậm trễ. Thực ra ngay từ đầu anh không dự đoán hết có bao nhiêu tình huống bất ngờ sẽ xảy ra, và lúc này anh thấy băn khoăn: sẽ còn điều gì xảy ra nữa!

Ivanôpxki vọt lên phía trước, nhưng mới bò chừng mười bước anh bỗng lặng người vì thấy những đường đạn đan ngang dọc như cùng lao về phía anh. Nằm dán mình xuống tuyết, trung úy nhìn về phía kho chứa tối sẫm như một cái gò nhỏ ở xa kia, và anh mau lẹ lùi lại phía dưới để lợi dụng một cái bờ nhỏ bé che chở anh vừa mới nhìn thấy gần đấy. Tuy vậy, chúng vẫn có thể phát hiện ra anh. Trên cao có tiếng xèn xẹt và tiếng nổ bụp của những quả pháo sáng, lửa đạn súng máy nhoang nhoáng trong đêm, đạn xuyên vào tuyết và làm tung lớp tuyết đúng chỗ con đường họ sắp đi đến

phía sau gò. Dù thế nào đi nữa, vẫn buộc phải tìm cách rút ra khỏi nơi nguy hiểm này, nhưng không thể liều lĩnh bò qua khoảng cánh đồng sáng rực như vậy.

Có thể họ bị mắc kẹt còn lâu. May là bên trái có một chiếc bờ nhỏ và một bụi cây dương như trời dành sẵn để cứu họ, - nó chỉ vừa đủ giúp cho họ thoát khỏi luồng đạn súng máy từ gò bắn tới. Nhưng ẩn được bao lâu?

Các chiến sĩ nằm bất động, lặng lẽ, chờ đợi quyết định của người chỉ huy và theo dõi những cử động của anh. Lúc này anh đi đến một quyết định duy nhất: bắt khẩu súng máy phải câm họng. Phương án tốt nhất là bò tới gần ổ súng máy từ phía chính diện, phía con suối lên. Cố nhiên chỉ có mình anh mới có thể làm được với kết quả chắc chắn. Cần một người là đủ, vạn bất đắc dĩ mới phải tới hai người, và phải mạo hiểm lén đến sát ổ súng máy, không cho chúng nhận ra.

- Truyền đạt lệnh gọi chuẩn úy đến gặp tôi!

Mệnh lệnh của trung úy được các chiến sĩ nhanh chóng truyền xuống cuối hàng, và Điu-bin bò lên, lặng lẽ nằm bên Ivanôpxki.

- Thế đấy. Cần phải diệt ngay ổ súng máy. - Ivanôpxki nói và không thấy có tiếng trả lời, anh giải thích thêm:

- Nói một cách khác là chúng ta khó bò ra được dưới hỏa lực của nó. Này, hãy cầm lấy bản đồ, nếu xảy ra điều gì, đồng chí hãy thay tôi chỉ huy phân đội.

- Không làm thế được. - Điu-bin im lặng một lúc rồi nói - Nên cử người khác.

- Người khác là ai? - Ivanôpxki hỏi. - Tự tôi sẽ thử xem sao.

Ivanôpxki nằm cởi nút áo bông, anh rút trong ngực ra tờ bản đồ nhàu nát đầy nếp gấp và đẩy thanh trượt của mình lại phía chuẩn úy. Súng máy đã im tiếng, pháo sáng đã tắt lụi trong tuyết, tất cả lại tối mù và im ắng. Nhưng trung úy hiểu rõ, chỉ cần thò người ra ngoài bờ nắp là bọn Đức sẽ nổ súng dữ dội ngay. Hiển nhiên là bọn Đức không bỏ qua bất kỳ một cái gì ở đây.

- Lucasôp, theo tôi! - Ivanôpxki gọi khẽ và không ngoảnh lại, anh biết Lucasôp sẽ không chậm trễ. Trong bóng đêm đen đặc, anh nắm chặt khẩu tiểu liên trong tay và nắn quả lựu đạn trong túi quần, bò dưới bờ nhỏ. Cần phải gấp gấp, nếu không toàn bộ cuộc tập kích đêm nay của anh sẽ mất hết ý nghĩa. Dĩ nhiên điều này không phải đã là tốt nhất mà ngược lại có thể xấu hơn, song anh không tìm thấy một lối thoát khác ra khỏi tình thế này. Trừ phi quay trở lại bằng lối khác, mà lúc này làm điều đó cũng không đơn giản. Ivanôpxki tự nguyện rửa mình một cách độc ác nhiều lần, tay cào tuyết và miệng cứ lặp đi lặp lại: “Nào nện đi chứ! Nện tới đi, đồ súc sinh! Cứ làm toáng lên nữa đi!...”.

Anh cần phải làm thế để khẩu súng máy phải phát hỏa. Khi khẩu súng máy lên tiếng, lúc đó tên xạ thủ sẽ điếc đặc và mù mờ, và anh rất dễ tiếp cận nó. Và như vậy khẩu súng máy sẽ bị phá hủy ngay tức khắc, trước khi pháo sáng kịp rơi trên trời. Nhưng thật quá đổi ngạc nhiên, giây phút đầu tiên Ivanôpxki đã không nhìn ra một hướng bắn nào của khẩu súng máy. Một chút bắn khoánh thoáng hiện trong anh, song lập tức biến mất ngay, Ivanôpxki nhận ra đường đạn súng máy đã đổi chiều, hướng bắn chuyển về phía sau phân đội của anh, về mạn bãi bồi và con suối, vào chỗ họ vừa từ đó bò ra để lườn vào bụi cây. Lần này bọn Đức hoảng sợ thực sự, nhốn nháo một lúc lâu. Một quả pháo sáng nữa vọt lên, bùng sáng rực trên bãi bồi. Xung quanh rõ như ban ngày, từ trên gò đạn rơi vào nhau, bay tứ phía như vòng quạt dày đặc. Một vài khẩu súng máy từ những chỗ khác cũng nhả đạn điên cuồng vào các lùm bụi. Ivanôpxki thoát đầu theo bản năng chúi xuống tuyết, thoáng sau anh đã có thể quan sát chăm chú pháo sáng và lắng nghe

tiếng rít ào ào trên cao. Song chẳng phải dè chừng, Ivanôpxki sớm hiểu ra đây không còn là chuyện đối với anh, mà tất cả là do Seluđiac. Có nghĩa là bọn địch đã phát hiện ra Seluđiac, chúng đã rọi pháo sáng và bây giờ bắn dữ dội.

Khi hiểu ra điều này, Ivanôpxki bỗng run lên vì những ý nghĩ hạnh phúc và vui sướng: thì ra Seluđiac đã đánh lạc hướng địch bằng cách kéo hỏa lực của chúng về phía mình. Không được phép chậm trễ, cần phải lợi dụng ngay thời cơ này, trung úy lập tức lăn vòng trên tuyết, anh chạy bằng cả tay lẫn chân lao lên đầu đội hình phân đội, nắm ngay lấy đôi thanh trượt tuyết:

- Theo tôi! - Anh hạ lệnh to, gần như chẳng cần đề phòng bọn Đức nghe thấy.

CHƯƠNG HAI

Còn mười mét nữa đến rừng, họ không bò trườn mà khom người chạy hết sức, mệt lử, người nọ tiếp người kia chưa tới được bụi cây thấp lưa thưa. Các chiến sĩ nằm trải ra trên tuyết, ngọt thờ; giây phút im ắng đến sững sốt, không ai nói được ra tiếng. Trong lúc này ở mỗi người chỉ có một ý nghĩ duy nhất - thế là đã vượt qua, đã thành công, và điều tệ hại nhất đã lùi lại phía sau. Từ trên ngọn đồi bọn Đức bắn như khuấy trộn họ lên. Như mất trí, chúng nã đạn quyết liệt khắp đồng cỏ, dưới ánh sáng của pháo sáng. Quan sát khắp mọi phía, lúc này bọn Đức bắn về phía con suối cạnh nơi Seludiac nấp. “Phải cảm ơn các anh, các chiến sĩ thân yêu!” - Ivanôpxki xúc động nghĩ, anh nằm trong tuyết thờ nặng nề như hộp từng ngậm không khí. Những cố gắng đầu tiên của anh đã có kết quả, nhưng kết cục sẽ ra sao? Dù thế nào chăng nữa, đồng chí Seludiac, mọi người sẽ nhớ mãi anh - người chiến sĩ đã nhận cái chết chân chính về mình, và cùng lúc trong lòng trung úy thoáng gợn lên sự ghen tị thầm kín muốn được như Seludiac..., trung úy vẫn mong rằng Seludiac còn sống...

Chưa kịp lại sức, Ivanôpxki đã nhồm dậy ngồi hẳn trên tuyết. Những đường đạn lưa thưa thốt xuyên qua bóng đêm ở mãi phía xa đằng sau, và có những luồng đạn khác từ rừng thông sau bãi bồi bắn đáp lại - như thế có nghĩa là tiểu đoàn đã bắt đầu trận đánh, ở đây, trước mặt các chiến sĩ, bên cạnh lùm cây yên tĩnh là sườn dốc trần trụi phủ tuyết với những cụm như bờm ngựa của đám cỏ dại chạy dọc theo bờ ruộng. Ivanôpxki rút đồng hồ xem giờ - 9 giờ 30 phút.

- Ai đã bắn? - Sau khi đã nén giận, trung úy hỏi với vẻ bình tĩnh. Anh nhớ lại phát súng nổ rui ro này.

Không xa chỗ anh, giữa những người nằm bất động, có một người nào đang đào bới và ngời hẳn lên tuyết, trông cái chòm nhọn nhô cao của chiếc mũ trùm đầu, Ivanôpxki nhận ra chuẩn úy Điu-bin.

- Xutnhich nhảu đấy!

- Tôi đã bắn, - Xutnhich nói khẽ, giọng khàn khàn vì cảm lạnh, cảm thấy mình có lỗi, anh cố nhồm lên một cách yếu ớt.

- Vì sao bắn?

Xutnhich xê dịch khẩu súng trường bên chân:

- Thừa vì chốt an toàn bị tụt xuống.

Ivanôpxki nhìn kỹ khẩu súng được quấn băng cuộn băng, anh cau mặt giận dữ. Xutnhich mang khẩu súng trường tự động Tôcarep với mười viên đạn đó là khẩu súng có cấu tạo khá phức tạp và không đáng tin cậy lắm trong chiến đấu. Quả là một tai họa, chẳng khác nào anh ta để sơ xuất trước lúc lao vào cửa đột phá. Lẽ nào lại có thể tiến vào vùng hậu phương quân Đức với vũ khí như vậy?

- Quý tha ma bắt anh đi! - Không ghìm nổi bực tức, trung úy rít lên giận dữ. - Đồng chí đang cầm khẩu gì đấy?

- Súng trường.

- Súng trường nào?

- Súng trường tự động Tôcarep mang số “en em sáu trăm hai mươi tư”

- “en” mới chả “em”! Đồng chí không tìm ra một cái gì tồi hơn thế nữa chứ?

Rõ ràng, chỉ đến lúc này khi đã hiểu rõ điều sơ xuất của mình, Xutnhich mới cúi đầu nhận lỗi. Ivanôpxki bực dọc ngó cái thân hình nặng nề của người chiến sĩ cùng chiếc áo ngực trang ước đẫm buông xuống tận đầu gối. Nhưng tất cả cái vẻ xù xì của người chiến sĩ lúc này lại biểu lộ sự biết lỗi và phục thiện, vẻ phục tùng của anh ta và chút thời gian cấp bách lúc này đã làm nguôi cơn giận của người chỉ huy. Ivanôpxki hiểu rằng xử phạt chiến sĩ và tiến hành nhiệm vụ - một nhiệm vụ mà chính chiến sĩ đó chưa hiểu biết - là không nên. Dầu sao anh không thể xem thường sự kiện này, bởi lẽ chỉ một tí nữa anh ta đã làm cả phân đội bị tiêu diệt.

- Đồng chí hiểu rõ như thế là làm bậy rồi chứ?

- Hãn có hiểu cái quái quỷ! - Lucasôp bỗng lên tiếng. - Một người chúa cầu thả. Chẳng biết vì sao lại tiếp nhận một người như thế?

Xutnhich vẫn lặng yên như trước, đầu cúi gục.

- Vì chuyện ấy mà tôi có thể gửi anh xuống hỏa ngục cho hung thần xé xác ra được rồi đấy! - Trung úy thì thầm răn đe. Hiểu chứ?

Đầu của người chiến sĩ càng thấp xuống, nhưng rõ ràng anh ta vẫn chưa hiểu cần phải nói gì để thanh minh cho mình, và như mọi chiến sĩ mắc tội khác, anh ta đã sẵn sàng đón nhận tất cả.

- Thôi. Để rồi chúng ta sẽ nói chuyện với cậu ấy. - Cảm thấy trong giọng nói của người chỉ huy có nhẹ đi đôi chút, Điu bin nói về dàn hòa.

- Tôi sẽ còn phải trao đổi với đồng chí. - Ivanôpxki báo trước và anh ra lệnh: - Lồng thanh trượt vào chân!

Các chiến sĩ hành động không chậm trễ, móc bộ kẹp vào đôi ủng đồng thời tháo ván trượt, Ivanôpxki nắm lấy đuôi gậy và nhìn khắp lượt, chờ cả phân đội sửa soạn xong

- Tôi sẽ dạy cho hẳn biết! Cái đồ sĩ mũi chưa sạch mà tôi chưa hề gặp thấy này. - Đứng bên cạnh, Lucasôp sộp vừa cắn nhả vừa xỏ đôi bao tay.

- Thôi được, tất cả chú ý! - Ivanôpxki cắt lời Lucasôp bằng giọng thăm thì nhưng rành rõ. - Xong cả rồi chứ? Xutnhich - theo tôi! Tiến!

Trung úy đột ngột rời vị trí, hướng vào khoảng trống giữa các bụi cây. Dưới lớp tuyết xốp đôi thanh trượt lướt rất khó, thỉnh thoảng lại bị thụt vào những vết bánh xe hằn sâu dưới tuyết, đã thế, đoạn đường theo vết bánh xe này lại uốn cong và gồ ghề. Những cành cây như nứu lấy áo khoác ngụy trang, dứt mũ trùm ra khỏi đầu. Mười lăm phút đã trôi qua, trung úy luôn lách qua các bụi cây song vẫn chưa thoát ra được để vào cánh đồng. Đến chỗ này từng trận gió ào tới và trung úy bắt đầu thấy thoáng đãng, anh dùng thanh trượt dò được một bãi phủ tuyết cứng hơn và anh thúc gậy đẩy đi. mãi quan sát phía trước, không nhìn xung quanh, nhưng anh vẫn nghe rõ tiếng thanh trượt lạo xạo phía sau và hơi thở đều đều quen thuộc của các chiến sĩ. Nỗi bức bối về Xutnhich đã bớt, tai hoạ lớn nhất đã qua đi và Ivanôpxki bắt đầu quen dần với cái mất mát là giờ đây cả phân đội chỉ còn lại có tám người. Đúng là không thể hoàn toàn cho qua sự việc đã xảy ra, ngày mai đối với anh mọi người sẽ còn rất cần thiết, còn Xutnhich đáng phải trừng phạt một cách nghiêm khắc. Nhưng sẽ thi hành kỷ luật anh ta thế nào?... Ở đây không thể bắt vào nhà giam, tốt hơn là hoãn lại đến lúc trở về. Về việc này, nói chung họ đã gặp may. Cứ cho là sự việc chưa xảy ra như vậy đi, và nếu cứ giả sử là Xutnhich đã không bắn, giả sử bọn Đức cũng không bắn bị thương Cudravet và cũng giả sử là trung úy không phái Seluđiac - Seluđiac, người đã đánh lạc hướng bọn Đức, thu hút hỏa lực địch về phía mình, thì hoàn toàn có khả năng là đến sáng họ vẫn chưa vượt nổi khoảng cách giáp ranh. Và khi trời đã sáng rõ, pháo cối của bọn Đức sẽ dễ dàng đập nát đội hình của họ. Liệu mười người có quá nhiều hay không? Dù vậy, họ đã lọt được vào bên trong và lúc này chỉ mong sao không chạm trán với những đội tuần tiểu ban đêm của bọn Đức.

Lát sau họ gặp một triền dốc không rộng lắm nổi rõ trên tuyết, thanh trượt lướt dễ dàng về phía trước, cánh tay cử động đã thấy thoải mái hơn. Ivanôpxki nhìn lại, Xutnhich vẫn cố gắng đi theo vết trượt tuyết ngay sau anh, Lucasôp bứt lên nhẹ nhàng và lướt êm trong bóng đêm. Những chiến sĩ khác cũng trượt đi khá đều, trong gió đêm hư ảo nghe rõ tiếng kêu lạo xạo không ngừng của lớp tuyết dưới các thanh trượt. Ivanôpxki tăng thêm tốc độ. Đường còn dài, còn rất xa đối với một đêm đi, và đòi hỏi cần phải đến kịp. Anh vẫn nhớ trên lộ trình đã nghiên cứu hôm trước trên bản đồ, đi không bao lâu nữa sẽ lại gặp một bãi bồi cũng của con suối này. Sau đó cần trụ lại ở bãi bồi một thời gian.

Ra khỏi lùm bụi, các chiến sĩ giữ vững cự ly và phân đội tiếp tục vận động trong đêm mờ xám. Trời vắng sao, không gian bao la của mùa đông chỉ còn là một màu đen bịt bùng, những vết nham nhở của các lùm bụi và hàng cây thẫm lại. Đám cỏ dại và những vật lờ mờ đều mang đầy vẻ bí ẩn. Pháo sáng tiền duyên soi rọi mãi ở phía sau, chỉ nhìn rõ ánh phản chiếu rất nhanh của chúng sau ngọn đồi thoai thoải.

Dần dà, Ivanôpxki thấy yên tâm, mặc dù mọi việc không phải đã hoàn toàn trôi chảy, song bước đầu dường như đã có chiều suôn sẻ: họ đã chọc thủng được tiền duyên địch. Về Seluđiac, suốt thời gian đó Ivanôpxki suy nghĩ mãi điều phi lý đã xảy ra với người chiến sĩ này, và anh thấy ân hận. Dầu người chiến sĩ công binh đứng tuổi này không có gì tỏ ra sáng ý như anh chàng Xutnhich, nhưng có thể ngày mai anh ta sẽ rất hữu ích. Đúng, so với những chiến sĩ công binh khác, Seluđiac đã rủi ro, mặc dù lý ra những chiến sĩ công binh cần thiết hơn nhiều người khác. Nhưng ở đây đành chịu. Trong lúc toàn phân đội nằm phơi mình dưới ánh pháo sáng, có lẽ Seluđiac đã xoay nửa người lại sau và nửa người đó đã bị đạn xuyên.

Còn bây giờ là sự bực mình và nuôi tiếc.

Ivanôpxki hiểu rất rõ rằng, trong cuộc sống không phải mọi điều đều có thể thực hiện được, nhất là trong chiến tranh. Để khỏi rơi vào tình thế hiểm

nghèo, có lúc đành phải dốc lực lượng cuối cùng giành cho kỳ được mục tiêu đã định, chiến đấu với khả năng cuối cùng chống trả mọi sức mạnh tàn bạo của tình thế, nếu không thì anh sẽ làm hỏng việc và có thể bị lộ, bản thân anh sẽ bị hy sinh. Nói chung, chiến tranh là tàn bạo với bất kỳ ai, nhưng trước hết đối với kẻ hèn nhất ngoài chiến trường, kẻ quý trọng cuộc sống của mình hơn tất cả mọi người khác. Tuy nhiên, cũng không ít những người dũng cảm đã hy sinh. Không như trong cuộc sống hòa bình, tại đây, trên chiến trường, số mệnh con người được quyết định và thay đổi trong khoảnh khắc, và để sống được thì con người đó không được một phút nào buông rời khả năng tự vệ. Trong bất kỳ điều kiện khó khăn không tưởng tượng nổi nào cũng phải vượt lên điều khiển lấy cái số mệnh đó.

Nỗi đau đớn bởi sự mất mát đầu tiên hoàn toàn vô nghĩa vẫn bám riết lấy Ivanôpxki, có một lúc nào đó, trung úy tự quên đi khi bị cuốn hút vào những công việc sự vụ thường ngày, nhưng rồi nỗi cay đắng ấy lại trở lại với anh như một vết thương nhói buốt rất quen thuộc trong chiến tranh. Nỗi cay đắng đó vẫn cứ giày vò trái tim anh trong suốt năm tháng trời, và tuy đã có chịu đựng nhưng anh vẫn đau đớn cảm thấy không thể nào quen được với nó. Trong thời gian chiến đấu vừa qua, anh đã vĩnh viễn mất đi bao nhiêu đồng đội thân yêu. Anh nghĩ rằng rồi sẽ quen đi với những mất mát này và có thể sẵn sàng đón nhận những điều không tránh khỏi đó. Nhưng dần có cố quen dần, đôi lúc anh vẫn cảm thấy trong anh một nỗi thất vọng rằng, có lẽ tốt hơn, hãy giơ đầu mình ra hứng lấy một viên đạn bất hạnh - một cái đầu chẳng đáng giá nào sẽ được vĩnh viễn vùi sâu trong nấm mồ như một người thân thiết của anh.

Thậm chí với người bạn tốt nhất của anh là đại úy trinh sát Vôlôc, anh đã không thể chôn kịp. Giản đơn thôi, bởi lẽ họ không tìm đâu ra xẻng cuốc và không có ngay cả mười lăm phút vì từ phía đường nhựa bọn Đức phóng mô tô tới. Vừa bắn trả, họ vừa cùng với Pôgrêpnhiac liệng thi hài đại úy vào tấm vải bạt lều và vội vã liệng cả cuộn vải bạt xuống lấp, cùng với tuyết và lá cây. Người chỉ huy của họ vĩnh viễn nằm lại bên bìa rừng Xmôlenxơ xa

xôi. Sau đại úy là trung sĩ Rucavixun, anh bị trúng đạn ngay trên ngọn gò, đơn vị không thể mang anh đi được, chừng mười phút sau bọn Đức lôi thi thể anh đi.

Nói chung, trong chiến tranh Ivanôpxki may mắn đều gặp được những người tốt, tất nhiên đối với anh, được chiến đấu bên đại úy Vôlôc vẫn là điều may mắn nhất. Bằng sự nhạy bén không thể cắt nghĩa nổi, trung úy nhận ra ngay điều này khi anh trông thấy đại úy trên con đường buổi sớm đầy sương mù trong khu rừng Bôrôp. Quỳ đầu gối, đại úy đang giữ giữ từ trong túi ra vật gì đó đổ vào chiếc mũ lưỡi trai, tấm bản đồ nát đặt ngay bên cạnh, xung quanh đại úy là những chiến sĩ trinh sát kẻ nằm người ngồi. Tất cả đều khoác áo ngụy trang màu lá cây, mũ trùm đầu bỏ ra để lộ mũ ca lô, chỉ có mình đại úy đội mũ lưỡi trai, chính nhờ chiếc mũ này trung úy đã nhận ra ngay người chỉ huy, anh tiến lại và giơ tay chào:

- Đồng chí chỉ huy, cho phép tôi được hỏi.

- Vâng, xin mời cứ hỏi tự nhiên - đại úy mỉm cười bớt vẻ nghiêm nghị của người chỉ huy - Đồng chí hỏi đi, nếu muốn một chút gì. Thật ra chúng tôi còn đủ bằng một hạt bụi đấy.

Rõ ràng đại úy là người chịu đùa và có thể sẵn sàng khoản đãi ngay cả món thuốc lá núi khá nặng, nhưng tất cả thuốc lá của đại úy cũng chẳng hơn gì thuốc lá của trung úy. Lúc này trung úy không muốn hút, anh thích bánh bít cốt hoặc một mẫu bánh mì lớn, đã hai ngày qua anh chưa có gì vào bụng. Sau trận chiến đấu ban đêm gần Crupet bị thất bại, trung úy lạc trung đoàn rồi bị rơi vào vòng vây. Cùng với mười hai chiến sĩ vượt vòng vây, anh bị lạc loanh quanh trong rừng, vừa đi vừa dò tìm đơn vị. Nhưng anh không thấy ở đâu chút dấu tích của trung đoàn, thậm chí dấu tích của sư đoàn. Thình thoảng anh bắt gặp những chiến sĩ của các đơn vị không quen biết, nhưng không ai biết rõ ràng điều gì cả. Trong khu vực tiền duyên tất cả đã bị đảo lộn, bọn Đức vẫn ra sức lùng sục họ. Một ngày nữa trôi qua, chung quanh chỉ toàn là bọn Đức, khắp mọi nơi anh đều đụng phải bọn

chúng hoặc thấy những dấu vết bọn chúng vừa đi qua, và suốt cả một tuần anh vẫn luẩn quẩn trong những khu rừng nhỏ, cố tìm ra lối thoát. Tình thế hoàn toàn mờ mịt, bản đồ vùng này không có, những chiến sĩ Hồng quân gặp trên đường đã cung cấp cho anh tin tức trái ngược lẫn nhau. Chỉ có một điều rõ ràng: khi nào bọn Đức tiến về Matxcova, chúng sẽ bỏ lưng sục. Một vài cuộc đụng độ bất ngờ đã cướp đi mất của anh ba chiến sĩ rồi thêm hai người nữa mất tích trong đêm tối, có thể họ bị lạc và giạt vào những đơn vị khác ở đâu đó, và cũng có thể gặp trường hợp xấu hơn. Cuối cùng chỉ còn lại bốn chiến sĩ với anh, họ lạc vào một khoảng rừng hẻo lánh, nơi tưởng như không có một tên Đức, không thể gặp một chiến sĩ Hồng quân nào, song thật bất ngờ, họ bỗng nhiên chạm trán với nhóm trinh sát này trên đường qua rừng.

Giờ đây, trong lúc trả lời Ivanôpxki, đại úy cố giữ kỳ hết vật gì từ túi ra và quần thành hình một miếng xì gà mỏng teo, ngắn cũn. Những chiến sĩ khác trong khi lặng yên xem sự có mặt của trung úy diễn biến ra sao, họ âm thầm quan sát người chỉ huy của mình.

- Cái bật lửa ra sao rồi, có còn không? - Đại úy hỏi trung úy, tay anh nắn nắn chiếc quần xanh và lộn trái túi ra.

- Bật lửa nào nhỉ? - Ivanôpxki sừng sốt.

Nhưng chợt anh nhớ ra tất cả.

Vào dịp tháng trước, khi ở gần Caratrốp họ đã ở cùng một tuyến phòng ngự với nhau. Chẳng rõ vào hồi nào trước lúc rạng sáng đồng chí trưởng ban trinh sát trung đoàn dẫn tới đài quan sát tiểu đoàn một cán bộ chỉ huy chưa quen biết đội mũ lưỡi trai, tấm huân chương Cờ Đỏ đính trên áo va rơi gabacdin. Vừa mờ sáng, đại úy - người chỉ huy chưa quen biết đó - cùng Ivanôpxki bắt đầu xem xét trận địa phía quân Đức qua ống ngắm pháo binh, rồi đánh dấu vào bản đồ. Sau đó họ cùng đi ăn sáng. Đại úy còn mời Ivanôpxki một miếng “cadobêch” và vừa hút đại úy vừa chăm chú xem chiếc

bật lửa chiến lợi phẩm có hình ông sư của Ivanôpxki. Chiếc bật lửa đó quả là đặc biệt: ấn nhẹ lên lò xo trên người ông sư, một phần đỉnh sọ ông sư toé lửa và xuất hiện ngọn lửa nhỏ.

Cái bật lửa có lẽ vẫn dùng được. Ivanôpxki lúc này nhớ ra, anh móc chiếc bật lửa có hình ông sư nhỏ bé và đen thẫm, ấn ngón tay cái lên lò xo, song lửa không lên, có lẽ hết xăng.

- Hay thật, thú vị thật đấy! - Đại úy nói - Tiếc là không có gì hút.

- Chúng tôi cũng chẳng còn tí thuốc nào, - Ivanôpxki nói.

Nét mặt họ nghiêm trang, đại úy khoác chiếc áo bludông đã rách lên vai. Thực tế chiến trường chẳng vui vẻ gì gây ra một cảm giác không ổn định.

- Các đồng chí thiếu thốn lâu rồi nhỉ? - Đại úy hỏi

- Vâng, từ ngày mười bảy. Khi đó chúng đã đập cho chúng tôi một trận ở gần Caratrôp.

- Rõ cả, nào ta cùng đi. Trên bản đồ của tôi đã đánh dấu đường giáp ranh chỗ này. Thử cùng chúm mũi vào đây xem sao.

Họ lợt qua tiền duyên quân Đức đã bốn ngày đêm, song vẫn chưa phát hiện ra một tuyến giáp ranh nào, hơn nữa, cả tiền duyên chính của bọn Đức họ cũng chưa lần ra. Cuối thu, những chiếc lá vàng rời cành bay lả tả, băng giá ẩm ướt tới sớm sau những trận mưa dai dẳng và buốt lạnh. Những con đường bị tắc nghẽn bởi những đoàn xe ngựa, xe tải, xe kéo của các đơn vị quân Đức ở hậu phương, cả của các đơn vị tiến công. Các chiến sĩ đã thấm mệt vì cuộc hành quân bộ dài ngày theo những con đường lầy lội và còn vì đói và rét nữa. Cảm lạnh và bệnh ho khan bắt đầu tiến công một vài chiến sĩ. Lở loét khắp người làm trung úy bứt rứt. Tiếp theo một chiến sĩ trinh sát nữa bị thương vào chân không đi nổi, mọi người phải lần lượt thay nhau

khiêng anh trên một chiếc cáng tự tạo bằng cành cây và áo mưa, vải lều. Vì vậy họ không thể đi nhanh, nhưng đồng chí chỉ huy hoàn toàn không muốn để người chiến sĩ trinh sát lại. Đó là một chiến sĩ trinh sát tài năng, anh ta nói tiếng Đức rất thạo, vốn là một vận động viên thể thao. Anh có cặp mắt xanh và bộ tóc sáng, mang tên họ là Phích. Phích bị thương thật ngẫu nhiên lúc giữa trưa, cả phân đội rẽ vào làng để hỏi dò đường đi và tìm cái gì đó cho bữa ăn, chính ở ngay đầu đường vào làng họ đã đụng phải bọn Đức. Đại úy Vôlốc liền đâm một nhát dao chí mạng vào cổ một tên Đức đầu tiên vừa bước ra khỏi sân. Có lẽ hẳn là một tên sĩ quan và theo thói quen của người trinh sát, động tác đầu tiên của Vôlốc là đoạt ngay chiếc cặp dã chiến của tên Đức và cả đội vội rút chạy mang theo người chiến sĩ bị thương không còn khả năng lê nổi một bước, có lẽ phát đạn đã động vào dây thần kinh quan trọng làm chân Phích bị co quắp lại như một cuộn dây xoắn. Thêm vào đó, vết thương bắt đầu biến chứng. Phích lên cơn sốt cao. Con đường phải đi còn dài càng làm cho người thương binh thêm đau đớn. Băng luôn bị tuột ra, vết thương chảy máu, Phích nghiến chặt răng cố tự chủ, anh thấy trời đất tối sầm lại.

Một vài ngày như thế trôi qua.

Một lần họ dừng lại nghỉ lấy sức trên một cái gò nhỏ dưới gốc những cây sồi. Cành cây trần trụi, chỉ còn lưa thưa vài chiếc lá sót lại từ mùa hè chạm vào nhau trong gió loạt xoạt, ở đây tương đối yên tĩnh. Họ được những gốc sồi đáng tin cậy che chở. Vừa dừng lại, các chiến sĩ gieo phịch xuống đất. Phích nằm trên cáng, mặt anh nhợt nhạt, mắt nhìn xa xôi, lặng ngắt. Vôlốc ngồi bên cạnh, im lặng nhấm nhấm cọng rơm. Chẳng còn thứ gì để ăn và thuốc hút cũng hết. Hai chiến sĩ trinh sát rời phân đội để xoay sở xem có chút gì ăn cho thương binh không.

- Phích này, nghe đây! - Bỗng đại úy nói. - Cậu đừng lo: phân đội sẽ không bỏ cậu đâu. Chúng mình sẽ mang cậu đi theo, và mọi việc sẽ trôi chảy cả thôi. Điều chủ yếu là đừng mất tinh thần.

- Đưa cho tôi khẩu súng ngắn, - Phích cất giọng phều phào.

Suốt hai ngày liền anh không ngớt đòi khẩu súng ngắn của mà mà anh ngờ Vôlôc đã lấy khỏi bao súng của anh. Từ đấy, bất cứ ai hỏi chuyện, Phích cũng mở đầu và kết thúc câu chuyện bằng việc phải trả lại khẩu súng ngắn cho anh.

- Cậu cứ đòi bằng được khẩu súng của cậu làm gì! Mình sẽ trả lại khẩu súng cho cậu. Nhưng trước hết, cậu cần hiểu bọn mình hơn.

- Trả lại khẩu súng cho tôi. Các anh cầm để làm gì? Việc gì các anh phải lo? Để thanh minh cho lương tâm của các anh hay sao? Hãy mặc tôi, đại úy ạ...

Không còn thuyết phục được Phích nữa, đại úy hiểu rõ điều đó và chẳng khuyên nhủ thêm. Tình thế của họ không phải đã là ảo tưởng, và họ cũng không cần bất kỳ thứ ảo tưởng nào. Tình trạng của Phích rõ ràng đã trở nên tuyệt vọng, chính bản thân Phích và cả tám chiến sĩ trong đội đều biết rõ, chỉ trừ có người bạn cũ của Phích là trung sĩ Rucavixun, suốt đường hành quân anh luôn chăm sóc Phích... Nhưng điều rủi ro lại ở chỗ khả năng của chính Rucavixun cũng rất hạn chế, Phích gày tọp đi trông thấy và Rucavixun thật ra đã không thể giúp gì được cho Phích hơn. Rucavixun buồn rầu ngồi sát bên người đồng chí, anh dùng chiếc khăn rây bẩn lau những giọt mồ hôi lạnh giá trên trán đã tái ngắt của Phích.

- Chao ôi! - đại úy thốt lên,- Chúng mình phải làm gì với cậu đây?

Một câu hỏi hầu như có tính khẳng định, không một ai có thể và có ý định trả lời câu hỏi ấy của đại úy. Và chàng đại úy cũng không đợi một sự trả lời, anh ngẫm nghĩ lầm rầm ra tiếng. Lần này đại úy chẳng kịp nghĩ ngợi lâu, hai chiến sĩ trinh sát trở về và báo tin không thấy một xóm làng nào. Có một căn nhà của người gác rừng trống không phía bìa rừng bên cạnh, song chẳng kiếm được một cái gì khả dĩ có thể ăn được ở đây. Nhưng có điều là

khi quay về, hai chiến sĩ trinh sát nhìn thấy những chiếc ô tô vận tải Đức tiếp nối nhau chạy dọc theo con đường vào khu rừng bên cạnh, tại đây những chiếc xe này bốc dỡ hàng xuống và chạy xe không theo con đường cũ trở ra. Chắc trong khu rừng nhỏ có một kho hàng khổng lồ của bọn Đức được chuyển tới từ một căn cứ nào đó.

Dĩ nhiên họ đều hiểu rằng, các kho có thể chứa những thứ khác nhau: mìn lựu đạn, bom đạn, nhiên liệu, quân trang, hàng hóa, khí tài công binh hoặc cũng có thể là khí tài hóa học. Song có thể đây là một kho lương thực. Khả năng phỏng đoán này có lẽ do số chiến sĩ quá đói, và đại úy đứng phắt dậy:

- Ở đâu? Có xa không?

- Cách đây chừng hai kilômét.

Thế là họ rời vị trí, nhanh chóng vượt xa khỏi những gốc sồi. Họ đi vòng men theo rìa các khe mòn rồi vượt qua đồng cỏ nhỏ bé ẩm ướt. Và lần nữa họ lại luồn dưới các bụi gai rậm rạp. Theo lệnh của Vôlôc các chiến sĩ lách ra khỏi bụi, cùng lúc tất cả đều lặng người đi. Qua khu rừng trăn, họ nhìn thấy rõ trên con đường gập ghềnh, lở loét chạy vào khu rừng thông thưa thớt, những chiếc xe tải Riutxingơ bảy tấn chất đầy hàng chuyển động nặng nề. Chúng đã bốc dỡ xong hàng xuống một địa điểm nào đấy và lại mau chóng chạy xuống phía dưới, có lẽ chúng vận chuyển một chuyến mới.

Đại úy ngồi xuống ngay chỗ anh vừa đứng, rút ống nhòm ra. Mấy chiến sĩ hạ cánh Phích xuống đất.

- Ui chà! cậu này, cái gì đồn đồn ở đây thế nhỉ! Thôi đứng rồi! - Đại úy ngạc nhiên. - Đấy, đấy, có dây thép gai rào quanh nhé. Nhìn chung các lối vào đều dễ dàng. Kiểu này thì khi nào trời tối sẽ... - Đại úy vừa nói, vừa trao ống nhòm cho Ivanôpxki. - Nào, hãy ước lượng thử xem.

Tìm một khoảng trống giữa các cành trụi, trung úy hướng ồm nhòm về phía rừng. Anh nhìn thấy khá rõ những chiếc xe vận tải đang dỡ hàng xuống. Những người khuân vác có lẽ là tù binh, cách xa họ một chút là bóng những tên lính gác trong những chiếc áo ca pốt dài đen thẫm, súng trường trong tay chúng nhìn thấy lờ mờ. Trên ngọn đồi con dưới những cây thông cao mọc thưa thớt là một dãy dài những chiếc hòm màu xanh, màu vàng to kênh càng. Những đồng xếp trước được phủ vải bạt kín.

- Cái gì đây mới được, lạ thật? - Đại úy suy nghĩ rồi nói. - Nhưng cũng vậy cả thôi. Chúng ta sẽ tổ chức một trận bắn pháo hoa khắp vùng Xmôlenxơ. Rucavixun, cậu có lựu đạn chống tăng không? cháy được chứ? Tốt. Pôg्रेpnhiac, thuốc nổ cậu vẫn chưa vứt đi đấy chứ? Cũng cần phải chuẩn bị cả pháo sáng. Tất cả sẽ có tác dụng.

Ngay tức khắc trong khu rừng trăn, đại úy vội vã trình bày kế hoạch tiến công vào kho bọ Đức. Giữa một nhóm chiến sĩ đói rét và mỏi mệt, đại úy phân công trách nhiệm. Việc chăm sóc thương binh thoát đầu anh giao cho hai chiến sĩ, nhưng sau rút bớt chỉ để cho một mình Rucavixun cáng đáng. Anh chỉ định Ivanôpxki sẽ thay thế anh. Họ quyết định xuất phát lúc trời vừa tối.

- Đêm nay sẽ vui phải biết nhé! - Đại úy sung sướng xoa xoa đôi tay lạnh cóng vào nhau. - Chà, lúc này giá có thuốc mà hút nhỉ.

CHƯƠNG BA

Có lẽ làm nổ tung kho là cách tốt nhất, cần chui qua lớp kẽm gai, đặt một khối thuốc nổ có dòng dây dẫn điện dưới đồng hàng đó. Phải đánh lạc hướng tên lính gác. Ivanôpxki biết rõ tới một lúc nào đó đại úy Vôlôc sẽ chỉ thị phải tiến hành công việc này ra sao. Có một vài biện pháp, song tốt hơn cả là nên diệt tên lính gác, nhưng nếu mục tiêu quá lớn, không phải một mà nhiều lính gác thì chưa chắc đã tiêu diệt được tất cả chúng.

Không thôi nghĩ về chuyện đó, Ivanôpxki dùng thanh trượt thông thả trượt từ ngọn đồi con mờ nhạt hơi đêm xuống. Trong đêm tuyết anh không nhìn rõ đâu là chỗ gò, đâu là khe mương, anh chỉ cảm nhận điều này qua tác động của thanh trượt lên đôi bàn chân, lúc bỗng thấy nặng trĩu và phải nhờ sức đẩy của gậy mới đi nổi, lúc thanh trượt lại lướt băng băng trên tuyết nhẹ bỗng. Ivanôpxki luôn giữ đúng hướng nam, thỉnh thoảng anh lại kiểm tra theo địa bàn. Trong màn sương mờ mờ, Ivanôpxki khi đi gần con đường có vết trượt tuyết, khi lảng ra xa; một con suối uốn quanh co bên phải và anh nhận ra nó bởi hàng cây mọc không đều ven bờ. Phía trái con suối là đoạn cuối của những gò đồng không cao lắm, cắt ngang con đường trượt tuyết.

Ivanôpxki tạm dừng lại sau khi trượt qua bờ sườn dốc tiếp nối nhau thoải thoải. Ván trượt kêu lách cách trong lớp vật gì đó khô khốc, trung úy nhìn hướng để vòng tránh lối đó. Các chiến sĩ đã tới sau anh, từng người từng người một, rồi cùng dừng lại.

- Thế nào? - Ivanôpxki lớn tiếng hỏi. Ở chỗ này chắc không ai có thể nghe thấy.

- Đồng chí trung úy, hãy làm cho người ấm lên đã, - Lucasôp đáp, anh thở nặng nhọc và đến gần Ivanôpxki. Hơi nước trắng tỏa ra từ thân hình nặng nề của anh, ngay trong đêm tối vẫn thấy rõ. Xutnhich vốc vào lòng

bàn tay một nắm tuyết, anh dựa trên gậy trượt và nhai tuyết rau rầu. Khakimôp và Craxnacutxki cũng mau chóng đến gần. Không rõ một người nào còn đang tụt xuống sườn dốc.

- Điubin! - Ivanôpxki gọi.

- Có lẽ Điubin đang đi tới, - Mãi sau mới có một tiếng nói. Trung úy nghĩ: nếu đây là người cuối hàng thì có nghĩa là toàn phân đội đã đầy đủ, và có thể xuất phát

- Đồng chí chỉ huy, giá mà nghỉ lấy hơi một chút? - Craxnacutxki hỏi bằng một giọng than thở.

Ivanôpxki nhìn đồng hồ. Kim lớn đã chỉ tới số 12, còn kim nhỏ chỉ số 1.

- Hãy tạm gác việc nghỉ ngơi lại, - trung úy nói - Chúng ta đang bị chậm.

- Gân khớp gối rung bần bật lên cả rồi đây.

- Cố gắng co vào, co vào, thử xem. Rồi sẽ thấy dễ chịu thôi. Nào, theo tôi, tiến!

Anh sợ nghỉ sẽ làm các chiến sĩ mất khí thế, bản thân anh biết rõ, dừng lại nghỉ ngơi, lúc đi tiếp sẽ khó lấy lại được tiến độ như trước. Quan trọng là giữ cho được tốc độ đã định trên chặng đường đi suốt đêm, và có thể còn phải đi hơn thế nữa. Anh biết: phải tận dụng toàn bộ nguồn tàn lực trời dật lớn hơn nữa, lúc đó mọi người sẽ thấy dễ chịu hơn.

Nhưng dù không muốn, sự mỏi mệt vẫn lấy đi sức lực của bản thân trung úy và anh bắt đầu nhận thấy càng rõ ràng cái nhìn gan lì của anh đã phải nhắm vào mặt đất, để nhận ra trước mắt thấp thoáng đều đều những mũi thanh trượt lướt qua. Lát sau anh ngẩng lên, cố bứt cái nhìn cắm xuống mặt tuyết, và phát hiện thấy phía trước có cái gì xám xịt, giống như bức

tường chắn cao của một khu rừng. Đó quả thật là một cánh rừng án ngữ đường tiến của đội, những cây thông cao vút đang rì rào trong gió một giọng điệu buồn tẻ. Ivanôpxki hơi ngạc nhiên, trên bản đồ khu vực này không hề đánh dấu một cánh rừng nào, hơn nữa lại là rừng thông. Anh nghĩ, có thể đã bị trệch hướng, và hấp tấp kiểm tra lại địa bàn. Nhưng không, hoàn toàn đúng hướng, địa bàn vẫn tốt. Hướng đi của anh là 2100, nhưng vì sao lại có cánh rừng này? Hành động thế nào đây; xuyên thẳng qua rừng không thay đổi hướng đi, hay đi vòng? Nếu vòng sẽ phải vòng theo lối nào?

- Đồng chí trung úy, cho dừng hút thuốc chứ? - Từ phía sau, Lucasôp hỏi. Chẳng rõ vì sao Lucasôp lại đến trước cả Xutnhich, còn vì sao Xutnhich lại tụt lại sau khó mà đoán được trong đêm. Điều này đã phá vỡ đội hình qui định trong cuộc hành quân. Ivanôpxki buột miệng hỏi:

- Tại sao đồng chí lại ở đây?

- Cậu công binh ở đằng kia... Tôi đã phát ngấy lên khi cứ phải bám lấy gót cậu ta.

Có lẽ những chiến sĩ của anh đã bị trải dài ra, điều đó thật tệ hại. Ivanôpxki cho rằng, đi theo con đường trượt tuyết sẵn có là tốt nhất. Anh cất kỹ địa bàn vào ống tay áo, suy tính căng thẳng xem cần xử lý như thế nào trước cánh rừng, đồng thời chờ những chiến sĩ còn ở phía sau kịp đến.

Năm phút, rồi mười phút trôi qua kể từ lúc Khakimôp và Craxnacutxki đến bên anh, vẫn chưa thấy những chiến sĩ còn lại tới. Anh sốt ruột chờ đợi, cảm thấy không chịu đựng nổi. Các chiến sĩ mỗi một, dừng lại một cách chật vật, họ đè cả thân mình lên đầu gậy trượt cảm ngập trong tuyết. Họ đã nghỉ ngơi như vậy. Tất cả thở mệt nhọc, đứt quăng và dùng tay vốc tuyết.

- Đồng chí trung úy, liệu chừng sắp đến chưa? Craxnacutxki hỏi bằng một giọng yếu ớt. - Đồng chí biết đấy, chẳng còn đủ sức nữa...

- Những người còn lại đâu? - Thay câu trả lời trung úy hỏi, giọng lo lắng.

- Họ vẫn đang đi. Có lẽ Daiat bị rớt lại. Chuẩn úy còn ở lại chăm sóc cậu ấy.

- Còn Pivôvarốp?

- Đấy, có ai đang đi kia kìa.

Từ trong bóng tối lẩn màu tuyết nổi rõ một hình khối sẫm và một bóng trắng lướt ra. Đó là Pivôvarốp.

- Những người khác nữa đâu? Trung úy hỏi.

- Tôi không biết. Hình như phía sau không còn ai - anh chiến sĩ trả lời, giọng nghe dễ chịu. - Ở đây tôi dừng lại buộc giày vào ván trượt khá lâu...

- Được. Tất cả trượt tiếp.

Ivanôpxki không thể chờ lâu hơn được nữa. Chuẩn úy không phải là một anh lính mới, chắc chắn đồng chí đó sẽ không dừng lại trong những trường hợp không cần thiết. Con đường mòn lại hiện rõ trên tuyết với những vết trượt, chuẩn úy sẽ đuổi kịp thôi. Ivanôpxki rẽ ngoặt sang phải vòng ra phía ngoài rồi đi dọc theo bìa rừng. Anh quyết định không dẫn phân đội xuyên rừng để tránh đụng bất ngờ một khe sâu hoặc một cây đổ chắn ngang ở chỗ nào đó, và như vậy sẽ không bị mắc kẹt giữa rừng dây. Hơn nữa, ban đêm trong rừng mà sử dụng ván trượt vẫn là một việc hết sức khó khăn.

Chưa biết rõ phải đi vòng cánh rừng ra sao, anh dò dẫm từng bước dọc bìa rừng mấp mô ngoằn ngoèo, con đường mòn như lặn lại tất cả những chỗ lượn, chỗ rẽ mà chưa hề được biết. Các chiến sĩ đi thận trọng hơn lúc ở cánh đồng; dưới những gốc thông cao, trong những lùm cây non lúc nào

cũng có cảm giác như có những bóng đen thăm hình người, nhưng tiến lại gần thì đấy chỉ là những cây thông non.

Gió đã mạnh lên và lúc này họ đi ngược chiều gió thổi. Chiếc áo khoác ngụy trang bằng vải thô mỏng căng phồng sau lưng phần phật như cánh buồm. Ivanôpxki cảm thấy tốc độ bị giảm đi rõ rệt và anh hơi ngờ hướng anh đi chưa hẳn đúng, nhưng trái lại anh không thấy ngần ngại. Lúc giật mạnh thanh trượt để lao nhanh, lúc lướt đi bằng những bước nhip nhàng, trung úy thận trọng quan sát mọi phía. Thỉnh thoảng anh lắng nghe âm thanh phía sau, cố xác định xem liệu Daiat và Điu-bin có đuổi kịp không.

Điu-bin đã hoàn toàn không đuổi kịp họ, rừng đột ngột chấm dứt. Sau cùng họ tới được cuối bìa rừng phía tây. Xa hơn là cánh rừng lá nhọn chạy về phía nam lượn dần rồi lệch hẳn về hướng đông nam. Chỉ tới chỗ này Ivanôpxki mới chịu dừng lại chờ. Anh thở phào nhẹ nhõm. Trong lúc đợi, anh cầm chiếc gậy vào tuyết, cần phải xác định phương hướng theo đúng bản đồ.

- Ở đây ai có bật không?... Pivôvarốp, đồng chí có không?

- Thưa đồng chí trung úy, có!

- Đưa lại đây.

Không tháo ván trượt ra, Ivanôpxki ngồi xõm trên tuyết. Pivôvarốp thận trọng trùm chiếc áo bạt lên người trung úy - màu tuyết trắng thoáng qua rồi sau đó là tối đen và im lặng. Trung úy soi chiếc đèn pin chỉ để lộ một đốm sáng mờ yếu lên chiếc bản đồ rách nát, tất cả đều rõ ràng.

Tới đây con suối uốn khúc rất rộng về một phía, vì vậy anh ta đã không thấy rõ nó trong bóng tối và trạm trán phải rừng. Nhưng hà tất đã là cần thiết cứ phải đi theo cái dòng chảy uốn lượn của con suối, tốt hơn cả là ngay lập tức theo hướng nam bằng cách cắt ngang con đường vòng vèo khá nguy hiểm này. Quả thực, không có suối, việc định hướng trong đêm khó khăn

hơn, đã thế bản đồ lại không chính xác. Rừng thông làm họ phải đi vòng quanh ấy hoàn toàn không được đánh dấu trên bản đồ các nhà đo đạc chỉ thích ghi trên bản đồ những vành đai nhỏ gồm các bụi cây. Trước kia có thể đây là những bụi cây, còn bây giờ, đây! Cánh rừng quý quái đang vẩy lá, kéo dài trên hai kilômét và suýt nữa dẫn trung úy tới lâm lẩn.

Khi nhận rõ mình đang ở đâu, Ivanôpxki chui ra khỏi chiếc áo bạt và hỏi:

- Không thấy chuẩn úy à?

- Còn chưa thấy. Chúng ta chờ chứ? - Lucasôp hỏi Ivanôpxki nhìn chăm chăm vào bóng đêm với niềm hy vọng cuối cùng, anh lắng nghe, nhưng phía sau chẳng có một ai. Sự vắng mặt của chuẩn úy khá lâu đã gây nỗi lo lắng thực sự cho mọi người, những phỏng đoán khác nhau về điều không may đến với chuẩn úy đã nảy sinh trong đầu trung úy, nhưng anh cố gạt bỏ, anh tin chắc Điu-bin sẽ đuổi kịp phân đội. Lúc này cần phải hành quân tiếp và cần có một người đi cuối phân đội. Người có quân hàm cao nhất sau cán bộ chỉ huy là trung sĩ Lucasôp, Ivanôpxki quyết định:

- Trung sĩ Lucasôp, đồng chí sẽ đi cuối phân đội. Không để một ai rớt lại, đồng chí rõ chứ?

- Rõ - Lucasôp trả lời rần rỏi và nhường lối cho những người ở sau đi qua anh lên trước.

- Thăng tiến! Lao nhanh nước rút, nhằm theo mục tiêu.

... Lúc này họ hầu như chỉ hướng tới mục tiêu.

Trời tối hẳn, tuyết mỏng bắt đầu rơi trên mặt đất ẩm ướt. Yên tĩnh. Tuyết sa nhẹ nhàng, mềm mại. Những bông tuyết như những vân hoa tuyết đẹp vẽ những đường vòng trong khoảng không rồi uyển chuyển hạ êm trên mặt đất. Sau đó mưa tuyết mạnh dần lên và đến tối những bông tuyết to rơi

xuống, treo lơ lửng dưới các cành cây, dính đầy trên đầu, trên vai, trên cánh tay các chiến sĩ. Họ kiên nhẫn ngồi trong lùm bụi và chờ đợi. Ngồi bất động trong vài giờ, tất cả rét run lập cập, Phích được đắp bằng chiếc áo mưa bạt ướt, anh rên khe khẽ trong trạng thái mê man. Trước hoàng hôn, đại úy Vôlôc và một chiến sĩ trinh sát nữa là trung sĩ Balaencô đã xuất phát để quan sát kho hàng bọn Đức mà từ trong bụi rậm đã nhìn rõ đôi chút:

Mười lăm phút sau, Balaencô thở hổn hển chạy về phân đội truyền lệnh của đại úy yêu cầu để Phích và một chiến sĩ nữa ở lại trong rừng, còn toàn đội vận động tới bìa rừng. Các chiến sĩ nhồm dậ, mau chóng tiến tới chỗ người chỉ huy. Từ đây đến kho tưởng có thể với tay là tới, nhưng tuyết rơi và giữa lúc tranh tối tranh sáng, địch không dễ dàng phát hiện ra họ. Đại úy tuyên bố dứt khoát rằng, phải hành động ngay, không thể đợi đến đêm, bởi vì lúc này sự cảnh giác của bọn lính gác giảm bớt và còn vì chúng đã sục sạo suốt cả ngày chưa được nằm. Không một ai phản đối ý kiến của đại úy, họ chăm chú nghe từng lời của anh và lặng lẽ thi hành chính xác. Cuộc tiến công phá hoại này đối với Ivanôpxki còn hoàn toàn mới mẻ và khá đặc biệt, anh hoàn toàn tin tưởng vào đại úy và nỗ lực hoàn thành các mệnh lệnh của đại úy.

- Tuyết rơi thật đúng lúc. - Ivanôpxki nói, khi được bố trí bên cạnh đại úy.

Đại úy quay lại, nét mặt anh có phần lo lắng và chưa thật yên tâm.

- Chưa phải đúng lúc lắm đâu. Chúng không nhìn thấy ta, nhưng ta cũng chẳng nhìn thấy cái địch gì.

Khó đoán trước là sẽ tốt đẹp hơn, nhưng tuyết vẫn không ngừng rơi, và đại úy quyết định hành động. Đại úy để bốn chiến sĩ và một khẩu súng máy chiến lợi phẩm MG đặt dưới quyền chỉ huy của Ivanôpxki, ngay bên bìa rừng, với nhiệm vụ yểm trợ trong trường hợp rút lui không thành công. Anh và hai chiến sĩ nữa, lựu đạn trong tay, tiến thẳng tới cánh rừng nhỏ, nơi để

kho của bọn Đức. Không một lời từ biệt, Ivanôpxki tiễn đưa họ bằng ánh mắt lưu luyến. Ngay sau đó, người nọ tiếp người kia, cả ba biến dần trong bóng hoàng hôn chạng vạng thoảng hiện những nét tối sậm. Khẩu súng máy đã nạp đạn và chờ sẵn ven rừng.

Từ phía trước, tối ập đến lúc nào không hay, những phút chờ đợi nặng nề căng thẳng trong im lặng. Ivanôpxki vẫn theo sát đại úy trong ý nghĩ, anh hình dung phải vượt qua khoảng trống ở cánh đồng ra sao, sau đó tiếp cận ven rừng như thế nào. Đến đây, có lẽ anh ấy sẽ dừng lại quan sát cái gì đó. Nhưng nó là cái gì mới được chứ?...

Từ bóng đêm lộng gió bỗng vang lên một tiếng kêu khiếp lạ, tiếp ngay là tiếng kêu thứ hai, bao nhiêu ngờ vực quay cuồng trong đầu, và trước khi Ivanôpxki kịp phán đoán sự việc xảy ra thì một phát súng trường vang lên rất gần. Ngay tức khắc một quả pháo sáng bay bỗng trên đỉnh những ngọn thông, soi sáng một khoảng đất trắng xóa. Tuyết rơi dày, tuyết che mờ khoảng không gian trong đêm, nhưng Ivanôpxki hiểu: phương án của đại úy đã hỏng.

Lẽ ra cần phải bắn yểm hộ và đồng thời thu hút hỏa lực địch về phía mình, nhưng trung úy không rõ đại úy Vôlôc ở phía nào, tại sao ngoài phát súng lẻ loi, không thấy có tiếng súng bắn trả bọn lính gác. Nhưng khi những tràng đạn súng máy quét dữ dội vào con đường dọc bìa rừng, không kìm được nữa, Ivanôpxki giáng trả bằng khẩu MG. Anh bắn hú họa vào trong bóng tối, nơi có những vệt sáng xuất hiện. Anh nóng lòng chờ Vôlôc, và chỉ xả về phía tên xạ thủ súng máy Đức một tràng đạn, những viên đạn hiếm hoi, cả phân đội chỉ còn một băng, cần bắn dè sẻn. Anh chờ mong từ trong bóng đêm hiện ra ba bóng dáng quen thuộc, và lúc đó họ sẽ cùng lui xa khỏi nơi đáng nguyên rủa này. Thời gian cứ trôi đi, vẫn chẳng có một bóng người nào xuất hiện, trung úy đành nán chờ chút nữa. Nằm bên anh trên tuyết là chiến sĩ Tôncachep. Ivanôpxki gọi Tôncachep lại, anh khoát tay chỉ về phía rừng. Anh chiến sĩ nhồm phắt dậy, lao vào cánh đồng phủ tuyết dày.

Những chùm pháo sáng không lúc nào ngớt trên cánh rừng, những đường đạn bên sườn vun vút lao về một địa điểm nào đó đã được xác định. Có lẽ tên xạ thủ Đức đã biết hướng nòng súng máy về hướng nào. Ivanôpxki quỳ gối xả tiếp một tràng đạn hú hoạ nữa, lập tức toàn vùng ven rừng không xa rền vang tiếng súng dường như sự cảnh giới trên toàn tuyến phòng thủ đang bật dậy một cách mãnh liệt. Trường hợp này không thể trùng trình được nữa, cần phải rời nơi này ngay. Song chưa có tâm hơi về đại úy, và một linh cảm không hay như bóp nghẹt lấy họng Ivanôpxki.

Bỗng anh thấy một vật gì đó xuất hiện trên cánh đồng, trong ánh pháo sáng chập chờn in trên mặt tuyết thấp thoáng một cái bóng chuệnh choạng đang cố vượt lên phía trước. Cùng lúc, như có một cái bóng khác, cái bóng này trong nháy mắt qua ánh pháo sáng, lớn vụt lên khùng khiếp đổ xuống, trùm khắp cả cánh đồng. Những luồng đạn súng máy từ hai phía rừng thông đan quanh các bóng đó. Thế nhưng chỉ bằng vài bước nhảy cái bóng này đã tới bìa rừng phía trước, và qua tiếng ầm ầm của đạn nổ, Ivanôpxki vẫn nghe thấy tiếng nói từ phía trước vọng lại:

- Đại úy đã hy sinh!

- Đứng lại! - Trung úy Ivanôpxki kêu lên và nhồm phắt dậy. - Đứng lại!

Đó là Pháctuchơnưi, một chiến sĩ trinh sát không đến nỗi tồi và có lẽ cũng là một chiến sĩ mà đại úy Vôtốc yêu mến nhất, nhưng giờ đây một nỗi sợ hãi không hiểu nỗi đang bám riết lấy anh ta. Anh ta chạy bán sống bán chết dưới làn đạn. Nghe anh ta báo tin chẳng lành đó, Ivanôpxki cũng không hề sửng sốt, sự thực anh đã không đợi chờ một cái gì tốt đẹp. Đúng là đại úy đã hy sinh nhưng anh vẫn chưa hình dung nỗi sự hy sinh đó.

- Đứng lại. Quay đằng sau!

Chính Ivanôpxki, sau khi nâng khẩu súng với băng đạn lên khỏi mặt tuyết một cách vất vả đã lao thẳng ra cánh đồng. Anh chạy một hơi đến gần

một phút vượt qua những đoạn gồ ghề phủ tuyết dày, về hướng Pháctuchơnrừ vừa xuất hiện. Không nhìn quanh, nhưng Ivanôpxki biết rằng Pháctuchơnrừ sẽ không quay trở lại và nhất định sẽ chạy theo anh, không thể khác được. Pháo sáng vẫn bắn lên đường như từ mọi phía, Ivanôpxki không lẩn tránh pháo sáng, anh dừng lại bắn một loạt đạn dài theo ven bìa rừng thông để buộc bọn Đức phải nằm xuống nấp và phòng thủ. Ngay lúc đó, Pháctuchơnrừ đã lanh lẹ đuổi kịp anh và chớp mắt đã biến mất sau màn tuyết.

Ivanôpxki cũng chống gối đứng dậy chạy theo Pháctuchơnrừ. Dưới ánh pháo sáng bùng lên rực rỡ khắp cánh đồng, anh nhận thấy một vài bóng người đang cúi rạp xuống và tiến lại gần, họ từ đường cái dọc hàng rào kho hàng chạy tới. Anh đoán là bọn Đức. Sợ chúng có thể bắt được Pháctuchơnrừ, Ivanôpxki vội vã quạt cả băng đạn cuối cùng, và khi bắn hết đạn anh quăng vỏ băng vào tuyết, ném luôn khẩu súng máy lúc này đã trở nên vô ích với anh. Ivanôpxki rút khẩu súng ngắn TT^[1] ra khỏi bao Nhưng anh đã nhìn rõ hai chiến sĩ của anh đang rạp người xuống, cố sức kéo một người thứ ba. Anh chạy tới phía họ.

- Còn sống không?
- Nằm ở đây kia! Đã chết - Pháctuchơnrừ kêu lên.
- Tên lính gác đáng bầm vằm! cần phải...

Vừa bắn trả vừa đổi hướng, luồn lách khá lâu trong các lùm bụi, và chỉ khi đã rời xa khoảng ba kilômet họ mới dừng lại một góc rừng nhỏ nghỉ lấy sức. Đại úy Vólốc đã hy sinh. Nghĩ không thể mang anh theo được, họ hấp tấp đào khoét lớp đất ẩm phủ tuyết bằng dao găm, cào thành một cái hố nhỏ, vội vã phủ qua loa lên thi hài người chỉ huy đất, tuyết, lá và cành cây. Một trong những chiến sĩ trinh sát cùng ra đi với Vólốc cũng mất tích. Không rõ người chiến sĩ đó cũng bị giết ở chính chỗ ấy hay có thể bị mất hướng lạc ở đâu đó. Nhưng họ không thể đợi được, cuộc truy kích của địch

có thể bắt đầu phía sau họ ngay trong từng phút, phải rút khỏi nơi này, và mang Phích theo cũng không dễ dàng gì.

Họ nguyện rửa cái kho độc ác và điều rủi ro ngày hôm nay đến với họ, người chỉ huy Ivanôpxki dẫn toàn phân đội theo hướng bắc tránh cánh rừng đầy bất hạnh, tránh những quả pháo sáng bùng lên trong đêm. Cái ánh sáng quái quỷ của những quả pháo sáng này còn theo sau các chiến sĩ khá lâu. Tâm hồn trung úy tràn ngập nỗi đau buồn, chốc chốc sự căm giận và nỗi thất vọng lại ập đến quấy rầy anh. Không, anh không khiển trách đại úy, vào địa vị anh có lẽ anh cũng sẽ hành động như vậy. Nhưng thật đáng giận đến phát khóc được, một sự ngẫu nhiên mù quáng và vô nghĩa đã tiếp tay cho bọn Đức. Nếu Vôlôc không bất ngờ chạm trán phải bọn lính gác trong trận tuyết rơi, thì có lẽ tất cả sẽ diễn ra theo một chiều hướng khác...

Có nghĩa là cần thận trọng hơn nữa. Ivanôpxki sẽ phải hành động cẩn trọng gấp nhiều lần hơn Vôlôc, từ lúc này anh là người chịu trách nhiệm không chỉ cho riêng bản thân anh...

CHƯƠNG BỐN

Rừng đã hết. Ivanôpxki dẫn toàn phân đội tiến ra bãi bồi bằng phẳng ven suối. Các chiến sĩ trượt đi vất vả và khá lâu theo đường thẳng, họ không rẽ theo hướng nào cả. Ở đây không phải lên đồi xuống dốc, đường trượt tuyết bằng bụn, và Ivanôpxki theo đường tuyết dày, luôn luôn cố sức tì mạnh lên gậy trượt. Trong lớp tuyết xốp, cặp ván trượt sục sâu vào tuyết, đi bộ còn nhanh hơn, vì thế chẳng cần trượt ván nữa. Khi mở ra con đường trượt tuyết, Ivanôpxki đã nhận về mình một nhiệm vụ lớn lao nhất trên con đường đó và anh cảm thấy chỉ đến nửa đêm thôi anh sẽ kiệt sức. Toàn thân anh ướt đẫm, chiếc áo lót không lúc nào ráo mồ hôi, hơi thở nóng hổi làm ngực như giãn ra, cơn khát bắt đầu dấy vò. Anh không muốn vốc tuyết ăn, anh biết rõ nước vào chỉ làm mồ hôi tăng thêm, làm giảm đi sức chịu đựng dẻo dai, và không tăng thêm sức lực, cái sức lực anh còn phải cần đến rất nhiều.

Thời gian qua nhanh, riêng Điu bin vẫn chưa đuổi kịp phân đội, Ivanôpxki đoán mãi không ra: điều gì đã xảy đến với Điu bin? Rõ ràng cần phải thôi nghĩ về chuẩn úy. Nếu trước đó Điu bin đã không đuổi kịp đồng đội thì bây giờ càng không thể theo kịp, toàn phân đội đã vượt qua một nửa đoạn đường, nếu không nói là nhiều hơn thế nữa. Mỗi lần nghĩ về phân đội, về đồng đội cứ ít dần đi, trái tim Ivanôpxki như thắt lại. Chưa tới địa điểm mà đã mất đi một phần tư quân số. Nhưng anh không thể, đúng hơn là không có quyền để mất thời giờ vào việc tìm kiếm và chờ đợi...

Ivanôpxki hãn hữu lắm mới liếc nhìn đồng hồ, anh bắt đầu sợ sự chuyển vận tất yếu của thời gian, và anh dành toàn bộ sức lực cho cuộc hành quân này, cố gắng quên đi những điều khác. Có lẽ vì thế anh không nhận thấy gió đã bắt đầu thổi mạnh lên, đất dưới chân nứ chặt lấy đôi chân dường như tuyết bắt đầu rơi. Một vài đợt gió mạnh quất những hạt tuyết lên mặt khiến

Ivanôpxki thấy nghệt thờ. Xung quanh trở nên tối sầm và trở nên vắng lặng hơn. Cái khoảng không gian tối đen chật chội dường như đang co lại, tan biến vào buổi hoàng hôn xám xịt và u ám. Những vết đen của đêm đang lan ra mọi phía. Gió ném tuyết vào mặt, tựa như có một trận bão tuyết đang bắt đầu.

“Chẳng đúng lúc rồi”- Ivanôpxki suy nghĩ và lo lắng, anh ấn mạnh đầu gậy hơn và trượt đi. Đôi ván trượt của anh ngập hoàn toàn trong tuyết, chỉ có đầu nhọn của mũi ván uốn cong là nhô trên mặt tuyết. Cố giữ đúng hướng Ivanôpxki hầu như không nhìn xuống tuyết, anh cố căng mắt nhìn thật xa trong đêm, coi đó là trách nhiệm chính của người dẫn đường. Mọi người quan sát chung quanh. Lucasôp, người đi cuối cùng có nhiệm vụ giữ an toàn phía sau phân đội. Tất nhiên, trong đêm tối rất có thể chạm trán với bọn Đức. Nhưng với Ivanôpxki chậm trễ sẽ còn tai hại hơn nhiều nếu phải đụng độ bất ngờ với chúng. Dù bão tuyết đang mưa tầm tã, bằng mọi giá họ phải tới được địa điểm đã định trước khi trời sáng. Đối với các chiến sĩ, ở đây, ban ngày không thể làm gì được.

Nhưng con suối lại chảy sang hướng khác, phía trước bỗng lù lù hiện ra một quả đồi phủ mờ sương trắng. Bão tuyết vẫn lồng lộn trên cánh đồng. Muốn vượt qua nhất định phải xác định được hướng suối. Dấu sao cơn bão cũng đang ập đến giữa đường rút của phân đội. Ngay lập tức, Ivanôpxki hiểu cần phải làm gì. Từ đây, Ivanôpxki liên tục ghé sát vào chiếc địa bàn để điều chỉnh hướng đi; Xutnich không hề chậm sau anh một bước. Những chiến sĩ khác vẫn giữ nguyên giãn cách theo đội hình hành tiến.

Vật lôi cuốn sự chú ý của các chiến sĩ từ xa, đến gần té ra chỉ là một công trình xây dựng - một điền trang rìa làng hay là một cái ấp trại gì đó. Giá mà cứ rẽ vào đấy, dù chỉ là để uống cho đỡ khát nhưng Ivanôpxki hiểu không thể làm như thế được, anh lập tức rẽ sang hướng khác. Anh sợ tất cả những gì quyến rũ các chiến sĩ rời bỏ nhiệm vụ chính lúc này và mất đi thời gian cần thiết.

Dưới bầu trời u ám, thật khó xác định được khoảng cách từ chỗ họ tới chỗ ập trại. Thoáng qua chừng một phút, cái ập trại đó đã tối sầm lại như sắp biến mất. Từ đâu đó trong bão tuyết bỗng vọng lại một tiếng kêu. Ivanôpxki chưa kịp hiểu đó là tiếng ai kêu thì ngay sau đó từ phía ập trại vang lên tiếng chó sủa. Không chờ điều chẳng lành có thể xảy ra, anh nhún mạnh đôi gậy trượt tuyết lao nhanh về phía khác. Ngay lập tức một tràng súng máy nổ phá tan cái im ắng giả tạo của đêm tối, át đi tiếng bão tuyết. Những vạch sáng của đạn lửa đan lổ chỗ trong bóng tối nhá nhem ngay trên đầu họ, quét sáng mặt tuyết, rồi đan xả về hướng khác. Giật mình vì cú bất ngờ, Ivanôpxki cúi rạp người xuống và dùng hết sức vọt lên, lao tới phía trước. Từ phía bên đèn bỗng sáng rực qua làn tuyết rơi những bông tuyết sáng trắng trong ánh đèn, nhưng đây không phải là pháo sáng, những chùm đèn pha mau chóng bật lên đây đó. Và rồi đạn lại bắn vào không trung thành những đường dây lửa bện xoắn xít - những loạt đạn dài dày đặc, quét rộng trên khắp cánh đồng. Ivanôpxki ngoái nhìn lại các chiến sĩ trượt tuyết, Xutnhich như thường lệ vẫn bám sát bên anh; phía sau anh những chiến sĩ còn lại đang cúi rạp mình lướt tới. Ánh sáng của ngọn đèn pha đã mờ dần phía xa nhưng cũng đủ soi thấy cánh đồng, nhận ra được dáng hình trắng toát của các chiến sĩ trong bóng đêm xám xịt. Từ cái ập trại ấy, có lẽ bọn Đức đã nhận ra họ. Những luồng đạn lại loé lên khi họ lại gần, Ivanôpxki hô không to lắm: “Năm xuống”. Không hiểu sao anh sợ cho cái bao đồ của Xutnhich hơn cả, và chính anh cũng ngã người xuống, nhẹ nhàng ngay bên cạnh. Nhưng đã muộn. Khi nằm trên tuyết, anh cảm thấy mình đã bị thương, phía trên đầu gối của anh thoáng bóng rát, một dòng máu nóng hồi bắt đầu thấm loang ra quần dài. Chưa cảm thấy bị đau dữ dội, anh nghiêng chặt răng thử cử động chân, hình như vẫn có thể chịu được. Bên cạnh anh là Xutnhich đang thở một cách khó khăn, cổ trườn trên mặt tuyết.

- Những cái chai! Hãy giữ những cái chai! - Anh thì thào giọng cao dần với người chiến sĩ, anh hiểu rất rõ ràng, nếu chúng bắn trúng vào những cái chai chầy thì ngay lập tức tất cả sẽ bị hy sinh. Khi nằm, Xutnhich đã tháo

bao đồ ra khỏi lưng, ấn vào tuyết, lấy mình che kín toàn bộ cái bao đồ nguy hiểm.

Mười lăm phút qua đi, họ nằm lặng trong tuyết.

Khi những luồng đạn đã tắt, không còn pháo sáng nữa, Ivanôpxki thử đứng lên và anh sung sướng vì thấy đôi chân vẫn tuân theo ý muốn. Khom mình trên đôi ván trượt, anh lại tiếp tục lao đi bằng tất cả sức lực, tránh những luồng đạn và ánh sáng chói loè của đèn pha. Cũng may, những trận gió tuyết đã che cho họ, bất kể khoảng không gian hắt sáng phía xa, và Ivanôpxki đã vượt qua được chừng một trăm mét. Cái ập trại đã hoàn toàn không thấy nữa, những ánh đèn pha nhấp nháy ở mãi xa, chẳng rõ vì sao đã mờ đi, lúc này lại rọi sáng tới đây. Một tràng đạn mới xả vào đêm tối phía sau lưng, nhưng những luồng lửa của nó đã chuyển qua phía khác.

Dường như họ đã thoát ra khỏi khu vực nguy hiểm nhất. Ivanôpxki bỗng sực nhớ ra rằng, anh đã tách khỏi các chiến sĩ của mình. Phía sau, trong bóng tối nhá nhem, một người nào đấy đang loay hoay vể ngập ngừng, nhưng rõ ràng anh ta đã không theo kịp, các chiến sĩ đã đi trệch khỏi đường trượt của anh. Ivanôpxki kìm bàn trượt lại, ngồi xuống, anh sẽ gọi người chiến sĩ lại rồi cả hai cùng thong thả lướt nhẹ vào trong bóng tối, tránh xa khỏi cái ập trại.

Lúc sau, anh đụng phải bìa rừng hoặc một bụi cây, anh dừng lại: cần phải tập hợp các chiến sĩ. Anh thấy chân đau hơn trước nhiều, nhưng vẫn có thể cố gượng được, chắc viên đạn mới phá phần mềm. Cái ập trại vẫn im lìm. Phía bên cạnh, bụi cây trần trụi phủ tuyết thẫm lại, những cây thông non trong bụi trông đen sẫm, chỗ này có thể ẩn được trong trường hợp bất trắc. Ivanôpxki luôn bị kinh ngạc trước sự cảnh giác của bọn Đức. Đường như lũ chó Đức đã phát hiện ra anh, có lẽ chúng đánh hơi thấy và sủa ông ổng. Song có thể sẽ tệ hại hơn nếu anh không kịp thời thoát nhanh khỏi đây. Tuy thế lũ chó đã không bao vây anh mặc dù chúng không ở xa chỗ anh lắm. Phải làm gì lúc này? Anh cảm thấy vết thương ở chân mỗi lúc thêm

nhức nhối, chiếc quần dài và miếng vải lót chân trong ủng sũng máu. Phải băng thoi, những anh vẫn lặng yên và dừng lại chờ các chiến sĩ của mình.

Từ trong bóng đêm, Xutnhich hiện ra bất ngờ, sau đó là thân hình mảnh khảnh của Pivôvarốp. Các chiến sĩ khác đến chậm hơn, họ gập người lại trên đôi gậy trượt, phóng lướt xuyên qua bão tuyết. Tất cả dừng lại quanh người chỉ huy và ngoái nhìn lại phía sau đầy lo ngại. Gió giật từng hồi xoáy tròn trên không làm bay tung những hạt tuyết lưa thưa, rắc đầy lên cổ, lên mặt, lên áo ngực trang và đôi ván trượt của họ.

- Còn ai chưa có mặt không? - Trung úy hỏi khẽ.

- Không thấy Khakimốp. - Không ngoảnh lại, Lucasốp đáp.

Các chiến sĩ nhìn chăm chăm về phía cái ấp độc ác.

- Đồ chó đẻ! Như vậy là chúng đã đánh hơi thấy chúng ta rồi phải không? Chính vì thế mà chúng mới im hơi lặng tiếng. - Craxnacutxki rủa.

- Còn là tai họa với lũ chó săn này. Giá là lũ chó Đức thì đã đi một nhẽ, đặng này lại là lũ chó Nga của chúng ta.

- Dưới sự nuôi dạy của bọn Đức, chúng đã thành lũ chó săn Đức cả. Ở chỗ này, chúng là kẻ thù đối với chúng ta.

Thử duỗi bên chân bị thương, Ivanôpxki gượng đứng lên, anh im lặng, nín thính, thấy trời đất như tối sầm lại. Anh hiểu rõ trạng huống nguy khốn của mình và thêm nỗi lo vì thiếu Khakimốp. Sự chậm trễ này rõ ràng anh đã phải trả bằng một giá quá đắt, nhưng anh cũng không thể bỏ rơi một chiến sĩ. Chờ đợi đã khá lâu, trung úy hỏi Lucasốp:

- Khakimốp mất hút ở đâu? Khi các đồng chí nằm xuống thì anh ta ngã à?

- Khakimôp cũng nằm xuống như chúng tôi. Rồi sau đó tôi không trông nom được cậu ta nữa.

- Hãy quay lại tìm đồng chí ấy. Chúng tôi chờ ở đây.

Lucasôp lạng lẽ lướt trên đôi ván trượt lao vào bão tuyết, Ivanôpxki đứng im một lát rồi anh quay lại bìa rừng, luôn dưới những cây thông non tuyết phủ. Gió quay cuồng như từ trong một ống khi động xoáy lên, những đám bụi tuyết bay vun vút vào bóng đêm, và gió lại lồng lên từ mọi phía. Tháo nhanh nút buộc nguy trang, trung úy cởi cúc quần, bàn tay lạnh cóng sờ ngay thấy lớp máu đặc dính. Anh xé gói bông băng và buộc chặt phần đùi. Một cảm giác nhói buốt, anh nén chịu, nín thở và mặc nhanh quần áo, chùi tay vào tuyết cẩn thận để không một ai nhận ra anh bị thương. Nói chung vết thương không nặng, và không ảnh hưởng nhiều. Cần nhất là phải im lặng chịu đựng.

Có trời mà biết được điều phi lý tồi tệ này đã xảy ra như thế nào. Điều mê tín của các cụ ngày xưa chọt nhen lên trong đầu: sự việc nào bắt đầu bằng điều bất lợi sẽ khó tránh khỏi một sự kết thúc còn xấu hơn nhiều. Anh đã bắt đầu một điều không may mắn, và rồi kết thúc sẽ là cái gì?

Các chiến sĩ ngồi phệt xuống đất, tay nắm chặt nòng súng cuộn băng, kiên nhẫn đợi chờ. Ivanôpxki cũng như họ, lát sau anh rút đồng hồ xem giờ. Đồng hồ chạy tốt như chẳng có sự cố nào xảy ra với nó: hai giờ ba mươi phút. Một phần dài đêm đã trôi qua. Họ cũng đã đi không ít đường đất, nhưng trước mặt vẫn còn khoảng hai mươi kilômét. Miễn là đừng mất phương hướng. Chạy tới chạy lui trước cuộc truy kích, anh không nghĩ tới một hướng nào, nhưng lúc này cần phải uốn nắn lại tình thế.

Ivanôpxki định hướng địa bàn. Hướng đã quy định trước là 2100, chiếu thẳng vào một bụi cây. Trong đêm bão tuyết không thấy rõ một cái gì cả, song anh quyết định đành phải lách qua các bụi cây rậm rạp để theo đúng

hướng. Nói một cách khác, có bị lạc chắc cũng không lâu, nếu không sẽ dễ rơi vào tay bọn Đức.

- Xì!...

Trong bóng tối bỗng vọt đến một tiếng người yếu ớt không rõ rệt. Craxnacutxki đứng trên đôi thanh trượt, rồi anh lại cúi thấp xuống, bước về phía tiếng động vừa phát ra. Hơn năm phút qua đi vẫn không thấy động tĩnh gì, sau đấy có một cái gì đó thoáng vọt qua và một bông trắng kèn càng chuyển dịch lại. Có tới hai người đang đi tới, họ cúi gò người kéo theo Khakimôp.

Cùng một lúc các chiến sĩ nhóm phất dậy chộp lấy gậy trượt tuyết. Song chẳng cần điều đó, Lucasôp và Craxnacutxki đang kéo Khakimôp lại gần và vừa kịp tới nơi họ ngã giúi, đầu gối sục vào tuyết. Lucasôp vừa thở một nhọc vừa nói:

- Đấy. Tôi vừa tìm thấy. Một chiếc gậy trượt thọc vào tuyết. Gậy của cậu ấy. Tôi trông thấy cậu ấy đứng sừng sững như trời trồng. Chỉ có khoảng mười bước. Tuyết đã bắt đầu phủ lên người.

- Sao, sống chứ? - Trung úy Ivanôpxki hỏi.

- Sống, nhưng bị đất lắm. Lưng bị đâm, chắc bụng cũng vậy.

Mỗi lúc một khó khăn hơn. Vậy là lại thêm một người nữa! Khakimôp thật rủi ro. Anh vốn là một chàng trai chăm chỉ, chu đáo và năng động là thế. Một con người sáng ý và ít nói, chỉ ngay lần gặp đầu tiên người chỉ huy của anh đã thấy mến. Nhưng biết phải làm sao với anh ta lúc này?

- Thế. Băng bó nhanh lên!

- Ở đây tôi mới chỉ quán tạm vậy thôi. Rõ khỗ. Cậu ấy ngất rồi...

Trong lúc cả hai người đang loay hoay trên tuyết băng bó cho người bị thương, Ivanôpxki đuổi cái chân đau, anh ngờ ngàng nhìn vào bóng tối. Đương nhiên cần phải mang theo cả Khakimôp. Nhưng bằng cách nào và đến bao giờ? Ngày mai phải giải quyết cậu ấy ra sao? Tất cả đều khó khăn, đều không rõ ràng và quá sức tồi tệ. Nhưng trung úy cố không để lộ ra những lo lắng, băn khoăn của mình. Tất cả những gì mà họ đã gặp phải anh cần phải hiểu, phải biết cách giải quyết, và trước hết chính anh phải gieo vào lòng mọi người một niềm tin tuyệt đối.

- Thế nào, các đồng chí đã băng bó cho Khakimôp xong chưa? Cởi ván trượt ra đi! Sao, không hiểu hả? Pivôvarốp, đưa lều bạt lại đây. - Ivanôpxki ra lệnh, cố làm ra vẻ tươi tỉnh.

- Chả có lẽ lại kéo đi như vậy? - Craxnacutxki tỏ vẻ nghi ngại.

- Đồng chí sẽ kéo. Tháo dây da khẩu súng trường ra. Nào, ai đưa quần dài của mình ra đây. Cứ tháo tất cả dây da của Khakimôp. Các đồng chí hãy cầm lấy đạn. Rồi, xong rồi, cả lựu đạn dây nữa, cầm lấy. Xutnhich, đồng chí hãy cầm lấy lựu đạn. Bây giờ cả hai hãy nắm lấy. Một người giữ dây da, thế. Pivôvarốp đồng chí hãy giữ phía sau. Nào đừng cảm lên, can đảm lên, đừng sợ.

Đặt Khakimôp khá khó khăn lên trên những dây chằng ván trượt và dây da, họ kéo lê người chiến sĩ bị thương tới mép rừng. Kết quả không tốt lắm, kèn càng và bập bênh, đôi ván trượt cứ oãi ra trên tuyết, đã thế còn phải luôn luôn cố giữ người Khakimôp khỏi bị lật nghiêng sang một bên. Không biết liệu rồi sẽ kéo như thế này đi xa ra sao nữa.

Nhưng không có cách nào khác. Từ đây đến chỗ trú quân không thể dừng lại ở nơi nào được. Lúc này đây họ còn phải loay hoay mất nhiều thời gian, chưa chắc đã đến kịp trước khi trời sáng...

Do dự đôi chút, họ bò lườn vào một bụi cây. Chốc chốc họ lại dừng để sửa lại thanh trượt tuyết và vất vả giữ Khakimôp khỏi lắc lư. Craxnacutxki kéo, Pivôvarốp gập người lại đây, anh vừa giữ cho cân bằng vừa luôn mồm giục giã. Lucasôp đi sau, chốc chốc lại mó tay vào đây, anh khê thúc giục cả hai. Ivanôpxki vẫn đi phía trước, anh thường xuyên quan sát xung quanh.

Cũng may, lùm cây không dẫn họ vào rừng như điều đã làm Ivanôpxki lo lắng. Nửa giờ sau, họ đã lọt vào một cánh đồng. Gió thoáng mạnh hẳn lên, cơn bão tuyết vẫn đang đùa giỡn. Băng qua mặt bằng tuyết phủ kín, họ chọn chỗ đất sạch và dừng lại nghỉ lấy sức.

- Làm như vậy để làm gì, đồng chí trung úy? - Ở phía sau, Lucasôp lộ vẻ băn khoăn, anh đứng thẳng người lên. - Chả nhẽ chúng ta cứ kéo lê Khakimôp mãi như thế sao?

- Còn làm thế nào nữa? Đồng chí định đề xuất điều gì vậy? - Không che giấu nổi bức tức, Ivanôpxki hỏi lại.

- Có thể chúng ta sẽ để cậu ấy lại ở một nơi nào đó? Chẳng hạn, ở một làng, nào đấy, hoặc chúng ta gửi lại ở một kho chứa củi?

- Không, dứt khoát chúng ta không để lại. - Ivanôpxki nói một cách cương quyết. Đồng chí hãy bỏ lối suy nghĩ như vậy về vấn đề này đi.

- Cũng được thôi, tôi hoàn toàn chẳng có ý kiến gì khác cả. - Lucasôp bỗng đồng tình - Chỉ có điều, có rút xa nơi đây ngay không?

- Muốn thế cần phải nhanh hơn, - Ivanôpxki tươi tỉnh hẳn lên. - Phải cố nhanh nữa vào, đồng chí hiểu chứ?

Ivanôpxki đưa mắt nhìn khắp lượt, anh nhắc bước đi và thấy chân mình hơi khập khiễng. Các chiến sĩ cũng xuất phát theo sau anh.

Tất cả im lặng, mỗi mệp và buồn bã.

CHƯƠNG NĂM

Lúc này họ không thể hành quân khẩn trương như trước nữa mà lê từng bước trong bão tuyết như đoàn người mất hồn. Còn Ivanôpxki thì hầu như chỉ chú ý đến việc làm sao để khỏi lạc đường, chốc chốc anh dừng lại để xem địa bàn và chờ cánh Khakimôp. Craxnacutxki và Pivôvarốp đã kiệt sức. Ngay cả Ivanôpxki cũng mệt đến đứt hơi, anh đi không vững nữa, đầu óc quay cuồng trong gió tuyết, khẩu súng trên vai trĩu xuống, chân mỗi lúc một đau dữ dội. Nhưng cũng như trước, anh vẫn dẫn đầu, còn Xutnhich đi ngay sau anh, khiến một người phải ngạc nhiên. Xutnhich chất lên người đủ mọi thứ: ngoài những chai cháy còn ba quả mìn nặng hàng cân của Khakimôp, khẩu súng trường không ai chịu cho anh vứt đi và chiếc ba lô đựng các thứ khác.

Trên đường đi, trong đêm bỗng hiện ra những đụn cao tuyết phủ. Từ xa, Ivanôpxki đã nhìn thấy, anh liền rẽ về phía ấy và sau ít phút, vai anh đã chạm nhẹ vào lớp tuyết bên ngoài, mùi cỏ khô được nắng bốc ra thơm thơm. Anh dừng lại rồi lăn nhẹ xuống chân đụn cỏ. Mấy giây nằm im, anh nheo nheo đôi mắt và cảm thấy dường như tất cả đều quay cuồng trong một giấc mơ. Sợ cơn buồn ngủ ập đến, anh vội bật dậy. Không một ai nhận thấy giây phút yếu đuối ấy của anh. Lúc đó, Xutnhich vừa trượt đến bên đụn cỏ, rồi chiếc cánh Khakimôp cũng hiện ra, Lucasôp là người cuối cùng mệt mỏi trườn đến. Tất cả lặng im lăn xuống chân đụn cỏ.

- Còn xa không? - Có ai đó hỏi khó nhọc.

- Không xa, không xa. - Làm ra vẻ tươi tỉnh Ivanôpxki nói - Nhưng phải gấp lên. Ở đằng kia là đường nhựa, ta phải vượt đường trước lúc trời sáng. Ban ngày sẽ không đi đâu được.

- Rõ! - Lucasôp đáp - Vậy thì phải đi ngay thôi!

- Đúng. Phải đi ngay. - Ivanôpxki nhấn mạnh nhưng anh không lấy đầu ra ngay sức lực để rời khỏi đụn cỏ ẩm, mềm.

- Nào! Đứng dậy. Hai, ba! - Lucasôp ra lệnh. Không phải đến lúc này Ivanôpxki mới thầm nhận thấy người trung sĩ này hoàn toàn tin rằng mình có thể trở thành người chỉ huy phân đội. Trên đường, thỉnh thoảng anh ta lại quát mắng những ai tụt lại, luôn miệng giục họ đi nhanh... Mãi xác định hướng đi, quan sát phía trước, cho đến lúc này Ivanôpxki cũng không nghĩ thế là tốt hay không tốt. Tuy vậy, trung sĩ làm anh rất hài lòng anh cho rằng trung sĩ làm như vậy là tốt. Với một người đôn đốc cuối hàng quân nghiêm khắc như thế, chắc chắn sẽ không một ai tụt lại.

- Đứng dậy! Đứng dậy! - Với giọng cương quyết quen thuộc, Lucasôp nghiêm khắc giục mọi người. Anh đã tề chỉnh, sẵn sàng trượt đi ngay.

Craxnacutxki bật dậy vể dứt khoát, buộc dây đeo cáng vào vai. Chỉ còn một mình Pivôvarôp vẫn ngồi, tựa sườn vào đụn cỏ và không hề động dậy.

- Đồng chí làm sao? Chờ một lời mời đặc biệt à? Đồng chí Pivôvarôp!

Pivôvarôp nhúc nhích một cách yếu ớt và vẫn không đứng dậy.

- Đồng chí làm sao thế? - Ivanôpxki hỏi.

- Tôi chẳng làm sao cả nhưng không thể đứng dậy được - Pivôvarôp thành thật trả lời.

- Thế là thế nào? Tại sao lại không thể?...

- Tôi không thể... Hãy để tôi ở lại.

- À... ra thế! - Ivanôpxki ngạc nhiên. - Làm sao, cuộc đời không đùa đấy chứ?

- Ngu xuẩn, chứ đùa gì. - Lucasôp kết tội và quát: - Đứng dậy!

Rõ ràng, anh chiến sĩ gầy gò, yếu ớt này không lường trước được con đường và thật ra cũng đã cố gắng hết sức mình rồi. Liệu có thể đòi hỏi được nữa hay không, nhưng để anh ta ở lại đụn cỏ khô này thì chẳng tiện chút nào.

- Đứng lên! Nào! - Ivanôpxki nghiêm khắc ra lệnh - Trung sĩ Lucasôp, đồng chí hãy đỡ Pivôvarốp đứng dậy!

Trung úy không làm thế nào khác được, ngoài việc dùng quyền lực chỉ huy của mình - chỉ có quyền lực mới có thể có tác dụng. Trung úy hiểu như vậy là nhẫn tâm, không phải tình đồng chí và cũng biết nên đối xử tốt với những chiến sĩ luôn chấp hành mệnh lệnh. Nhưng trên đoạn đường này, Ivanôpxki đã gác cái tình cảm ấy lại và chỉ còn biết dựa vào cái quyền lực cứng rắn của một người chỉ huy.

Lucasôp tiến lại phía người chiến sĩ và giằng cây gậy trượt của anh ta.

- Có nghe thấy không? Đứng dậy!

Pivôvarốp uể oải, nhúc nhắc sau đó mới bắt đầu đứng dậy; dường như anh đang nghĩ ngợi điều gì và khó khăn lắm mới xua đuổi được nỗi mệt nhọc của mình. Bỗng Lucasôp hét lên:

- Hãy chấm dứt cái trò ngu ngốc ấy đi! Đứng dậy!

Nắm chặt lấy cổ áo, Lucasôp toan dựng người chiến sĩ đứng lên, nhưng Pivôvarốp lại ngửa người ra phía sau, chân tuột khỏi đôi thành trượt. Lucasôp còn giật giật mấy cái nữa làm Pivôvarốp sợ hãi co dúm lại trên nền tuyết.

Thấy Lucasôp làm vậy là quá đáng và không kìm được nỗi bức dọc đang bùng lên, Ivanôpxki quát:

- Thôi ngay! Lucasôp.

- Sao lại thôi! Nuông chiều quá đấy!

- Im đi! Đồng chí ấy không giả vờ đâu. Pivôvarốp, nào... uống đi.

Ivanôpxki tháo bi đông nước ở thắt lưng ra. Suốt chặng đường đến đây, anh không dám đụng đến, cố để dành cho sau này: cho ngày mai và chắc là ngày mai sẽ phải trượt nhiều hơn; cho những người bị thương; cho cả lúc trở về, và chắc lúc trở về sức khỏe sẽ còn tồi hơn. Nhưng cho đến lúc này, các anh chưa bị bọn Đức truy tìm, thậm chí chưa bị bọn chúng phát hiện, đêm tối và bão tuyết đã xóa đi tất cả những dấu vết của các anh. Có thể ngày mai họ sẽ bình tâm nhớ lại cái đêm kiệt sức này. Nhưng hình như ngày mai, ở đây sẽ không như hôm nay, họ đã không đến kịp và như thế thì ngày mai sẽ không có gì xảy ra cả.

Pivôvarốp nhấp mấy ngụm rồi lại ngồi im, hình như anh vẫn đang suy nghĩ điều gì đấy, rồi anh loạng choạng đứng lên.

- Thế, thế chứ! Đưa tôi mang súng cho. Đưa đây, đưa đây! Đồng chí Lucasốp, mang hộ cậu ta chiếc ba lô, hãy cầm lấy tay đồng chí trung sĩ, cậu ta có ba lô to đấy. Làm gì chuyện vặt ấy. Khi trời sáng ta phải ẩn trong rừng vân sam, tiếp tục quan sát kỹ và đến đêm thì tổ chức trận đánh. Phải mang theo Khakimốp. Đồng chí ấy vẫn còn thở đấy chứ?

- Vẫn thở, thưa đồng chí trung úy! - Craxnacutxki đứng bên cạnh đây cáng nói. - Có thể để đồng chí ấy ở lại đây được không, đồng chí trung úy? Giấu trong đụn cỏ...

- Không được! Ivanôpxki nghiêm khắc nói. Không để lại được. Nếu bỗng dưng bọn Đức xuất hiện và tìm thấy thì sao? Có phải lúc bấy giờ chúng ta thì sống, còn đồng chí ấy bị giết? Thiếu tướng đã nói những gì? Các đồng chí nhớ chứ: phải cứu lấy nhau, không ai được bỏ đồng chí của mình lại.

- Cũng có thể như thế. - Craxnacutxki thở dài. -Vâng, chỉ mong sao đừng phí công, vô ích thôi.

Đúng. Ivanôpxki nghĩ, cũng có thể là vô ích. Sắp tới càng phải khẩn trương hơn nữa, Khakimôp lại bất tỉnh từ lâu rồi. Đường đi lại xóc, lúc lắc, lạnh... đến chết cóng mất. Còn những người cáng nữa, có thể họ sẽ kiệt sức, không còn khỏe như trước... Lúc ấy lại càng tội tệ hơn. Chưa dứt khoát được, Ivanôpxki bần khoản nghĩ tiếp, rõ ràng hoàn cảnh chiến trường đã dần dần biến Khakimôp - một chiến sĩ, một đồng chí tốt thành kẻ hành hạ đồng đội, mặc dầu đó là điều không cố ý.

Dù sao, đây cũng là đồng chí của họ, cũng như Seluđiac, Cuđravet, Khakimôp không may bị giết? Nhưng Khakimôp khác Seluđiac, Cuđravet ở chỗ: Seluđiac, Cuđravet bị giết, hai anh đã để lại trong lòng họ nỗi niềm thương xót và lòng biết ơn, còn Khakimôp thì gây cho họ một tình cảm gì đó hoàn toàn khác hẳn, trong khi ai cũng biết rằng Khakimôp đang ngoan cường chống lại cái chết. Với kinh nghiệm xương máu của bản thân, Ivanôpxki biết trong phân đội có người bị thương sẽ là một tai họa như thế nào cho cả phân đội. Lúc này chắc chắn họ đã chậm, không thể vượt đường khi trời còn chạng vạng và mắc kẹt trên đồng tuyết trống trơn, dễ bị bọn Đức phát hiện. Nhưng Ivanôpxki không hề bị viễn cảnh ảm đạm dẫn vật. Anh không thể để mình có ý nghĩ bỏ thương binh lại dọc đường. Nghĩa vụ của người chỉ huy cũng như lương tâm con người buộc anh phải hành động như thế, buộc anh phải ý thức được rằng: khi vẫn còn sống thì số phận của người chiến sĩ bất hạnh này không thể nào tách khỏi số phận chung của họ được. Họ phải làm hết sức mình để cứu sống thương binh và cũng là để cho chính bản thân họ. Đó là quy luật đã dành cho các chiến sĩ trinh sát như Vôlốc trước kia, và bây giờ quy luật ấy đang xảy ra trong phân đội Ivanôpxki.

Cũng như tất cả mọi người, chỉ huy của họ hầu như đã kiệt sức trong cái đêm quỷ tha ma bắt này. Cố nén cái đau âm ỉ từ bên chân bị thương.

Ivanôpxki lê từng bước một. Tuy thế, khi giấu được vết thương của mình, trong mắt các chiến sĩ, anh vẫn là người khỏe mạnh như những người khác, và vẫn giữ được uy tín anh buộc phải làm những nhiệm vụ khác nữa. Tình đồng đội đòi hỏi người ta phải thành tâm chia sẻ với đồng chí mình tất cả những trở lực.

Họ men theo bìa rừng thông và vượt qua bãi bồi. Chỗ này, Ivanôpxki cho rằng không nguy hiểm lắm. Trên bản đồ, đây chỉ là đồng cỏ hoặc là đầm lầy và cũng có thể là vùng cây lúp xúp. Xung quanh đây không có một xóm nhỏ nào, vì thế, ít có khả năng trạm trán với bọn Đức. Họ đã vượt qua hai nhánh đường tuyết phủ an toàn. Giờ đây chỉ còn lại con đường nhựa rộng, lúc nào cũng có người hoặc xe pháo qua lại. Nhưng phải tới năm kilômét nữa mới đến con đường ấy. Trong đêm tối mờ, chuệnh choạng vì mệt Ivanôpxki dừng lại chờ Craxnacutxki.

- Thế nào?

- Sắp đứt hơi rồi. Cho tôi ngậm nước, được chứ?

Trung úy đưa bi đông cho Craxnacutxki.

Craxnacutxki tu liền mấy ngụm.

- Đờ mệt không?

- Có đờ ạ. Sắp đến chưa, đồng chí trung úy?

- Sắp rồi, sắp rồi. Nào, tôi giúp một tay, cả hai cùng kéo.

- Cả hai kéo thế nào được! Thế chỉ thêm vất vả. Tôi kéo quen rồi... Hình như bão tuyết đã dịu đi.

Nhìn trời, Ivanôpxki ngạc nhiên nhận thấy cơn bão quả nhiên đã dịu hẳn. Bầu trời âm đạm cao hơn, không liền với mặt đất như trước nữa. Trong

đêm mờ mờ, cánh đồng bằng lặng trải dài, trắng xóa. Phía trước lại xuất hiện những lùm cây lúp xúp xen lẫn những đám vân sam non, thưa thớt. Có lẽ trời sắp sáng. Ivanôpxki thò bàn tay lạnh cóng, tê dại vào túi lấy đồng hồ ra xem. Đã bảy giờ kém mười lăm!

- Ôi! Sắp hết đêm rồi!

Nỗi lo thời gian đi quá nhanh làm Ivanôpxki như có thêm sức lực, đôi thanh trượt dưới chân anh lại lướt nhanh trên tuyết. Các anh trượt dọc theo những lùm cây thấp, mờ mờ. Nỗi bực vì cơn bão tuyết lặng đi không đúng lúc lại bùng lên. Không có bão tuyết sẽ rất khó vượt đường, có thể còn khó hơn cả trường hợp nếu như họ đến chậm. Chắc là họ không còn đủ thì giờ ban đêm để vượt đường, mà lúc này thời gian lại quyết định tất cả. Trong lời dặn dò ngăn ngừa trước lúc lên đường thiếu tướng đã khuyên họ phải tận dụng triệt để đêm tối. Chỉ có đêm tối mới có thể giúp họ thành công, còn ban ngày ban mặt thì bọn Đức sẽ dễ dàng phát hiện ra họ, tất nhiên, lúc ấy chúng sẽ tìm mọi cách tiêu diệt họ, không để sót một người nào, còn đêm thì họ còn có thể vượt đường và đi tiếp. Đúng là như thế. Trung úy dễ dàng ý thức được điều ấy. Nhưng dù sao, anh cũng hiểu rằng sự chăm lo và lời khuyên bảo của ông là dành cho anh, anh cảm thấy tình cảm đó hoàn toàn không phải chỉ là tình cảm của một vị tướng mà còn là tình cảm của một người cha đối với những đứa con, cũng như đối với riêng trung úy. Rõ ràng, mọi chiến sĩ trong phân đội ai nấy đều hiểu rằng: cấp trên đặt hy vọng vào họ tin tưởng họ sẽ hoàn thành nhiệm vụ. Đêm nay họ là người chủ duy nhất vận mệnh họ. Vì rằng trong giờ phút khó khăn, nguy hiểm không ai có mặt ở đây để giúp họ, chẳng có vị tướng nào, mà cũng không hề có quyền lực của chúa. Nhưng trên suốt chặng đường trong đêm bão tuyết, trung úy đã mang ngọn lửa không bao giờ tắt của vị tướng ấy trong tim và đầy lòng biết ơn sự chăm sóc của ông đối với một người lính, một người chỉ huy như anh. Ngọn lửa ấy đã soi sáng đã hấp dẫn đường anh đi và đốt lên trong anh niềm hy vọng lập được chiến công.

Ba hôm trước, sau khi trình sát về, Ivanôpxki có mặt tại Bộ tham mưu, anh rất sợ phải gặp thiếu tướng - một tham mưu trưởng hay bắt bẻ, nghiêm khắc và đầy quyền lực này. Chẳng cứ anh mà nhiều người ở Bộ tham mưu khi có việc phải đi ngang qua cửa phòng làm việc của ông cũng rất ngại ngần. Ông nghiêm khắc với những người giúp việc, có lẽ không trừ một ai, ngoài sĩ quan trực tiếp giúp việc ông. Có trời mới biết được vì sao, bất cứ lúc nào ông cũng có thể bắt bẻ: ông không chịu được những kẻ lười nhác, những ai ăn mặc không đúng quy định và nguy trang cầu thả, những ai không nhanh chóng thi hành hoặc truyền đạt mệnh lệnh của thủ trưởng. Có lần, Ivanôpxki tình cờ chứng kiến cảnh ông quát tháo một đại tá không chuẩn bị đầy đủ những tài liệu về khu vực của cánh quân phía trái và sau đó đến lượt mình, đại tá lại quát tháo người đại đội trưởng đại đội trình sát vì hai tổ trình sát của đại đội ấy đáng lý phải trở về rồi nhưng vẫn biệt tăm.

Ở đây, Ivanôpxki là người tình cờ và cũng là người lạ. Trong thời gian phục vụ quân đội, chưa lần nào anh có mặt tại một ban chỉ huy cao hơn cấp chỉ huy sư đoàn. Lúc này đây, anh chăm chú theo dõi quan sát cuộc sống yên tĩnh tại một cơ quan hậu phương. Tuy vậy cũng có hai lần cả căn cứ náo động lên, máy bay “gioong ke” của bọn Đức ném bom xuống căn cứ, nhưng chỉ làm hỏng một ngôi nhà chứa củi trống rỗng và giết chết một con ngựa đã thắng yên cương đang đứng ở ngoài đường, còn người thì không ai việc gì. Nói chung, căn cứ hầu như lúc nào cũng yên tĩnh, bình thản, trừ những khi thủ trưởng cấp trên xuống kiểm tra các bộ phận. Lúc ấy, tất cả các đại tá, đại úy và các trợ lý cần cù đều lo lắng, sợ sệt và cứ cuống cả lên. Nhưng sau khi phê bình, khiển trách những ai còn sơ suất, chưa làm tròn chức trách, thủ trưởng đi khỏi thì căn cứ lại trở lại yên tĩnh, bình thản như mọi khi.

Trung úy Ivanôpxki cùng với hai chiến sĩ thoát chết trong đợt trình sát từ mặt trận về, đã đến căn cứ. Sau khi đại úy Vôlốc hy sinh thì mọi nhiệm vụ của đội trình sát đều đổ lên đầu Ivanôpxki, và anh có trách nhiệm phải báo cáo lại những điều đã quan sát được trong suốt hai tuần lễ ở hậu

phương bọn Đức. Nhưng vì bận bịu, các sĩ quan tham mưu không chú ý nhiều đến anh cũng như công việc của anh. Nỗi đau xót về sự tổn thất quá nhiều, về cái chết của đại úy Vôlốc, về mọi cố gắng hết sức mình của các chiến sĩ trong hậu phương bọn Đức cứ hiện lên trong óc làm anh chẳng còn bụng dạ nào chú ý đến giấy triệu tập của ban chỉ huy đã bắn nát trong tay. Anh bước vào ngôi nhà gỗ của bộ phận trinh sát, đi về phía đồng chí đại tá trẻ có bộ tóc vàng nhạt và báo cáo công việc của anh. Nhưng đại tá trẻ ấy nhìn vẻ lơ đãng và dường như đang nghĩ đến công việc khác. Lúc sau, đại tá bắt nhả cắt ngang câu chuyện của trung úy và ra lệnh cho anh phải trình bày tất cả ra giấy. Đồng thời, đại tá còn hỏi trung úy đã đến Đônxêvô chưa, ở đấy có Ban thanh tra quân đội chuyên làm công việc kiểm tra những người từ các vùng hậu phương bọn Đức ra.

Ivanôpxki hết sức bất bình. Anh nói với người đại tá có bộ tóc vàng nhạt ấy rằng, anh chưa đến Đônxêvô, và kho dự trữ của Đức có thể được chuyển đi nơi khác, lúc ấy thì mọi cố gắng, nỗ lực của các chiến sĩ cũng như mọi hy sinh của tổ trinh sát - trong đó có cái chết của đại úy trinh sát tài ba Vôlốc - sẽ trở thành vô nghĩa.

- Vô nghĩa là thế nào? - Có lẽ đây là lần đầu tiên đại tá ngạc nhiên, ông ta nhắc chiếc bút chì lên khỏi tờ giấy đầy những nét kẻ phức tạp, cẩn thận và rất nhiều cột mục.

- Rất dễ hiểu, - Trung úy trả lời - Các chiến sĩ hy sinh một cách vô lý, không mang lại một lợi ích nào.

- Thế đấy! - Đại tá bỗng đứng đứng dậy sửa lại áo varơ đang mặc và ưỡn bộ ngực nở nang. Đồng chí hãy nói cho tôi biết đồng chí từ sư đoàn nào đến đây?

Ivanôpxki nói phiên hiệu sư đoàn và trung đoàn. Đại tá nhăn mặt lại, vẻ cau có.

- Sư đoàn ấy thuộc tập đoàn quân nào nhỉ. Thậm chí cũng không có trong phương diện quân của chúng ta. Vậy thì không được. Đồng chí phải viết báo cáo.

Rút cục vẫn phải viết báo cáo. Ivanôpxki viết hai ngày mới xong. Vì thế anh không được gặp vị tướng hay bắt bẻ theo lệ thường đến kiểm tra mọi công việc sau một thời gian ngắn ông đi công tác.

Ivanôpxki ở tạm tại phòng hành chính của Bộ tham mưu. Tối hôm trước Ivanôpxki cùng với trợ lý hành chính uống hết một bi đông sâm banh. Trợ lý nhường cho anh chiếc giường của mình trong ngôi nhà trống trải dột nát. Trung úy tặng luôn người trợ lý mển khách chiếc đĩa bàn chiến lợi phẩm cùng với chiếc bi đông. Hai ngày ở đây, trung úy viết xong bản báo cáo dày bằng hai quyển vở học trò. Chắc trung úy sẽ viết nhanh hơn nếu ngày hôm trước anh không bận tới thăm những người trong bộ phận đặc nhiệm của Bộ tham mưu này. Nhưng rồi đâu cũng vào đấy, anh đã viết xong báo cáo.

Khi Ivanôpxki mang báo cáo đến, đại tá như đang có điều gì không vui. Bằng một động tác chính xác, quen thuộc, không cần nhìn, đại tá ném tập báo cáo lên chiếc bàn bên cạnh có viên thiếu tá đang vùi đầu vào giấy tờ.

- Côvalép, đọc ngay đi. Tôi đang bận.

Nhưng chẳng hiểu sao, Côvalép không đọc ngay, còn trung úy không biết là mình phải ở lại chờ lệnh hay được phép ra về. Anh đưa tay lên vành mũ ca lô chào, chờ được phép quay gót thì ngay lúc ấy cửa mở và một người chẳng biết từ đâu bỗng dưng xuất hiện. Đó là người anh rất sợ phải gặp ở đây. Tất cả các sĩ quan đều bật dậy, còn Ivanôpxki chỉ kịp quay người lại và lặng lẽ đưa tay lên vành mũ calô. Có lẽ cái vẻ luộm thuộm lạ lùng của Ivanôpxki với chiếc áo bông của đồng chí trợ lý cho, chiếc mũ calô bằng ni dínch đầy dầu mỡ, trong khi tất cả sĩ quan tham mưu ở đây đều đội mũ lông cừu đắt tiền, đẹp, đã khiến cho thiếu tướng đặc biệt chú ý. Tất cả cảm thấy không bình thường trong cái nhìn sắc lạnh của vị tướng.

- Ai đây? - Quay về phía đại tá, thiếu tướng hỏi với một giọng trầm trầm pha chút không vui.

- Báo cáo: tôi, trung úy Ivanôpxki, chỉ huy trung đội... thuộc trung đoàn... sư đoàn, - với vẻ linh lợi, can đảm, trung úy báo cáo ngay với thiếu tướng.

- Sư đoàn nào? Sư đoàn nào? - Thiếu tướng hỏi.

Vẻ dứt khoát, Ivanôpxki nhắc lại tên và phiên hiệu của sư đoàn.

- Tôi không biết sư đoàn này. Đồng chí làm gì ở đây?

- Đồng chí ấy mới từ vùng hậu địch ra. - Đại tá nói. Ông ta đứng trước thiếu tướng với tất cả vẻ oai vệ của mình và vẫn tỏ ra kính cẩn. Ivanôpxki đứng nghiêm như tượng. Lần đầu tiên trong đời anh gặp và nói chuyện với một thủ trưởng có quân hàm cao như thế.

- Người vùng tạm chiếm à? Tại sao lại ở đây? Tại sao không ở Đônxêvô?

Cái tên Đônxêvô đáng ghét lại làm cho trung úy khó chịu. Nhưng lúc này tình cảm ấy lại giúp anh không lúng túng nữa.

- Thưa đồng chí thiếu tướng, tôi đến đây để báo cáo về căn cứ hậu cần của bọn Đức.

- Một tin mới! - Thiếu tướng nói. Ông đứng tại chỗ, nghiêng người về phía trung úy. Thiếu tướng nhìn như xoáy vào Ivanôpxki: Căn cứ à? Ở đâu? Vì sao đồng chí lại biết? Đồng chí đại tá đã nghiên cứu chưa?...

- Tôi đã nghiên cứu, thưa đồng chí thiếu tướng. - Với giọng hoàn toàn tin tưởng còn hơn cả giọng trò chuyện lúc này, đại tá vui vẻ trả lời. Song

trước lời nói không đúng với thực tế của đại tá, Ivanôpxki can đảm hẳn lên, và anh thấy phải nói cho rõ vấn đề.

- Thừa đồng chí thiếu tướng, đại tá không muốn nghiên cứu. - Ivanôpxki buột miệng nói.

Thiếu tướng nhìn trung úy với cái nhìn dò hỏi, sắc lạnh và sau đó lại đưa mắt sang phía đại tá. Ivanôpxki thấy là phải nói một điều gì đấy có tính chất quyết định, anh nói thêm: Đó là một căn cứ pháo binh cách đây khoảng sáu mươi kilômét. Căn cứ còn có một kho đạn dự trữ. Việc bảo vệ rất sơ sài, xung quanh chỉ có một lớp rào dây thép gai. Có thể tiêu diệt được.

- Ra thế! Đồng chí đã trinh sát căn cứ ấy rồi chứ? - Thiếu tướng hỏi và quay cả người trong chiếc áo lông cộc lại phía trung úy. Trên ngực áo thiếu tướng lấp lánh tám huân chương. Giọng ông như vỡ ra. Trung úy rất sung sướng khi nhận ra điều ấy, anh quyết định trình bày tất cả.

- Có thể làm cho căn cứ nổ tung. Cũng có thể đốt căn cứ làm bọn Đức tiến vào Matxcova sẽ không có đạn dạn.

Ivanôpxki chợt lấy làm tiếc về sự bộp chộp của mình. Có lẽ sự quan tâm của thiếu tướng làm anh nguôi nguôi. Thiếu tướng lăm bắm điều gì đấy, chiếc áo lông của ông chạm xuống mặt ghế dài cạnh bàn. Những người khác đứng yên tại chỗ.

- Thế nào? Tự nhiên nổ tung được à? Bọn Đức sẽ thiếu đạn dạn? Có thể như thế sao?

- Không hoàn toàn như thế, thừa đồng chí thiếu tướng - Ivanôpxki toan sửa lại sự sơ suất của mình. - Chúng tôi đã trinh sát, nhưng...

- Đã trinh sát rồi? Kết quả chứ? Thế nào?...

- Hai đồng chí hi sinh, trong đó có đại úy Vôlôc.

- Thế đấy, đồng chí trung úy... Đồng chí thấy thế nào? Phải suy nghĩ cẩn thận, phải chuẩn bị chu đáo chứ. Nhưng anh chàng cừ thật, - quay về phía đại tá, thiếu tướng nói. - Nếu thế thì hãy cho anh ta một phân đội. Độ mười người thôi. Hãy nghiên cứu đi. Làm gấp lên.

- Thưa đồng chí thiếu tướng, anh ta chưa được kiểm tra. - Đại tá khề khàng nói. Thiếu tướng khó chịu chau mày.

- Làm gì chuyện vặt ấy! Đồng chí ấy đã được kiểm tra rồi. Bọn Đức đã kiểm tra và công việc sắp tới sẽ là lần kiểm tra thứ hai. Tôi sẽ nói với Cliudin. Quay về phía trung úy, thiếu tướng cao giọng nói tiếp: Đồng chí trung úy hãy tổ chức một phân đội công tác. Ngày kia phải chuẩn bị xong. Rõ chưa?

- Rồi! Với vẻ trịnh trọng, Ivanôpxki đáp lại, anh đưa tay lên mũ chào, rồi đẩy cửa bước ra.

Hôm sau, anh càng xúi quẩy hơn. Buổi sáng anh đến gặp đại tá, đại tá cử anh đi gặp một thiếu tá nào đây có tên là Cômít. Anh phải chờ thiếu tá này cho đến tận trưa. Sau khi đã chờ quá lâu, anh đánh bạo chuyển cho thiếu tá bức lệnh của đại tá. Câu đầu tiên anh nhận được của thiếu tá:

- Khổ quá! Tôi lấy đâu ra người bây giờ? Ở chỗ tôi không còn ai cả, chỉ còn lại một đồng chí đánh xe ngựa.

Cảm thấy một lần nữa tất cả lại tiêu tan, Ivanôpxki không giải thích cũng chẳng thềm van nài gì thêm, anh quyết định đi ngay về phía ngôi nhà cao cao có những ô cửa sổ che rèm xinh xắn. Tất nhiên, không ai cho anh vào. Anh nổi khùng, cãi nhau với mấy đồng chí cảnh vệ ở ngay vọng gác đầu nhà. Cũng chẳng được, anh đã thấy nản thì vừa lúc ấy, cửa ra vào của ngôi nhà bỗng nhiên mở toang và thiếu tướng xuất hiện ở ngưỡng cửa. Ông không nhận ra ngay người trung úy hôm qua. Ivanôpxki phải nói tên mình và với giọng sợ sệt, anh báo cáo cho ông biết việc tổ chức nhóm công tác

không đạt kết quả. Thiếu tướng bức, giận tròn xoe đôi mắt, tưởng như chính Ivanôpxki là người gây nên điều ấy.

- Tại sao không tổ chức được?

- Thừa đồng chí thiếu tướng, không có người. Đại tá cử...

- Gọi cho tôi đồng chí Đimencốp! - Thiếu tướng lệnh cho người nào đó đứng sau ông. Đồng chí này nhanh nhẹn biến ngay vào phía trong.

Chẳng nói, chẳng rằng, thiếu tướng cũng theo vào. Ivanôpxki đứng một mình với đồng chí canh VG ở đầu hoi nha.. Đồng chí cảnh vệ lặng lẽ nhìn anh từ đầu đến chân ra ý: Đã bảo mà, đáng đời chưa! Anh ngoan ngoãn đứng chờ hồi lâu, hai mươi phút trôi qua, cho đến lúc một thượng úy mặc chiếc áo bông cộc xuất hiện:

- Hãy đến chỗ đại úy Đimencốp nhận người. Mười ba giờ ngày mai mang báo cáo về việc chuẩn bị một phân đội đặc nhiệm lại đây, thiếu tướng sẽ chờ. đồng chí.

- Rõ! - Ivanôpxki đáp. Thậm chí anh cũng không hỏi xem đại úy. Đimencốp là ai, tìm ở đâu, lát sau anh mới nhớ ra, và phải hỏi thăm một chuyên sĩ đang cho ngựa uống nước ở ngoài phố. Đến chiều, thực tê trong tay anh đã có danh sách gồm tám chiến sĩ và một chuẩn úy, anh là người thứ mười trong danh sách ấy.

Trung úy Ivanôpxki bắt tay vào chuẩn bị.

Ngoài số quân ra, anh còn được lĩnh vũ khí đạn dược, chai cháy, thuốc nổ, hai mét dây cháy chậm. Trong chín người thì bốn người áo khoác đã sờn rách, không có áo bông, cần được cấp phát những thứ này. Người trợ lý quân nhu chần chừ, không muốn phát cho anh áo khoác ngụy trang (vì giấy cấp phát không có chữ ký của thủ trưởng quân nhu). Mãi anh mới kiếm được mấy bộ ván trượt tuyết để lườn vào hậu phương bọn Đức. Đêm cuối

cùng trước khi lên đường, tranh thủ lắm anh mới ngả lưng được độ vài giờ. Suốt ngày hôm sau vẫn chưa hết vất vả, chỉ ăn qua quít có một bữa, chờ hết hơi mới lấy được ba chỉ thị. Thế nhưng, một rưỡi chiều anh vẫn phải dẫn cả phân đội đến ngôi nhà cao cao có những ô cửa sổ che rèm xinh xắn để gặp thiếu tướng. Lần này cảnh vệ không làm khó dễ nữa, nhưng anh hồi hộp, lo lắng vì phải báo cáo với thiếu tướng: các anh sẵn sàng thực hiện mệnh lệnh chiến đấu.

Thiếu tướng dừng ngay câu chuyện đang nói với đầu dây đằng kia, bỏ ống nói xuống, mặc vội chiếc varơ ra ngoài áo gilê bông. Thiếu tướng lặng lẽ bước ra sân. Ngoài sân, tám chiến sĩ do Điu-bin chỉ huy đang đứng nghiêm chờ lệnh. Thiếu tướng im lặng tiến đến trước hàng quân, nhìn khắp lượt. Ông không còn trẻ nữa, mặt đã có nhiều nếp nhăn, hai má sệ xuống. Mấy hôm có mặt ở Bộ tham mưu, đây là lần đầu tiên Ivanôpxki nhận thấy người chỉ huy nổi tiếng nghiêm nghị này không hề khắt khe.

Lúc này, trên khuôn mặt ông lộ vẻ mệt mỏi của người đứng tuổi, nhiều lo lắng.

- Những người con thân yêu của Tổ quốc! Thiếu tướng nói và Ivanôpxki cảm thấy tim mình rung lên. - Các đồng chí đã biết các đồng chí đi đâu rồi chứ? Các đồng chí cũng biết sẽ khó khăn như thế nào? Nhưng đi đâu, làm gì, đó là điều cần thiết. Các đồng chí thấy không? Trời thế này, - ông chỉ lên bầu trời đầy mây, xám xịt như sà xuống mặt đất, tuyết bay lả tả, - máy bay không bay được. Tất cả trông cậy, mong đợi ở các đồng chí...

Ông còn dặn dò nhiều nữa, nhất là việc phải đối xử với nhau như thế nào trong những hoàn cảnh khó khăn ở hậu phương bạn Đức, lúc ấy, ngoài đồng chí mình ra không ai có thể giúp mình được. Ông nói với các chiến sĩ rằng, chính ông cũng không giúp gì được, người làm việc đó là trung úy Ivanôpxki. Ivanôpxki có đầy đủ kinh nghiệm chiến đấu ở hậu phương bạn Đức, những kinh nghiệm này anh đã tích lũy được trong hai tuần lần mò khắp nơi trong các cánh rừng vùng Xmôlenxơ. Tình cảm của thiếu tướng

lúc này không còn là tình cảm của thủ trưởng đối với cấp dưới, mà hầu như đã là tình bè bạn, là thái độ đồng cảm đối với số phận sắp tới của họ. Ngay từ những phút đầu tiên, lời nói của thiếu tướng đã làm Ivanôpxki xúc động. Và lúc này, anh thấy mình có thể làm tất cả để xứng đáng với tình cảm ấy của thiếu tướng. Thậm chí cái chết lúc này cũng không làm anh sợ hãi. Anh sẵn sàng hy sinh tính mệnh cho Tổ quốc.

Có lẽ không phải chỉ mình anh mà các chiến sĩ đang đứng bên anh trong hàng quân ngăn ngùi giữa mảnh sân nhỏ bé, chật hẹp này cũng đều có chung ý nghĩ ấy, ai nấy tràn đầy quyết tâm. Khi Ivanôpxki giơ tay chào thiếu tướng rồi dẫn cả phân đội lên đường, trong tâm hồn anh như đang vang lên tiếng kèn xung trận trang nghiêm. Anh biết rằng hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao là nghĩa vụ, tình cảm thiêng liêng, không thể nào khác được. Chính vì thế mà không thể...

CHƯƠNG SÁU

Trên những cây số cuối cùng của chặng đường, trung úy không giục các chiến sĩ nữa. Dù thế nào thì bình minh cũng đã dậy mà họ vẫn còn trên cánh đồng trụi trơ trắng toát sau đêm bão tuyết, và lại ở quãng tiếp giáp với con đường nhựa.

Lợi dụng lúc trời còn chưa sáng rõ, Ivanôpxki trượt thêm được một quãng nữa. Anh định liều mạng lao đến gần mép đường thì cũng vừa lúc ấy anh nhìn thấy mấy chiếc ô tô từ trên đồi bò xuống. Suýt nữa trung úy hét lên vì tức giận - chỉ độ mười lăm phút nữa là anh đã có thể lao đến đấy rồi. Để an ủi mình, anh nghĩ ô tô chạy nhanh thôi, và đúng thế thật, loáng cái, chúng đã biến mất. Ngay sau đó, một đoàn ngựa thồ xuất hiện và sau nữa, từ phía bên kia đồi, hai chiếc máy bay đen trũi nhào xuống đuổi theo đoàn ngựa thồ ấy. Rõ ràng ngày đã bắt đầu, mọi hoạt động đang tăng lên, lúc này băng qua đường lại mang theo những chiếc cáng cứu thương là không thể được, bọn Đức sẽ thấy! Trung úy thoáng nghĩ.

Ivanôpxki chưa đến được mép đường, nhưng cũng không thể đột ngột quay lại vượt lên đồi cây lúp xúp cách đó không xa được nữa. Rõ là: “dở đi vương núi, dở lại mắc sông”. Nằm dưới rãnh, ngay bên cạnh đường thì không ổn, bất cứ lúc nào bọn lính Đức cũng có thể phát hiện ra được. Còn nếu ẩn mình trên đồi cây kia thì có trời biết, ý nghĩ ấy vụt qua trong đầu Ivanôpxki.

Dùng hết sức còn lại, các chiến sĩ trượt tuyết vượt lên sườn đồi, suýt nữa hất cả thương binh ra khỏi cáng. Nén cơn đau, trung úy cố trượt đến đồi cây gần đó. Nhưng sắp đến nơi thì một chiến lũy khá cao như từ dưới tuyết hiện ra trước mặt trung úy. Chiến lũy gần như cắt ngang quả đồi và chạy

đến đường nhựa. Trung úy chững lại một lát, nhưng rồi anh hiểu ra và sung sướng vẫy các chiến sĩ phía sau: Nhanh lên các đồng chí!

Đó là loại chiến lũy có hào chống tăng, ở phía dưới đã bị tuyết phủ. Loại lũy này là một trong những công sự dã chiến dài hàng chục cây số trên đất Xô viết được đào đắp vào những ngày đầu chiến tranh ở những hướng có thể bị bọn phát xít tiến công. Bao nhiêu công sức đã đổ ra ở đây, nhưng trung úy không sao nhớ được loại lũy ấy đã chặn bước tiến của xe tăng Đức như thế nào. Có lẽ loại công sự vĩ đại này lúc ấy chỉ có tác dụng với hỏa lực mạnh của bộ binh và pháo binh, còn đối với việc ngăn cản bước tiến của xe tăng thì chẳng hơn loại chiến hào thông thường là bao.

Nhưng bây giờ trên ngọn đồi trống trải này nó lại rất tốt đối với họ. Ngay tức khắc, Ivanôpxki băng qua ụ tuyết, trượt chéo xuống lòng hào. Dưới lòng hào rộng và sâu, có vẻ im ắng hơn, gió từ hướng nào đó đã dồn tuyết lại, tạo nên những vật che chắn bên trên. Chỗ này là nơi ém quân rất lý tưởng.

Người này tiếp người khác trượt xuống chỗ ẩn nấp và rất may, đây là một khúc queo. Ivanôpxki cũng lao xuống và người anh dường như dính chặt vào tuyết, gió ngược làm bụi tuyết cuộn lên mù mịt khiến anh thở dốc, một lúc lâu chẳng nhìn được thấy gì. Anh chưa biết từ đâu và làm thế nào để vượt qua con đường đầy bất hạnh kia, anh cũng chưa hình dung được rồi sẽ giải quyết thương binh ra sao. Anh chỉ cảm thấy rằng, đêm qua mọi việc đã diễn ra không như anh định liệu, nó tồi tệ hơn và có thể sẽ kết thúc hoàn toàn không tốt. Nhưng không thể để mọi nỗ lực của toàn phân đội đi đến thất bại, anh nghĩ: phải bằng mọi cách chống lại hoàn cảnh khắc nghiệt như chống lại bọn Đức. Sức lực không được tăng cường nhưng quyết tâm thì chẳng thiếu.

Đã hai mươi phút họ nằm dưới hào, im lặng. Ivanôpxki mệt đứt hơi, không tìm đâu ra sức lực để nói và chỉ định người quan sát. Ý nghĩ trong anh: “bây giờ phải gọi ai đây” dường như cứ được nhắc đi, nhắc lại, nhưng

không sao bật ra thành lời. Mặc dầu ai nấy đều đã kiệt sức, nhưng phải có một người nào đấy không được nghỉ, trèo lên mép hào, chịu gió, chịu rét, cảnh giới, không để quân thù bất chợt thấy họ.

- Cần phải cảnh giới, - cuối cùng, Ivanôpxki đã nói được thành lời với giọng gái ngủ. - Xutnhich đồng chí hãy thi hành nhiệm vụ.

Xutnhich tựa lưng vào thành hào đầy tuyết giống như người đang ngủ, đầu ngửa ra đằng sau và vùi trong chiếc mũ trùm ấm nước, hai mắt nhắm nghiền.

- Xutnhich! - Trung úy gọi to hơn.

- Có... có.

Anh chiến sĩ từ từ ưỡn thẳng người ra và ngồi dậy. Sau đó, anh chống tay đứng lên, rồi bỗng dưng anh loạng choạng, suýt nữa lại đổ vật xuống.

- Khê chứ! Chú ý những chai cháy - Trung úy dậm hoảng và vì thế anh không thấy mệt nữa.

Để đôi thanh trượng ở dưới, Xutnhich trèo lên cao, bờ hào dựng đứng, dưới hào, các chiến sĩ người nọ nắm sát người kia thành từng mô trắng trên nền tuyết mềm.

- Ở đằng kia thế nào? Có nhìn thấy không? Ivanôpxki hỏi.

- Nhìn thấy. Nhưng xa hơn thì không nhìn thấy gì.

Tất nhiên, phân đội không nằm chờ ở đấy, khi Ivanôpxki tìm được một con đường an toàn, tới nơi cần phải tới, phân đội sẽ tiếp tục lên đường tới vị trí đã định để triệt phá khu kho của quân Đức. Bọn Đức đi trên đường kia có mục đích và nhiệm vụ khác hẳn nhiệm vụ của anh. Anh nghĩ: hãy còn may, cạnh đây không phải là trạm trú quân, cũng không phải là bộ phận hậu

cần của chúng, nếu là những thứ ấy thì anh chẳng ngồi được lâu trong chỗ ẩn nấp này.

Có lẽ ba mươi phút đã trôi qua, Ivanôpxki thấm lạnh, toàn thân lúc này còn đầm mồ hôi, bây giờ bắt đầu run lên. Ngoài Xutnhich đang ở trên mép hào ra, tất cả hầu như nằm bất động, mệt lử. Ivanôpxki nghĩ thầm: cứ nằm thế này thì sẽ chết cóng hết mất, anh liền ra lệnh:

- Không được ngủ! Tất cả đứng dậy!

Mấy người cựa quậy, rồi Lucasôp đứng lên, anh mệt nhọc nhìn quanh nơi ẩn nấp dưới hào tuyết. Pivôvarốp vẫn không nhúc nhích - anh đang ngủ. Ngẫm nghĩ một chút, Ivanôpxki thấy rằng dù thế nào cũng phải để các chiến sĩ nghỉ ít phút lấy lại sức, nếu không, họ chẳng thể đi khỏi nơi đây. Có lẽ nửa giờ hoặc bốn mươi phút cũng chưa làm họ chết cóng được. Nhưng riêng anh trong trường hợp này thì không có quyền nghỉ và càng không được phép ngủ, dù chỉ là chốc lát.

Bằng sức mạnh tinh thần, bằng ý thức của người chỉ huy trong giờ phút sống chết chỉ là gang tấc, Ivanôpxki đã xua đuổi được cơn buồn ngủ kinh người đang ngự trị trong anh, anh rón sức đứng dậy. Khakimôp đã làm anh lo lắng từ lâu, nhưng mãi đến bây giờ anh mới có điều kiện để mắt đến. Trong tư thế loạng choạng anh đi về phía người bị thương. Tình trạng của Khakimôp vô cùng tồi tệ khiến anh lo ngại. Có lẽ không còn tỉnh lại được nữa, Khakimôp nằm bất động trên những thanh trượt tuyết, hai hàm răng cắn chặt, qua kẽ hở của chiếc áo khoác, trông anh nhợt nhạt, sắc mặt xanh mét. Qua hơi thở nặng nhọc nhưng gấp gáp làm rung rung mép áo choàng đầy tuyết và hể hạt tuyết nào rơi trên má ướt đầm của anh thì lập tức tan ngay... chứng tỏ anh đang sốt cao. Cúi xuống người chiến sĩ bất hạnh, Ivanôpxki khẽ gọi tên, nhưng không thấy Khakimôp đáp lại.

Ngồi xuống bên cạnh người bị thương, Ivanôpxki phân vân, suy nghĩ về quyết định mang theo Khakimôp trên đoạn đường vô cùng nguy hiểm và

vất vả này. Có thể, nên để Khakimôp lại trong một đụn cỏ khô nào đấy, chờ phân đội hoàn thành nhiệm vụ trở về, đó là cách tốt nhất. Nhưng nếu vậy, phải cử người ở lại với anh. Thế thì cả nhóm chỉ còn có năm người. Năm người mà cồng đáng nhiệm vụ chiến đấu của mười người thì khó khăn, phức tạp quá. Ivanôpxki không thể giải quyết theo cách ấy được. Để hoàn thành nhiệm vụ, trước hết phải vượt qua đường nhựa. Nhưng làm thế nào để vượt qua đường nhựa khi bọn Đức rải kín mặt đường.

Lúc này, ý nghĩ về con đường nhựa cứ luân quần trong đầu Ivanôpxki, anh đứng bật dậy. Anh không còn cách nào giúp được Khakimôp, nhưng với nhiệm vụ thì không một phút nào anh không nghĩ tới. Anh thọc mạnh thanh trượt vào đồng tuyết, lão đảo bước đi, rồi trèo lên bờ hào với Xutnhich. Trên này gió và lạnh hơn dưới đáy hào, nhưng quang cảnh cánh đồng và con đường nhựa lại hiện ra rõ trước mặt anh, lòng đường bị đỉnh gò che khuất. Con hào chạy về hướng đó. Ở đấy, chỗ hào tiếp giáp với đường nhựa có những lùm cây lúp xúp và những vạt rừng nhỏ tản mát khắp nơi. Còn ở đằng xa kia, cách bãi sông một chút, là cánh rừng thông quen thuộc làm thành một vệt tối mờ, đến được đấy không phải dễ dàng.

Ivanôpxki rút tấm bản đồ nhỏ trong ngực áo ra. Anh nhìn bản đồ để định hướng. Có thể căn cứ ấy không được đánh dấu trên bản đồ, nhưng anh nhớ rất rõ vị trí của nó. Nó nằm ở phía bắc chỗ nhô ra của vạt rừng nhỏ ven sông. Bây giờ tìm thấy quả đồi này trên bản đồ, trung úy thấy giữa quả đồi và căn cứ cách nhau không xa lắm, chỉ hai cây số là cùng. Thật bực mình, gần thế mà không đến được. Vì con đường đáng nguyên rủa kia, các anh sẽ mất cả ngày công toi - cả ngày bị dẫn vật, phải chịu đựng ở nơi giá rét xa lạ này!

Cùng với Xutnhich, Ivanôpxki bắt đầu theo dõi mọi hoạt động trên đường. Dần dần, anh nhận thấy: không phải lúc nào trên đường cũng tấp nập mà có những lúc vắng lặng, mặc dù sự vắng lặng ấy chỉ trong khoảng thời gian rất ngắn ngủi. Trên đường, ô tô vận tải qua lại là chủ yếu. Những

chiếc xe được phủ kín, chở những hòm máy móc mang nhãn hiệu khác nhau, chắc chắn là chúng đã lấy được ở các nước châu Âu. Phần lớn số xe này chạy như bay về phía đông, về Matxcova. Bỗng nhiên Ivanôpxki nảy ra ý nghĩ: nếu không có thương binh, thì mỗi lần, một đến hai người sẽ luôn theo hào đi về phía đường nhựa, rồi lợi dụng đúng lúc vắng lặng, liều mạng vượt qua đường. Ít ra thì đã có cả một ngày quan sát kỹ lưỡng, vạch kế hoạch hành động, chỉ còn chờ đến lúc màn đêm vừa buông xuống là anh sẽ đưa toàn phân đội vượt qua đường.

Ý nghĩ này tức khắc làm anh khỏe hẳn lên, và mục đích do anh vừa mới định liệu mang lại cho anh sức lực và thôi thúc anh hành động. Anh trườn xuống lòng hào, bằng một giọng vừa phải, nhưng đầy nghị lực anh gọi các chiến sĩ:

- Tất cả dậy! Vận động cho người ấm lên.

Craxnacutxki, Lucasôp bật dậy ngay. Hai người xắn áo, xoa xoa, vẩy vẩy hai tay. Lucasôp vừa tập vừa nhìn Pivôvarôp. Pivôvarôp vẫn ngủ say sưa.

- Vận động mạnh vào! Can đảm lên các đồng chí! - Ivanôpxki cổ vũ mọi người. Ngay lúc ấy anh nhớ đến một thứ mệnh lệnh làm cho ai nấy có thể tỉnh hẳn. Anh hô: Tất cả ăn sáng, Lucasôp chuẩn bị đồ hộp, mỗi người hai miếng bít cốt.

Lucasôp lấy ra mấy miếng đường, một hộp cá và ít miếng bít cốt. Ivanôpxki dùng dao nạy hộp, các chiến sĩ lấy thìa, đĩa cặp từng miếng cá cứng, lạnh đưa lên miệng ăn ngon lành.

- Thế nào, đồng chí Pivôvarôp thân mến, còn buồn ngủ nữa không? - Làm ra vẻ tươi tỉnh, hết đói, Ivanôpxki mỉm cười hỏi.

- Vẫn còn đấy ạ.

- Thôi được. Vì sao vậy?

- Mệt quá, đồng chí trung úy ạ. - Anh chiến sĩ trẻ trả lời.

- Còn tôi thì lại nghĩ rằng, đồng chí dẻo dai như crep kia đây. - Ivanôpxki nhận xét một cách dí dỏm. - Trông đồng chí như vậy cơ mà.

- Tôi bị bỏ rơi.

Pivôvarốp không biện bạch cũng chẳng than phiền. Lúc này, sau khi được nghỉ ngơi chút ít, trông anh có vẻ ngượng nghịu như người mắc lỗi, hai má ngăm ngăm sau giấc ngủ lại hồng lên như má trẻ con.

- Bị bỏ rơi! - Lucasôp đay đay. - Chắc là không có bảo mẫu chăm sóc. Ở đây người rớt lại còn khổ hơn người bị giết.

- Bị giết cái gì, người bị giết không cần đến sức lực nữa. Sức lực cần cho những người ở đây này. Craxnacutxki chìa hai bàn tay phồng, rộp đỏ hỏn của mình ra, - dĩ nhiên, điều bất hạnh đã chụp lên đầu người bị giết đêm qua. Những điều bất hạnh ấy còn ai chưa phải chịu. Và cũng chưa biết được sắp tới sẽ như thế nào.

- Toàn những người thông minh! - Lucasôp tiếp tục với giọng bực tức như trước. - Hoặc là chuồn, hoặc là bị lạc. Còn ở đây thì mọi người phải gánh chịu cho cả họ nữa.

Lucasôp ám chỉ Điu-bin và Daiat, những chiến sĩ đã làm trung úy Ivanôpxki không phút nào không nghĩ tới. Với người bị giết thì ai cũng biết, cũng không phải dễ gì, nhưng tất cả đều biết đó là Khakimôp. Còn chuẩn úy Điu-bin và Daiat thì bị mất tích trên đường đêm qua, đến lúc này dường như không còn một dấu vết nào nữa.

- Vâng, giản đơn là như thế. Nhưng thực ra lại không phải như thế - Lucasôp vừa nghiêm nghị nhìn dọc chiến hào vừa nói khiến Ivanôpxki hiểu

anh định nhấn mạnh điều gì. Nhưng điều anh nhấn mạnh không đến nỗi như vậy. Rõ ràng, Ivanôpxki không muốn ám chỉ và cũng không có ý nghĩ rằng chuẩn, úy Điu-bin lại có thể phản bội Tổ quốc. Đúng là Điu-bin có tỏ ra không tin tưởng và dao động, song lúc này không thể hiểu anh ta đang ở đâu.

- Lần theo dấu vết, bọn Đức có thể tìm ra, -Craxnacutxki lơ đãng đáp lại. - Này nhé: đường trượt trên tuyết sẽ chỉ cho chúng biết người trượt tuyết ở chỗ nào.

- Mọi trường hợp đều có thể xảy ra. - Lucasôp buồn rầu đồng ý.

- Không, không nên nói thế, Ivanôpxki xen vào. Chuẩn úy không phải là người như vậy.

Lucasôp miệng nhai miếng bít cốt, mệt mỏi nhìn về phía cuối hào xa xa:

- Con người! Cũng có thể là con người không như thế, nhưng mọi việc đều có thể xảy ra. Trong chúng ta cũng đã từng có một đại úy khi chưa thực sự bước vào cuộc chiến đấu thì ai cũng cứ ngỡ là người cực kỳ dũng cảm, nhưng lâm trận lại không như thế. Bọn Đức xuất hiện, anh ta là người đầu tiên giơ hai tay lên trời!

- Đồng chí nghĩ như thế đấy sao? - Ivanôpxki ngắt lời Lucasôp - Điu-bin không phải là đại úy, điều ấy đã rõ rồi. Đồng chí hãy tin mọi người. Mọi người chả tin đồng chí là gì.

- Tôi ấy à?

- Tại sao đồng chí lại nghĩ rằng Điu-bin không bằng đồng chí?

- Vì tôi có mặt tại đây, còn Điu-bin. Anh ta ở đâu?

Quả thực lập luận của Lucasôp rất nguy hại, không dễ gì có thể làm anh ta từ bỏ ngay được lập luận ấy. Vấn đề là ở chỗ Lucasôp không phải là người kém cỏi, mặc dầu anh ta rất kín đáo và cũng chưa thể coi anh ta như Pivôvarốp (lúc này Pivôvarốp ngồi cạnh Lucasôp và đang liếm sạch bong chiếc thìa ăn của mình). Nói chung, Lucasôp có lý. Nhưng Ivanôpxki không muốn kết tội Điu-bin ngay lúc này.

Loáng cái, các chiến sĩ đã chén hết nhẵn hộp cá, họ ngồi trên tuyết, nhai nốt miếng bít cốt. Ivanôpxki đút thìa vào túi.

- Trung sĩ Lucasôp, - trung úy Ivanôpxki nói với giọng hơi khác, - hãy thay tôi. Phải theo dõi, điều tra tình hình. Tất cả ở lại đây. Có thể nghỉ. Hãy cảnh giới xung quanh. Chúng tôi sẽ về ngay. Có điều gì chưa rõ không?

- Rõ, - Lucasôp đáp ngay

- Tất cả về vị trí. Hãy chăm sóc Khakimôp

- Mọi mệnh lệnh sẽ được thi hành, thưa trung úy.

- Pivôvarốp theo tôi.

- Tôi? - Pivôvarốp ngạc nhiên, nhưng anh nhanh chóng đứng dậy.

- Đồng chí Lucasôp! đồng chí ở lại, đi giày trượt tuyết vào, lên thay Xutnhich. Có lẽ anh ta chết cồng ở trên ấy mất rồi.

Biến vào trong tuyết, Ivanôpxki men theo chiến hào đi về phía đường nhựa. Họ cầm thanh trượt tuyết trong tay. Chốc chốc, đường hào lại có đoạn gập khúc. Khi qua những đoạn ấy, trung úy cẩn thận quan sát mọi phía. Nhưng dưới hào và xung quanh đấy không có ai, tuyết dưới đáy hào trắng xộp, nguyên vẹn, rõ ràng chưa có ai đụng tới. Cuối cùng, hai người nghe thấy tiếng nổ giòn, nhẹ của động cơ diêden và thoáng nhìn thấy làn khói mỏng trên băng giá, họ đã đến gần đường. Ivanôpxki ló ra khỏi mô đất

trơ trụi ở chỗ ngoặt. Gần đường lắm rồi, ở cuối đoạn hào rộng. Ivanôpxki thấy rõ hình dáng những chiếc thùng xe phủ bạt phồng lên trước gió, cứ nối đuôi nhau dài mãi, dài mãi... Đoàn xe cũng bon bon trên đường, trong đó có những chiếc chở bọn sĩ quan Đức. Chúng ngồi oai vệ, trong bộ quân phục màu xanh. Rõ ràng cái lạnh của đất nước Nga đã ảnh hưởng đến sức khỏe của bọn chúng và làm cho chúng không để ý đến cảnh vật xung quanh. Ivanôpxki lấy tay ra hiệu cho Pivôvarốp, lúc ấy Pivôvarốp đang định leo lên một bờ dọc đứng.

Tất nhiên, Ivanôpxki còn ở xa địa điểm xuất phát tốt nhất để vào lúc thuận lợi có thể vượt qua đường, nhưng anh cũng không trông chờ vào vận may ấy. Lạnh cóng vì gió, anh vất vả lắm mới chờ được đến lúc đoàn xe chạy âm âm trên đường, và dường như không ai có thể tiếp cận gần hơn thế được. Nhưng cũng khó nhọc lắm anh mới thò đầu ra khỏi bờ hào lạnh cứng, vừa lúc anh nhìn thấy bọn Đức ở gần đấy. Chúng có ba tên. Đó là bọn lính thông tin. Một tên trèo lên cột cắm cúi mắc dây. Còn hai tên kia mang máy ngồi bên vệ đường. Rõ ràng chúng đang nối lại liên lạc. Nòng súng nhô lên sau lưng chúng, mấy cuộn dây và dụng cụ đồ nghề nằm lăn lóc trên mặt đất. Quả thật, vì mãi làm việc, mấy tên này không nhìn ra xung quanh, nhưng có thể chúng sẽ nhìn thấy hai chiến sĩ Nga nếu họ vượt qua đường ngay trước mũi chúng.

Vậy thì lại phải chờ! Chờ nữa!

Ivanôpxki buồn bã nằm trên tuyết cứng lạnh, mắt không rời con đường. Dần dần anh cảm thấy lạnh kinh khủng, hai chân tê dại, bên đùi bị thương ngày càng đau hơn và cũng mỗi lúc một thu hút sự chú ý của anh hơn. Hoạt động ở trên đường có những lúc thật khẩn trương, tấp nập, nhưng cũng đã có lúc vắng lặng, đó là lúc gián đoạn hàng cây số giữa hoạt động này với hoạt động nọ. Đã hai lần xuất hiện thời điểm có ít nhiều thuận lợi cho việc vượt đường, nhưng mấy tên lính thông tin vẫn đang còn làm việc. Ivanôpxki cũng đã ba lần sờ đến chiếc đồng hồ xe tăng nặng nề, lần cuối

cùng, đồng hồ chỉ mười giờ ba mươi phút. Ba tên lính thông tin vẫn còn ở đó. Nửa giờ nữa lại trôi qua. Anh tập trung nhìn lên tên lính đứng trên cột điện thoại. Cuối cùng, thấy y tụt xuống đất, Ivanôpxki có cảm giác lúc này rất có thể cả bọn sẽ nhìn thấy anh. Nhưng tên lính Đức lại đi đến cột điện thoại tiếp theo và trèo lên. Ở đây, bọn chúng nói gì với nhau, nhưng gió thổi bạt đi, nên Ivanôpxki chẳng nghe được câu nào.

Cứ như thế khá lâu. Ivanôpxki bắt đầu quan sát mọi phía. Nhìn về đoạn đường cách mấy tên lính thông tin một quãng khá xa, anh thấy một tên Đức nữa, tên này đến ngồi cạnh hai tên ngồi ở vệ đường. Y từ đâu lại? Thật lạ! Có lẽ từ cái gò cạnh đây y mò xuống và ngồi ở chỗ nào đó rồi tới đây. Ivanôpxki có cảm giác ớn lạnh khi nghĩ đến việc liều mạng vượt đường. Giữa lúc ấy tên Đức ngồi cạnh máy nói gì đó với tên còn lại và vẫy tay gọi tên đang tụt từ cột xuống. Khi tên này vừa chạm đất, cả ba tên kia đứng dậy, vội vã thu dọn đồ nghề đút vào túi và đi dọc theo con đường.

Lần này bọn chúng đi đến một cây cột khác cách hào một quãng khá xa và không tên nào trèo lên cột nữa. Ivanôpxki nhìn về phía cuối đường hướng ngược lại, anh nghĩ: phải quyết định ngay lúc này thôi. Nhưng trước hết phải đến gần đường đã.

Ivanôpxki tụt xuống đáy hào, vết thương bên đùi nhức nhối làm anh lo lắng, Pivôvarôp đứng ngay dậy. Ivanôpxki im lặng gật đầu. Họ dựa lưng vào bờ dốc, rồi đi nhanh dưới lòng hào. Ở đây, họ có thể dễ dàng nhìn thấy con đường. Trong lúc vội vã, trung úy vấp gờ đất chắn ngang qua sóng soài, mình vùi trong tuyết; bên cạnh, Pivôvarôp cũng như từ dưới tuyết chui lên. Vì lạnh, vì mất ngủ, khuôn mặt trẻ măng của anh chiến sĩ lạnh cóng có vẻ chăm chú cao độ. Dần dần trung úy “thộp được” nỗi lo lắng, hồi hộp và cái nhìn dò hỏi của Pivôvarôp. Ngồi dưới đáy hào, anh chiến sĩ hoàn toàn không nhìn thấy gì bên ngoài, anh đặt mọi hi vọng vào người chỉ huy - người quyết định số phận và công việc của cả hai lúc này.

Nhưng từ đây, ngay cả trung úy cũng không thể nhìn thấy gì, và anh buộc phải nghe ngóng, dò đoán, thận trọng thu nhận mọi động tĩnh tản mạn luôn luôn thay đổi từ phía đường nhựa vọng lại. Tất nhiên, đó không phải là khả năng tốt nhất giúp anh vượt đường, nhưng đối với họ lúc này không có cách nào khác. Chờ đợi cho đến lúc tiếng âm âm của động cơ diêden trên đường yếu đi, rồi không nghe thấy một động tĩnh mới nào, Ivanôpxki thầm nói: “Nào!” - và anh bật dậy.

Chạy một hồi trên tuyết dày, Ivanôpxki đã đến được cuối hào phía gần đường. Từ đây, anh quan sát thấy trên đường vắng lặng, mặc dầu anh không kịp nhìn ra ngọn đồi ở phía xa xa. Với tốc độ kinh người, anh băng qua mặt đường bằng phẳng, bóng lộn và nhanh như chớp lặn xuống đáy hào ở phía bên kia. Lúc chạy, anh vẫn cảm thấy hơi thở nặng nề của Pivôvarôp phía sau anh và với tất cả sức lực của mình, anh lao nhanh xuống lòng hào ở chỗ ngoặt cách mép đường không xa. Nhưng chạy được một quãng, Ivanôpxki lại nghe thấy tiếng rít của động cơ, tim thắt lại, anh chờ một tiếng thét nào đó hoặc là một loạt súng của bọn Đức. Nhưng rồi anh cũng lập rúc xuống chỗ hào ngoặt. Pivôvarôp hơi chậm một chút, nhưng Ivanôpxki ngoái cổ nhìn lại và thấy mấy chiếc ô tô lao tới, chỉ chậm hơn các anh độ một giây khi cả hai kịp lao xuống đáy hào. Ô tô chạy như bay không giảm tốc độ, và lần đầu tiên trong ngày, Ivanôpxki thở dồn dập, gấp gáp như xé ngực.

- Phu! Quỷ tha ma bắt chúng mày đi!

Hai người mệt đến đứt hơi, sau đó Ivanôpxki quỳ xuống quan sát xung quanh. Hình như cách đây không xa có những bụi cây lúp xúp. Nhìn lên bờ cao, hai người đi theo con hào. Khi đã bỏ xa con đường nhựa, họ tìm cách thoát ra cánh đồng. Pivôvarôp nhanh chóng thực hiện được ý định này làm Ivanôpxki rất ngạc nhiên. Lần nhảy thứ nhất, Ivanôpxki chỉ mới đến được nửa phía bờ dốc. Phải lên đến đầu dốc mới trượt được xuống phía dưới. Ivanôpxki thấy đùi lại đau nhói. Lần này anh không thể và cũng không

muốn kìm tiếng rên lại. Pivôvarôp trở lại bờ hào thấy trung úy nhìn mình bằng cái nhìn dò hỏi.

- Không sao. Đâu sẽ vào đấy!

Ivanôpxki lấy hết tinh thần nén cơn đau. Pivôvarôp đưa cho anh gậy trượt tuyết. Nhờ thế, cuối cùng, anh đã vượt qua được bờ hào.

- Thế. Nào chúng ta hãy trượt đi!

Tại đây, chắc có thể trượt dọc theo con hào. Bờ lũy cao và những lùm cây lúp xúp che khuất họ.

Ở bên phải, đằng xa kia là những vạt rừng thông. Nơi đó, thành công hay thất bại, vinh quang và cũng có thể là cái chết đang chờ họ, chờ số phận của họ.

CHƯƠNG BẢY

Trên đôi thanh trượt, khi lách qua những bụi cây lúp xúp, Ivanốpski cảm thấy có cái gì đấy không ổn. Sức lực căng ra, hồi hộp, lo lắng không thể nào kìm được.

Thật là khó chịu! Vì sao sự khó chịu ấy lại xuất hiện lúc này. Cuối cùng, hình như tất cả rồi cũng qua đi, mọi việc trở nên thuận lợi hơn: họ đã vượt qua con đường nhựa đầy nguy hiểm, hình như quân thù không trông thấy họ, cái đích của chặng đường hành quân ban đêm dài dặc đầy khó khăn của họ đã hoàn toàn rất gần. Mặc dầu có biết bao nhiêu trở ngại, nhưng cũng sắp đến lúc kết thúc rồi, có lẽ, lúc này họ có thể làm một cái gì đây. Sự thật là lực lượng của toàn đội đã bị phân tán quá nhiều: một bộ phận bị lạc lúc vượt qua tiền duyên, hai người mất tích trong đêm, ba người ở lại bên kia đường, còn ở đây, họ chỉ có vắn vẹn hai người. Tất nhiên hai không phải là mười. Nhưng lẽ nào lúc này, chính điều ấy lại là nguyên nhân làm anh lo lắng, không yên tâm một cách mơ hồ, và nó cứ bám lấy anh dai dẳng đến thế.

Càng đến gần vạt rừng đã nhìn thấy ở đằng xa, nỗi lo lắng, hồi hộp càng định hình rõ nét trong trung úy. Sự sốt ruột cũng ngày một tăng đến mức anh không cho phép anh dừng lại để xem xét chỗ băng ở trên đùi mình - hình như vết thương lại chảy máu. Thêm nữa, anh đã cố gắng hết sức mình, không để ý gì đến chỗ đau và những cơn đau mà trong suốt đêm qua anh đã quen chịu đựng. Lúc này, thậm chí anh cũng không hay quan sát, nhìn ra xung quanh nữa, anh dốc toàn lực tiến đến vạt rừng ở đằng xa kia, hình như phần thưởng lớn nhất đời anh hoặc cũng có thể là bất hạnh mà anh phải gánh chịu đang chờ ở đó. Pivôvarốp mồ hôi đầm đìa, chốc chốc anh lại lấy tay áo khoác lau mồ hôi trên mặt và cố gắng không tụt lại phía sau. Hai người thở hỗn hển. Bằng những bước trượt nhanh, họ tiến đến cuối khu

rừng cây lúp xúp. Gió lạnh thổi mạnh, bầu trời đầy mây, một lớp khói xám xịt, kỳ quặc bao phủ không gian.

Lên đến đỉnh đồi, Ivanôpxki vạch những cành trần trụi lá nhìn xuống phía dưới. Trước mắt họ là một nương xói, nơi đây anh đã cùng đại úy Vôlốc chờ màn đêm buông xuống. Nhưng lúc ấy anh cùng với bảy người, còn giờ đây, anh chỉ có một mình, lại đắm trong tuyết lạnh ở vạt rừng thưa thưa này - vạt rừng không một bóng người, trơ trụi đến mức vắt vẻo chim chóc mới lần tránh được anh. Thế nhưng, qua nương xói, trên đồi dường như không còn những cây thông xanh xanh nữa mà thay vào đó là những cột rào không có gì đặc biệt của bọn Đức. Ở đây, lần trước anh đã không gặp may nhưng chẳng lẽ lần này cũng lại như thế hay sao.

Thấy hàng rào quen thuộc ấy, Ivanôpxki hơi yên tâm, cái chính là: dù thế nào anh cũng đã đến được đây. Mọi việc còn lại đều tùy thuộc vào sự nhanh trí và lòng dũng cảm của anh. Ở đây, tác động của những nguyên nhân phụ khác nhau sẽ hạn chế khả năng tối thiểu trong những trường hợp như thế này.

Ẩn trong những lùm cây lúp xúp, Ivanôpxki đứng im một lúc nghỉ lấy sức và sự yên tĩnh đã làm anh bình tâm trở lại. Anh cố gắng tự nhủ: bằng cách nào đấy, rồi mọi việc sẽ xuôi cả thôi. Không hỏi gì, Pivôvarốp cũng hiểu rõ tình hình, anh im lặng chờ đợi. Ivanôpxki dán mắt vào bìa rừng thông ở phía xa xa, dường như hy vọng sẽ nhìn thấy cái gì đó ở đấy. Nhưng trong khoảng một kilômét hoặc xa hơn nữa, hầu như anh không nhìn thấy gì ngoài những cây thông thưa thớt đây đó trên tuyết và những cột rào. Tuy thế, có một điều anh đã rõ: bọn Đức đã kịp thời ngụy trang các mục tiêu. Quả thực, chúng cũng biết ngụy trang, ở đấy có những mạng lưới khác nhau, có những hàng cây xanh và tuyết. Có điều ngạc nhiên: con đường biển đâu mất. Trên con đường ấy, các chiến sĩ trinh sát của Vôlốc đã phát hiện những chiếc xe vận tải Đức chở đạn dược, con đường chạy theo sườn đồi đến cánh rừng. Còn giờ đây, ở đấy không nhìn thấy một dấu vết nào trên

tuyết. “Có thể nó bị tuyết đêm qua phủ kín?” - Trung úy nghĩ. Nhưng dù sao thì một dấu vết nào đó của nó cũng phải còn chứ, thậm chí sau trận bão tuyết cũng không thể mất hết nữa là. Cũng có thể con đường đã được mở ở hướng khác, từ chỗ này không thể nhìn thấy được. Tuy thế, lúc này, con đường lại không cần thiết với anh nữa. Anh chẳng lợi dụng được nó tí nào. Điều quan trọng hơn là làm sao phát hiện ra đường vào đã được nguy trang kín đáo để đêm đến có thể bò tới hàng rào. Có lẽ ở phía trống trải này không thích hợp cho việc đột nhập. Nên tìm đường vào từ phía nam.

- Pivôvarốp, im ăng quá, chả thấy gì cả!

Giữ chặt mũ trùm đầu để tránh gió lạnh, hai người theo vòng cây lúp xúp đi vòng xuống cánh đồng. Ivanốpski rất cảnh giác, lúc này tâm trí anh căng ra hơn bất cứ lúc nào trong đêm qua. Nhưng xung quanh vắng lặng như tờ. Quang cảnh này làm anh bình tâm lại. Anh đã nhiều lần thử xem bằng cách nào tốt nhất để lườn vào chân hàng rào. Lúc này, đó là nhiệm vụ quan trọng nhất và cũng khó khăn nhất của anh. Tất nhiên, nếu đến gần hàng rào dây thép gai thì có thể tung lựu đạn và chai cháy vào, mặc dù chưa chắc đã tung đến. Khi có điều kiện thì tìm cách vượt rào. Tốt hơn hết là chỉ nên để một người làm việc ấy, còn người kia thì yếm hộ trong trường hợp bị phát hiện và bảo đảm cho việc rút lui được an toàn, giả dụ, thậm chí phải chiến đấu chớp nhoáng với bọn kính gác hoặc lính tuần tra (ở đây, bọn này thường xuất hiện bất ngờ). Trường hợp này mà gặp chó thì gay go to.

Nhưng kể cả trường hợp gặp chó đi nữa, khi một người lườn qua hàng rào dây thép gai vào lúc thích hợp thì người còn lại phải tìm cách thu hút hỏa lực cũng như chó về phía mình. Không có cách nào khác. Cái chính là phải hết sức nhanh chóng và kịp thời đốt và làm bật tung hàng rào càng nhiều càng tốt. Những hàng rào còn lại sẽ dùng mìn phá và lửa sẽ kết thúc tất cả.

Men theo hàng cây nhỏ, hai người băng qua những đầm nhỏ và quãng đồng trống. Không chỗ nào có người và họ cũng không gặp ai cả. Họ đi rất

thận trọng. Đôi lúc, Ivanôpxki dừng lại nghe ngóng: xung quanh chỉ có gió lạnh nhè nhẹ. Có một lần thoảng trong gió, anh nghe thấy tiếng động cơ xa xa, nhưng anh nhận ra ngay đó là tiếng động cơ trên đường nhựa. Cánh rừng nhỏ ở phía xa hiện lên mờ mờ, lặng tờ như chết.

Đi được độ nửa giờ thì trước mắt họ bỗng dưng xuất hiện một khe nhỏ. Khe trơ trụi, ngoằn ngoèo, uốn khúc với bờ dốc tuyết. Quan sát dọc khe, Ivanôpxki không thể hiểu ngay được đây chính là khe mà từ đây đại úy Vôlốc bò vào hàng rào dưới cơn mưa tuyết. Vậy thì phải tiếp tục đi nữa, men theo những lùm cây lúp xúp, đi vòng quanh căn cứ hàng cây số nữa, chắc chắn ở đó có thể đến gần căn cứ hơn và có thể quan sát được tốt hơn.

Ivanôpxki quay lại phía Pivôvarốp, khuôn mặt đỏ hồng vì lạnh của Pivôvarốp bị chiếc mũ trùm đầu ướt sũng che mất một nửa. Pivôvarốp đang dùng hết sức mình đẩy mạnh chiếc gậy trượt, thanh trượt ngập sâu trong tuyết xốp. Kìm sự sốt ruột của mình lại, khi đến gần mục tiêu, Ivanôpxki lảng lảng ra hiệu cho Pivôvarốp hãy dừng lại và chờ đợi, còn anh thì đi dọc khe và dừng lại ở sau một bụi cây phi tử rậm rạp.

Đã gần các cột rào lắm rồi. Những cột rào cao tới đầu người hoặc hơn một chút lẫn trong đám thông non xanh phủ tuyết trắng. Nhưng, thật lạ, sau những cột rào ấy không hề thấy một thứ gì cả. Rõ ràng là chẳng tìm đâu ra được những đồng hồ xanh hoặc vàng mà trước đây đã hiện ra rõ mồn một trước mắt anh qua ống nhòm. Cũng chẳng thấy những lều phủ bạt... Cảnh tượng ấy một lần nữa làm Ivanôpxki lo lắng, không yên. Anh giơ tay vẫy Pivôvarốp. Pivôvarốp hiểu ý, trượt đến chỗ Ivanôpxki. Còn Ivanôpxki thì sau một phút do dự lại chui ra khỏi lùm cây lúp xúp.

Pivôvarốp cho rằng, có lẽ Ivanôpxki hành động như thế không phù hợp, là liều mạng. Nhưng lúc này, Ivanôpxki không giữ được bình tĩnh nữa. Linh cảm bất hạnh hoàn toàn tràn ngập trong anh, có cái gì đó dâng lên chẹn lấy cổ, anh cố ghìm nó xuống và chẳng thèm nhìn hàng rào ở phía trước nữa, anh lao nhanh đến đấy.

Lúc này, Ivanôpxki chỉ cách hàng rào chừng ba trăm mét. Càng đến gần, anh càng thấy rõ ràng: các cột rào không có dây thép gai. Xung quanh căn cứ không còn hàng rào dây thép gai nữa. Tất cả đã được tháo gỡ, mang đi từ bao giờ. Điều bất ngờ này trở thành nỗi lo lắng lớn nhất, thậm chí là sự sợ hãi đối với anh. Không còn đề phòng nữa, cũng chẳng cần chú ý đến việc bọn Đức có thể dễ dàng nhìn thấy trên cánh đồng trống trải... Anh lao nhanh đến mép rừng thông và đột ngột dừng lại: thật kinh ngạc, ở đây hầu như chẳng có thứ gì.

Căn cứ không còn nữa!

Trên đồi thông không có lính gác, chẳng có chó mà cũng không có cả những chõng hòm màu vàng, xanh,... dưới chân anh hầu như chỉ có tuyết trắng, xộp chưa ai đụng tới; xung quanh đồi những hàng cột trắng chạy dài, đó là dấu hiệu duy nhất chứng tỏ rằng ở đây, trước kia là một căn cứ, một khu kho quân sự, ngoài ra không còn một dấu vết nào khác nữa. Rõ ràng: bọn Đức đã gỡ dây thép gai mang đi đâu đó, có thể mang đến nơi khác cần hơn.

Nỗi phân vân trong tâm trí trung úy được thay bằng sự bối rối, kinh ngạc. Anh đứng lặng một lúc trên mảnh đất trống trải sau đêm bão tuyết, rồi trượt nhanh về phía đối diện, phía này trước kia anh cũng đã từng mò tới. Nhưng ở đây cũng không còn lại một thứ gì. Con đường? Không thấy con đường ở chỗ nào, trung úy rất ngạc nhiên. Con đường đã nằm im dưới tuyết, như vậy, cũng đã lâu không ai đi trên con đường ấy nữa.

Rã rời, kiệt sức, Ivanôpxki dựa vai vào một cây thông sần sùi. Trong cảnh hoang vắng này, chẳng còn ai cần đến rừng cây nữa. Bọn Đức đã di chuyển căn cứ đi nơi khác. Đó là điều không thể chối cãi được nữa, song anh vẫn không thể tin điều đó. Trong tâm trí rối bời, hoảng sợ của anh, anh không thể xoá đi và cũng không muốn vứt bỏ ý nghĩ ngang bướng, trái ngược ấy của mình và sẵn sàng thừa nhận đó là một sai lầm phi lý chẳng có gì khó hiểu. Anh không sao hình dung khác được. Bởi lẽ, trong thâm tâm,

anh không cho rằng lần này anh đã thất bại, và sự nỗ lực to lớn của cá phân đội là uổng công, vô ích, anh cũng không nghĩ là các anh liều mình trong chốn hiểm nguy, đã có người chết và kiệt sức hoàn toàn mà chẳng mang lại được chút lợi ích nào. Các anh đến chậm mất rồi. Anh không tin ngay điều đó, nhưng đứng trước hàng thông, được thở hít khí trời trong sạch lấy lại sức... anh đã dần dần hiểu ra: đó là một sự thật, một sự thật cay đắng, tàn nhẫn, một tai họa ghê gớm chưa từng có trong cuộc chiến tranh này và cũng chưa bao giờ thấy trong những bất hạnh của đời anh.

Không tì vai vào cây thông nữa, anh đứng thẳng người trên thanh trượt, yếu ớt chống gậy trượt đi. Thanh trượt kêu lạo xạo trên tuyết rồi dừng lại. Chẳng biết tiếp tục đi theo hướng nào nữa, lần đầu tiên anh uể oải, mệt nhọc tì người trên đôi gậy trượt. Một con chim ác là đỗ trên cành thông gần đó, thấy người nó bay lên, kêu “toác toác”. Ivanôpxki không nhìn thấy chim cũng chẳng nghe thấy tiếng kêu ấy. Vì sững sờ, các bắp thịt anh nhão ra, đầu óc trống rỗng, anh nhìn chằm chằm vào khoảng vô tận của cánh rừng và mơ hồ cảm thấy toàn thân rã rời, mệt mỏi tưởng chừng không sao khắc phục nổi.

Tựa như người mất hồn, Ivanôpxki đứng lạng lạng hồi lâu. Nhưng rừng đã trở nên vô vị và không cần thiết đối với anh nữa. Và rồi cuối cùng anh cũng đã tỉnh ra: các chiến sĩ đang chờ anh, trước hết là Pivôvarốp. Ngoái nhìn lại, Ivanôpxki thấy Pivôvarốp kiên nhẫn ngồi chờ dưới lòng khe, anh vẫy tay ra hiệu - Nào, hãy lại đây.

Khi Pivôvarốp theo vết trượt của anh trượt đến đôi cây, Ivanôpxki cúi xuống tháo giày rồi bước những bước dài trên tuyết. Có lẽ ở đây không phải đề phòng nữa, trong rừng thông vắng lặng này chẳng có một ai. Ivanôpxki ngồi xuống cạnh gốc cây đã bị tuyết phủ rồi duỗi chân ra. Cần phải quyết định: tiếp tục làm gì đây. Cái chính bây giờ là phải cân nhắc, suy tính, giải thích cho các chiến sĩ hiểu thế nào về thất bại này. Anh không thể che giấu những thiếu sót, tội lỗi của mình. Dường như chính anh đã bịa ra toàn bộ

câu chuyện về căn cứ của bọn Đức và lừa dối mọi người. Mặc dầu, nếu cho rằng chính anh đã đánh lừa người khác thì rõ ràng chính bọn Đức là những kẻ đã đánh lừa tất cả.

Nhưng, ở đây không có sự lừa dối, ở đây là chiến tranh, có nghĩa là mọi mảnh khoé, mọi mưu kế của chiến tranh cũng như mọi khả năng đều được mang ra sử dụng, trong đó có cả thời gian, và trong trường hợp này thời gian đã “ủng hộ” bọn Đức, thời gian đã làm cho Ivanôpxki và các chiến sĩ của anh thua cuộc.

Pivôvarốp lạng lẽ trượt đến bên anh rồi đứng lại. Người chiến sĩ nhìn khắp lượt cánh rừng, thỉnh thoảng lại nhìn trung úy với cái nhìn dò hỏi. Cuối cùng anh cũng đã đoán ra: có điều gì không may đây.

- Thế nào...? Căn cứ của bọn Đức ở đây thật ư?

- Đúng! Ở chỗ này.

- Khi thật! Chúng chuyển rồi sao?

- Chuyển rồi. - Ivanôpxki đứng phắt dậy. - Chúng chuẩn ngay trước mũi bọn ta!

Ngạc nhiên vì sự bức bối của trung úy, Pivôvarốp đáp lại rất thận trọng.

- Đúng là tại chúng ta đến chậm...

- Tất nhiên. Đã hai tuần rồi còn gì. Ôi thời gian!

- Làm thế nào bây giờ? Đi tìm chứ?

- Tìm cái gì?

- Tìm căn cứ bọn Đức. Mệnh lệnh mà.

Đúng. Căn cứ không còn ở đây nữa, nhưng mệnh lệnh tiêu diệt căn cứ thì vẫn còn nguyên hiệu lực. Chính trung úy là người đứng ra đấu tranh ở Bộ tham mưu để được thi hành mệnh lệnh, và cuối cùng anh đã nhận mệnh lệnh, trung úy ạ. Nghĩa là phải tìm cho bằng được căn cứ kia, anh nghiêm khắc nhủ mình như thế. Nhưng Pivôvarốp nhắc đến mệnh lệnh với thái độ tự tin, đầy trách nhiệm khiến Ivanôpxki rất hài lòng, thậm chí, trong thâm tâm anh còn thấy sung sướng nữa. Có lẽ, trường hợp này không cần giải thích dài dòng cho các chiến sĩ. Nếu Pivôvarốp hiểu được đến mức ấy thì chắc chắn các chiến sĩ khác cũng hiểu được thôi.

Tai vạ thoát đầu làm trung úy khốn khổ cũng dần dần giảm đi. Dĩ nhiên trung úy hiểu rằng khắc phục được nó không phải là điều đơn giản. Có lẽ bọn Đức đã chuyển căn cứ về phía đông, gần mặt trận hơn - gần Matxcova, phải tìm ở phía ấy. Nếu dọc theo đường nhựa, mò vào mỗi vạt rừng để tìm kiếm thì có thể tìm thấy. Nhưng rồi anh nhớ đến các đồng chí của anh đang ở bên kia đường, nhớ đến vết thương của Khakimôp và nghĩ lại: đi tìm như vậy là không thích hợp. Muốn tìm, phải mất nhiều thì giờ, nhiều sức lực, nhiều thứ dự trữ... mà họ chưa dự kiến hết được. Đó là điều không phải bàn cãi gì nữa. Lại còn phải xa Khakimôp thêm bao nhiêu kilômét. Thật vô cùng phức tạp, tìm một mục tiêu được bảo vệ cẩn mật, được ngụy trang khéo léo trong rừng cây rậm rạp thì có khác gì “mò kim đáy biển”. Cũng có thể loại bỏ căn cứ như thế không còn nữa, một phần được chở đến mặt trận, một phần được phân tán. Ivanôpxki bốt tuyết đưa lên miệng nhai đi nhai lại rồi nhổ tút tung. Cũng như mọi lần, sau đêm mất ngủ miệng anh đắng ngắt. Nhưng sao lần này anh thấy khang khác, thậm chí còn ớn lạnh nữa. Mặc dầu, có thể ớn lạnh do anh quá mệt và mất máu.

- Cậu còn băng không? - Ivanôpxki hỏi Pivôvarốp. Pivôvarốp tháo tất tay rồi thò vào túi quần. Ivanôpxki đứng dậy.

- Giúp tôi một tay - Ivanôpxki nói rồi tự cởi cúc quần mình và nghĩ, lúc này không thể giấu vết thương được nữa.

- Trung úy bị thương à? - Pivôvarốp ngạc nhiên hỏi.

- Bị đâm qua. Chảy máu.

Pivôvarốp lo lắng khi nhìn thấy chiếc quần đùi trắng và quần dài lồi bông của Ivanôpxki bết máu, máu đã đông cứng lại. Một dòng máu bầm đen rỉ xuống gối.

- Nào! quấn lại. Nhanh lên!

- Phải đến bác sĩ thôi.

- Tìm đâu ra bác sĩ bây giờ. Đồng chí là bác sĩ đấy.

Rõ ràng Pivôvarốp lo lắng cho vết thương của người chỉ huy còn hơn cả chuyện căn cứ bỗng dưng biến mất. Anh chiến sĩ trẻ lúng túng không biết cách băng vết thương ở đùi như thế nào. Cuối cùng rồi cũng quấn và buộc, vết thương được băng lại.

- Không chảy máu nữa đâu.

- Tốt rồi. Chắc đấy.

Ivanôpxki ném chiếc băng cũ xuống tuyết, rồi mặc quần, buộc tấm ngực trang lại. Pivôvarốp xô giày trượt tuyết vào. Cứ nhìn vẻ bình thản của Pivôvarốp thì dường như tai nạn đêm qua không hề ảnh hưởng đến tâm trạng anh chút nào. Điều này làm trung úy phát ghen với sự trầm tĩnh và tính tự chủ của Pivôvarốp.

- Bây giờ nói với các chiến sĩ thế nào đây? - Trung úy phân vân hỏi Pivôvarốp. Anh cảm thấy rất cần một lời khuyên giúp anh ra khỏi tâm trạng u uất này.

- Nói thế chứ còn nói thế nào nữa. Nói những gì đã xảy ra ấy. - Pivôvarốp trả lời một cách đơn giản.

- Nói là bọn Đức đã đánh lừa chúng ta?

- Đành vậy chứ sao! Một lần bị lừa thì có nghĩa đã bị lừa.

- Đúng. Cậu nói đúng. - Trung úy nghĩ rồi nói tiếp. - Phải thừa nhận sự thật. Chỉ có điều bây giờ thì tiếp tục đi đâu?

- Anh nhìn vào bản đồ ấy. - Pivôvarốp khuyên.

Thật dễ hiểu. Rõ ràng, Pivôvarốp cho rằng trong bản đồ quân sự thì mọi thứ đều được chỉ rõ. Có lần, anh thấy các bà mẹ nông thôn hỏi người chỉ huy đang cúi xuống tấm bản đồ, và rất lạ, người chỉ huy đã gọi đúng tên làng hoặc nói rõ cái làng ấy cách thành phố bao nhiêu kilômét. Lúc này, Pivôvarốp cũng nghĩ như thế.

Tuy vậy, Ivanôpxki vẫn bồn chồn, lo lắng, có cảm giác là mình lại nổi giận mất, vì dù sao thì vết thương cũng làm anh đau đớn. Anh còn chưa biết nên quyết định ra sao. Anh lơ đãng nhìn xuống phía dưới, nơi đó cánh đồng thoai thoải, trắng xóa có những lùm cây lúp xúp phía xa xa. Lúc này anh lại nghĩ đến các chiến sĩ còn đang nằm ở phía bên kia đường, và thế là ý nghĩ ấy lại thúc giục anh hành động.

Anh dướn người lên lấy đà, chống gậy xuống tuyết rồi đẩy thật mạnh đôi thanh trượt lao đi vun vút đưa anh xuống chân đồi.

CHƯƠNG TÁM

Khi lách theo con đường quen thuộc trong những lùm cây lúp xúp, Ivanôpxki chẳng những không còn hồi hộp, lo lắng như trước, mà còn thấy quen dần với tai vạ của mình đêm qua và tìm cách phân tích, quyết định sắp tới sẽ hành động ra sao. Tất nhiên, căn cứ bỗng dưng biến mất khiến cuộc tập kích của anh không cần thiết nữa, nhưng lại làm anh vô cùng cay đắng vì đã tốn bao công sức mà chẳng mang lại kết quả gì. Anh thương các chiến sĩ đã hy sinh, thương Khakimôp đang nằm chờ chết. Tuy thế, lúc này việc phải giải thích thất bại của anh trước Bộ tham mưu là vấn đề làm anh nghĩ đến nhiều nhất. Khắc sâu vào ký ức anh không phải buổi liên hoan đưa tiễn theo kiểu nhà binh mà là lời dặn dò chung của đồng chí thiếu tướng trong khoảng sân chật hẹp của ngôi nhà cao cao có những cửa sổ che rèm, trước lúc lên đường. “Những đứa con của Tổ quốc!”, Chính anh là một trong những đứa con ấy, khi các anh được tập hợp lại, rồi bị lạc đường trong đêm bão tuyết và ngủ dưới chiến hào..., rồi căn cứ đã không cánh mà bay.

Thật không gì tệ hại bằng trạng huống đáng nguyên rủa ấy. Ivanôpxki nghĩ, mặt mày cau có như người nhức răng. Chẳng thèm tránh những cành gai sắc nhọn, anh cúi người xuống, băng qua tất cả và không thôi nghĩ ngợi. Chẳng thà thiếu tướng cứ mắng nhiếc anh rồi đưa anh về Đônxêvô kiểm tra còn hơn là phân tích báo cáo bất hạnh của anh. Còn nếu như sự việc lại xảy ra như thế thì chẳng thà Bộ tham mưu cứ nghiêm khắc kỷ luật, hoặc thậm chí đưa anh ra tòa án binh vì tội không hoàn thành nhiệm vụ còn hơn là lại đối xử với anh theo cách: Các đồng chí, cấp trên rất tin tưởng các đồng chí... Niềm tin tưởng ấy giúp gì anh trong lúc này? Với niềm tin ấy anh sẽ đi đến đâu? Ý nghĩ bi đát này cứ giày vò tâm trí anh, không cho anh cam chịu thất bại đêm qua, và thôi thúc anh phải hành động. Nhưng anh có thể làm được điều gì?

Vượt qua đường nhựa lần này cũng không dễ dàng, ngay từ đằng xa anh đã thấy bọn Đức lũ lượt trên đường. Đó là những toán bộ binh mệt mỏi, những đoàn xe tải đôi lúc có cả những toán kỵ binh. Tiếp đến là đoàn xe kéo đại bác. Dòng người, dòng xe dày đặc ấy không ngớt chuyển về phía đông, về phía Matxcơva, và trong tâm trạng đau buồn trái tim Ivanốpski thắt lại, anh cay đắng lẩm bẩm: lại một toán nữa, lại một đoàn nữa, chắc là chúng đang tiến công, có thể mặt trận đã vỡ... Thủ đô đáng thương! Người làm thế nào để đứng vững được trước những lực lượng tàn bạo ấy! Nhưng chắc là chúng có nhiều lực lượng, cần phải có biện pháp ứng phó. Thật là lạ, vì mục đích của bọn phát xít mà bao máu xương phải đổ, bao người phải lìa con, lìa vợ, bao người phải đau khổ, bất hạnh.

Lúc này, anh chỉ có một ý nghĩ: mặc dầu trong cái đêm tai vạ này, anh đã đi gần 60 kilômét, nhưng so với hôm qua khoảng cách đến căn cứ vẫn không gần hơn là bao, đã vậy lại ở vào hoàn cảnh bất lợi hơn. Bởi vì, chiều hôm trước, trong tay anh có đầy đủ lực lượng của cả nhóm, với quyết tâm cao; còn bây giờ? Tất nhiên, anh vẫn còn lực lượng, nhưng cái chính là căn cứ bọn Đức đã biến mất, mục tiêu của nhóm không còn như trước nữa và anh chưa biết sẽ phải hành động ra sao!

Tuy vậy, trước hết phải vượt qua con đường nhựa đầy nguy hiểm kia để trở về với các chiến sĩ đang chờ anh.

Cùng với Pivôvarốp, anh tháo thanh trượt cầm ở tay rồi tụt xuống đáy hào chống tăng. Tiếp tục đến gần đường nhựa lúc này rất nguy hiểm. Hai người ẩn mình trong một ngách hào gấp khúc. Thình thoảng họ lại lộ đầu nhìn ra đoạn đường trống trải. Trên đường, hết toán này đến toán khác kéo dài mãi tưởng như bất tận. Không thể nghĩ đến việc vượt đường lúc này được. Thế thì lại phải chờ. Ivanốpski đành phải tìm cách giết thì giờ trong giá rét với tâm trạng gần như tuyệt vọng và chỉ cách bọn Đức chừng nửa kilômét. Không thể sốt ruột. Anh chuẩn bị tư tưởng ngồi ở đây cho tối lúc hoàng hôn buông xuống. Đẳng nào cũng thế, ban ngày không thể vượt

đường được. Anh chưa quyết định dứt khoát và cũng chưa biết rồi sẽ đi đâu, đi tiếp hay trở về với đồng chí mình ở bên kia đường. Anh và Pivôvarốp hầu như không nói gì với nhau, nếu nói chuyện họ sẽ không nghe ngóng được, mà nghe ngóng lúc này lại là khả năng duy nhất giúp họ bảo vệ mình trong đường hào chống tăng phủ đầy tuyết, dài vô tận. Chốc chốc Ivanôpxki lại thò tay vào túi lấy đồng hồ ra xem. Đối với anh, chiếc đồng hồ là người làm chứng cho việc thời gian vẫn trôi đi và trôi đi nhanh chóng như thế nào. Đêm đông lạnh buốt đang xuống dần. Không kể gì đến giá buốt, hai người thấy buồn ngủ. Có lẽ, chỉ lúc này Ivanôpxki mới thấy đêm qua mình đã kiệt sức đến mức nào. Căng thẳng đến nỗi suốt mấy ngày qua anh chưa bao giờ cho phép mình nghỉ lấy một phút. Anh chẳng hề hay biết là anh đã thiu thiu ngủ, khi đặt lưng xuống thành hào đầy tuyết. Bỗng anh thấy lạnh buốt và như thoáng nghe thấy tiếng Pivôvarốp thì thào:

- Đồng chí trung úy! Chúng ta đi thôi chứ! Tôi cảm thấy đi được rồi.

- Gì vậy? Đi hả?

Ngồi xuống cạnh bờ dốc và nhô đầu ra khỏi ụ đất, Pivôvarốp quan sát mặt đường, giọng anh vọng đến một cách bình thản. Ivanôpxki đứng dậy. Mặt đường vắng lặng, những chiếc xe tải cuối cùng chậm chạp lăn bánh về phía đông. Có lẽ nên vận động tiếp cận mặt đường.

Họ cầm lấy bộ trượt tuyết, chạy thục mạng dưới đáy hào, giẫm lên cả những hố tuyết sâu và cũng chẳng để ý đến dấu vết của mình để lại phía sau. Một lần nữa họ lại gặp may. Kịp thời tiếp cận mặt đường, lúc ấy chẳng có một ai, họ băng qua và nhanh như chớp lao xuống khúc quẹo của con hào ngay đấy. Lúc chạy, người nóng lên, lưng Ivanôpxki ướt đầm mồ hôi, còn Pivôvarốp cũng như người lội nước mặt mày, quần áo ướt sũng. Anh chiến sĩ thờ dốc, tay áo choàng bay lật phật, nhưng anh vẫn mãi miết chạy không dừng lại lần nào. Đây là lần đầu tiên Ivanôpxki hài lòng về người chiến sĩ trẻ. Anh không khỏe lắm nhưng lại rất cố gắng. Điều này trước đây Ivanôpxki chưa thấy, vì thế đã đánh giá anh không đúng mức.

Đến quăng hào ngoặt đầu tiên trên gò, Ivanôpxki chạy chậm lại và thở nhè nhẹ. Một lần nữa, các anh lại gặp may. Anh thoáng nghe thấy tiếng động cơ điêden ở đâu đó xa xa, nhưng anh không sợ. Lúc này anh nghĩ đến nơi anh sắp trở về. Ở đó có bốn chiến sĩ đang chờ anh và nỗi hồi hộp, lo lắng đầu tiên của anh là: ở đó Khakimôp ra sao? Tất nhiên, không ai đại gì chờ đợi người vô tích sự, nhưng dù sao cũng... Còn nếu bỗng dưng anh hi sinh? Tại sao anh nghĩ đến điều ấy nhỉ? Ngược lại phải hy vọng chứ.

Ivanôpxki lắng nghe, hình như các chiến sĩ của anh ở đâu đây, rất gần, ngay dưới hào này. Anh thoáng nghe được một giọng khe khẽ, có lẽ giọng Craxnacutxki. Ivanôpxki vừa ra khỏi chỗ ngoặt thì chạm trán với Điu-bin. Nghe thấy tiếng động rất gần, chuẩn úy Điu-bin quay lại. Ngay lúc ấy anh nhìn thấy trung úy Ivanôpxki. Kề đấy, dưới chân thành hào, Lucasôp, Craxnacutxki, Xutnhich đang ngồi, còn Khakimôp nằm trên cáng và Daiat thì nằm còng queo dưới đáy hào.

Tất cả đều quay lại phía người vừa đi tới, nhưng không ai nói một lời nào. Trung úy Ivanôpxki cũng im lặng, không nhìn ai, khẽ khàng đi đến bên chiếc cáng.

- Khakimôp có làm sao không?

- Mê sáng. - Lucasôp trả lời.

- Cho uống nước chưa?

- Sao lại cho uống nước? Anh ấy bị thương ở bụng.

- Đúng, chắc ở bụng. Nếu ở bụng thì không nên uống nước. Nhưng làm thế nào bây giờ? Xem kìa, anh ấy đau đớn, trông đến tội. Chả lẽ cứ để như vậy sao?

Ivanôpxki nhìn khuôn mặt xanh xao, khổ sở, đôi môi nửa khép, nửa mở của Khakimôp hồi lâu, người chiến sĩ rán tai nghe, hai mắt nhắm nghiền,

không rõ anh tỉnh hay mê.

- Nên đắp cho anh ấy chiếc áo lông. - Từ xa Điu-bin nói vọng lại.

Lucas-ôp bực tức hỏi Điu-bin:

- Anh nhặt chiếc áo lông ấy ở đâu?

- Của một chiến sĩ, nhưng đồng chí ấy đã hy sinh rồi.

- Đến lâu chưa? - không rời mắt khỏi Khakim-ôp, Ivan-ôpxki hỏi.

- Trước đây một giờ - Vừa nói, Điu-bin vừa hát đầu về phía Daiat - thanh trượt của đồng chí ấy bị gãy.

- Vì sao gãy?

- Khi vòng qua khu rừng. - Daiat nói, - tôi vấp một mô đất, ngã bổ nhào, tôi không có lỗi...

Có lẽ, lần khác thì xạc cho Daiat một trận cũng không thừa, đã hai lần anh gây khó khăn cho cả nhóm, nhưng lần này Ivan-ôpxki lại im lặng. Dù sao Điu-bin cũng đã đuổi kịp các anh. Anh thấy vui vui, mặc dù niềm vui nho nhỏ ấy gợi anh nhớ đến tai vạ đêm qua, Ivan-ôpxki định bụng sẽ cố gắng im lặng, không bắt chuyện với ai. Anh sợ giây phút khi mọi người khám phá ra cuộc hành quân đêm qua là vô tích sự. Nhưng anh không thể im lặng lâu được, mặc dầu anh cố gắng làm ra vẻ không muốn bắt chuyện với ai song mọi người ai cũng nhận ra điều ấy. Căn cứ Bọn Đức là điều day dứt nhất của cả nhóm. Trong khi ấy, anh chiến sĩ trẻ chất phác Pivô-rốp đang ngồi nghỉ ở ngay bên cạnh. Ai nấy đều nhìn anh chiến sĩ trẻ, chờ đợi. Người đầu tiên lên tiếng là Lucas-ôp.

- Nào, hãy kể đi. Ở đó có những gì? Bọn Đức có đông không? - Lucas-ôp sẽ hỏi sau lưng Ivan-ôpxki.

- Không có bọn Đức. Kho tàng cũng không. - Pivôvarốp bình thản trả lời.

- Không có là thế nào?

Ivanôpxki cảm thấy lòng mình thắt lại. Anh không nhìn, nhưng cảm thấy các chiến sĩ ở sau lưng anh nhìn anh lo lắng, dò hỏi như thế nào, và không kìm nổi, một người nào đó đứng bật dậy.

- Đồng chí trung úy? Có thật thế không? Lucasôp hỏi.

Mọi người hết sức ngạc nhiên, hầu như không ai dám nhìn người chỉ huy nữa.

- Đúng, ở đây không có căn cứ nào cả. Chắc là bọn Đức đã chuyển đi nơi khác.

Im lặng. Không ai nói một lời nào, riêng Craxnacutxki tia một dòng nước miếng qua kẽ răng xuống tuyết. Daiat thì vẫn ngơ ngác nhìn Ivanôpxki.

- Cứ như chuyện đùa ấy! - Lucasôp thấy tim mình nhói lên.

- Thế chứ sao! - Craxnacutxki thở dài. - Trong chiến tranh mọi trường hợp đều có thể xảy ra.

- Lẽ nào ở đây lại không có căn cứ? Hay căn cứ ở chỗ khác. - Lucasôp vẫn đứng nguyên chỗ cũ, hướng về phía Ivanôpxki hỏi, vẻ bức dọc.

- Căn cứ ở đây chứ ở đâu nữa ! - Pivôvarốp bình thản trả lời Lucasôp. - Còn trơ lại bao nhiêu là cột rào, dây thép gai thì bọn chúng dỡ mang đi hết rồi.

Không cúi xuống chiếc cáng nữa, Ivanôpxki ngẩng lên, nhìn về phía Xutnhich. Lúc này, Xutnhich đang đứng bên ụ đất ngoài chiến lũy, chăm

chú nhìn xuống lòng hào. Ivanôpxki cố không nhìn Lucasôp nhưng anh vẫn cảm thấy nổi bực tức đang giày vò Lucasôp, và Lucasôp sẵn sàng tranh cãi.

- Dấu vết chứng tỏ chúng chuyển đi đâu cũng không có à? - Với thái độ bình tĩnh, từng trái, Điu bin hỏi.

- Không có. - Ivanôpxki nói.

- Không nhận ra được một dấu vết nào sao? - Vẫn với vẻ bực tức, Lucasôp hỏi tiếp. - Trong chuyện này ai là người có lỗi?

Ivanôpxki đột ngột quay lại phía Lucasôp và dẫn giọng:

- Có lỗi về việc gì?

- Về việc đưa ra kết luận sai! Một số chiến sĩ đã hy sinh...

- Đồng chí ra lệnh như thế đấy à? - Ivanôpxki giận dữ ngắt lời Lucasôp.

Ivanôpxki không thể tranh luận với Lucasôp. Anh biết rằng có cố gắng mấy cũng khó tránh khỏi cãi lộn và anh không thể không cảm thấy rằng Lucasôp có lý. Nhưng lúc này cãi lộn để làm gì. Không có chuyện ấy mọi người cũng đã bất hạnh rồi. Trong quân đội, những trường hợp như thế này không ai được phép tỏ ra bất mãn hoặc phẫn uất.

Lucasôp bắt đầu nổi xung, hai mắt nảy lửa, khuôn mặt có bộ râu xồm xoàm trở nên dữ tợn.

- Tôi ra lệnh gì? Tôi nói là...

- Tốt nhất hãy im đi. - Ivanôpxki gắt.

Lucasôp im bặt và nhìn đi chỗ khác, còn Ivanôpxki thì ngồi phệt xuống tuyết. Câu chuyện trở nên nhạt nhẽo. Nhưng có cái gì đó làm Ivanôpxki mệt mỏi, rã rời hơn cả những điều anh gặp và phải chịu đựng từ sáng đến giờ.

Bằng cách nào để khắc phục cái đó, cho dù chưa phải là cách hay nhất? Không ai hỏi ai nữa. Có lẽ mọi người thấy rằng lúc này anh cũng chẳng biết được gì hơn những người ở đây. Các chiến sĩ im lặng chờ đợi một quyết định mới của người chỉ huy, quyết định sẽ hành động tiếp như thế nào. Đoán biết được điều ấy, anh thò tay vào ngực áo lấy ra tấm bản đồ. Anh cố gắng tìm cái gì đó trên bản đồ, cố vắt óc suy nghĩ mọi khả năng hòng tìm cho ra cái căn cứ được ngụy trang kín đáo ấy có thể chuyển đến đâu. Nhưng anh có nhìn vào bản đồ bao lâu chẳng nữa thì bản đồ cũng chẳng thể trả lời được một câu hỏi nào của anh. Nét vẽ màu đỏ chỉ con đường nhựa chạy đến tận mép bản đồ. Đến đây, con đường chạy về phía nào nữa anh không sao biết được, vì anh không có bản đồ khu vực tiếp theo. Chắc ở khu vực này có những địa điểm thuận tiện hơn cho các căn cứ, kho tàng: trong những vạt rừng, những hẻm núi... Tìm ở đâu bây giờ?

Anh ngồi như thế rất lâu, im lặng và cũng chẳng buồn co chân lại nữa. Trên đầu gối anh, tấm bản đồ vẫn trải ra, gió thổi những hạt tuyết bay qua kêu sột soạt. Anh có tìm ra được điều gì trên tấm bản đồ ấy đâu, vì thế cũng chẳng cần bàn luận với các chiến sĩ - những người đang chăm chú theo dõi anh với những ánh mắt dò hỏi. Anh cảm thấy cần phải có ngay một quyết định để khi trời vừa tối thì sẽ đi khỏi nơi này. Nhưng đi đâu bây giờ?

- Cần người lên thay Xutnhich. Có lẽ đồng chí ấy chết cóng mất rồi. - Ivanôpxki nói, nhưng chẳng nhìn ai. Anh cho rằng, không khí rầu rĩ, im ắng, nặng nề như thế đã quá đủ rồi. Anh ra lệnh:

- Đồng chí Daiat đi làm nhiệm vụ!

Daiat lập tức đứng dậy và trèo lên mép hào, còn Xutnhich thì rũ tuyết trên mình rồi trườn xuống đáy hào

- Tiếp tục làm gì bây giờ đồng chí chỉ huy? Chuẩn úy Điuabin hỏi.

- Cái gì? - Ivanôpxki có vẻ như không hiểu, mặc dù anh biết rõ điều gì làm chuẩn úy lo lắng.

- Chúng ta tiếp tục đi về phía nào? - Điu bin hỏi

- Đồng chí quay trở lại - Ivanôpxki bình thản trả lời.

- Thế nào? Tôi đi một mình à?

- Đồng chí và những người khác nữa chứ. Các đồng chí hãy tìm mọi cách cứu Khakimôp sống.

- Còn đồng chí?

- Tôi ấy à? Tôi thử đi tìm căn cứ xem sao.

- Đồng chí đi một mình?

Ivanôpxki không trả lời ngay câu hỏi của Điu bin. Anh còn chưa biết đi một mình hay nên đi với ai, nhưng rõ ràng cần phải tiếp tục tìm kiếm, điều này bỗng dưng anh hiểu rất rõ. Anh không thể trở về khi chưa tìm thấy căn cứ.

- Không. Tôi không đi một mình. Một đồng chí nào đó sẽ cùng đi với tôi.

- Người ấy là tôi. Có được không, đồng chí trung úy? - Điu bin nói, dường như phải hết sức cương quyết, chuẩn úy mới bật ra được mấy tiếng ấy. Nhưng trung úy lại im lặng, không trả lời anh.

Ivanôpxki căng thẳng nghĩ tới cái điều mà trước đây anh không sao nghĩ ra được. Tất nhiên, lối thoát đối với anh chỉ có thể là anh không được mạo hiểm. Mọi người làm hết sức mình vì anh, vì mục tiêu chưa đạt được. Mỗi thù riêng - mỗi thù danh dự của người chỉ huy trong anh đã bắt đầu và ở đây hoàn toàn là cuộc đấu tay đôi giữa anh với mảnh khoé của bọn Đức, chứ

các chiến sĩ không có liên quan gì đến việc này. Cho đến bây giờ, những cơ hội để chiến thắng chưa hề xuất hiện. Vì thế, anh phải tự mình gánh lấy mọi hậu quả, còn các chiến sĩ cần phải trở về căn cứ xuất phát.

Ivanôpxki không cúi xuống tấm bản đồ nữa, anh ngẩng lên nhìn Điu-bin. Khuôn mặt tái đi vì lạnh của Điu-bin thật bình thản, cái nhìn từ dưới chiếc mũ lưỡi trai nhỏ bé có đính ngôi sao đỏ của anh là cái nhìn trầm tĩnh của người vừa mới thoát chết. Với con người như thế, Ivanôpxki muốn nói ngay: Tôi sẽ nhận đồng chí. Thực tình, Ivanôpxki rất muốn Điu-bin cùng đi với mình, có lẽ ở đây không tìm đâu ra được một người bạn tốt hơn Điu-bin. Nhưng khi Điu-bin lạc khỏi nhóm, anh đã chỉ định Lucasôp thay anh, thế thì tại sao anh lại không muốn Điu-bin cùng đi với mình. Anh đã ít nhiều tiếp xúc với Lucasôp trong suốt chặng đường hành quân tới đây, và một định kiến về Lucasôp đã hình thành trong anh.

Điu-bin phải là người thay anh chỉ huy nhóm trở về.

Nhóm sẽ trở về nơi xuất phát, trong số đó trường hợp Khakimôp là khó giải quyết nhất. Đường về chắc cũng chẳng dễ dàng gì, vì thế, Ivanôpxki rất muốn bằng cách nào đó để mọi người về đến nơi an toàn. Ý nghĩ và mong ước này anh đặt hy vọng ở Điu-bin - một chuẩn úy dày dạn kinh nghiệm và điềm tĩnh.

- Không được! đồng chí chuẩn úy ạ, - Ivanôpxki nói sau hồi lâu suy nghĩ, - đồng chí ở lại chỉ huy nhóm thay tôi. Cùng đi với tôi là... đồng chí Pivôvarôp.

Hơi ngạc nhiên, mọi người quay cả lại phía Pivôvarôp, còn Pivôvarôp thì lúng túng, ngồi ngay xuống lòng hào.

- Thế nào, đồng chí Pivôvarôp?

- Được thôi! - Chớp chớp hàng mi, Pivôvarôp trả lời.

- Tốt quá. - Trung úy nói, anh rất hài lòng khi thấy mọi việc lại đầu vào đấy nhanh chóng đến thế.

Sau đó, Ivanôpxki nhiều lần tự hỏi: vì sao việc lựa chọn quan trọng như thế mà anh lại chọn một chiến sĩ trẻ như Pivôvarốp? Và sao không chọn Xutnhich, một chiến sĩ công binh, hay Craxnacutxki, một chiến sĩ cao lớn, khỏe mạnh? Có phải tính dễ bảo, ngoan ngoãn của anh chiến sĩ trẻ không lấy gì làm khỏe mạnh lắm là nguyên nhân đưa anh đến quyết định ấy? Hay cuộc vượt đường trường như tuyết vọng và vô cùng nguy hiểm mà Pivôvarốp cùng anh nếm trải hôm nay đã gây ấn tượng tốt đẹp trong anh.

Thế là việc lựa chọn đã xong, Pivôvarốp rón rén, khẽ khàng ngồi xuống đồng tuyết bị xéo nát nhão như bùn.

- Thế còn công việc của đồng chí? Điu bin nói, - Ai sẽ trình bày ở Bộ tham mưu?

- Tôi sẽ viết thư - Ivanôpxki nói sau một giây suy nghĩ.

Nhưng Ivanôpxki không có giấy, anh chỉ có chiếc bút chì bi chiến lợi phẩm.

Chuẩn úy Điu bin xé trong quyển sổ bản nát của mình ra một tờ, đưa cho Ivanôpxki. Nghĩ một chút, Ivanôpxki viết lên tờ giấy mấy dòng ngắn ngủi:

“Không có căn cứ ở vị trí đã xác định. Phân đội bị tổn thất, tôi để phân đội trở về vị trí xuất phát. Cùng với một chiến sĩ nữa, tôi tiếp tục tìm kiếm căn cứ. Tôi cho rằng sau hai ngày đêm tìm kiếm, thế nào tôi cũng sẽ trở về. Ivanôpxki. Ngày 29 tháng 11 năm 1941”.

- Thư đây. Đồng chí chuyển cho tham mưu trưởng giúp tôi.

- Mang theo lựu đạn chứ?

- Phải. Mang theo lựu đạn và hai chai xăng. Pivôvarốp, đồng chí hãy lấy hai chai xăng của Xutnhich, đưa lựu đạn cho tôi.

Điubin tháo lựu đạn chống tăng ở thắt lưng mình đưa cho Ivanôpxki. Ivanôpxki cầm lấy và gài vào bên hông.

- Có cần mang theo lương khô không?

- Có. Đưa cho tôi mấy miếng bít cốt, hai hộp cá.

- Phó thác cho trời. - Craxnacutxki thở dài.

- Hãy cẩn thận trên đường về. Đừng để xảy ra tổn thất nữa.

- Chúng tôi hiểu. - Điubin nói nhỏ, tỏ ý tán thành.

- Các đồng chí! Hình như trời sắp tối, có thể hành động được rồi đây. Thế mà chúng ta vẫn còn ngồi đây. Đồng chí Daiat, trên đường động tĩnh ra sao?

- Đèn pha quét đi quét lại trên đường, nhiều hay ít, không nhìn rõ được.

Chuẩn úy Điubin buộc lại ba lô. Pivôvarốp bỏ mấy miếng bít cốt vào xà cọt và dùng vải cuộn hai chai xăng. Không chờ lệnh, Craxnacutxki đi lại chỗ Khakimốp đang nằm trên cáng, bụi tuyết phủ đầy.

- Hãy chăm sóc Khakimốp - Ivanôpxki nói với Điubin. - Có thể anh ấy sống được đến sáng mai đấy.

- Nào, hãy giậm chân cho nóng người lên!

- Chúc các đồng chí may mắn! - Điubin nói rồi quay lại ra lệnh cho các chiến sĩ: Lồng thanh trượt vào! Nhắc thử lên xem sao. Cao lên, cao lên chút nữa... Thế, thế...

Các chiến sĩ khó nhọc nâng Khakimôp lên khỏi lòng hào. Lên đến mép hào, Điu bin ngoảnh lại. Cuộc chia tay vội vã quá, Ivanôpxki tay vẫn vẫy:

- Chúc các đồng chí lên đường may mắn!

Khi các chiến sĩ đã đi khuất và bóng chuẩn úy cao lêu đêu đi cuối cùng biến khỏi mép hào, Ivanôpxki ngồi xuống tuyết. Anh cảm thấy hài lòng về việc Điu bin không rớt lại dọc đường và đã đuổi kịp cả nhóm. Lúc này, với những chiến sĩ trở về, Điu bin sẽ là người chỉ huy rất tin cậy, người sẽ dẫn dắt đồng đội đến đích an toàn. Pivôvarôp vẫn đứng dưới đáy hào nhìn lên phía mép hào cao cao. Để anh chiến sĩ trẻ không nhận thấy sự bối rối, xúc động của mình trước cuộc chia tay, Ivanôpxki nói với Pivôvarôp, giọng cởi mở:

- Hãy ngồi xuống đồng chí Pivôvarôp! Chúng ta nghỉ cái đã. Tên cúng cơm của cậu là gì nhỉ?

- Petơrô.

- Nghĩa là Pétca. Còn mình là Igo. Nào, cậu có nghĩ rằng chúng ta sẽ gặp may không?

- Có thể lắm chứ! - Pivôvarôp trả lời ngay, hai tay anh xoa xoa bóng súng và khe khẽ thở dài.

- Tốt thôi. Hãy còn nhiều thì giờ, chúng mình làm quen với nhau, sau này chả có lúc nào đâu. - Ivanôpxki nói. Pivôvarôp ngồi xuống và bắt đầu cời ba lô ra.

CHƯƠNG CHÍN

Nửa giờ đã trôi qua. Lúc trời tối hẳn, hai người rữ tuyết, đứng dậy. Cả hai đều lạnh cóng, chân tê dại. Họ muốn lồm ngay thanh trượt vào để cử động cho nóng người lên, nhưng trước hết phải quan sát đã. Đêm đến, hoạt động ở trên đường giảm đi nhiều. Ôtô chạy lẻ từng chiếc, thỉnh thoảng mới có chiếc bật đèn gầm, ánh sáng yếu ớt. Xung quanh vắng lặng. Tuyết bay như mưa. Bóng đêm dày đặc trùm lên những cánh rừng chạy dài. Bầu trời đầy mây, không sao, như thấp xuống. Ivanôpxki quyết định đi dọc theo đường nhựa về phía đông và thường xuyên quan sát mọi động tĩnh trên đường, không bỏ qua một dấu vết khả nghi nào. Anh nghĩ rằng, cũng như mọi lần trong mùa thu vừa rồi, các xe phải giao hàng cho căn cứ.

Hai người nhanh chóng trượt xuống chân đồi rồi lướt trên mặt tuyết xộp vượt qua một rãnh trũng. Hai mươi phút trượt như thế người đã nóng lên, thậm chí đã thấy hơi mệt. Cũng như đêm qua, không ai nói lời nào. Ivanôpxki cảm thấy vết thương ở đùi ngày một đau hơn, anh trượt không được thoải mái như trước nữa và cố dồn sức nặng toàn thân về bên trái. Anh cố gắng để quen dần với cái đau của mình. Anh nghĩ: bằng cách nào đấy rồi cũng qua đi thôi. Nhưng khi trượt lên quả đồi tiếp theo, trung úy cảm thấy cần phải nghỉ. Anh khẽ duỗi chân chuyển sức nặng toàn thân sang phía chân không bị thương. Và để Pivôvarốp khỏi nghi, anh làm ra vẻ dừng lại để xem xét xung quanh, mặc dù lúc ấy, việc quan sát chẳng thuận tiện chút nào. Đường nhựa chạy dài bên cạnh, trên đường vắng lặng. Phía trước mờ mờ, không được rõ lắm, gió đông nam thổi ngược thổi vào mặt làm chảy cả nước mắt.

- Thế nào, Pivôvarốp? - Bằng giọng đùa cợt, Ivanôpxki hỏi.

- Bình thường thôi.

- Nóng người lên chưa?

- Ồ! Thậm chí còn bốc hơi nữa ấy chứ.

- Được! Thế thì lại tiếp tục.

Họ lại trượt khoảng gần một tiếng đồng hồ nữa đến mép rừng, họ thấy hình như có công sự nào đó bên cạnh đường, sau lần bắn phá hôm qua ở trong xóm. Ivanôpxki cố gắng đi tránh những nơi có dân ở. Con đường nhựa hầu như chạy thẳng, không hề thấy một đoạn lượn nào. Việc định hướng trở nên dễ dàng, vì thế Ivanôpxki họa hoằn mới dùng địa bàn để kiểm tra lại hướng đi.

Ivanôpxki cảm thấy phấn khởi hơn. Pivôvarốp trượt bên cạnh, không kém anh nửa bước. Ivanôpxki dừng lại, với giọng hoạt bát, anh hỏi:

- Pivôvarốp này, trong đời cậu, cậu đã thấy điều gì thích thú chưa?

- Tôi ấy à?

- Ừ. Cậu ấy. Mình hỏi: trong đời cậu, cậu đã thấy điều gì thích thú chưa?

- Chưa. - Pivôvarốp nhún vai.

- Sách cậu cũng chưa đọc à?

- Sách thì tôi đã đọc được một ít rồi - Pivôvarốp như nhớ lại chậm rãi trả lời. - Chẳng hạn như: Giuyn Vécno^[2], Oantơ Xcôt^[3], Mác Tuên^[4]...

- Còn Gaida?

- Gaida, cả Đuyma^[5] nữa, cũng đã đọc rồi.

- Ôi! Trung úy ngạc nhiên nhìn Pivôvarôp, trong cái nhìn ấy, thậm chí có pha chút kính trọng. - Cậu đọc bao giờ mà nhiều thế?

- Hồi lớp sáu tôi ốm mất nửa năm, không đi học được. Thế là tôi đọc, đọc tất cả những gì tìm được ở thư viện. Các bạn mượn ở thư viện cho tôi.

Đúng, có lẽ ốm thế mà lại tốt đấy, ốm nửa năm đọc hết cả sách thư viện. Lúc còn bé, Ivanôpxki mong được ốm bao nhiêu, nhưng chẳng bao giờ ốm lâu được quá ba ngày! Sức khỏe của anh rất tốt, anh đọc không nhiều, mặc dầu lúc nào anh cũng xúc động trước những cuốn sách hay. Còn những truyện hay của Gaiđa thì anh chưa tìm được để đọc. Lúc bé thì như thế. Sau này lớn lên, anh phải đọc những thứ sách khác.

Xung quanh và ở đằng xa kia vẫn im lặng như trước. Lúc này, Ivanôpxki trượt không hăng hái như hôm qua nữa. Sức nặng toàn thân dồn lên đôi chân, mỗi bước trượt làm vết thương đau nhói. Đau tưởng không thể nào chịu được. Để quên đi, Ivanôpxki cố gắng nghĩ đến những công việc khác. Trước hết, anh nghĩ đến các chiến sĩ của anh đang trên đường về dưới sự chỉ huy của chuẩn úy Điu-bin. Có lẽ họ đi dọc theo dòng sông và men theo bãi bồi. Nếu đường trượt không bị tuyết phủ làm mất vết thì họ sẽ định ngay được hướng đi. Tuy vậy, nếu bị tuyết phủ kín thì chắc chắn Điu-bin cũng vẫn nhớ đường, trường hợp này, Điu-bin sẽ nhờ đến bản đồ. Trong chiến tranh bản đồ là vật rất quý của người chỉ huy, tiếc rằng không phải bao giờ cũng có đủ bản đồ cho họ. Ivanôpxki cũng luôn nghĩ đến Khakimôp. Anh tự hỏi: Khakimôp thế nào? Tất nhiên Khakimôp rất đau, cái đau triền miên không sao dứt được. Nhất là lúc vượt qua vùng giáp ranh, Khakimôp không ngồi lên được và cũng chẳng làm thế nào để chiếc cáng đi nhanh hơn, mọi người phải bò, phải trườn. Dù thế nào thì họ cũng đang trở về. Chắc rằng Điu-bin biết cách chỉ huy họ. Điu-bin sẽ giải thích cho tham mưu trưởng về thất bại của họ, sẽ biện hộ cho cả nhóm và cho cả đồng chí chỉ huy của mình. Ai có thể nghĩ được rằng, sau mười ngày tất cả đều đã thay đổi và bọn Đức đã chuyển căn cứ đi nơi khác. Trong thâm tâm,

Ivanôpxki cho mình không có lỗi, bởi lẽ anh đã làm hết sức mình. Tuy thế, nghĩ mình có lỗi vẫn cứ giày vò tâm trí anh. Dù sao, anh cũng vẫn bị xem là người sơ suất, không đáng được tin cậy nữa. Chính sự không tin cậy ấy sẽ cản trở anh rất nhiều. Và giờ đây ý nghĩ mình sẽ chẳng làm được gì nên hồn lại day dứt anh.

Ivanôpxki biết rõ rằng như thế là vô lý, là phủ nhận ngay cả những ý nghĩ tốt đẹp của mọi người về anh. Trong đời, đã có lần anh được tin nhiệm, nhưng lúc này, sự tin nhiệm ấy không còn nữa, mà đối với anh, sự tin nhiệm ấy là vô giá. Ăn năn, hối lỗi của anh phỏng có ích gì!

Trước khi tròn mười bốn tuổi, cậu thiếu niên Igo Ivanôpxki đã sống năm thứ ba ở Cublitra, một thị trấn yên tĩnh gần biên giới Ba Lan. Cha cậu làm bác sĩ thú y tại Ban quân quản vùng biên giới này. Ở đây cậu đi học, kết bạn với những chú bé khác, nhưng phần lớn thời gian cậu thường tha thẩn chơi đùa quanh tàu ngựa của Ban quân quản. Những con ngựa chiến đã hấp dẫn chú trong nhiều năm, thậm chí còn là niềm mơ ước của cậu nữa. Cậu đã tắm rửa, kì cọ cho chúng không biết bao nhiêu lần. Cậu cũng đã được cưỡi chúng lúc thẳng yên cương cẩn thận và cả lúc chẳng có lấy một miếng bạt phủ lên mình chú ngựa thân quen. Đến ba, bốn năm liền cậu chẳng chú ý gì tới cảnh vật xung quanh, ngoài những chú ngựa. Hàng ngày, sau khi tan học, cậu chạy ngay đến tàu ngựa và chỉ mãi đến tối cậu mới trở về nhà. Có lần, các chiến sĩ biên phòng đã nói đùa rằng, Igo là người trực nhật tàu ngựa tích cực và thường xuyên nhất. Còn bản thân Igo thì rất thích được như thế nếu không phải đi học.

Ở tàu ngựa lúc nào cũng hấp dẫn. Bắt đầu là việc cho ngựa ăn, cho uống nước, thu dọn, cọ tắm rửa ngựa sạch sẽ rồi kết thúc là việc dắt ngựa ra khỏi tàu xếp thành hàng. Các chiến sĩ biên phòng chạy lăng xăng, bận rộn, chỉ huy thì bắt bẻ, khiển trách chiến sĩ chưa chăm sóc ngựa chu đáo và dùng khăn lau miết miết vào mông ngựa xem đã sạch sẽ chưa. Có một cái gì đó thật hấp dẫn - trong những lần tập ngựa, đua ngựa, nhất là những giờ bộ đội

tập nhào lộn trên ngựa lúc đang phi. Cả việc dẫn những cây miên liễu ở bãi tập về sửa tàu ngựa cũng làm Igo thích thú. Nhưng khoái nhất vẫn là khi các kỵ sĩ rạp mình trên lưng ngựa, phi như bay dọc theo đoạn đường cắm những nhánh liễu mềm làm mốc, gió cuốn lên, những nhánh liễu lật phật, nghiêng ngả. Thật tuyệt vời khi được tận mắt chứng kiến tài nghệ điều khiển ngựa của các chiến sĩ trong đội kỵ binh do trung úy Khacaxôp, một người nổi tiếng chỉ huy!

Nhưng Igo chỉ được đứng ngoài cuộc ngắm nhìn những buổi duyệt ngựa, dẫn cây và đua tài điều khiển ngựa, chứ không được tham gia, người ta không cho cậu đứng vào hàng, thậm chí không cho cậu đeo gươm khi cưỡi ngựa.

Một việc khác nữa cũng hấp dẫn Igo, đó là những buổi tắm cho ngựa. Có một doi cát cạnh bãi cỏ ven hồ, trên đó có những chiếc cọc buộc ngựa đã cũ. Hầu như trưa nào nóng nực người ta cũng lừa những chú ngựa mệt mỏi mình dầm mồ hôi ra đây tắm mát. Khi ngựa bắt đầu tắm thì Igo cũng đã có mặt. Cậu chạy lăng xăng, té nước cho ngựa, vui đùa thỏa thuê cho đến tận lúc chú ngựa cuối cùng lên bờ.

Igo thường đến gần một con ngựa cái tơ có bộ lông hung hung, tên là Minca. Minca là ngựa của tiểu đội trưởng Michiaep. Igo đã tạo được mối quan hệ rất đặc biệt với Michiaep, thậm chí Michiaep coi Igo như một người lính thực thụ vậy. Mặc dầu Michiaep là lính nghĩa vụ, nhưng đối với Igo, anh là người có cái gì đấy khác hẳn mười hai chiến sĩ biên phòng trong tiểu đội anh. Anh là người đứng tuổi, trên khuôn mặt đã có nhiều nếp nhăn, dáng đi nặng nề, chậm chạp như một bác nông dân. Gia đình Michiaep sống ở Xibia. Anh có con gái đã lớn. Đáng lý anh đã hết tuổi nghĩa vụ quân sự từ lâu, nếu như không có sự nhầm lẫn nào đó trong giấy tờ. Theo giấy tờ ấy, anh mới có hai mươi hai tuổi! Chính Michiaep cũng không sao giải thích được trường hợp oái oăm này. Anh chả còn cách nào khác là nguyên rủa lão

cha cố say khướt nào đó trong nhà thờ gây nên sự nhầm lẫn khiến anh cùng vào lính với những chàng trai chỉ đáng là con rể của anh.

Ngựa không phải là con vật lạ lẫm đối với Michiaep. Có lẽ trong đời anh, anh đã nhiều lần nhìn thấy ngựa và anh tin tưởng giao ngay con Minca của anh cho Igo - cậu thiếu niên lanh lợi, con trai một cựu chiến binh. Igo cho Minca ăn uống, tắm rửa. Lúc ấy, Michiaep ngồi nghỉ và hút thuốc. Có lần Igo bị bố mắng vì tội vắng nhà và hình như không chịu học hành gì cả. Michiaep đã lên tiếng bênh Igo ngay trước mặt bố cậu. Quan hệ giữa Igo với Michiaep là như thế. Đến nỗi, nhiều lần bố Igo phải thừa nhận rằng người lính già Xibia này có thể thay ông làm bố Igo được. Igo không phản đối điều ấy, và Igo cũng coi Michiaep là người bố tốt nhất của mình.

Một hôm, người ta đưa đến bãi tắm một chiếc thuyền. Thế là cảnh ồn ào, náo nhiệt vốn có trong lúc tắm ngựa giảm hẳn đi. Chiếc thuyền được chở đến bằng ô tô do chuẩn úy Belút lái. Belút hạ thuyền xuống bãi cát, rồi bảo: thuyền này của trưởng Ban quân quản Darubin, không ai được động đến. Belút ròng xích, cột chặt thuyền vào chiếc cọc buộc ngựa rồi khóa lại. Không hiểu vì sao, gần suốt cả mùa hè, chiếc thuyền vẫn nằm nguyên chỗ ấy. Darubin chẳng dùng đến nó bao giờ, còn bọn trẻ ở thị trấn thì khao khát muốn được ngồi vào đấy chèo đi chơi khắp mặt hồ.

Vào một buổi chiều, khi đàn ngựa đã tắm xong và được buộc vào những chiếc cọc trên bãi cỏ, các chiến sĩ trực ban đã về doanh trại ăn cơm, Igo tay cầm cần câu đi ra sông câu cá. Toàn là cá rìa môi, Igo toan thu dọn chuyển sang chỗ khác thì bọn bạn học từ trên cây trăn bên sông tụt xuống. Đầu tiên là thằng Cônca Bôrôpxki, sau đó đến thằng Iasa Phinken. Sau một hồi xem xét, bọn chúng hiểu là có thể tháo thuyền ra và bơi sang bờ bên kia. Ở đó là khu rừng thông lớn đang mùa xanh lá, và cũng là nơi cả bọn chưa khi nào được đặt chân tới. Ý định thật hấp dẫn khiến Igo im lặng hồi lâu. Đúng là bọn trẻ ở thị trấn này chưa đưa nào đến đó, và không có đưa nào là không bị khu rừng ấy hấp dẫn. Nhưng đến được đó là việc rất khó - đầm lầy, sinh

thụt chần mất lối đi, ở chỗ cửa sông, nghe người ta nói có Hà bá đang tác oai, tác quái. Chiếc thuyền càng làm cho bọn trẻ thêm quyết tâm mạo hiểm. Nhưng lúc này Michiaep còn đang canh ngựa và canh cả chiếc thuyền của trưởng Ban quân quản Darubin. Igo thổ lộ điều lo ngại này với hai đứa bạn. Nghe xong hai đứa cùng chỉ tay về phía Michiaep và nhếch mép cười. Michiaep đang ngủ trên tấm chăn đắp cho ngựa dưới một bụi cây. Vấn đề còn lại là cái khóa - Igo đang nghĩ - thì ngay lúc ấy Cônca giơ chiếc chìa khóa to tướng ra trước mặt Igo. Đó là chiếc chìa khóa kho củi của bố nó cùng loại với chiếc chìa khóa khóa thuyền của Darubin. Không chút ngần ngại, Igo cầm ngay lấy chiếc chìa khóa và nhẹ nhàng mở khóa thuyền.

Bọn trẻ sẽ sàng, thận trọng tháo chiếc sào dài bằng gỗ vân sam. Chúng lấy sào khê đẩy thuyền trượt khỏi bãi cát xuống nước rồi cả bọn nhảy lên. Lúc đầu chúng chống thuyền bằng sào. Sau đó, hồ sâu dần, chúng phải bơi bằng tay, vất vả lắm thuyền mới ra được đến giữa hồ. Lúc này bọn trẻ mới thấy là thuyền để lâu ngày không dùng nên hai bên mạn nứt ra, nước đang rỉ vào. Không có cái gì để tát, chúng tìm cách lấy tay té nước ra ngoài, nhưng thuyền mỗi lúc một đầy nước. Bọn trẻ khó nhọc lắm mới bơi vào được bờ, thuyền từ từ chìm ngấm.

Michiaep ngủ say như chết không hay biết gì hết. Còn bọn trẻ thì hong khô quần áo và mãi đến tối chúng mới mò về đến nhà. Sáng hôm sau, thấy mất thuyền, mọi người đổ đi tìm. Có người nào đấy nhìn ngay thấy cậu bé Chômkin đang ở cạnh bãi tắm. Cậu ta là một trong đám trẻ hay gây sự ở thị trấn. Thế là người ta lập tức làm biên bản và buộc cậu ta là người lấy thuyền. Igo cũng bị thẩm vấn, bởi lẽ Igo cũng có mặt ở bãi buộc ngựa từ sáng hôm qua. Nhưng Michiaep không thể nào ngờ rằng cậu bé mà mình mến nhất lại là đứa lấy trộm thuyền. Mãi đến tối, cực chẳng đã, Igo mới dám nhận với Michiaep cả những lỗi lầm của mình. Nhưng không phải Michiaep đã tin ngay điều ấy. Igo nói rõ thuyền đắm ở chỗ nào, lúc ấy Michiaep mới tin là chuyện có thật. Người ta lôi thuyền lên và kéo vào bờ. Nhìn thấy thuyền, Michiaep nhổ một bãi nước miếng xuống cát rồi quay đi

chỗ khác, thậm chí cũng không thèm đoái hoài gì đến cậu bé mà trước đây anh rất quý mến. Quan hệ tốt đẹp giữa hai người suốt hai năm tới đây chấm dứt. Cho đến tận ngày giải ngũ, Michiaep cũng vẫn không nói với Igo một lời, anh làm như không thấy cậu bé và không thèm đáp lại lời chào khi Igo gặp anh, thậm chí khi gặp, anh chẳng thèm nhìn Igo. Igo không hề giận Michiaep, cậu biết rằng sự khinh bỉ ấy đối với cậu là xứng đáng.

Chẳng bao lâu, trên đường đi của họ xuất hiện một cánh rừng thưa. Đó là cánh rừng thông non mới trồng trước chiến tranh. Họ trượt nhanh, gần như sát bên nhau, rồi bỗng cả hai đều khựng lại. Hình như có một con đường ở ngay bìa rừng men theo những vệt trũng. Trên đường, những chiếc xe chậm chạp chạy về phía nào đấy. Lúc đầu Ivanôpxki có cảm giác mình lạc hướng và tách khỏi đường nhựa. Nhưng sau đó anh hiểu rằng đây không phải là đường mà có thể là một triền dốc nào đó. Nhưng tại sao ô tô lại chạy trên triền dốc ấy?

Sững sờ, Ivanôpxki dừng lại một lúc bên bìa rừng. Những chiếc ô tô chạy rất gần chỗ các anh đang đứng. Chiếc đi đầu bật đèn pha sáng chói, thùng xe cao lắc la lắc lư. Ba chiếc đi sau cũng có thùng xe cao, phủ kín như thế. Chúng chờ gì? Nhưng chúng chờ những thứ ấy từ đâu và chờ đến đâu. Không tiến lại gần đường, Ivanôpxki đi dọc theo bìa rừng để theo dõi chúng.

Anh đi rất chậm, chốc chốc dừng lại để nghe ngóng. Tiếng động cơ điêden trầm đục, xa xa vẫn vẳng đến, sau đó lại bị gió át đi, rồi có lúc như im bật. Ivanôpxki sửa lại chiếc thắt lưng da đã sệ xuống vì đeo lựu đạn nặng, rồi nhìn sang Pivôvarốp. Pivôvarốp lặng lẽ đi cạnh anh. Rõ ràng Pivôvarốp cũng linh cảm thấy điều gì đấy và khó khăn lắm mới kìm được hơi thở gấp của mình.

- Thế nào? Có nhìn thấy gì ở đấy không?

Pivôvarốp gật đầu, anh sửa lại khẩu súng ở sau vai, chiếc dây da chó từ vai xuống thắt lưng thít chặt vai, chiếc dây da chéo từ vai xuống thắt lưng thít chặt lấy ngực, lẫn vào áo khoác. Tất nhiên, Pivôvarốp là chiến sĩ còn chưa được rèn luyện, nhưng lúc này trông anh thật khỏe mạnh. Thanh trượt kê kin kít trên tuyết, Ivanôpxki tiếp tục trượt men theo bìa rừng.

Chẳng mấy chốc cánh rừng đã lùi lại phía sau, phía trước là con suối hoặc nhánh sông nhỏ, hai bên bờ mọc đầy những bụi cây lúp xúp. Một mồi, Ivanôpxki cố vượt qua suối và băng ra cánh đồng. Thật vô cùng đột ngột khi anh nhìn thấy con đường - bánh ô tô lún sâu xuống tuyết làm thành hai vệt trùng chạy song song. Để khỏi mất hút con đường vừa phát hiện, anh lùi lại một quãng rồi trượt dọc theo nó. Trượt được một lúc bỗng nhiên một xóm nhỏ hiện ra trước mắt anh. Không một tiếng động, không một tia sáng, trong bóng đêm nhập nhoạng, một mái nhà lù lù hiện lên rất gần, hết mái ấy lại đến mái khác và anh thầm rủa mình sao lại vô ý đến thế, đáng lý phải dừng lại cách xóm nhỏ này một quãng xa hơn nữa. Anh muốn quay về phía mà có lẽ ở đây hình như anh nhìn thấy một chiếc xe việt dã. Rõ ràng ở phía đó còn có cái gì to lớn, kèn càng hơn xe việt dã, trong bóng đêm mờ mờ, từ vật ấy, một cây cột thanh, mảnh chọc lên nền trời. Quan sát kỹ, Ivanôpxki hiểu: đấy chính là cột ăngten. Chắc trong xóm nhỏ này không có căn cứ nào cả, có lẽ đây hoàn toàn chỉ là một bộ phận hậu cần hay một phân đội hành quân nào đó của bọn Đức dừng lại ngủ đêm ngoài trời mà thôi.

- Có nhìn thấy không? - Ivanôpxki quay sang Pivôvarốp hỏi nhỏ.

- Có.

- Theo cậu, cái gì ở trong ấy?

Pivôvarốp khẽ nhún vai. Cũng như Ivanôpxki, Pivôvarốp chưa đoán ra được ngay. Lúc này Ivanôpxki coi Pivôvarốp như người ngang hàng. Nếu có năm hay mười chiến sĩ thì Ivanôpxki sẽ không cho phép mình suồng sã như thế, nhưng giờ đây đối với anh, Pivôvarốp ở vào trường hợp đặc biệt.

Pivôvarốp là người giúp việc đầu tiên của anh, thậm chí còn là cố vấn chính của anh nữa, ở đây không còn trông cậy vào ai khác được.

Quay thanh trượt, Ivanôpxki trở ra cánh đồng. Pivôvarốp cũng trượt theo anh. Họ vừa trượt vừa quan sát xung quanh. Nhưng sau chừng một phút, Ivanôpxki lại nghĩ: ngộ đấy là một cơ quan tham mưu lớn của bọn Đức thì sao? Có khi cơ quan tham mưu còn giá trị hơn một căn cứ. Vả lại, biết tìm đâu ra căn cứ ấy trong đêm nay.

Ivanôpxki dừng lại giây lát, suy nghĩ, chưa biết nên quyết định thế nào. Bên cạnh anh, Pivôvarốp đứng lặng, chờ đợi. Anh chiến sĩ biết rằng người chỉ huy đang suy nghĩ để đi đến một quyết định quan trọng nào đấy cho cả hai người. Vì thế, anh chờ đợi quyết định ấy với tâm trạng của một người lính. Ivanôpxki nghĩ: tất nhiên, khôn ngoan hơn thì nên bỏ qua “tổ ong” ấy, nhưng có thể cứ nên đến gần hơn nữa xem sao, may ra lại thấy được thứ mình đang tìm.

Lúc cả hai người còn đang phân vân đứng trong gió tuyết thì ở đâu đó trong làng xuất hiện những chấm sáng mờ đục và một thứ gì đấy lơ mờ chiếu trên tuyết. Hoàn toàn chưa thể giải thích được tia sáng bất ngờ này, nhưng trong đêm tối nó lại định hướng cho hai người. Rõ ràng, ở đấy có phố xá. Thế là Ivanôpxki quyết định, dù thế nào cũng phải tìm cách tiếp cận để quan sát, tìm hiểu xem có những thứ gì ở trong ấy.

- Nào, Pivôvarốp, hãy cẩn thận, theo tôi.

Pivôvarốp gật đầu đồng ý. Ivanôpxki đẩy mạnh gậy chống trượt về phía xóm nhỏ. Trên đường vào xóm, thoát đầu anh gặp một bờ rào đã cũ, đổ nát. Trườn qua chỗ ấy anh lọt vào vườn. Tại đây, trong bóng tối mờ mờ, anh nhìn thấy những cột nhỏ và những bụi cây, hình như những cột rào giữa hai mảnh vườn. Anh ẩn mình vào hai cột rào ấy và thận trọng men dưới bóng chúng trong tuyết dày, tiến đến một ngôi nhà. Xung quanh vẫn im ắng, trời lạnh buốt, gió thổi từng cơn, bụi tuyết bay lất phất trong vườn. Không một

tiếng động nào lọt ra ngoài ngôi nhà, nhưng bằng cách nào đó mà chính mình cũng không giải thích nổi, Ivanôpxki đoán chắc lúc này trong xóm nhỏ chỉ có bọn Đức thôi. Cảm thấy như có người đang phát hiện ra, anh thận trọng tiến đến ngôi nhà.

Đã đến gần kho chứa củi lắm rồi. Cận đây là những chiếc xột xiêu vẹo. Hàng cọc rào đến đó cũng vừa hết. Gần cọc rào cuối cùng là một cây lê to tướng, xung quanh là những cây anh đào thanh mảnh. Từ đằng xa, Ivanôpxki đã nhìn thấy cây lê, anh nghĩ rằng đến đây phải ngồi lại và chờ. Nhưng anh chưa mò đến được gốc cây lê thì đột nhiên, từ đâu chẳng biết, một bóng người mặc áo capốt xuất hiện. Anh giật mình và đoán ra ngay: bọn Đức! Vì bất ngờ, tên Đức nhìn anh chăm chăm, nhưng rõ ràng nó rất bình tĩnh và giọng nói lơ lớ:

- Hình như có một thằng Nga thì phải?

Ivanôpxki không hiểu tên Đức nói gì, anh thò tay vào ngực áo và nắm chắc khẩu súng ngắn. Khóa nòng kêu lách cách trong đêm im ắng. Tên Đức biết là mình sơ ý, nó sợ quá hét lên rồi nhào xuống tuyết, bò chéo qua vườn rau sang nhà khác.

Súng nổ liên hồi. Ivanôpxki nằm xuống và ngay lúc ấy anh nghe thấy một phát súng từ phía ngôi nhà bắn ra. Viên đạn trúng cành cây phủ đầy tuyết lạnh cứng. Nhưng anh cũng đã kịp nới súng vào phía bờ rào, rồi sau đó lại bắn xuống phía dưới - phía tên Đức đang bò, và hình như nó đã bò gần đến bóng đổ của ngôi nhà. Loạt đạn cuối cùng của anh có lẽ không cần thiết nữa. Tên Đức đã chúi đầu xuống tuyết, nó chết ngay tại đó. Ivanôpxki ném thanh trượt bên chân trái ở chỗ ngoặt rồi cầm lấy gậy chống. Trong lúc vội vàng, anh cong lưng trượt trên thanh còn lại. Từ bóng tối, lửa từ ngôi nhà lại phụt ra. Anh “ối” lên một tiếng, cái gì đó đập mạnh vào lưng anh. Ivanôpxki hiểu ngay là mình đã bị thương. Nhưng với sức mạnh kỳ lạ, anh vọt ngay ra khỏi khu vườn, tại đây Pivôvarốp đang sốt ruột chờ anh.

Rõ ràng bọn Đức đã không nhanh bằng anh, dù chỉ độ mấy chục giây thôi, nhưng chút thời gian ấy đối với anh quý giá biết chừng nào. Anh đã kịp băng qua được nửa mảnh vườn, còn bọn Đức thì mới bắt đầu chạy từ chỗ nào đó trong ngôi nhà ra vườn. Một tên bực tức hét lên như ra lệnh, rồi năm sáu đứa chạy ra theo nó. Ngoái cổ lại, anh thấy chúng rất rõ. Một giây chần chừ: có nên dùng tiểu liên diệt bọn chúng hoặc kệ chúng để nhanh chóng lẩn vào bóng đêm. Nhưng chưa kịp quyết định thì Ivanôpxki đã thiêu đi vì đau, không điều khiển được thanh trượt nữa.

Phía sau, súng vẫn rộ lên từng hồi giống như những tràng súng máy, nhưng Ivanôpxki không còn lòng dạ nào chú ý đến nữa, lúc này anh ở vào tình thế hết sức khó xử. Một viên đạn chết tiệt nào đó đã trúng chân anh. Không quay đầu lại, anh thấp người xuống nữa, rồi bằng cả sức lực còn lại, anh cố gắng băng ra khỏi khu vườn. Nhưng lại một luồng đạn nào nữa rít trên đầu anh? Anh nắm lấy khẩu súng bắn trả để bắt nó câm họng. Vừa lúc đó, ở phía trước anh, loạt súng thứ hai lại dội lên. Anh sung sướng hiểu ra: đó là Pivôvarốp - Pivôvarốp biết chĩa luồng đạn của mình về phía nào. Trong đêm tối, dường như hết đợt này đến đợt khác, đường đạn bay ngược lại phía anh làm thành lưới lửa thứ ba dày đặc, đạn bay chiu chiu bên cạnh, nhưng anh hiểu rằng: đạn ấy không bắn vào anh.

- Nhanh lên, đồng chí trung úy!

Ivanôpxki ngã nhào, chỉ chút xíu nữa thì anh đã ra khỏi khu vườn. Anh cảm thấy ngực đau ghê gớm, cơn đau lan ra khắp nửa người bên phải, đau đến không thở được. Anh như người chết ngạt, nhưng anh hiểu rằng Pivôvarốp đã ở đâu đó, ngay bên cạnh anh và sẽ không bỏ anh.

Gạt tuyết bám đầy người, Ivanôpxki tìm cách đứng dậy, nhưng hai chân anh nặng như đeo cùm, khiến anh không thể nào điều khiển được đôi thanh trượt. Một thanh dường như tụt khỏi chân khi anh đi thanh khác vào, anh không kịp buộc chặt. Đằng sau anh vẫn còn những loạt súng, nhưng dường

như những loạt súng ấy không đuổi theo anh nữa mà chĩa về phía Pivôvarốp
- người đang chạy về phía anh trong đêm tối.

- Đồng chí trung úy!...

- Khẽ chứ! Đưa tay cho tôi.

- Tôi nằm ở đây một mình! ngủ cho đến bây giờ...

Ivanôpxki muốn đứng dậy nhưng lại cảm thấy choáng váng, vai chúi xuống tuyết mềm lạnh. Có lẽ mãi đến lúc này Pivôvarốp mới biết thực trạng sức khỏe của người chỉ huy. Anh tháo thanh trượt và lao đến giúp Ivanôpxki.

- Thế nào, đồng chí trung úy?

- Không sao, không sao. - Ivanôpxki gắng gượng nói.

Cần phải đi khỏi nơi này càng nhanh càng tốt. Bọn Đức có thể đuổi kịp họ bất cứ lúc nào. Pivôvarốp im lặng luồn tay vào người Ivanôpxki, kéo anh lẩn vào bóng tối, xa dần xóm nhỏ, Ivanôpxki ngoan ngoãn theo Pivôvarốp lết trên tuyết, anh choáng váng, bắt đầu nôn ọe. Đã hai lần anh nhổ ra trên mặt tuyết cái gì đó đen đen, nhưng anh chưa hiểu ra được ngay đó là máu. “Thế lại càng hay”... “Thế lại càng hay!...” - anh thầm nghĩ hầu như với một niềm vui ác độc.

Họ không ngoái đầu lại, nhưng cũng biết rõ đằng sau họ, nỗi kinh hoàng vẫn chưa bớt đi.

Những tiếng la hét vẫn còn văng đến! Đúng, không còn những loạt súng ngắn nữa, nhưng tất cả vẫn có thể mách bảo cho bọn Đức biết về họ. Chắc là bọn Đức đã đổ ra quanh xóm nhỏ ấy, cũng có thể chúng lần theo dấu vết của họ. Người Ivanôpxki đầm mồ hôi và máu, bên hông anh, máu thấm qua áo capốt làm thành những vệt lớn, anh thở hắt ra, nặng nhọc và

thình thoảng lại nhỡ ra tuyết những cục máu đã đông lại. Mấy lần cả hai người ngã lăn ra, nhưng Pivôvarốp sau khi nghỉ thở lấy sức, anh lại nhóm dậy xốc nách trung úy và họ tiếp tục chệnh choạng bò lết đi trong bóng đêm tối mờ, lạnh buốt trên cánh đồng mùa đông gió lồng lộng.

Khi hai người đã hoàn toàn kiệt sức, Ivanôpxki lau vết máu, thều thào: “Dừng lại”, rồi ngã đập mông xuống tuyết. Bên cạnh, Pivôvarốp cũng ngã theo. Lúc này thậm chí những gì đã xảy ra ở cái xóm nhỏ ấy họ cũng không nhớ nữa. Họ có cảm giác là họ đã lết được đến nơi tận cùng trái đất, ở đó không có người đàng mình mà cũng chẳng có cả bọn Đức. Pivôvarốp thở dốc rồi anh gắng gượng ngồi dậy - tôi sẽ băng lại cho đồng chí - Pivôvarốp thều thào rồi bắt đầu lục trong cái túi tìm cuộn băng - Trung úy bị vào đâu?

- Vào ngực, phía dưới tay ấy...

- Không sao, không sao! Xong ngay bây giờ. Tôi sẽ băng lại. Vâng, nhanh thôi... chỗ khác à? Vâng, tôi sẽ làm cẩn thận. Vâng, tôi sẽ xé... cả áo nữa...

Ivanôpxki nằm ngửa, cởi bao da, cởi áo khoác. Pivôvarốp sờ, nắn khắp người anh, hai tay Pivôvarốp lạnh ngắt, run run. Máu ướt đầm quần áo Ivanôpxki và đã bắt đầu đông cứng lại như băng. Thêm nữa khắp người, chỗ nào cũng đầy tuyết, Ivanôpxki run lên vì lạnh nhưng ngay sau đó anh kìm lại được và nằm im. Dùng hai ba cuộn băng, Pivôvarốp băng chặt vết thương ở ngực Ivanôpxki lại.

- Đau lắm à?

- Ừ. Đau lắm - Ivanôpxki gắng gượng trả lời.

- Xong rồi chứ, thắt bao da lại.

Pivôvarốp giúp người chỉ huy của mình mặc quần áo, thắt bao da... Dần dần người Ivanôpxki nóng lên, anh sốt, mặc dầu thân thể anh vẫn lạnh toát,

anh bắt đầu thở khò khè.

- Không nên đến đây mới phải. Vừa lau hai bàn tay bê bết máu và ống quần, Pivôvarốp vừa nói.

- Đúng thế! Sao cậu không nói trước?

- Lúc ấy tôi chưa biết. - Pivôvarốp nhún vai.

- Thế cậu tưởng mình biết à? - Trung úy bực tức trả lời. Anh biết rằng bực tức với Pivôvarốp lúc này là không phải, chính anh đã gây nên mọi sai trái, lỗi lầm. Nhưng chính ý thức về lỗi lầm của mình lại làm anh bực tức với bản thân. Đúng, lúc này anh giống như người tự day dứt, giày vò và vì thế mà bực mình với cả người chiến sĩ, với nhiệm vụ đi tìm căn cứ và với cả những gì anh không làm được trong xóm nhỏ ấy. Nhưng làm cách khác, không đi tìm căn cứ, không mò vào cơ quan tham mưu của bọn Đức, không lên đến xóm nhỏ ấy... mà chỉ giữ mình, thì anh không thể. Trong cuộc chiến tranh này, hành động như thế là tự sỉ nhục, là có tội với Tổ quốc.

- Đưa hộp đạn cho tôi. Cả súng nữa. Tôi mang cho. - Pivôvarốp khẽ nói. Ivanôpxki im lặng gật đầu. Tất nhiên, lúc này, anh không thể mang nhiều thứ được. Dùng toàn bộ sức lực còn lại, anh gắng gượng ngồi dậy.

- Thế nào? Đi thôi chứ?

- Vâng, đi thôi - Pivôvarốp sôi nổi hẳn lên. Lạy Chúa, giá gần đây có một làng nào nhỉ.

- Làng à?

- Vâng. Một làng không có bọn Đức.

Có lẽ Pivôvarốp nói đúng. Ivanôpxki nghĩ. Lúc này, đối với họ thì ẩn nấp trong một làng nào đó chỉ có người đồng mình là tốt nhất. Anh không

thể hiểu ngay được rằng, vì anh bị thương quá đột ngột nên toàn bộ kế hoạch phải thay đổi. Tất nhiên, lúc này điều duy nhất nên quan tâm là làm sao để khỏi rơi vào tay bọn Đức. Anh không thể tìm căn cứ bọn chúng được nữa...

CHƯƠNG MƯỜI

Không còn sức để trượt, họ đành người nọ bám người kia lết đi trong tuyết. Có những lúc mệt quá, họ tưởng mình ngã gục, không sao đi được nữa. Tuy kiệt sức, nhưng Pivôvarốp không, rời Ivanôpxki, tay phải đỡ Ivanôpxki, tay trái kéo khẩu tiểu liên và khẩu súng trường, vai đeo balô. Ivanôpxki không đủ kiên nhẫn chịu đựng đau đớn, nhưng anh vẫn cắn răng lại, dựa vào Pivôvarốp lết đi... sao cho xa hơn nữa, xa hẳn cái xóm nhỏ đầy bất hạnh ấy.

Càng về đêm, tuyết rơi càng nhiều, xung quanh một màu trắng đục, những đám bông tuyết bay quần lên làm cho bầu trời và mặt đất mù mịt như liền lại với nhau. Không thể nào ngẩng mặt lên được. Nhưng gió đã yếu hơn lúc chiều và dường như cứ thốc vào lưng họ. Họ lết đi từng bước, thỉnh thoảng phải dừng lại để thở, vết thương vẫn không cầm máu, Ivanôpxki buồn rầu im lặng, sức anh cứ yếu dần, anh hy vọng sẽ tìm được nơi ẩn nấp nào đó và có chết thì chết tại đó chứ đừng chết giữa chốn đồng không mông quạnh này. Anh không muốn chết chút nào, còn sống anh sẵn sàng chiến đấu với cái chết trong đêm nay, trong cả ngày mai, và mãi mãi phải sống để trở về với đồng đội.

Chắc Pivôvarốp cũng nghĩ như thế, nhưng anh không nói gì với Ivanôpxki và vẫn rán sức - cái sức lực ít ỏi, kéo Ivanôpxki đi. Giá vào hoàn cảnh khác, chắc hẳn Ivanôpxki sẽ phải ngạc nhiên vì sao một chàng trai gầy gò, trong giá buốt mà vẫn làm được công việc nặng nhọc, nan giải như thế này. Nhưng giờ đây chính Ivanôpxki lại yếu hơn Pivôvarốp và hoàn toàn phụ thuộc, thậm chí phó thác cả cho Pivôvarốp. Ivanôpxki biết rằng nếu họ gục ngã và không sao đứng dậy được thì như thế sẽ chẳng còn gì nữa, con đường sống ở phía trước, ở phía sau cái chết đang chờ họ.

Đến một quãng nương đầy tuyết, họ ngấp ngừng dừng lại, một lần rồi hai, ba lần... Ra hiệu cho Ivanôpxki nằm im, Pivôvarốp căng mắt nhìn vào một vật gì đó ở phía trước. Ivanôpxki cũng không nhận ngay ra đấy là vật gì. Sau đó, quan sát kỹ xung quanh và nhìn mãi trong đêm dày đặc, họ bắt đầu phân biệt được những vệt tối mờ và phạm vi kích thước của chúng, nhưng khoảng cách từ chỗ họ đến đấy thì không sao xác định được. Có thể là bụi cây và bên cạnh, ở đằng xa là một tòa nhà nào đó và cũng có thể là cây cao, một cây sam mọc chằng hạn. Những vật ấy làm cả hai người phải chú ý. Sau một phút nghỉ ngơi, Pivôvarốp khẽ động vào sườn Ivanôpxki, nói nhỏ:

- Tôi bò lên quan sát xem sao...

Ivanôpxki không trả lời, lúc này đối với anh, nói cũng khó nhọc lắm rồi, anh thở khò khè, chốc chốc lại khạc, nhổ xuống tuyết rồi lấy tay áo lau miệng, một vệt máu đen bầm thấm vào áo ẩm đầy tuyết.

- Đấy, chắc là...

Nằm trên tuyết, Ivanôpxki buồn rầu nghĩ: nếu cứ ộc máu ra thế này thì chả mấy chốc mà chết. Đầu anh ngoẹo sang một bên, trước mắt anh những ánh lửa đang nhảy múa. Nhưng anh vẫn tỉnh táo. Cái tỉnh táo ấy buộc anh phải đấu tranh cho chính mình, cho người chiến sĩ kia - người đang cứu sống anh lúc này. Anh ta vất vả lắm mới đứng dậy được, nhưng anh không thể quở trách anh ta, bởi vì, tại xóm nhỏ nọ cũng như trên cánh đồng, anh ta là một tấm gương đáng kính phục. Giờ đây, trước người chỉ huy, anh ta hoạt bát, tự tin, nhanh nhẹn hẳn lên. Với niềm tin tưởng, Ivanôpxki nghĩ rằng mình đã chọn được đúng người cộng sự.

Ivanôpxki kiên nhẫn chờ đợi, một phút rồi mấy phút đã trôi qua Anh buồn bã lắng nghe cái tiếng rất lạ, rất đáng sợ trong bộ ngực bị đạn của mình.

Chiếc ba lô của Pivôvarốp để bên cạnh. Ivanôpxki nghĩ rằng phải mở ba lô ra, vứt bớt những thứ không cần thiết nữa. Lúc này những thứ cần thiết đối với họ là súng, đạn, lựu đạn. Chai cháy có lẽ cũng chẳng cần đến nữa. Nhưng anh yếu quá rồi, thậm chí không còn đủ sức cởi ba lô, anh mệt mỏi gục đầu xuống tuyết. Khi cái bóng trắng trắng của Pivôvarốp từ trong đêm lặng lẽ xuất hiện, và Pivôvarốp sung sướng nói với anh, anh cũng không nhận ra được ngay:

- Đồng chí trung úy, nhà, một ngôi nhà nhỏ, đồng chí hiểu chứ, không có người.

Một ngôi nhà nhỏ, tốt quá. Ivanôpxki nghĩ và im lặng. Anh lấy hết sức để đứng dậy. Khoác ba lô lên vai. Pivôvarốp đỡ Ivanôpxki đứng dậy và họ lại lê bước đi về phía ngôi nhà nhỏ mờ mờ gần đấy.

Đây là ngôi nhà làm bằng gỗ vân sam đượm mùi khói. Pivôvarốp lấy chân đẩy cửa, cái cửa hẹp mở toang. Cúi đầu và lấy tay bám vào tường, Ivanôpxki mệt mỏi bước vào gian buồng tối tăm ám khói. Chẳng nhìn thấy gì, anh dùng tay sờ soạng khắp nơi: nền bếp lò nhẵn nhụi, chiếc chổi xể trên tường kêu loạt soạt. Pivôvarốp lại mở thêm một cửa nữa, trong buồng thay quần áo sặc mùi khói, mùi tro, mùi cành bạch dương cháy dở. Anh bước ra rồi lẫn mò trong bóng tối, khẽ gọi Ivanôpxki.

- Lại đây đồng chí trung úy. Đây có một chiếc ghế dài. Tôi sẽ sửa soạn ngay...

Ivanôpxki bám chặt lấy thành cửa, bước qua lần đến chiếc ghế. Anh thở nặng nhọc và nằm dài ra, hai chân đi ủng chạm vào tường.

- Khép cửa lại.

- Vâng, khép bây giờ. Ở đây có ít rơm. Để tôi lấy gối đầu cho anh...

Ivanôpxki im lặng nhóm đầu lên để Pivôvarôp đặt mấy nắm rơm vào, rồi nhắm nghiền hai mắt lại. Sau mấy phút anh không biết là mình đã ngủ say hay ngất đi, chỉ thấy mắt cay sè, đầu óc quay cuồng. Anh định trở mình nằm nghiêng, nhưng không đủ sức lật tấm thân nặng nề, rồi quên đi, và anh có cảm giác thực sự là mình đã ngất.

Tỉnh lại hồi lâu, cảm thấy rất buồn bực và khát nước, nhưng anh không sao mở miệng ra được để đòi uống. Anh lấy hết sức mở mắt ra khi cảm thấy có tiếng động gì đó bên cạnh, bóng Pivôvarôp trắng trắng từ buồng tắm nhô ra, chiếc mũ trùm đầu trật ra sau gáy, tay cầm khẩu tiểu liên. Trong nhà tối mờ mờ, nhưng từ một cửa sổ nhỏ trên tường. ánh sáng của ngày đã chiếu vào, Ivanôpxki biết: trời sắp sáng. Nhưng có một cái gì đó đang thu hút Pivôvarôp. Khom lưng, Pivôvarôp khập khiễng đi đến bên cửa sổ rồi cẩn thận nhìn ra ngoài.

Ivanôpxki toan trở mình nằm nghiêng, anh thở khò khè, thỉnh thoảng lại ho. Rồi cửa sổ, Pivôvarôp quay về phía Ivanôpxki.

- Đồng chí thấy thế nào, đồng chí trung úy?...

- Không sao, không sao...

Ivanôpxki chờ Pivôvarôp hỏi thêm một điều gì đó. Nhưng Pivôvarôp không hỏi thêm và lại quay về phía cửa sổ, khom mình trên đó rồi thì thầm:

- Bọn Đức đang ở trong làng, phía đằng kia.

- Làng nào?

- Làng này. Ở ngôi nhà cuối cùng, đằng sau cây liễu. Bọn Đức đang kéo đi.

- Xa không?

- Khoảng chừng hai trăm bước.

Chà! Hai trăm bước. Thế thì bọn Đức không thấy họ. Như vậy là họ đã gặp may khi mò vào ngôi nhà nhỏ này..

Thực ra, lúc này hãy còn là đêm, nhưng ngày cũng đang bắt đầu rồi và ai có thể biết rằng họ sẽ ở đây được bao lâu.

- Không sao. Đừng thò đầu ra ngoài.

- Cửa tôi đã khép rồi - Tay chống xéng, Pivôvarốp vừa nói, vừa hất đầu về phía cửa ra vào.

- Được. Hết nước rồi chứ?

- Còn - Pivôvarốp vui vẻ trả lời. - Nước ở trong vại. Tôi đã uống rồi. Chỉ tội lạnh như băng.

- Cho tôi uống với, nhanh lên.

Pivôvarốp vụng về cho Ivanôpxki uống bằng một hộp sắt tây, nước sóng ra ngoài, những chiếc lá bạch dương ướt sũng bám vào môi. Nước nặng mùi như nước vũng. Có lẽ, lúc uống, máu, dãi từ chỗ sưng tấy nào đó trong ngực Ivanôpxki theo đường mũi chảy vào hộp sắt.

Uống xong, Ivanôpxki như minh mẫn hẳn lên, anh quay đầu nhìn xung quanh. Ngôi nhà hẹp như một cái hũm, thấp lè tè, từ tường đến trần ám khói đen kịt. Trong góc, cạnh cửa ra vào, trên mặt bếp lò có mấy hòn đá đen thui lẫn lóc. Gần bếp lò có một thùng gỗ đựng nước. Mấy miếng giẻ rách vắt trên chiếc sào bần cạnh đấy. Rõ ràng, bọn Đức có thể đến đây bất cứ lúc nào và chúng sẽ tóm được hai người. Tại sao trước đây anh lại không nghĩ rằng ngôi nhà này rất gần xóm nhỏ, và trong ấy có thể có bọn Đức?

- Cái gì ở đằng kia? - Ivanôpxki hỏi Pivôvarốp với giọng khàn khàn. Lúc này Pivôvarốp đứng ở chỗ thay quần áo gần kề cửa.

- Hai thằng ra cổng... Chúng hút thuốc. Ồ! Chúng lại đi đâu đấy?

- Bọn Đức?

- Vâng.

- Không sao. Hãy theo dõi xem chúng đi đâu. Chẳng dễ dàng gì mà bắt được ta.

Dĩ nhiên, Ivanôpxki hiểu rõ những lời an ủi vô căn cứ của mình, nhưng anh còn có thể làm gì hơn thế nữa? Anh biết, nếu bọn Đức phát hiện ra các anh thì các anh sẽ đánh trả quyết liệt cho đến lúc hết đạn mới thôi, còn sau đó... Nhưng có thể bọn chúng chưa phát hiện ra? Cũng có thể bọn chúng kéo nhau ra khỏi xóm rồi đi đâu đấy? Lạ thật, nhưng lúc này hình như có cái gì đó rất mới hiện lên trong cảm giác của anh, cái đó hầu như rất xa lạ với bản tính anh, cái đó cũng chẳng phải là sự bình tĩnh vốn có của anh khi gần bọn Đức... Hình như anh không còn vội vàng, hăm hở, sốt ruột trong ngày cuối cùng này nữa. Tất cả những cái đó đã biến đâu mất. Có lẽ chúng vơi dần với sức lực của anh! Giò đây, anh gắng suy nghĩ, cân nhắc cho thật chính xác để hành động đúng đắn. Vì rằng, trong những giờ phút cuối cùng thường dễ mắc sai sót. Và điều đầu tiên anh hiểu rất rõ là: phải chờ đợi, kiên trì chờ đợi.

Giữa ban ngày, ban mặt trên cánh đồng mênh mông tuyết phủ, ở cuối xóm nhỏ này, không thể làm điều gì khác ngoài việc giữ gìn, hồi phục sức lực để khi màn đêm buông xuống sẽ tìm cách tự giải thoát. Nhưng chờ đợi cũng cần phải có sức lực, phải làm sao để tư tưởng không chao đảo và giữ vững được ý chí. Điều này chẳng dễ dàng gì, thậm chí cũng khó khăn với ngay cả Pivôvarốp. Trong cái “bẫy” của bọn Đức, thật khó mà giữ được bình tĩnh - Ivanôpxki vừa nghĩ, vừa theo dõi xem Pivôvarốp di động trong

ngôi nhà chật hẹp này ra sao. Lúc thì Pivôvarốp đến bên cửa sổ nhìn ra ngoài, lúc lại vào phòng thay quần áo cạnh buồng tắm có nhiều kẻ hở để quan sát... Mỗi lần nhìn theo anh chiến sĩ - trông anh ta có vẻ sợ sệt, Ivanôpxki lại nghĩ: Chắc chúng đến! Nhưng có lẽ để người chỉ huy và cho cả mình yên tâm, chốc chốc Pivôvarốp lại lăm bắm:

- Có một người đi lại phía đường mòn... hình như đi ra giếng. Ờ, ờ. Đúng. Có lẽ là một phụ nữ, tay xách xô...

Một phút nữa trôi qua. Pivôvarốp lại thì thào:

- Ờ, ờ. Lại đi tiếp. Không. Đứng lại rồi! Ôi! Lại đi...

- Đi đâu?

- Quý mới biết được! Hình như chúng nấp sau nhà chứa củi.

- Không sao, đừng lo. Chúng không đi lại đây đâu.

Ivanôpxki không bảo Pivôvarốp đưa tiểu liên cho mình, anh nghĩ: nếu bọn Đức đến thì Pivôvarốp sẽ sử dụng tốt hơn anh, còn anh thì đã có lựu đạn. Lúc này anh phải có lựu đạn. Anh tháo lựu đạn ở thắt lưng ra, để ở cạnh ghế đang nằm. Khẩu súng trường dựa vào tường ở phía đầu ghế. Đầu vào đây thôi, anh nghĩ, phải kiên nhẫn chờ đợi.

- Vào rồi - Vừa rời khỏi cửa sổ, Pivôvarốp vừa nói. Đúng thế. Chúng ta....

Ivanôpxki biết là Pivôvarốp sẽ không nói hết câu nên anh hỏi ngay:

- Muốn sống chứ?

- Sống? - Pivôvarốp thở dài và ngạc nhiên hỏi lại. - Không đến nỗi tồi lắm. Nhưng...

Chính là ở chữ “NHƯNG”. Chữ “NHƯNG” đã ác độc chặn ngang cuộc đời tươi trẻ của họ, và không thể bỏ qua nó. Vào một buổi sáng chủ nhật đáng ghi nhớ, chữ “NHƯNG” ấy đã lạnh lùng chia thế giới ra làm hai. Ở một nửa này cuộc sống đơn giản, tầm thường nhưng lại sung sướng biết bao đối với con người. Còn ở nửa kia là cái chết khủng khiếp, non yếu hàng ngày. Với chữ “NHƯNG” ấy tất cả đã bắt đầu và sau đó thì không diễn ra nữa, nhưng trong những cảnh ngộ éo le tiếp theo thì tất cả lại gặp phải chữ “NHƯNG” bất hạnh và không thể nào thay đổi được này. Muốn tránh nó, muốn vượt qua đoạn “đường chết”, muốn sống tiếp... Dĩ nhiên, phải chiến thắng thì mới thoát chết, nhưng quý hồ phải sống thì mới có thể chiến đấu và chiến thắng được, cuộc chiến tranh xô đẩy con người vào vòng luẩn quẩn chém giết và không phải chỉ chém giết một người mà nhiều người. Chém giết càng nhiều càng tốt. Điều đó trở thành lẽ sinh tồn của mọi người. Muốn sống phải tiêu diệt quân thù - rõ ràng trong chiến tranh không có con đường nào khác.

Còn nếu cũng như lúc này, anh không bị quân thù sát hại thì sẽ ra sao? Âu cũng là anh vừa mới giết mình, còn nếu là một chiến sĩ thì anh là chiến sĩ tồi. Mặc dầu anh vẫn cố vũ anh, cố vũ Pivôvarốp, vẫn cố gắng hết sức mình. Nhưng anh không thể nào không nhận thấy rằng: với một viên đạn trong ngực, anh không còn là một chiến binh nữa.

Không còn là một chiến binh nữa thì có nên lặng lẽ chết đi trong ngôi nhà này không?

Không! Không thể được! Còn sống giây phút nào, anh không cho phép mình hành động như thế.

Anh sợ cả ý nghĩ vừa rồi của mình và bừng tỉnh sau một phút hoang mang. Phải có một quyết định gì đó và nên quyết định ngay không được chậm trễ, nếu không sẽ chẳng còn kịp nữa.

Chìm đắm trong những ý nghĩ nóng bỏng ấy, anh dần vật, lựa chọn hồi lâu mọi khả năng tự cứu mình, nhưng không sao lựa chọn được. Thế là sự hững hờ, lạnh nhạt ập đến, trí lực giãn ra, anh đành cam chịu, sẵn sàng chờ đợi đêm về.

Cái xóm nhỏ đáng nguyên rủa kia - anh cay đắng, bực dọc nhắc đi, nhắc lại - chính nó đã làm anh khốn khổ. Lẽ ra không nên có cuộc chạm trán không cân sức với vị trí bí hiểm ấy, nơi đã bật ra tiếng thét của tên lính Đức, rồi xảy ra bắn nhau và anh bị một viên đạn vào ngực...

Nhưng dù sao cũng có một cái gì ở đó. Rõ ràng sự im ắng và vẻ bí mật ấy có được và lại được canh phòng nghiêm ngặt, chính là do một bộ chỉ huy quyền lực cấp cao nào ở đây. Lại có cả ăng ten nữa... Có lẽ đây là một cơ quan lớn, cũng có thể, thậm chí là bộ chỉ huy quân đoàn, trong hậu phương xa xôi thế này thì không thể có ban chỉ huy một đơn vị nhỏ được. Cho chúng một võ có lẽ đúng lúc quá. Nhưng làm thế nào để cho chúng một võ!? Lúc này máy bay không bay được, khi nào thời tiết tốt thì máy bay sẽ tìm thấy và chắc sẽ triệt phá.

Như vậy, lúc đầu anh không gặp may, nhưng cuối cùng lại gặp may. Nếu không bị thương thì chắc chắn anh đã cho chúng một võ rồi - anh nghĩ. Có thể anh tổ chức phục kích bắt một cái “lưỡi”. Nhưng lúc này thì làm sao mà bắt được? Có thể chính anh lại bị chúng bắt và anh lại làm “lưỡi” cho chúng. Tuy thế, anh vẫn sống, còn có lựu đạn đủ cho cả hai người, cho cả ngôi nhà này và không để cho chúng bắt. Rõ ràng lúc này lựu đạn là niềm hy vọng của anh.

Nhưng thời gian vẫn cứ trôi, cũng chẳng ai làm cho họ phải lo sợ trong ngôi nhà trú ẩn chật hẹp, tối tăm ám khói và ở tận cuối làng này. Pivôvarốp đứng yên ở khoảng giữa hai bức tường, thỉnh thoảng lại nói cho Ivanôpxki biết những gì đã xảy ra ở bên ngoài mà anh quan sát được qua kẽ cửa. Thế rồi bỗng dưng anh im lặng, dường như không có gì đặc biệt xảy ra. Thấy thế, Ivanôpxki khẽ hỏi:

- Cậu còn mẹ chứ?

Có lẽ đối với họ lúc này đây là một câu hỏi lạ lùng, nên Pivôvarốp không hiểu được.

- Anh hỏi gì kia?

- Còn mẹ chứ?

- Còn, tất nhiên là còn.

- Thế bố?

- Không còn.

- Chết rồi à?

- Vâng. - Pivôvarốp ấp úng trả lời. - Tôi sống với mẹ. Nếu bà biết được chúng mình sống ở đây như thế này chắc bà kinh khủng lắm!

- Mẹ tốt chứ?

- Vâng. - Anh chiến sĩ trả lời nhát gừng. - Mẹ tôi chỉ có mình tôi. Bà dành cho tôi tất cả!

- Thế quê cậu ở đâu?

- Quê tôi ấy à? Ở ngoại ô Pơxcôp, thị trấn Pakhốp. Anh đã nghe thấy tên thị trấn ấy bao giờ chưa? Hai mẹ con tôi ở đấy. Mẹ tôi là giáo viên.

- Chắc mẹ cậu yêu cậu lắm nhỉ?

- Vâng. Còn hơn thế nữa! Lúc nào bà cũng tất tả, cũng lo lắng. Thấy tôi đùa nghịch với lũ trẻ, bà không yên tâm; không ăn sáng; bà khổ sở, còn nếu tôi ốm thì ôi thôi, khỏi phải nói nữa, bác sĩ nào cũng bị gõ cửa, sau đó thì uống thuốc hàng tuần. Lúc bấy giờ thì nực cười thật đấy..., còn bây giờ thì...

- Bây giờ thì không có gì gọi là nực cười, Trung úy thờ dài.

- Mẹ còn quý hơn vàng. Mẹ tôi chỉ có mình tôi và tôi cũng chỉ có mình mẹ tôi thôi. Ở đây, hai mẹ con tôi không còn ai thân thuộc nữa. Mẹ tôi từ Leningrat tới. Trước cách mạng bà sống ở Pê-téc-bua. Bà kể cho tôi nghe bao nhiêu là chuyện về thành phố kỳ diệu ấy!... Còn tôi thì chưa đến đây lần nào. Mấy lần đã chuẩn bị xong xuôi để đi nhưng rồi lại thôi. Bây giờ thì đành phải chờ sau chiến tranh vậy thôi.

- Sau chiến tranh, tất nhiên rồi.

- Tôi ấy à? Anh biết đấy, chắc không bao giờ. Tôi cũng chẳng mong nữa, vì chắc gì đã sống, nhưng biết làm sao! Chỉ thương cho mẹ!

Thương cho mẹ! Ivanôpxki im lặng đồng ý, nhưng có lẽ cũng phải thương cho bố nữa chứ. Thậm chí, ông bố ấy có đến nỗi như bố anh - người cựu chiến binh Ivanôpxki - thì cũng cứ phải thương. Bố anh - một người không lấy gì làm hiền lành và thông minh cho lắm, một người thích bắt chuyện với những người nông dân khi chè chén trong ngày lễ, đôi khi cũng cảm thấy bất hạnh không thành đạt trong cuộc đời. Quả thật, mọi người đều có vợ, những người vợ lo liệu việc ăn uống, cuộc sống hàng ngày trong gia đình. Việc lo liệu có thể ở mức độ khác nhau, nhưng rất thủy chung với chồng mình. Còn bố con anh - nhiều lần Ivanôpxki nhớ lại - bao giờ cũng sống trong gian buồng nhỏ ở góc khu nhà riêng, bữa ăn thường chỉ có một miếng mỡ lợn, một bát canh bắp cải, hai bố con hai chiếc thìa nhôm. Ivanôpxki ít khi nhớ đến mẹ mình và hầu như chưa khi nào hỏi bố về mẹ. Cậu bé biết: hễ nói chuyện về mẹ thì bao giờ bố cậu cũng không cầm được nước mắt. Hình ảnh của mẹ gắn liền với bi kịch gia đình. Bố và cậu cũng không sao biết được mẹ cậu vẫn còn sống hay là đã chết. Vả lại, sau đó, cậu được nhiều người cho biết: chính bố cậu cũng không biết gì hơn cậu về mẹ cậu.

Về bố cậu, những người thân của cậu cũng tùy thuộc vào mối quan hệ với cậu mà có cách nói khác nhau, nhưng tất cả đều tỏ ý với cậu rằng: cậu có người bố yêu con hết mực và lúc nào cũng mong muốn con mình là người tốt, sung sướng về tương lai binh nghiệp của con mình. Và ông đã sống rất yên tâm. Ivanôpxki nhận được bức thư cuối cùng của bố ở trường trung học trước khi nghỉ hè vào đầu tháng sáu. Lúc ấy bố cậu đang ở Bêlôxtốc, phục vụ tại một đồn biên phòng, còn Ivanôpxki thì nhận được giấy gọi về trường quân sự Grôtnơ và được nhận vào học ở khoa chỉ huy. Cả hai bố con đều nghĩ: chẳng bao lâu nữa bố con sẽ gặp nhau. Thậm chí Ivanôpxki cũng không viết thư trả lời bố, rồi sau đó anh chẳng còn biết bố ở đâu nữa. Ông còn hay đã mất, không một ai có thể nói cho anh biết và cũng chẳng biết hỏi ai bây giờ. Rõ ràng hy vọng được sống với bố đã vĩnh viễn kết thúc, và ngay cái hy vọng được gặp bố cũng là điều hết sức mỏng manh.

Với Ianinca cũng tương tự như thế! Nhưng cuộc chia tay đau lòng với người con gái ấy còn khó khăn hơn nhiều. Đúng là sau đó, trong chiến đấu, trong cảnh rút lui hỗn loạn, đẫm máu ở mặt trận, anh muốn quên Ianinca đi để rồi bỗng dưng khi dừng lại ngủ đêm ở đâu đó và trong phút im lặng trước trận đánh, anh lại nhớ đến cô với nỗi nhớ đau đáu trong tim. Anh không hề hé răng với ai về mối tình đầu, và có lẽ cũng là mối tình duy nhất ngăn ngại này. Vì anh cảm thấy nói với người khác chuyện ấy thật là khó. Thử hỏi trong chiến tranh, đã có ai chưa từng sống, chưa từng buồn đau trước những cuộc chia tay với người yêu, với mẹ, với vợ, hoặc con cái mình... Những cuộc chia ly day dứt, làm nhức nhối con tim mà không một ai có thể làm gì để giảm bớt nỗi đau ấy.

Hình như anh lại thiếp đi, khi tỉnh dậy thì ngôi nhà đã chìm trong bóng hoàng hôn. Anh chẳng buồn xem đồng hồ nữa. Lúc này thời gian đối với anh đã mất ý nghĩa ban đầu của nó, thể trạng anh hình như mỗi lúc càng xấu đi. Anh thở yếu ớt. Cái lạnh ban sáng bây giờ thay bằng cái nóng hâm hấp. Tỉnh dậy anh đưa mắt dò xét khắp ngôi nhà và thấy Pivôvarốp đưa mắt dò xét khắp ngôi nhà và thấy Pivôvarốp ngồi trên chiếc thùng gỗ úp sấp bên

cạnh cửa sổ, đang nhấm nháp miếng bít cốt. Kính cửa sổ mờ đi vì hơi thở. Pivôvarốp lấy tay áo lau lau rồi lại nhìn ra ngoài.

- Cái gì ở ngoài ấy? - Chớp chớp mắt, Ivanôpxki hỏi.

- Vẫn thế. Chúng chưa rút hết. Quân súc sinh.

Chưa rút hết, có nghĩa là họ không thể vào làng được. Nhưng đi đâu bây giờ, ngoài làng ra họ còn có thể đi đâu được nữa? Ở ngoài đồng còn tồi tệ hơn trong ngôi nhà này, giá lạnh sẽ làm họ chết cồng mất. Ở đây vị tất đã tốt hơn.

Khi thật, phải cần đến bộ trượt tuyết, thế mà họ đã vớt chúng đi trong xóm nhỏ ấy lúc gần sáng. Mặc dầu dưới luồng đạn, bộ trượt tuyết là không lợi cho họ, nhưng lúc này không có chúng thì họ không thể đi đâu khỏi ngôi nhà này được.

Tất nhiên, đối với anh thì thế nào cũng được, riêng anh, có chúng lúc này cũng chẳng thuận lợi hơn chút nào. Nhưng Pivôvarốp thì khác, chúng rất cần cho anh ta. Không có chúng, Pivôvarốp không trở về căn cứ được, bọn Đức sẽ tóm được anh ta ngay ở kilômét đầu tiên trên đường về.

- Pivôvarốp! Theo cậu, từ đây đến xóm độ bao xa?

- Xóm nào?

- Xóm nhỏ đê qua ấy.

- Có lẽ chừng hai kilômét.

Sao cậu ta thấy gần thế nhỉ? - anh nghĩ. Còn anh, anh có cảm giác là đã đi khỏi xóm nhỏ ấy đến năm kilômét chứ không thể ít hơn. Và lại, đối với anh, đơn vị đo khoảng cách và thời gian lúc này đã mất hết ý nghĩa và độ chính xác của chúng rồi. Mỗi mét của chặng đường, mỗi phút của cuộc

sống đã bị nổi giày vò dẫn vật và đau đớn của anh làm cho sai lệch đi. Có lẽ Pivôvarốp đoán được ý nghĩ của anh.

- Nên thế nào đồng chí trung úy? - Pivôvarốp hỏi.

- Phải đi tìm thanh trượng, khi nào đêm xuống. Có thể bọn Đức không tóm được đâu.

Pivôvarốp im lặng một phút, anh nhẩm tính điều gì đó, sau đấy anh trả lời trong hơi thở dài:

- Khi trời tối tôi sẽ đi.

- Đúng. Nên thế. Cậu có biết...

- Nhưng. Chỉ có điều... Anh ở đây ra sao...

- Đành vậy. Tôi sẽ chờ.

Trời còn chưa tối hẳn nhưng Pivôvarốp đã đứng dậy và vội vã chuẩn bị lên đường. Trước hết, anh tháo ủng ra và quấn lại xà cạp; sau đó lấy hai miếng bít cốt trong ba lô đút vào túi áo; xong xuôi, anh đặt ba lô bên cạnh Ivanôpxki.

- Còn cái này... Mang theo tiểu liên chứ, được không? - Ivanôpxki nói.

- Vâng, tôi sẽ mang.

- Có tiểu liên, cậu biết đấy... Tin tưởng hơn chứ! - Ivanôpxki nhìn Pivôvarốp từ đầu đến chân. Còn Pivôvarốp thì phấn khởi ra mặt. Ở mặt trận, có người chiến sĩ nào không ao ước có được một khẩu tiểu liên. Loại tiểu liên này mới xuất hiện, bộ binh hầu như chỉ được trang bị súng trường.

Ivanôpxki cũng mới nhận khẩu tiểu liên ấy trước khi lên đường, đồng chí thiếu tướng đây đã ra lệnh cho sĩ quan tùy tùng của mình trao cho

anh. Tất nhiên, lúc này, trong hoàn cảnh của anh, nếu vũ khí không phải là quyết định hết thấy thì cũng quyết định rất nhiều.

- Còn khẩu súng trường tôi sẽ để lại đây cho anh. Anh sẽ dùng nó trong trường hợp cần thiết.

Ivanôpxki không nói gì, Pivôvarốp tháo hai bao đạn ở thắt lưng mình ra rồi đặt xuống nền nhà, bên cạnh ghế.

- Súng rất tốt, bắn chính xác lắm. Chuẩn úy đã chỉnh lại rồi.

Ivanôpxki lơ đãng nghe Pivôvarốp nói. Anh nghĩ rằng khẩu súng trường, mấy băng đạn, quả lựu đạn chống tăng và hai chai cháy có thể thế là đủ rồi. May ra, Pivôvarốp sẽ tìm thấy thanh trượng mang về, rồi cả hai sẽ tìm cách giải quyết. Còn nếu không, anh cũng sẽ trụ lại đến cùng.

Pivôvarốp quấn lại chiếc xà cạp khác, thít chặt bao da và phần khởi khoác khẩu tiểu liên lên vai. Anh như người sẵn sàng đi làm nhiệm vụ ở ngay đâu đây, nhưng ai biết được, chắc gì con đường ấy đã không nguy hiểm.

- Ở đằng ấy có mấy thứ? Năm à? Độ một giờ sau là tôi về thôi, cũng chẳng xa lắm...

Pivôvarốp trở về đúng hẹn và họ lại cùng nhau sống với những giờ phút căng thẳng. Lần chia tay thứ hai này, Ivanôpxki cảm thấy không nặng nề bằng lần trước mặc dù giờ đây anh phải ở lại một mình và cũng không dễ dàng quen với hoàn cảnh ấy. Nỗi đơn độc sẽ làm anh mau chóng kiệt sức. Cái lôgích kỳ lạ thực sự đã đến với anh: khi bị chia làm hai thì mỗi nửa riêng rẽ ấy sẽ không mạnh bằng khi còn là một; cũng vậy trong những trường hợp khác, khi hai được tập hợp thành một thì sức mạnh tăng lên không phải gấp đôi mà còn hơn thế nữa. Có lẽ, chỉ trong chiến tranh, lôgích ấy mới dễ được chấp nhận. Theo kinh nghiệm bản thân, Ivanôpxki thấy rõ điều ấy.

Pivôvarôp đã chuẩn bị xong, nhưng không rõ sao còn dừng dằng, không dứt ngay đi được. Chắc hẳn còn điều gì phân vân trong lần chia tay này. Ivanôpxki đã đoán ra. Pivôvarôp vẫn có thể trở lại trinh sát xóm nhỏ bí ẩn kia, cố tìm hiểu xem có những gì trong cái cơ quan tham mưu ấy có thể thay cho căn cứ đáng tiếc bỗng dưng biến mất kia. Và như vậy, anh mới khỏi tay không trở về báo cáo với đồng chí chỉ huy đã giao nhiệm vụ cho mình. Nhưng anh biết trước rằng chỉ một sơ suất nhỏ của Pivôvarôp cũng có thể dẫn đến thảm hại và không bao giờ còn có khả năng thực hiện nhiệm vụ được giao để trở về với đồng đội nữa.

- Tôi đi nhé, đồng chí trung úy - quay ra cửa, Pivôvarôp nói với vẻ dứt khoát, Ivanôpxki bình thản đáp lại:

- Ừ, đi thôi. Cậu biết đấy... Mình chưa kịp... Cậu hãy quan sát kỹ. Nhưng, như cậu cũng thấy đấy..., cái gì trong xóm nhỏ ấy? Hình như là một cơ quan tham mưu thì phải...

Ivanôpxki ngừng lại rồi im bặt. Pivôvarôp hồi hộp chờ đợi, nhưng không thấy Ivanôpxki nói gì thêm, anh bình thản trả lời:

- Vâng. Tôi sẽ cố thử xem.

Một cái gì đó bỗng dưng dâng lên trong ngực Ivanôpxki. “Tôi sẽ cố thử xem” - thế là thế nào. Ở đây cần phải hết sức khôn khéo, bình tĩnh, ngoan cường, nhưng cái đó vượt ra ngoài sự mạo hiểm. Nhưng anh không thể giải thích cho Pivôvarôp hiểu cái gì đã ngăn anh lại không cho anh nói đến điều khủng khiếp, mặc dù trong chiến tranh đó là chuyện bình thường, và chính nó cũng giúp anh kìm được nỗi đau đớn của mình. Anh thở dài:

- Phải hết sức thận trọng!...

- Vâng. Anh đừng lo. Tôi sẽ hết sức bí mật.

- Ừ. Và phải nhanh chóng...

- Vâng. Đây là nước uống dành cho anh, - Pivôvarôp vục hộp sắt tây vào thùng gỗ đựng nước rồi đặt cạnh đầu giường. - Để khi nào anh muốn uống.

Một môi vì câu chuyện khó nói, Ivanôpxki nhắm mắt lại lắng nghe tiếng chân của Pivôvarôp bước vào phòng thay quần áo bên cạnh nhà tắm, một lát sau anh chiến sĩ thận trọng mở rộng cánh cửa bước ra ngoài rồi sập khít cửa lại, Ivanôpxki còn nghe rõ tiếng bước chân của Pivôvarôp xa dần sau nhà tắm rồi tắt hẳn, và dường như một niềm hy vọng nào đó cũng đã rời bỏ anh, đối với anh niềm hy vọng đó vĩnh viễn không bao giờ trở lại trong khi cái mới chưa bắt đầu. Anh kiên nhẫn chờ đợi, sự chờ đợi nặng nề, anh nghe ngóng từng tiếng gió xào xạc trên mái nhà, và mỗi một tiếng động xa tít tận trong làng vọng tới. Anh sống trong tâm trạng dè dặt, lo âu của những thanh âm mà đôi khi chúng át đi cơn ho của anh và cả tiếng thở khò khè trầm đục trong ngực.

Nhưng do quá mệt nhọc, dần dần tai anh bắt đầu nghe không rõ nữa, xung quanh đều yên tĩnh, và những ý nghĩ kỳ quặc lan man không theo trình tự gì tràn ngập trong tâm trí anh. Hình như anh đã thiu thiu ngủ, và giữa những ảo ảnh chập chờn nửa mê, nửa tỉnh, một cái gì đó bập bênh tựa như có thật cứ xen lẫn nhau: thời xa xưa của anh, nỗi lo lắng và cả sự già yò êm dịu của anh đang cùng lúc hiện về.

CHƯƠNG MƯỜI MỘT

Chỉ còn dăm phút nữa tàu chuyển bánh, cô gái vẫn đứng dưới sân ga khóc. Không thấy một ai tới tiễn cô và cũng chẳng có một người nào gặp gỡ cô. Nói chung, giờ này buổi sáng sân ga còn ít người. Ivanôpxki bước xuống bậc dưới và bông đùa ngay với cô gái:

- Này, người đẹp ơi, khóc làm gì nhỉ? Kiếm một đám khác thôi.

Câu bông đùa thốt ra từ sự tình nghịch trẻ trung, không vì thế mà làm mất đi cái hồn nhiên, thoải mái giữa những bạn đồng hành xa lạ, ngẫu nhiên gặp nhau, và thoát lại xa nhau để rồi chẳng bao giờ gặp nhau nữa. Cô gái quàng chiếc khăn màu sắc sỡ, quệt vệt nước mắt và liếc nhìn anh vẻ dò xét. Đứng chếch sau Ivanôpxki là Côlia Gômôn cô đang nắm tay vịn bậc lên xuống toa tàu. Cả hai đều tươi vui lòng đầy phấn chấn, dường như mọi đau khổ trên thế gian này họ đều có thể bông đùa được cả.

- Cô bạn ơi, xin mời cùng đi với chúng tôi! Đến Bêlôxtốc!

Cô gái bất giác vâng vâng sửa lại khăn quàng trên cổ rồi lại đưa mắt nhìn hai chàng trai mặc bộ đồ lính mới tinh, môi cô tự nhiên nở nụ cười tươi tắn:

- Còn tôi lại đi Grốt nô cơ anh ạ!

- Thật là một sự trùng hợp tuyệt diệu! Chúng tôi cũng đến Grốt nô. Chưa biết có là đồng hương hay không nhưng đã đồng hương rồi. - Ivanôpxki ngạc nhiên kêu lên, giọng thật nhộn.

Như đã chuẩn bị sẵn, cô nhấc chiếc vali nhỏ đặt cạnh chân và khéo léo nắm lấy tay vịn ở bậc lên xuống toa của con tàu đang từ từ chuyển bánh. Ivanôpxki giúp cô gái, cô hành khách mới đã kịp đu người lên bậc toa sau phút ngỡ ngàng và vui sướng trước điều chuyển đổi không ngờ này.

- Vé đâu, đã có vé chưa, chị ơi! - Người phụ trách toa tay cầm lá cờ nhỏ, vội vã chạy tới bậc lên xuống toa xe, hối hả yêu cầu cho xem vé.

- Có vé rồi! Đâu vào đây cả rồi! - Ivanôpxki vừa lách vào toa vừa nói bằng giọng chắc như đinh đóng cột.

Anh dẫn cô vào giữa ngăn số 3 và số 4 cùng chỗ với anh và Gômôncô tay vẫn xách chiếc vali của cô và anh có cảm giác sao nó nhẹ đến kỳ lạ, hình như vali chẳng chứa một thứ gì.

- Nào, xin mời. Chị có thể ở ngăn dưới của tôi, còn tôi sẽ lên trên. - Ivanôpxki niềm nở và nhẹ nhàng đặt chiếc vali nhỏ lên cái giá ở dưới. Cô ngoan ngoãn ngồi xuống cạnh cửa số và cố trấn tĩnh để nén bớt sự luống cuống đang lộ ra.

- Tôi không có vé đâu.

- Thế nào? Chật lăm à?

- Chúng nó đã lấy cắp của tôi rồi.

- Sao?

- Vào hồi đêm. Trong chuyến tàu khởi hành từ Minxcơ.

Điều này mới thật là rủi ro. Có lẽ họ đã nhận về mình một trách nhiệm không đúng lý, như thế họ sẽ vi phạm vào quy chế nghiêm ngặt của ngành đường sắt, nhưng nếu ngãng ra bây giờ thì chẳng ra làm sao cả. Thoáng nhìn về mặt Nicôlai Gômôncô, Ivanôpxki đã đọc thấy trên nét mặt nghiêm nghị và luôn có vẻ cau có đó cái ý nghĩ cương quyết làm theo ý mình của bạn, và anh tự quyết định:

- Không sao cả! Rồi chúng ta sẽ giải quyết ổn thỏa với người phụ trách toa.

Nhưng đâu phải chỉ có thỏa thuận với người phụ trách toa, còn với người kiểm soát, và cả với trưởng tàu nữa chứ. Song rất may, câu chuyện đáng ngại đó đã kết thúc khi đoàn tàu tới một ga lớn ngay sau ga nó vừa khởi hành. Ivanôpxki chạy vội vào cửa bán vé của nhà ga và anh kịp lấy được chiếc vé cuối cùng cho đủ vào cái chỗ cô gái đang ngồi. Vé đi Grốtơ đã có trong tay, cô gái lúc này mới thật yên tâm, và đã có thể vui cười với những rủi ro trước đó. Cô có vẻ cởi mở, và nhìn chung tỏ ra là một cô gái dễ thương, không kém cõi trong đùa vui, những cái đó như báo trước cho họ rồi còn khối chuyện lạ trên đoạn đường hành trình này. Cô sống ở Grốtơ, cô đến Minxcơ để thăm người bà con mà cô chưa hề gặp mặt, và thế là cô đã gặp một sự chẳng lành trên tàu. Kê cặp đã lấy tất cả các thứ có trong vali, ngoài ra còn áo khoác, áo vét và dĩ nhiên cả tiền nữa. Giờ đây cô phải nhờ cậy và chịu ơn cả hai anh vì sự giúp đỡ và lòng độ lượng.

- Ô, ơn huệ gì! - Ivanôpxki gạt đi và chuyển sang nói chuyện khác - Chị ở Grốtơ lâu rồi à?

- Tôi sinh ra ở đó!

- À, thế có nghĩa chị là người Grốtơ rồi!

- Có lẽ vậy.

- Chắc chị nói tiếng Nga thạo lắm nhỉ?

- Ở nhà tôi mọi người đều nói bằng tiếng Nga. Bố tôi là người Nga mà, bác tôi, cô tôi cũng đều là người Nga, chỉ có mẹ tôi là người Ba Lan.

- Chị học ở đâu?

- Tôi học ở trường trung học Ba Lan. Ở đó không có một người Nga nào.

- À, chị tên là gì nhỉ? - Ivanôpxki tỏ ra tò mò hơn.

- Ianinca. Còn các anh, nếu không phải là bí mật quân sự? - Đôi mắt cô long lanh nhìn sang phía Ivanôpxki cười tinh nghịch.

- Tôi là Igo, còn kia là Nicôlai.

- Tôi có một ông chú ở Minxcơ cũng tên là Igo - Igo Pêtrôvic. Các anh đến vùng chúng tôi công tác à?

Hai chàng trai trẻ đưa mắt nhìn nhau, dấu sao điều này cũng dính dáng tới bí mật quân sự, và cô bạn đồng hành của họ đủ tinh nhạy để đoán ra được ngay. Quả thật họ vừa tốt nghiệp trường trung cấp quân sự được một tuần và được điều về một tập đoàn quân. Bộ tham mưu tập đoàn quân này đặt trong thành phố Grốtơ, quê hương cô.

- Đại khái như vậy. - Ivanôpxki trả lời một cách không rõ ràng.

- Grốtơ như thế nào nhỉ, không phải là thị trấn chứ?

- Một thành phố rất tốt. Các anh chắc không ân hận đâu.

- Chị nghĩ rằng người ta sẽ cho chúng tôi ở lại Grốtơ à? - Gômôn cô trả lời với vẻ ngờ vực phù hợp với cái tính đa nghi vốn có của anh ta. Có thể người ta sẽ điều tới một nơi nào đó, ở một đơn vị đồn trú miền rừng chẳng hạn.

- Ôi, rừng thì thật thích! Nơi chúng tôi cũng có rừng tuyệt lắm!...

Ivanôpxki vẫn im lặng. Tình cảm của anh với rừng, ngay cả đối với những khu rừng nổi tiếng nhất cũng ít giống với sự thích thú của Ianinca. Hồi còn ở trường trung học anh đã từng ở các trại hè nhiều tháng, rừng và cánh đồng, tất cả những cái đó cũng chẳng lấy gì thích thú lắm, vì họ phải xa nơi họ đang ở. Song dù sao ổn định được sinh hoạt lớp, trại viên cũng ở đến tận mùa thu, và lúc đó dù thiên nhiên trở nên đẹp lộng lẫy đi chăng nữa họ cũng cảm thấy không chịu đựng nổi, họ muốn trở về thành phố. Có

người nào đó đã nói rất đúng rằng, những người lính chiến không để ý đến thiên nhiên đối với họ thời tiết quan trọng hơn.

Tuy thế, trong sự yêu thích và thán phục rất ngây thơ của Iaminca lộ rõ một ý nghĩ chân thành, khiến Ivanôpxki phải mỉm cười và sẵn sàng tỏ ý thích thú với bất kỳ một cánh rừng nào ở Grốtơ. Và nói chung mỗi lúc anh càng ưa thích cái gì đó ở trong cô, ở người con gái có mớ tóc màu sáng lò xo xòa một cách duyên dáng trước trán, một dáng vẻ đáng yêu trong bộ đồ hoa màu rực rỡ. Ivanôpxki cảm thấy ngượng ngùng trước những lời bông đùa thiếu tế nhị trên sân ga Baranôvic, và cả thái độ quấy quá của hai người vừa rồi. Và phải chăng, sự giúp đỡ cuối cùng của họ có thể chuộc lại những cái đó.

Ở các ga xếp tàu thường dừng ít phút rồi lại đi tiếp về hướng tây. Thoáng qua cửa sổ những cánh đồng thánng Bảy xanh mơn mơn, những khu rừng nhỏ và những rừng thông hùng vĩ. Rồi những làng xóm, thôn trang tiếp nối lao vùn vụt lại phía sau. Ivanôpxki chưa hề đặt chân tới miền đất này của Biêlôrutxia, giờ đây, anh thật sự chú ý tới hết thảy những gì có liên quan tới cuộc sống này - cuộc sống mà trước đây anh chưa thấy.

Tàu dừng lại ở một ga nhỏ, cửa sổ toa tàu nhìn sang một cái chợ bé xíu cạnh ga. Ivanôpxki nhảy xuống mua ít món ăn thông thường: dưa chuột, củ cải, xúc xích. Anh mua cả một đĩa khoai tây bở tươi còn nóng hổi, mùi thơm ngào ngạt. Họ cùng ăn, vồn vã mời Iaminca, cô gái đã chiếm được hoàn toàn tình cảm của họ. Cô vừa cười đùa tự nhiên vừa nhai dưa chuột và khoai tây một cách ngon lành. Sau bữa ăn, Gômônô nhận thấy một điều gì đó lộ ra trong cử chỉ Ivanôpxki, anh khéo léo thoái thác và trèo lên giá trên nằm nghỉ.

Cô gái và chàng trai còn lại ngồi đối diện nhau sau cái bàn nhỏ toa xe.

Ivanôpxki tiếp chuyện Iaminca cởi mở, mặc dù anh vẫn không sao khắc phục được sự vụng về bởi những dụng ý của mình, mà những điều này,

ngay từ đầu anh không hề có. Còn Iaminca cảm thấy hoàn toàn thoải mái tự nhiên. Cô cũng không thấy phải giữ ý tứ, ngượng ngùng gì cả, Iaminca cởi đôi dép nhỏ màu trắng, buộc chiếc khăn ngắn trên đầu gối, rồi thu xếp quanh chỗ ngồi trên ghế cứng, đôi lúc cô nhìn anh với một vẻ tinh nghịch đáng yêu.

- À, anh biết không, thành phố tôi ở có con sông Niôman. - Từ “Niôman” cô phát âm đặc giọng nói của người Bạch Nga, làm Ivanôpxki vừa thầm buồn cười vừa nhớ lại thời ấu thơ của anh chưa xa gì lắm, nhớ tới mái trường phổ thông, bản trường ca nổi tiếng của Icacup Côlát và cái tên gọi bằng tiếng Bạch Nga này về một con sông mà anh chưa khi nào nhìn thấy. Cô kể tiếp: - Ngay dưới những ô cửa sổ là một sườn bờ dốc đứng, có một chiếc mảng buộc vào hai cây liễu ngay cạnh bờ sông. Tôi thường ra tắm ở đây, ngay trên chiếc mảng. Buổi sáng, khi còn sớm, tôi chạy tới chỗ bờ sông có hai cây liễu, trên mặt sông vẫn còn những đám mù mỏng manh nhẹ bay là là mặt nước. Nước ấm tựa như hơi sữa tươi, có lẽ không ở nơi nào, không một ai có được niềm thú vị như thế. Tôi có thể tắm như thế suốt cả ngày cũng được.

- Còn tôi thích tắm ở hồ hơn, nhất là hồ trong rừng, vào lúc êm ả. Thật là tuyệt vời! - Ivanôpxki nói.

- Anh nói thế, chứ sông vẫn thích hơn! Nước hồ tỏa ra mùi bùn còn nước sông có bao giờ tù đọng, nó luôn tuôn chảy. Mùa hè mà ở gần sông thì mới thú. Đúng như vậy đấy. Lúc nào chúng ta đi đến đây tôi sẽ chỉ cho anh. Tôi chắc rằng anh sẽ thích cho mà xem.

Tất nhiên rồi sẽ phải thích. Anh cũng tin rằng, đây là một điều gì khác thường: ngôi nhà nhỏ, hai cây liễu ngay ven bờ dốc đứng và chiếc mảng nhỏ buộc ven bờ sông, từ trên những chiếc mảng đó có thể lao xuống lặn hụp dưới dòng sông Niôman chảy xiết. Và anh phác ra hình ảnh đó trong trí tưởng tượng của mình, theo kinh nghiệm thì điều tưởng tượng phong phú

nhất cũng chẳng bao giờ đáp ứng được hiện thực. Trong thực tế thường diễn ra khác hẳn - hoặc xấu hơn, hoặc tốt hơn - nhưng nhất định sẽ khác.

Iaminca nói chuyện với anh thật hồn nhiên và nhẹ nhàng, cứ như họ đã quen biết nhau lâu lắm. Riêng anh, anh vẫn cảm thấy có một sự gò bó nào đó không sao giải thích nổi, sự gò bó đó không những không giảm đi mà cứ tăng dần lên, tràn ngập trong anh. Sau cái lần gọi chót nhà, suông sã ở ga Baranovic, Ivanôpxki thấy lo lo, bởi anh đã tự biểu lộ mình như một chàng trai thiếu đứng đắn, thích những trò đùa cợt con con nguy hiểm trên chặng đường đi, và anh băn khoăn không hiểu cô có nhận ra điều này không, ở đây anh chẳng hề tỏ ra thiếu đứng đắn, mà chẳng qua chỉ là sự vui đùa tươi trẻ, có thể đấy chỉ là sự vui nhộn của cậu học sinh hăm hai tuổi mới tốt nghiệp trường trung cấp quân sự đi nhận chức chỉ huy trung đội. Trên sân ga Baranovic anh chưa quan sát cô đầy đủ, mà chỉ thoáng qua thôi. Giờ đây anh ngắm cô kỹ lưỡng bằng đôi mắt khám phá và anh thấy như kinh ngạc, dù anh có cố gắng đến bao nhiêu chẳng nữa thì mắt anh vẫn không thể rời khỏi khuôn mặt đầy hấp dẫn, tràn đầy sức sống và niềm hân hoan của cô.

Sắp hết một ngày, và cũng sắp đến Grôtnơ. Anh biết anh sẽ không thể chia tay được với cô. Sự duyên dáng trẻ trung và một cái gì đó bí ẩn trong cô đang cuốn hút anh, làm anh say đắm, anh không dễ gì tìm ra được một tên gọi cho điều bí ẩn đó, nhưng anh lại cảm thấy cái đó từng phút, từng giây. Hai người không đá động đến điều không hay xảy ra trên đường đi của cô lúc trước, có lẽ chính cô gái cũng đã quên khuấy những điều rủi ro đó, chỉ có một lần khi phải sửa lại chiếc vali nhỏ trên giá đỡ, đôi lông mày cô hơi nhíu lại một cách lo lắng.

- Thậm chí chúng còn lấy cả thuốc màu trắng tôi mang về cho bố tôi. Bây giờ không đào đâu ra được thuốc màu trắng.

- Thế ông cụ làm nghề gì, thợ sơn à? - Ivanôpxki không hiểu và hỏi.

- Họa sĩ - Iaminca trả lời một cách bình thường - Còn thuốc sơn bây giờ quá kém. Trước kia chúng tôi đặt mua ở mãi Vacsava cơ đấy...

Đến chiều, tàu tới ga Grōtnơ. Cả hai thấy lòng xao xuyến, họ cùng đi ra khỏi sân ga, Iaminca đung đưa chiếc va li nhỏ trống rỗng trên tay, cô đưa tiễn họ đến Bộ tham mưu, trên đường đi của cô. Ngoài người trực ban ra, Bộ tham mưu chẳng thấy một ai ra tiếp cả, nên hai anh đành đợi đến sáng mai. Có thể xin trọ ngay đây hoặc tới nhà khách của doanh trại. Tuy vậy, hai trung úy trẻ không tìm ra được nhà khách và họ xách vali trở lại Bộ tham mưu, vào một phòng nhỏ có ba chiếc giường cá nhân kê sẵn cạnh tường. Gômônô bắt tay ngay vào dọn dẹp một cái giường kê sát hốc tường, còn Ivanôpxki phủ bụi đôi ủng xong, anh vội chạy ra phố. Iaminca đang đợi anh ở dưới gốc cây dẻ, gần chỗ anh ở nhất. Cô vui sướng khi nhìn thấy anh, và điều còn vui hơn nhiều là anh được tự do cho đến ngày mai. Họ bước đi trên đường phố ban chiều.

Anh ở Bộ tham mưu mới chỉ có hai giờ, thế mà Iaminca đã có đủ thời gian kịp thay quần áo, và lúc này áo quần cô mặc đã khác hẳn: chiếc váy màu sẫm, chiếc áo cánh màu sáng, cổ có thêu ren, nhỏ xíu. Trong bộ quần áo trông Iaminca có vẻ già dặn hơn so với tuổi, vóc dáng cũng có vẻ cao hơn - gần đến vai anh. Họ đi trên đường phố ban chiều. Anh lấy làm hãnh diện vì ở đây nhiều người biết cô và chào hỏi. Đàn ông nắm chặt vành mũ với vẻ ý tứ, nghiêm trang, còn đàn bà gật đầu chào cô lịch thiệp với nụ cười thân ái trên khuôn mặt niềm nở. Cô cũng đáp lại một cách lịch thiệp, dáng vẻ trang trọng khó nhận thấy. Cô nhỏ nhẹ kể cho anh nghe về những thắng cảnh mà cô thấy ở cái thành phố đẹp tràn ngập bóng cây xanh này.

- Đấy, thành phố Rôxcôơ của chúng tôi, gọi theo tiếng Ba Lan là như vậy. Kể ra cũng chẳng có gì đặc biệt, kia là nhà thờ được xây dựng để kỷ niệm những người đã ngã xuống trong cuộc chiến tranh Nga - Nhật năm chín trăm linh năm. Giáo đường có hơi thấp, nhưng bên trong rất gọn gàng. Tôi đã làm dấu thánh ở đó. Anh hãy nhìn xem, phía xa hơn là những ngôi

nhà nhỏ, cả một dãy, trông rất ngộ nghĩnh, mặt trước trông có giống những cái lược không nào? Đó là những ngôi nhà của công nhân dệt ở Liông. Vào thế kỷ XVII nhà triệu phú Tidengausơ đã đặt mua vải từ Liông, và đã xây dựng những ngôi nhà để công nhân ở cũng hệt như những ngôi nhà ở nước Pháp. Đây là căn nhà nhỏ của nữ văn sĩ Ba Lan tên là Elida Ôgiétcôva, bà đã sống ở đây cho đến khi chết. Anh có biết không, bà đã để lại những cuốn sách rất hay.

Bây giờ thì cái thành phố nhỏ với các thứ tiện nghi bình thường nhưng ấm cúng, con đường lát đá vuông, hè phố lát gạch có trang trí hoa văn trên mặt và có đường viền, tất cả đã thật sự làm anh thích thú.

Trên bờ tường nhiều nhà rợp bóng nho xanh. Ở một vài ngôi nhà, nho leo quấn chặt quanh cành liễu lên đến tận tầng ba. Nhưng cái đợi chờ nhiều mong muốn hơn cả là dòng sông Niôman mà Iaminca đã ca ngợi, một con sông, theo cô kể, chảy qua chính nơi đây và chia thành phố ra làm hai phần không bằng nhau.

Bên cạnh ngôi nhà thờ đồ sộ xây kiểu gô tích, đường phố thu hẹp về một phía và rẽ sang hướng khác. Họ đi qua những dãy nhà bán hàng, qua tòa thị chính thành phố và tới một góc phố, ở đấy dưới gốc cây dẻ có người bán kem với chiếc xe đẩy tay. Iaminca đi sát bên anh, cô chạm nhẹ khuỷu tay vào người anh, hỏi:

- Anh Ivanôpxki, tôi có thể yêu cầu anh được không?

- Được chứ, xin cứ nói. - Anh trả lời với giọng của người đã chuẩn bị đầy đủ và sẵn sàng thực hiện những yêu cầu lớn nhất của cô.

- Anh có biết không, từ lâu tôi ước... chà, nói chung là tôi mơ ước... ví dụ như có một chàng trai mời tôi ăn kem.

- Ôi, ăn kem ấy à... - Ivanôpxki gần như hốt hoảng. Anh là một gã như thế nào nhỉ, đúng anh là một chàng quĩnh thực sự, có thể mà cũng không

nghĩ ra nổi. Anh thật không ngờ nữ thần của anh lại có thể ước ao giản đơn đến như vậy.

- Xin cảm ơn chàng trai! Trời sẽ ban phúc cho cậu!

Bà bán kem cảm ơn anh khi anh không lấy lại mấy côpếch thừa.

- Trời sẽ ban phúc cho bác, bác ạ! - Đến lượt Iaminca cảm ơn lại bà bán kem đã luống tuổi và cầm lấy cốc kem trên tay bà.

Ở cuối cái phố ngắn ngủi này, nhìn qua ngọn cây đa có thể thấy một khoảng trời rộng và quang đãng, và từ một ngọn đồi rất cao họ nhìn rõ một chiếc cầu bằng đá vắt ngang một con hào. Đó là lối vào pháo đài cổ với những bức tường đổ nát, từ pháo đài đi theo một con đường khác qua một bờ tường trang trí hoa văn vây quanh, sẽ nhìn thấy ở tít giữa công viên cổ kính nhô cao một cung điện tuyệt đẹp.

- Lâu đài của hoàng đế Ba Lan Batôni - Iaminca giải thích có vẻ trang trọng - Còn đây là lâu đài mới. Nhìn đi, anh có thấy không?

Ivanôpxki nhòm qua chiếc lan can đá cao bằng người và anh thầm kêu lên vì độ sâu đến chóng mặt, phía xa, tít dưới theo những bậc thang bằng đá là những hình người trải dài hai phía bờ xây uốn quanh bờ sông Niôman uyển chuyển, rồi mất hút ở một nơi nào đó dưới bóng những cây to rậm rạp.

- Thế nào, anh có nhìn thấy không? Thích như thế nào nào? - Cô nói thêm và siết chặt khuỷu tay anh.

Những bức tường đầy vẻ bí ẩn, cổ kính của các tòa lâu đài, những vòm cây xanh trên ngọn đồi và sườn dốc, chiếc cầu vững chắc bắc ngang trên các bậc đá, cao hơn tất cả là chiếc cột đá đặt tháp canh thành phố, tất nhiên những cái đó đã lôi cuốn anh, làm anh thích thú và anh sẵn sàng ngắm nghía tới tận chiều. Nhưng con sông Niôman với chiều sâu như vậy chưa

làm cho trí tưởng tượng của anh phải kinh ngạc, đó chỉ là con sông bình thường với hai bờ được tôn cao thêm.

- Anh ngắm xem, ngắm xem nữa đi! Dòng nước chảy mới tuyệt làm sao! Anh thấy không, cái ghềnh kia kìa. Ở đó, dưới những gốc liễu ấy. Sao mà tuyệt diệu đến thế!

Họ lui lại phía sau vài bước rồi theo bậc thang đi xuống bờ cây. Không, phải nói là con sông đẹp thật, đứng trên cao anh chưa đánh giá được hết. Bờ bên phải con sông có những bậc đá tiện lợi, ven bờ đều trồng cây, sườn dốc rất rộng của nó cao về bên phải, bị chia cắt bởi những con đường mòn. Sông lượn khúc uốn chuyển giấu mình sau những chỗ ngoặt, đây đó san sát những bụi liễu um tùm kéo tới tận cuối thành phố, và ở đó có một cánh rừng lá kim xanh tươi che khuất mặt trời rực đỏ buổi hoàng hôn.

Họ bước thong thả dọc sông Niôman, Iaminca cứ say sưa, mê mải nói những chuyện chẳng liên quan gì lắm trong lúc trời chiều êm ả này, còn Ivanôpxki đang mải nghĩ tại sao mọi việc trong cuộc sống lại được sắp đặt một cách lạ lùng như vậy. Ngay trước buổi sáng nay anh không hề nghĩ về sự có mặt của Iaminca trên trái đất này. Còn lúc này đây cùng đi bên nhau mới một ngày mà anh đã cảm thấy, không biết cuộc sống sau này sẽ ra sao nếu thiếu Iaminca, và nếu thiếu cô mọi điều sung sướng đối với anh sẽ đều vô nghĩa.

Hai người bước đều mãi dọc theo sông Niôman, khi mặt trời đã khuất hẳn sau rừng họ mới quay về. Tiếng gót giày của Iaminca gõ đều đều làm anh cảm thấy bồn chồn, một cái gì đó trong cuộc sống của anh đang thay đổi kỳ lạ, nó làm anh chưa thể quen được nhưng lại rất có ý nghĩa. Nỗi sung sướng tràn ngập trong anh gần như là hạnh phúc. Mặt nước lóng lánh của dòng Niôman chảy lững lờ, bờ sông ban ngày khá đông người nhưng ban đêm vắng lặng. Những người câu cá sau một ngày vất vả đang quần dây câu và trở về thành phố. Sóng vỗ nhẹ vào khe những tảng đá sẫm ven bờ, sóng đu đưa nhẹ nhẹ những chiếc thuyền đen thẫm còn thoảng mùi sơn mới quét.

Những bụi liễu to rủ xuống bờ như nhấn chìm con sông vào bóng đêm đang loang ra dày đặc, và rồi không còn nhận rõ bóng người qua lại nữa. Khói bếp dễ chịu bay lên từ những căn nhà, đã nghe thấy hơi thở của thành phố sắp bước vào đêm. Thiên nhiên hào phóng của thành phố toát ra vẻ bình yên thanh cao với những nền nếp từ lâu đời của mình, dường như không bị lệ thuộc vào bất kỳ ai trên thế gian này.

Iaminca đi sát bên anh, ngón tay cô chạm vào khuỷu tay anh, dường như cô muốn biểu lộ những điều mà ban ngày đã làm họ bị ngăn cách. Ivanôpxki cũng chẳng rõ cô đã gọi anh bằng tiếng “anh” lúc nào, cũng như anh đã gọi Iaminca bằng “em” từ bao giờ. Cả hai đều thấy thoải mái, chẳng còn những vụng về của ban ngày nữa. Sự gượng gạo khó hiểu quấy rầy Ivanôpxki giờ đây cũng biến mất.

Chỉ đến khi hai người bước vào bóng đêm dày đặc ẩm ướt sương dưới hàng liễu trắng, Iaminca bỗng né sang bên và leo lên thảm cỏ phía trên làm anh chẳng còn hiểu ra sao. Ivanôpxki dừng lại và đang do dự vì đôi ủng bột can, thì từ trong bóng tối tiếng cô vẳng đến thúc giục:

- Nào, đi thôi anh! - Và chính cô nhanh chóng luồn vào giữa những bụi cây gai, càng vào sâu thấy những cây gai cao dần lên và dựng đứng hơn. Chẳng thấy gì trên đó cả. Vòm trời bị vật gì đó che lấp tựa như một vòm cây lòa xòa lá, nhưng anh nghe trong giọng nói của Iaminca có một cái gì rất say mê, bí ẩn, và thế là anh cũng luồn theo vào bụi cây. Iaminca tháo giày khỏi chân, cô leo lên mỗi lúc một cao hơn, tiếng cô vẫn thì thầm qua bóng tối.

- Giờ thì anh đã nhìn thấy cái gì chưa... Giờ thì... đấy!

Một phút trôi qua, Ivanôpxki leo qua được chỗ dốc dựng đứng nhất, tay rớm máu. Anh bám được vào mép lưới chắn không rộng lắm bao quanh bậc thềm; những tảng đá của bậc thềm được đẽ gọt cẩn thận, còn hầm hập cái nóng ban ngày. Phía bên, che lấp nửa khoảng trời là một bức tường thẳng

đứng của một tòa nhà nổi cao lên. Xung quanh tĩnh mịch và tối thẫm, tiếng sóng vỗ nhẹ của dòng sông Niôman nghe rõ qua các gốc liễu thoang thoảng mùi vôi tường và phảng phất mùi thìa là ở vườn rau đâu đây.

- Thế nào, anh có hiểu không? anh có hiểu đấy là cái gì không?

- Anh chưa hiểu gì cả.

- Nhà thờ của chúng em đấy. Nhà thờ Côlôgia... xây dựng từ thế kỷ XVII. Anh đã hiểu chưa nào?

- Hiểu rồi. Có thể ngắm đã chứ...

- Thì anh cứ ngắm đi. - Iaminca nói. - Phải nhanh nhanh lên đấy. Còn bây giờ... Nào lại đây anh...

Ianinca lại lao vào bóng đêm, bò nhẹ nhàng qua lưới chắn hàng rào rồi vượt qua một bức tường. Ivanôpxki chẳng còn nhìn thấy chiếc áo màu sáng của cô nữa. Không muốn bị tụt lại sau, anh cứ lần theo lối đi của Iaminca cho đến lúc tới một cái sân cỏ nhỏ. Ở đây cây cối che lấp hẳn vòm trời. Trong bóng đêm khó khăn lắm mới nhận ra một bức tường xám ngay cạnh. Lẳng nghe động tĩnh xung quanh, Ianinca đi chân không lách mình qua cái cửa thấp, cô ném đôi giày vào, trườn hẳn qua cánh cửa và nói vọng ra với anh, giọng thì thầm: “Bò vào đi anh!” Phải vất vả mới lách qua được khoảng hẹp, Ivanôpxki nắm lấy cánh cửa bên trong, còn cô đã ở giữa hai cánh cửa đó. Cánh cửa khép lại, họ như trong hũ nút, anh chẳng nhận ra gì nữa. Để khỏi lạc anh vịn hờ vào vai cô. Trong cảnh tĩnh mịch bỗng có tiếng vỗ đập ồn ào ngay trên cao. Ianinca giật mình, vội nói để anh yên tâm:

- Anh đừng sợ: chim bồ câu đấy!

- Anh sợ đâu nào, - Ivanôpxki khẽ đáp, anh vừa thấy thú vị vừa cảm thấy rờn rợn.

- Đây là tượng thánh, đây là giá đỡ tượng và kinh thánh, còn đây là...

Trong bóng tối, Ianinca bước nhẹ trên nền đá âm âm và dẫn anh tới một bức tường. Cô ngồi xổm và khẽ kêu:

- Ô-ô!

- Ô - ô! Ô-ô! Ô-ô!... nhiều tiếng âm vang không to ở khắp phía dội lại. Ivanôpxki thấy ngại ngần vì những tiếng kêu đó.

- Ô-ô-ô! - Ianinca lại kêu to hơn.

- Ô-ô-ô! Ô-ô-ô! Ô-ô-ô! - Âm thanh đó vang xa tới những cánh cửa tò vò không nhìn rõ trong bóng đêm và thoát ra ở phía trên rồi tắt dần, có lẽ ở góc chuông.

- Các hốc vang đấy, anh hiểu không?

- Hốc vang nào?

- Anh không biết à? A, thế thì anh lại đây... lại đây đi!

Ianinca kéo Ivanôpxki đi trong bóng tối như người sáng mắt dắt người mù. Cô dừng lại ở một chỗ rồi khẽ hích nhẹ vào sườn anh:

- Hãy sờ tay vào đấy. Anh cao, có lẽ sẽ với tới nơi đấy!

Ivanôpxki sờ bức tường xù xì và chạm ngay phải một cái hốc nhẵn trên bức tường đó. Song anh vẫn chẳng hiểu gì cả, mặc dù anh không hỏi gì thêm và cũng chẳng ngạc nhiên cho lắm. Mới có một ngày anh đã phải làm quen với bao nhiêu bí ẩn, với những cảm xúc mà có lẽ cần phải có đủ thời gian mới hiểu ra được.

Một đêm ngắn nhất trong năm đã trôi qua nhanh, và trời sắp sáng. Khi họ ra khỏi nhà thờ, những ngôi sao trên bầu trời thành phố đã mờ dần, ánh

hào quang của mặt trời đã hừng lên phía chân trời. Ianinca nói luôn miệng không kịp cho Ivanôpxki trấn tĩnh lại, tâm hồn cô lâng lâng, sáng khoái, bao nhiêu điều lý thú mà cô nhìn thấy, cô biết được, cô đều muốn san sẻ cùng anh. Tay xách giày, Ianinca bò qua những bụi kim anh gai góc ven bờ vách, Ivanôpxki cố theo kịp cô, chẳng còn chú ý gì đến đôi giày bột can diện của mình mà đáng ra cần được giữ cẩn thận.

- Lại đây anh, lại đây! Sao mà anh lúng túng thế? Đừng sợ kéo nhào xuống đấy. Em sẽ đỡ...

Đi qua bờ vách họ lại ra tới bờ sông, chỗ này hoàn toàn yên tĩnh, chỉ thấy hơi oi bức, Ianinca chạy theo những hòn đá nhẵn xuống tận nước.

- Xuống đi anh. Trong lúc bố còn ngủ, em chỉ cho anh xem vườn cảnh của em. Hoa matayca bắt đầu nở đấy. Anh biết hoa matayca không? Nó tỏa hương vào lúc rạng đông, rất ngào ngạt.

Anh trượt trên đôi giày da tụt xuống theo dốc đá đến đúng một cái thuyền, và vừa kịp nắm lấy mạn thuyền thì Ianinca đã quay mũi cho thuyền trôi theo dòng.

- Như thế sẽ gần hơn. Đi theo lối cầu thì biết đến bao giờ.

- Chà, em thật là một cô gái... - Ivanôpxki thốt lên khâm phục.

- Cô gái thế nào cơ? Không tốt phải không? Có đúng là không tốt không anh?

- Tuyệt vời!

- Ở đây đẹp biết bao! Này, chắc bố em tỉnh giấc rồi, bố sẽ dẫn chúng mình đi xem cảnh tuyệt mỹ này...

Nước giữa dòng chảy xiết đẩy thuyền trôi xuống, chỉ có một mái chèo nhưng Ianinca vẫn chưa đưa được thuyền vào sát bờ và bơi thuyền nhanh tới một bức tường, ở đó có những gốc liễu khá to.

- Anh nắm chặt lấy! Kéo nước cuốn thuyền đi đấy!

Ivanôpxki vừa kịp nắm lấy một cái cọc mục trơn tuột lấp ló dưới nước thì Ianinca đã nhảy lên bờ. Hai người kéo thuyền lên thăm cỏ.

- Sáng, mọi người sẽ đi tìm em. Còn bây giờ... Chúng mình đi theo con đường hẻm này, băng qua vườn khoai tây, ở đó bên bờ sông, ngay cạnh nhà thờ là nhà em. Anh có mệt lắm không? - Bất giác Ianinca hỏi vồn vã và nhìn vào Ivanôpxki.

- Không, không thấy mệt...

Họ đi men theo con đường nhỏ mọc đầy cỏ hai bên lề. Tay Ianinca xách đôi giày, thỉnh thoảng vô tình hai người chạm vai vào nhau và Ivanôpxki cảm thấy rõ hơi ấm từ người cô thấm qua lần vải mỏng, tiếng thở nhẹ rất gần gũi và một mùi hương kỳ lạ, bí ẩn từ mái tóc Ianinca làm anh xao xuyến: sao hôm nay mình hạnh phúc đến thế! Anh thầm cảm ơn lối đùa hơi cợt nhả của anh ở sân ga Baranôvic, cảm ơn thành phố có nhiều di tích cổ kính này, cảm ơn cái đêm nay - Một đêm không giống với tất cả những đêm anh đã sống.

- Ianinca - Ivanôpxki khẽ gọi, giọng đầy hồi hộp và tiến sát sau Ianinca. Nhưng cô đã vội nhanh bước.

- Ianinca!...

- Chúng mình vòng qua ngôi nhà nhỏ này rồi rẽ sang con đường đá, đi qua vườn và...

- Ianinca!

- Đi nào, đi anh! Đừng dừng lại. Bố em sắp dậy rồi đấy, bố mà thấy thì...

Dọc theo con đường mòn có những cây ngưi bàng phủ đầy sương đêm, cả hai leo lên cao nữa và đi nhanh hơn. Trời đã bắt đầu rạng. Trong bóng đêm dày đặc của các khu vườn, vị thần ban đêm vẫn đang còn thêm thiếp ngủ.

Men theo con đường đất nện kỹ, họ tới ven một cánh đồng khoai tây nở đầy hoa trắng, mùi đất mới và lá non xông lên sức nức. Ianinca vẫn đi nhanh phía trước; tuy giày bị vướng vào cành lá, anh cố chạy theo kịp cô. Nền trời sáng dần, họ đã nhìn thấy nhà thờ với những chóp nhọn rất gần, sau nhà thờ là những chiếc mảng của cô, nghe rõ tiếng sóng xô làn nước ấm nhè nhè. Chỉ độ trăm bước nữa là Ianinca sẽ đi ra khỏi hàng rào nhà thờ, bỗng nhiên vang lên một âm thanh lạ lùng, rất đanh, thoát đầu kêu nhỏ. Âm thanh kỳ lạ rơi vào cảnh tĩnh mịch lúc sắp rạng đông của thành phố còn chưa tỉnh giấc. Ianinca dừng lại.

- Cái gì thế nhỉ? Cái gì cứ ù ù thế nhỉ? Tiếng máy bay hay sao?

Đúng là máy bay đang đến gần. Nhưng Ivanôpxki vẫn không tin được rằng điều rùng rợn nhất mà suốt những tuần qua anh đã linh cảm thấy một cách ghê sợ, gớm ghiếc, cái cảm giác đè trĩu lên lại bắt đầu một cách vô nghĩa và không đúng lúc như vậy. Cố bám vào một hy vọng yếu ớt, anh kìm sự lo ngại lại và chỉ mong điều rùng rợn đó sẽ không xảy ra, và sẽ qua đi...

Ianinca hốt hoảng, cô sợ hãi tìm chỗ che chở, bối rối chạy tới bên anh. Ivanôpxki vừa kịp ôm Ianinca trong cánh tay giá lạnh của mình thì những tiếng nổ dữ dội rất gần đã quăng họ lên trên những cọng khoai tây, hơi bom nóng rực như những làn sóng căng xô lên lưng, lấp đất đầy lên người họ.

Tiếng âm âm muốn vỡ màng nhĩ vừa qua đi Ivanôpxki đứng lên, Ianinca cũng bật dậy, tóc xoã trên vai, áo quần lem luốc, cô cố sức xỏ xôi giày đã

bắn vào chân không biết để làm gì.

Ivanôpxki ù đặc cả hai tai, anh không nghe rõ giọng nói yếu ớt đến mức xa lạ của cô.

- Chạy đến cầu đi anh! Nhanh lên, chạy đến cầu! Sau nhà thờ là cầu đấy...

Lẽ tất nhiên Ivanôpxki phải băng qua cầu, đến ngay Bộ tham mưu, anh hiểu sự việc gì đã xảy ra và anh không thể hành động khác được.

Ivanôpxki không thể ngoái nhìn lại phía sau nhiều nữa, tiếng nổ dữ dội quật ngã anh. Anh ngã xuống rồi lại đứng lên và phóng nhanh về phía cầu. Trong tâm trí anh vẫn mang theo hình ảnh Ianinca cùng ánh mắt sợ hãi của cô. Ianinca đứng đó, tay cầm đôi giày, giữa luống khoai tây cành lá ướt dẫm sương đêm, hoa nở trắng xóa.

CHƯƠNG MƯỜI HAI

Những tiếng súng từ một nơi nào vọng đến làm Ivanôpxki tỉnh lại. Thoạt tiên anh cho đó là tiếng súng bắn vu vơ ở một làng gần đây? Nhưng lắng tai nghe anh hiểu rằng súng nổ từ một làng khác, ở một phía khác. Đúng là tiếng nổ vọng lại từ phía họ lết tới đây hồi đêm và hướng Pivôvarốp vừa đi. Ivanôpxki lặng người vì những linh cảm không hay đã xảy ra đối với Pivôvarốp, và anh cố gắng nín thở, lắng tai nghe. Rõ ràng, bọn Đức bắn từ phía đó.

Vì không để ý nên anh đã lảng đi tiếng nổ của những phát súng đầu tiên. Anh chỉ nhận ra khi có tiếng súng trường và tiếng tiểu liên nổ liên hồi. Đúng là tiếng tiểu liên của Pivôvarốp. Bọn Đức bắn nghe khác, anh phân biệt chính xác điều đó. Ivanôpxki tựa mình vào khuỷu tay, cảm thấy ngực đau nhói đến tức thở, như có một vật gì đè nặng.

Ivanôpxki bật ho và khạc ra cục máu đã đông lại. Anh ngả người lên chiếc ghế xi măng vì chẳng còn sức nữa. Hình như lúc anh ho, ở đó đã yên ắng. Anh cố căng tai ra nghe ngóng, cũng chẳng thấy động tĩnh gì hơn.

Nén cơn xúc động, trung úy sờ soạng và tìm thấy chiếc đồng hồ bên cạnh ghế. Đồng hồ chỉ bảy giờ bốn mươi phút vậy là Pivôvarốp đã vắng mặt gần hai tiếng rưỡi. Nếu khoảng cách đến làng đó chừng một kilômét thì chắc chắn Pivôvarốp phải về rồi. Pivôvarốp đến lúc này chưa về có nghĩa là... Nghĩa là Pivôvarốp đã lọt được vào trong làng, nhưng không thể quay ra mà không bị địch phát hiện. Và cái số phận đón chờ Pivôvarốp cũng giống như cái số phận đã tiếp đón anh ngày hôm qua.

Ivanôpxki cố nhồm dậy nhìn vào cái cửa sổ con thắp thoáng của bức tường đen thẫm, anh không đủ sức lê đến đó được, và anh đành lại ngồi lên ghế. Cảm giác choáng váng như có những vòng lửa đỏ quay cuồng nhảy

múa trước mắt anh. Anh sờ soạng tìm khẩu súng trường dựng ngay cạnh, sao lúc này khẩu súng nặng đến thế. Khẩu súng này giờ đây cần làm gì mới được, chẳng thể trông chờ vào một ai và cũng chẳng có một ai cạnh đây cả. Lẽ nào không có cách gì để làm nhẹ bớt số phận Pivôvarốp đang nguy khốn, nhưng anh không thể làm được một cái gì. Ivanôpxki gượng hết sức, tay men tường đi dần đến lối cửa vào nhà tắm, và anh dùng chân đẩy cửa.

Đêm đông lạnh, cũng giống như mọi đêm tháng Chạp của năm nay, gió thổi ù ù, bầu trời đục và thấp xuống không trăng sao, cả không gian chìm đắm. Tuyết trắng tươi lạnh, nhìn thấy rõ một vài dấu vết của Pivôvarốp hằn sâu in rõ trên tuyết. Dấu vết đó in dọc ven tường nhà tắm rồi rẽ vào chỗ góc ngoài.

Những làn gió mạnh làm Ivanôpxki ngột thở, anh chờ đợi đến một phút, lắng tai nghe xem có động tĩnh nào nữa không trong đêm tĩnh mịch, song không có tiếng bước chân nào, một tiếng kêu nào. Không nghe thấy gì hơn nữa. Lúc này, Ivanôpxki cũng chẳng buồn khép cửa, anh ngồi cạnh ngưỡng cửa tựa vào khung gỗ. Anh ngồi như thế đến một giờ, và có lẽ còn lâu nữa. Với tâm trạng nặng nề, trăn trở, căng thẳng anh chờ đợi và nhận ra rằng, một lát nữa, nếu Pivôvarốp không trở về thì chắc chắn Pivôvarốp sẽ chẳng bao giờ có thể trở về được nữa. Ivanôpxki không đứng dậy, anh lê tới chiếc hộp đựng đồng hồ để sau ngưỡng cửa: đã mười giờ kém mười.

“Mình phải Pivôvarốp đi để làm gì? Phải Pivôvarốp đi để làm gì nhỉ? - Ivanôpxki nghĩ ngợi và hồi hận! - Quý thật, những thanh trượt tuyết nào ở đó? Cơ quan tham mưu nào? Chỉ có mình đã giết Pivôvarốp, cuối cùng rồi cũng đến lượt mình...”

Tất nhiên, thiếu Pivôvarốp anh sẽ không thể làm được gì, nhưng nếu chính anh sẽ phải chết thì cần nghĩ cách cứu Pivôvarốp. Thế mà anh lại cử Pivôvarốp làm một việc ở đây cơ hội thoát khỏi hiểm nguy là điều hết sức mỏng manh. Bọn Đức đã có thể phục kích, bí mật dăng bẫy ngoài đồng, chắc chắn trong làng chúng sẽ tăng cường cảnh giới. Như vậy lọt qua phòng

tuyển của chúng không phải dễ dàng. Nếu đêm qua anh không làm nổi điều đó, khi những tên sĩ quan tham mưu Đức còn chưa hết kinh hoàng, thì đêm nay làm sao Pivôvarốp có thể thực hiện nổi.

“Vậy phải làm gì bây giờ? Làm gì?” - vẫn ngồi với tư thế co lại cạnh cửa nhà tắm, Ivanôpxki tự hỏi mình đến hàng nghìn lần.

Anh biết rõ, làm như vậy anh muốn kéo dài thời gian hy vọng vào khả năng cuối cùng là Pivôvarốp có thể sẽ về. Nhưng mọi hy vọng đã tiêu tan thực sự, trung úy tựa người vào tường, nhồm hăn dậy đứng trên đôi chân.

Anh thử sức mình xem còn đủ khả năng làm việc nữa không. Dù rất vất vả phưng anh cũng vẫn có thể đứng vững được trên đôi chân, nhất là nếu như có điểm tựa dưới cánh tay. Giờ đây thì có thể dùng bờ tường làm chỗ tựa tay nhưng khi ra cánh đồng ngoài kia có lẽ phải tựa tay lên bóng súng. Ivanôpxki thấy khó thở và không làm sao điều khiển nổi ý nghĩ của mình. Dù vậy, cũng phải cố mà thở đã, nếu biết nhích dần, nhích dần như thế này, không phung phí sức lực...

Đã có chủ định, Ivanôpxki quay trở lại thọc tay vào bao đựng đạn lấy đạn ra. Biết không đủ sức mang nổi bao đồ, anh để lại trên ghế dài, sau đó tìm lựu đạn, dặt vào người. Không thể ở lại đây lâu hơn nữa, dù chỉ một phút, Ivanôpxki mở cửa và đi ra ngoài.

Anh lảo đảo suýt ngã nhiều lần, nhưng với sự kiên nhẫn khó giải thích nổi, anh cứ bước đi, đi được tới hai chục bước theo dấu vết còn rõ ràng của Pivôvarốp, lúc đó anh mới dừng lại. Khẩu súng cứ nặng dần, anh cố không dựa vào nó khi sắp ngã, ngay cả những phút dừng lại anh cũng không dùng súng làm điểm tựa. Anh thấy sức đã quá yếu, khó đứng vững trên đôi chân run rẩy. Anh lấy hơi nhìn lại phía sau bằng cặp mắt lạ lùng của người sức đã kiệt. Ở đó, chỗ nhà tắm, nơi họ đã sống một ngày đêm bình yên, đã tối sẫm lại, cô quạnh. Và căn cứ vào toàn bộ tình hình, anh quyết định rời bỏ nơi đó để không bao giờ quay lại nữa.

Sau lần dừng thứ hai anh đã không gượng lại được, có lẽ mới đi chừng độ hơn chục bước anh đã loạng choạng và buộc phải dừng lại vì ho. Lúc này, cơn ho là một điều tồi tệ nhất, nó làm anh nhói buốt tận bên trong cơ thể và mắt tối sầm lại. Quả là Pivôvarốp băng không đến nỗi tồi, bên ngoài vết thương đã se lại và gây đau nhưng băng không bị tụt, máu cũng không rỉ ra nữa. Giá mà vết thương khủng khiếp này dừng đau ở bên trong thì hay hơn!

Anh mong càng đi nhanh chừng nào càng tốt, bây giờ căn cứ trú ẩn cũ là chỉ số tốc độ của anh. Vừa đứng trên đôi chân tạm vững và cất bước anh đã buộc phải dừng lại tới ba, bốn lần, sau mỗi lần như vậy anh ngoái nhìn lại xem đã đi xa nhà tắm được bao nhiêu. Thật trớ trêu, nó vẫn cứ hiện ra xam xám trong bóng tối, chưa nhòa mất trong đêm. Có lẽ anh lê đi được chừng một giờ trước khi bóng đêm nuốt chửng lấy vị trí anh làm chuẩn.

Xung quanh Ivanôpxki là gió, tuyết, là cánh đồng. Trung úy đoán chừng đã đi được nửa đường, và giờ đây không thể quay lại được nữa vì chẳng còn đâu hơi sức. Anh cũng chẳng ngoái lại sau, chẳng có gì hơn, mọi điều tốt hoặc xấu đều đón chờ anh phía trước.

Ngã liền hai lần, anh không đứng lên ngay được, đành nằm một lúc trên tuyết cố chịu đựng vết thương đang hành hạ. Một lần khác không may ngã, lưng nện xuống chỗ tuyết sâu hoắm làm anh bất tỉnh. Có lẽ lâu anh mới tỉnh, anh nằm nguyên như thế trên tuyết một lúc, cảm thấy rõ quả lựu đạn tròn tròn vẫn bên sườn. Nhưng dù thế nào cũng phải cố nhồm dậy, ngời lên và rồi lại gắng đứng dậy, thử đi vài bước đầu khó khăn nhất.

Anh cố không nghĩ đến một cái gì, thậm chí anh cũng chẳng quan sát gì nhiều, chỉ có mặt tuyết là anh không rời mắt, vì trên tuyết in rõ dấu vết của Pivôvarốp anh đang lần theo lối đó. Ivanôpxki sợ nhất là đi trệch khỏi dấu vết này.

Rất dễ dàng đi trệch hướng khi cơn đau thắt từng lúc ập tới làm tối sầm mắt lại. Những lúc như thế anh dừng lại chống khẩu súng trường xuống đất và đợi cho cơn đau giảm đi. Gió cũng gây phiền toái cho anh rất nhiều, anh không thể nhìn xa và nước mắt cứ bị trào ra. Đôi khi gió mạnh đẩy Ivanôpxki lão đảo suýt làm anh khuỵu xuống, anh cưỡng lại gió, cưỡng lại cơn đau như xé cơ thể một cách quyết liệt. Chắc chắn anh sẽ không gặp được Pivôvarốp, không bao giờ nhìn thấy người chiến sĩ đó, song anh vẫn cứ phải đi theo con đường vô cùng nguy hiểm đó - con đường chính anh đã cử Pivôvarốp đến. Đương nhiên, anh đã liều mình quá nhiều trong cuộc chiến đấu này, quá nhiều người đã bị hy sinh vì lỗi lầm của anh. Nhưng sự liều mình lần này khác hẳn với tất cả những sự mạo hiểm khác, anh là người cuối cùng, vì vậy anh buộc phải tiến hành đến cùng. Và nếu cái trò chơi khó nhọc đầy nguy hiểm với cái chết anh đã không bảo vệ được nhiều người thì anh cũng không được phép bảo vệ cả chính mình - chỉ có cái đó mới biện hộ cho quyền chỉ huy của anh khi hạ lệnh cho người khác. Trong chiến tranh anh không muốn thừa nhận một cái quyền khác. Trường hợp xấu nhất xảy ra, trước khi chính mình chết, anh cần phải tìm cho ra và tin chắc rằng, khi trái tim Pivôvarốp còn đập, anh ta sẽ không nằm lại ở một nơi nào đó trên cánh đồng này.

Ivanôpxki cứ đi, đi mãi, đau đớn, mệt mỏi, thỉnh thoảng anh dừng lại tựa vào khẩu súng trường dài nặng nề của Pivôvarốp. Đôi lúc mệt quá anh khuỵu xuống ngồi phệt trên tuyết, ra sức thở. Lại phải khổ sở lắm mới đứng lên được. Lần sau anh không dám ngồi, mà đứng tì vào báng súng để thở. Cứ bốn, năm bước anh lại dừng lại. Anh như người hụt hơi.

Có lúc anh tưởng mình ít ra đã đi được ba kilômét, và anh ngờ Pivôvarốp đã phán đoán sai khoảng cách từ chỗ trú quân đến làng này. Khó tin được từ vị trí trú quân của họ đến làng này chỉ có hai kilômét. Tiếc là anh đã không mang theo đồng hồ nên không biết được thời gian. Anh cảm nhận qua những dấu hiệu khó thấy rõ, anh đoán làng cách đây không xa nữa, và có lẽ anh đang ở phía ngoài làng. Tuy nhiên vết tích Pivôvarốp để

lại cứ kéo dài mãi, ngày càng dài đường như không chấm hết ở cánh đồng này. Người chiến sĩ đang một mình ở một chỗ nào đó mà khó đoán được, tuy vậy Ivanôpxki vẫn chuẩn bị tới cả trường hợp xấu nhất. Nhưng cũng có thể là, cũng như anh ngày hôm qua, Pivôvarốp bị truy kích và bị thương, rồi ẩn náu ở một nơi nào ngoài cánh đồng.

Chỉ chút nữa Ivanôpxki bỏ không theo dấu vết cũ Pivôvarốp, vì những vết chân trên tuyết cứ kéo dài mãi mà phía trước lại chưa nhìn rõ. Nhưng anh bỗng nhận ra qua bóng đêm mờ mờ phía đám cỏ dại mọc giữa tuyết có một chuyển động không rõ ràng, dường như có vật gì đó động đậy. Thoạt đầu anh không nhìn về phía đó mà chỉ đưa mắt dò tìm trên tuyết, nhưng rồi anh dừng lại, trong đám cỏ dại có một cái gì động đậy thật. Yên tĩnh, hầu như không có một tiếng động, một vật gì phất phơ trước gió như một tờ giấy, và cũng không thể hiểu tờ giấy ở đâu lại hiện ra đây. Anh không theo vết của Pivôvarốp nữa và cố không rời mắt khỏi đám cỏ lồng bông không xa. Lê chân trong tuyết sâu, anh tiến dần đến đó.

Từ xa Ivanôpxki bỗng nhận ra một vật trắng mờ mờ nhô cao trong cỏ dại - một thân người nằm, đôi ủng đen ngập trong tuyết. Anh dừng lại. Trong đầu anh đang mung lung, nổi băn khoăn lạ lùng không rõ rệt: ai có thể đến nằm ở đây, trên cánh đồng ban đêm? Trong lúc giá lạnh và tuyết rơi? Không hiểu sao Ivanôpxki không dám thừa nhận rằng mình đã nhận ra Pivôvarốp, có lẽ nhìn thấy người chiến sĩ của mình trong tư thế này chỉ là điều hoàn toàn phi lý, dường như đó chỉ là một người ngẫu nhiên nào khác anh bắt gặp - một con người xa lạ. Nhưng không thể nào khác được, đó vẫn là Pivôvarốp, người chiến sĩ cuối cùng của anh, Pivôvarốp thân yêu của anh. Pivôvarốp nằm đó, cứng đờ, chiếc áo choàng rách bươm, tóc cắt ngắn, trên đầu không có mũ, chân duỗi thẳng. Mãi sau Ivanôpxki mới nhận ra tuyết xung quanh đã bị nhiều vết giày xéo nát, và rải rác có nhiều vỏ đạn súng tiểu liên.

Ivanôpxki tập tễnh lê đến đám cỏ dại thì buột tay rơi súng và ngã xuống cạnh người chiến sĩ. Anh ôm đầu Pivôvarốp bằng những ngón tay lạnh buốt, anh cố nhắc đầu lên, nhưng đầu người chiến sĩ đã bị tuyết phủ, rõ ràng đã mất hết dấu hiệu của sự sống, chỉ còn là một cái đầu cứng đờ của một người không giống một tí nào với Pivôvarốp của anh. Ivanôpxki nhìn thi thể người chiến sĩ, chiếc áo choàng dính đầy máu rách bươm, áo bông dẫm máu đông cứng lại trên cơ thể. Chắc Pivôvarốp bị một loạt súng bắn rất gần. Tuyết dưới người và bên cạnh Pivôvarốp cũng dính máu, những mảng tuyết đen thẫm, xù xì, đông cứng.

Bọn Đức đã làm gì Pivôvarốp? Chúng đã giở trò gì? Nỗi băn khoăn ấy ngời dần đi. Chúng làm gì thì mọi việc đã rõ ràng. Bọn Đức đuổi kịp Pivôvarốp và bắn thẳng vào anh. Cũng có thể chúng bắn anh bị thương và anh nằm trên tuyết trong đám cỏ dại này. Lúc này trên chiếc áo khoác bông của anh chỉ thấy những sợi bông trắng lơ lửng ra. Túi quần của người chiến sĩ đều bị lộn trái, chiếc áo varơ tuột hết cúc, ngực dẫm máu và tuyết bám đầy. Không thấy khẩu tiểu liên đâu cả, có lẽ bọn Đức đã lấy mất.

Hiểu rằng mọi việc đã kết thúc và chẳng cần phải đi đâu nữa, Ivanôpxki như kiệt sức, ngồi xuống lặng im, buông thõng tay trên tuyết. Xác người chiến sĩ nằm bên cạnh. Trung úy thấy tâm hồn mình trống trải lạ thường, trong đầu anh lúc này chẳng có một mong muốn gì, và cũng chẳng có một ý nghĩ nào rõ ràng. Chỉ có trong đáy lòng anh lửa hờn căm đang âm ỉ bốc cháy gần như hung dữ. Ngọn lửa hờn căm đó cháy đỏ, mỗi lúc càng tăng lên. Anh chưa tìm ra một hướng cụ thể để chống lại kẻ nào đó, sự bức giận rất con người của trung úy đã tiêu tan mau chóng trước cái kết cục không thành này của Pivôvarốp. Lúc này, Ivanôpxki hiểu ra rằng Pivôvarốp không còn sống nữa, Pivôvarốp không còn vượt qua vòng vây để về với đồng đội. Người chiến sĩ đã hy sinh trên cánh đồng giữa hai cái làng chưa từng biết và sẽ không có một ai báo cho cấp chỉ huy biết về sự hy sinh của họ, về cơ quan tham mưu quan Đức ở đây. Chẳng có một ai có thể làm được gì cho Bộ tham mưu ta vì đồng đội ở quá xa, những chiến sĩ đã hy sinh sẽ không

bao giờ làm được việc đó nữa. Anh chẳng còn biết làm gì hơn ngoài việc ngồi cạnh người chiến sĩ và đợi chờ cho đến khi giá rét và vết thương nặng dần tước đi những dấu vết cuối cùng của sự sống. Cái đó cũng có sức hấp dẫn đối với anh vì nó làm cho anh thoát khỏi cuộc chiến đấu đã kiệt sức với bọn Đức, thoát khỏi những đau đớn với chính mình. Để kết thúc nhanh nên rút chốt an toàn của lựu đạn chống tăng và thả chốt hãm ra... Tiếng nổ dữ dội của nó sẽ làm xác anh tan ra từng mảnh, bắn tứ tung ra mọi phía đầy tuyết, và chỗ lựu đạn nổ sẽ đào thành một cái hố nhỏ. Cái hố đó sẽ thành nấm mồ của họ. Nếu sự sống của anh còn lai rai mãi và nếu cảm thấy không chịu đựng được nữa thì rõ ràng đành phải làm như vậy. Chẳng còn cách nào khác. Tổ quốc và nhân dân hãy tha thứ cho anh, anh không thể làm gì hơn được, số phận may mắn đã không mỉm cười với anh, anh đã lâm vào một cảnh huống bi đát nhất trong chiến tranh mà ngay cả sau này cũng không dễ gì gặp lại.

Có lẽ, anh sắp lạnh cứng trong giá buốt và sẽ vĩnh viễn nằm lại bên người bạn đã hy sinh của mình, nếu không có những âm thanh lạ bất chợt dội lại. Trời lặng gió. Trong anh rõ ràng thính giác là giác quan dẻo dai nhất vẫn thao thức cho đến giới hạn cuối cùng của sự sống. Giờ đây cũng chính thính giác làm anh liên hệ được với thế giới xung quanh. Ban đầu Ivanôpxki nghĩ đó chỉ là do anh tưởng tượng ra, nhưng cố gắng nghe anh không còn nghi ngờ nữa, đúng là tiếng âm ã của đoàn ô tô nào đó. Anh nhớ lại đêm qua trên cánh đồng anh đã bắt gặp con đường ô tô dẫn vào làng, con đường đó lúc này ở phía nào, anh không có một khái niệm nào cả. Song con đường đó tất phải nằm gần đây thôi. Trong màn đêm xanh xám nghe có tiếng ô tô chạy. Ivanôpxki ngẩng đầu lên, cố sức nghe ngóng tiếng ì ì của động cơ. Âm thanh của nó vẫn còn ở khá xa.

Sự kiện bất ngờ này đã làm đảo lộn cái suy nghĩ đang ổn định của anh, một sự khao khát mới trái ngược hẳn đang nảy sinh trong ý thức anh. Anh không nghĩ miên man về nỗi bất hạnh nữa và cảnh giác trước nỗi tuyệt vọng

đầy phần nô đang cố tạo thành mục đích - một mục đích cuối cùng của đời anh. Bây giờ, chà, nếu như cái đó xảy ra trước đây khi anh còn có sức lực!...

Sợ bị chậm, Ivanôpxki rờ rẫm trong tuyết và chống tay đỡ cái chân bị thương cố đứng lên. Lúc đầu anh nhồm lên bằng đầu gối, rồi thử đứng thẳng lên. Nhưng vì không giữ nổi thăng bằng, anh ngã, vai giúi xuống tuyết. Anh rên khẽ vì nhói đau ở ngực. Nằm yên đến mười phút, anh nghiêng chặt răng cố nín thở rồi bắt đầu đứng lên một lần nữa. Lần thứ ba anh mới thực hiện nổi ý định. Cuối cùng anh đã đứng nổi trên đôi chân run run lão đảo, nhưng dù sao vẫn không ngã. Anh quên cầm theo khẩu súng cách anh hơi xa, cạnh chân Pivôvarốp, nhưng đến phút này anh chưa dám tin được rằng, anh cúi xuống nhặt khẩu súng mà lại không ngã lần nữa. Suy nghĩ kỹ càng, anh không dám liều cúi xuống vì sợ bị ngã, anh cố lấy sức lê trên tuyết.

Tuy dùng hết sức giữ thăng bằng để đứng vững trên đôi chân, nhưng gió gây khó khăn cho anh, và gió thổi mỗi lúc một mạnh, thốc vào ngực anh làm anh không chịu nổi. Anh lại ngã, lần này có lẽ cách chỗ Pivôvarốp năm đến ba chục bước. Anh định nhồm dậy ngay nhưng không nổi. Nén cơn đau nhức phía sườn phải, anh nằm và tự nhủ: đừng vội, phải biết chờ đợi, không được phung phí dù chỉ là một chút cái sức tàn lụi của mình. Nhưng lòng mong muốn đến nhanh tới đường ô tô đã ngự trị toàn bộ tâm hồn anh, đến nỗi lý trí đối với anh chỉ là một thứ quân sự tồi, giờ thì tình cảm mạnh hơn lý trí, mạnh hơn mọi lý lẽ của lý trí.

Thế là anh lại đứng dậy, chống cả chân lẫn tay để cố nhồm lên, sau đó quỳ gối rồi bằng nỗ lực tột bậc, anh cố dướn thẳng người lên. Cái khó nhất là đứng vững được trên đôi chân sắp bước đi bước đầu tiên. Cũng do cái quán tính vốn có trong người đã làm tăng thêm sức lực, và anh đã đi được bước đầu tiên tương đối dễ dàng. Nhưng chỉ vài bước anh đã phải chậm lại, chệnh choạng nghiêng ngả và cuối cùng bị ngã xuống, tay duỗi thẳng tê dại vì giá lạnh.

Sau lần ngã này anh buộc phải dừng lại càng nhiều hơn, đôi lúc anh cảm thấy không sao đứng lên nổi nữa, thỉnh thoảng anh như mê đi, không còn tỉnh táo và anh lẩm bẫm: mình đang ở đâu nhỉ? Nhưng anh vẫn còn biết rõ: anh cần phải đến đâu, không bao giờ được phép quên hướng đi, và trong lúc mê man anh vẫn nhớ rất rõ mục đích cuối cùng cuộc sống của mình.

Thế nhưng, sau lần ngã này, anh hiểu rõ anh không thể cố đứng lên được nữa. Anh đã mất đi bao nhiêu sức lực cho những lần đứng dậy như thế, trong khi đó sức anh đã ngày càng vơi đi. Anh cứ nằm thế mãi trên tuyết buốt giá như dút thịt, có lẽ anh cứ nằm thế mãi chờ có dịp sẽ trở dậy. Nhưng sau cùng anh hiểu ra không thể thế được, trời lạnh cóng và tuyết buốt giá sẽ làm anh không đủ sức đứng lên. Và thế là anh lại dùng khuỷu tay và đầu gối sục vào lớp tuyết mịn và mềm mại bò đi.

Bò như thế không bao lâu anh nhận ra rằng, bò cũng chẳng dễ dàng gì, có lẽ còn khó hơn là kéo lê đôi chân, cuối cùng trung úy thở hắt ra và ngã sấp. Đó là cuộc đấu tranh dai dẳng, mù quáng với tuyết. Cuộc đấu tranh này có ưu việt hơn đi bộ, nghĩa là chẳng phải đứng trên đôi chân để giữ lại một chút sức lực đã tàn nữa. Và anh đã cào tuyết, kéo người đi, anh lạng đi trong tuyết, rồi tay lại cào tiếp trong những lúc phổi còn đủ không khí để thở. Suốt quãng bò của anh một cuộc đào bới điên cuồng trong tuyết, và có những khoảng thời gian dài mê man bất tỉnh, ý thức của anh dù sao cũng không bị gián đoạn lâu, nó đã là mục đích mạnh mẽ trong những giây phút cuối cùng của anh và bắt ý chí riêng phải phục tùng cái thân hình đã kiệt sức.

Ngực anh bị nén chặt vì ho, nhưng anh không thể không hít thở, không thể không ho, anh lo sợ cơn đau ập đến sẽ làm anh không chịu đựng nổi. Có một lần cơn ho đã làm anh bị chấn động mạnh đến nỗi anh ngạt thở, ngã đập đầu xuống tuyết. Chật vật lắm anh mới lại bật ho được, anh cảm thấy ngay cái vị mặn nóng ở môi. Anh khạc ra và nhìn thấy rõ máu in trên mặt tuyết. Lau môi bằng ống tay áo khoác đã bết máu, anh lại khạc, máu vẫn

tiếp tục ra. Một dòng máu thấm từ từ chảy từ cảm xuống tuyết anh nằm nghiêng, hoàn toàn kiệt sức. Trong tình trạng mê man anh có cảm giác mình đang dần dần rời bỏ cuộc sống.

Song nếu cứ nằm mãi như thế anh lại sợ cái chết sẽ đến gần, mặc dù anh biết rằng rồi đến một lúc nào đó điều ấy tất sẽ xảy ra. Nhưng lúc này một câu hỏi đang choán hết tâm trí anh: con đường nằm phía nào? Anh phải kịp đến đây trước khi cái chết đuổi kịp anh. Toàn bộ cuộc chiến đấu của anh trên cánh đồng này, thực chất là cuộc chạy đua với cái chết: ai sẽ đuổi kịp ai. Hình như lúc này cái chết đã đuổi kịp anh, bám sát gót và đợi lúc đánh gục hẳn.

Không! Kệ thân cái chết, mặc xác máu, mong sao máu chưa tuôn ra hết. Anh cảm thấy trong anh còn lại một cái gì đó, nếu như không phải là sức lực thì có lẽ chỉ là sự quyết tâm. Anh nằm nguyên thế đến nửa giờ, nuốt tuyết để cầm máu. Hàm cứng lại vì lạnh nhưng môi đã mất vị mặn mặn, anh lại tiếp tục bò đi, lúc bò lúc dừng, lôi theo quả lựu đạn duy nhất ở thắt lưng.

Từ trong bóng tối mờ mờ những cây bạch dương xám hiện ra trước mắt anh, anh hiểu đó là con đường và rốt cuộc anh đã bò được tới con đường đó. Hầu như suốt đêm thần kinh căng thẳng quá sức, giờ bỗng nhiên trùng lại, mắt anh đục ngầu. Anh nằm, úp khuôn ngực đã bị bắn thủng xuống tuyết lạnh trong một cái rãnh do anh bới, và anh thiêu đi, mê man.

CHƯƠNG MƯỜI BA

Bị cóng lạnh vì rét buốt, nhưng dù sao Ivanôpxki vẫn tỉnh lại được, anh nhớ ra ngay: anh đang ở đâu và cần phải làm gì. Mục đích cuối cùng của anh vẫn sống trong anh ngay cả khi anh bất tỉnh, anh chỉ không biết rằng anh đã bị ngất bao lâu và không biết mình có còn khả năng nữa không. Phút đầu tiên tỉnh lại anh lo sợ mình đã bị chậm: trên đường im ắng, không có một tiếng động nào vọng tới. Gió rít từng cơn trên cánh đồng và bỗng một trận gió tuyết thốc tới phủ kín đến tận vai anh, đôi cánh tay tê dại đến nỗi những ngón không sao cử động nổi. Nhưng anh vẫn nhớ phải bò cho được tới đường cái, chỉ đến tận đây cuộc hành trình của anh mới được coi là kết thúc.

Một cuộc giao tranh tuyết vọng với tuyết lại bắt đầu, Ivanôpxki bò chậm, chỉ mong mỗi phút được một mét, không hơn. Sức đã kiệt lăm rồi, anh không còn tựa được lên bằng khuỷu tay, mạng sườn ngập sâu vào tuyết và sức tựa chủ yếu bằng chân. Anh cũng không hiểu sao chân bị thương lúc này không cảm thấy đau. Nhưng ở ngực tất cả lại như đang bị thiêu đốt, mọi đau đớn bây giờ như tập trung cả ở đây. Anh rất sợ, một lần nữa máu lại ộc ra khỏi họng, đến lúc đó đối với anh, mọi cái sẽ kết thúc, vì thế anh tránh thở sâu, anh không cho phép mình khạc nhổ ra. Anh giữ gìn lá phổi đã bị bắn thủng như giữ một thứ cần nhất, vì những giây phút cuối cùng của đời anh hoàn toàn phụ thuộc vào nó.

Thế lực của Ivanôpxki đã giảm sút tới mức quá tồi tệ và anh rất hiểu điều đó. Còn tri giác của anh, giống như một diễn viên đi trên dây, luôn luôn đứng giữa cái đang tồn tại và cái mê man bất tỉnh, bất cứ lúc nào cũng sẵn sàng rơi vào cái chết, anh cố sức chịu đựng cái đau đớn quá lớn đang choán hết tâm trí. Anh không cho phép mình bị mê man bất tỉnh chừng nào chưa tới đường.

Có thể anh thắng được mọi đau đớn trên cơ thể của mình, và dù thế nào đi nữa, dù có khó khăn và chậm chạp anh cũng đã bò tới con đường đó, nếu như không bị một con hào chắn lối - một con hào do bọn giặc xảo quyệt đào - trên đường đi của anh. Ivanôpxki suýt nữa bị ngạt thở vì ngập vào hào sâu phủ đầy tuyết, và anh bắt đầu ho. Lập tức anh thấy máu chảy, một cục máu đã đông cứng tuột ra khỏi mồm và dòng máu nóng tuôn từ cằm xuống cổ chảy xuống mặt tuyết. Anh nằm sấp trên mép hào nghĩ ngợi: không có gì mù quáng hơn là đã tự vẽ chuyện cho mình. Vượt qua bao nhiêu khó khăn, qua mọi khả năng đến như thế, bò lết suốt đêm cố đến được con đường đó để rồi chết như thế này, cách con đường có hai bước ư? Ngày mai bọn Đức sẽ đi trên con đường đó, và đáng lẽ anh sẽ đón chúng với quả lựu đạn trong tay, thì ngược lại anh sẽ hiện ra trước mắt chúng là một cái thân chết cứng chờ thảm hại.

Số phận là thế đấy!

Tri giác lại bắt đầu tuột ra khỏi anh, và lúc này tri giác không thể giúp tí gì cho sự nỗ lực của anh. Bóng tối đang che lấp, trong cảm giác của anh toàn thế giới chỉ còn là một điểm sáng nhỏ ngày càng lu mờ và cái điểm sáng nhỏ nhoi đó rồi cũng tắt. Tuy vậy, cả lần này nữa có một cái gì đó đang nén cái tuyệt vọng trong con người anh, và cái cơ thể tàn tạ của anh lại hướng về với sự sống. Chẳng cần một sự nỗ lực ý chí nào của anh, điểm sáng đó lại phát sáng, và anh bỗng cảm giác được tuyết xung quanh, thấy cơ thể buốt thót, thấy đau đớn và yếu hẳn. Cảm giác trở lại, anh lập tức cử động, cố vượt ra khỏi hào tuyết và bò lên mặt đường. Còn sống anh cần phải chiếm được vị trí cuối cùng của mình, và anh sẽ hy sinh ở nơi đó.

Ivanôpxki đã thoát ra được con hào, anh đã dùng cạnh sườn nâng toàn thân lên mép đường bò được bốn bước và kiệt sức. Dưới người anh là vết xe ô tô, anh cảm thấy rõ điều này bằng thân mình và anh không thể vòng tránh được. Anh thở phào, hơi thở ngắn, vẻ hài lòng và chuẩn bị lựu đạn.

Song Ivanôpxki phải đánh vật mãi với quả lựu đạn, việc này còn khó khăn hơn cả việc anh vượt qua hào. Những ngón tay cứng lại vì lạnh, khó điều khiển, hầu như chúng đã hoàn toàn mất cảm giác. Anh định tháo nút buộc lựu đạn ở cạnh sườn bằng ngón tay, song thật uổng công, anh không sao làm được điều đó. Những ngón tay cứng lại lần lần trên đui, anh chỉ có thể cảm nhận được hai đầu nút buộc, thật là một thảm họa. Anh suýt nữa bật khóc vì sự thay đổi cay đắng đã thẳng anh một cách quá đột ngột như vậy, thật ra chúng chỉ mới lần đầu tiên không phục tùng anh. Anh dùng cùi tay để sờ cái hình tròn nặng của quả lựu đạn, anh dồn hết sức còn lại giật quả lựu đạn từ trên thắt lưng xuống đến tận vùng bẹn. Một tiếng rắc nhẹ và anh cảm thấy ngay anh đã thoát khỏi vật nặng, quả lựu đạn đã rời ra nằm trên tuyết dưới người anh.

Rõ ràng Ivanôpxki đã mất quá nhiều sức lực và không thể làm gì hơn được nữa. Anh nằm lâu ở chỗ vết xe, chỗ vết xe nông đó tuyết đang xoáy tròn, và anh nghĩ rồi cả mình cũng sẽ bị tuyết phủ. Nhưng giờ thì mặc cho tuyết phủ, chẳng đi đâu mà vội, anh sẽ đạt được mục đích. Bây giờ phải trị quả lựu đạn đã. Tuy hai bàn tay đã mất hết cảm giác nhưng anh vẫn sờ thấy cái chốt lựu đạn, không làm sao uốn thẳng chốt an toàn ra. Chặt vật lăm anh mới đẩy được quả lựu đạn từ dưới lên đến cằm, và anh dùng răng cắn chặt vào đoạn cuối chốt đã được uốn thẳng.

Lúc sau Ivanôpxki đã cử động ngăn được hai ngón tay để có thể dứt ra khỏi chuỗi lựu đạn những cái vòng đã tách ra thẳng trở lại. Nhưng lúc này anh cố gắng sức bao nhiêu chăng nữa cũng không thể làm gì được. Đường như chúng đã dính chặt vào đó và tựa như người ta đã hàn chúng với nhau, và anh đã phải cắn xé đến hàng nửa giờ đồng hồ, gãy răng, thủng lợi, mới xoay và bẻ cong được cái đoạn thép cứng. Chỉ sau khi làm đi làm lại hàng trăm lần răng anh mới ghì được cái đầu cho chúng ăn khớp vào nhau. Trong lúc làm anh luôn sợ mình sẽ không kịp hành động nếu như trên đường ô tô bọn Đức xuất hiện. Giờ đây khi lựu đạn đã sẵn sàng ở tư thế ném anh lại sốt ruột chờ đợi xe địch đến.

Chờ đợi có lẽ là điều khó khăn nhất so với tất cả những gì mà anh phải trải qua suốt đêm. Căng tai để bắt từng âm thanh ngoài cánh đồng, nhưng ngoài tiếng gió rì rào ra anh không nghe thấy một âm thanh nào khác nữa. Con đường đã lồi cuốn anh dốc hết tàn lực, khả năng mà anh có để nhằm tới đích, giờ đây con đường ấy vắng ngắt, mọi vật xung quanh đóng băng cứng, chỉ có tiếng tuyết rơi lạo xạo một cách đơn điệu trên mặt vải và phủ tuyết lấp dần dần anh dưới vết bánh xe.

Dù chăm chú đến thế nào Ivanôpxki cũng không nghe thấy một động tĩnh gì, anh chán ngán và nghĩ, đến sáng chắc cũng chẳng có người nào xuất hiện trên đường. Buổi sáng có thể có một tên địch từ cơ quan tham mưu đó đi ra hoặc đến cơ quan tham mưu: Cơ quan tham mưu của chúng không thể đi khắp ngã mà lại không có đường. Nhưng từ giờ đến sáng còn bao lâu nữa - một giờ hay năm giờ? - Anh cũng chẳng có khái niệm gì về thời gian. Giờ đây anh thấy tiếc đã để chiếc đồng hồ lại vị trí trú quân, có lẽ điều đó là hoàn toàn thiếu thận trọng, không biết rõ thời gian anh không thể lường được sức mình để gắng sống đến sáng.

Bằng những ngón tay không còn cảm giác, Ivanôpxki nắm chặt lấy chuôi lựu đạn, nắm sắp xuống tuyết và chờ đợi. Hầu như anh không mở mắt, không mở mắt anh cũng biết xung quanh chỉ là bóng tối mờ mờ và tuyết, chẳng có gì hơn. Anh vẫn nghe rất rõ mỗi âm thanh vang lên trong đêm vắng lặng này, song cái âm thanh mà anh đang chờ đợi vẫn không có.

Ivanôpxki cảm thấy không cử động được nữa, nhiệt trong người anh đã mất hết, chỉ còn lại sự cóng lạnh. Anh cũng hiểu gió và rét buốt trừng phạt anh nhanh hơn cả bọn Đức, nếu chúng có thể làm được điều đó. Cái nguy hiểm, đó càng ngày càng thấy rõ hơn, vì mỗi tế bào trong người anh buốt thót đến nỗi anh không thể run lên được nữa. Rồi anh sẽ bị đông cứng dần dần, sẽ không tránh khỏi và cứ thế tiếp tục mãi. Nơi đây không có ai có thể giúp anh, đồng viên anh, và thậm chí chẳng một ai biết được anh đã kết thúc cuộc đời mình như thế nào. Nghĩ đến điều này, Ivanôpxki bỗng cảm

thấy kinh hoàng, chưa bao giờ anh ở trạng thái cô đơn như thế, trong giờ phút khó khăn bao giờ anh cũng có người ở bên, giúp đỡ lúc gặp rủi ro nhất, ở đây anh thui thủi một mình như một con sói bị thương đang bị dồn đuổi ngoài cánh đồng lạnh giá vô tận này.

Anh không tránh khỏi chết, tất nhiên anh hiểu rất rõ điều đó trong hoàn cảnh của anh, và anh cũng không nuối tiếc về điều đó. Chẳng cái gì có thể cứu được anh, anh không cầu may, anh biết: với những người bị bắn thủng ngực trong chiến đấu chẳng có phép màu nhiệm nào có thể cứu vãn được. Anh không trông chờ vào một cái gì, anh muốn chết một cách không vô ích. Chỉ cần chưa kịp chết cóng trên con đường này, đợi đến bình minh và đợi chiếc ô tô đầu tiên chở bọn Đức đến. Thật là tuyệt vời nếu như trong xe lại là một tên tướng. Ivanôpxki sẽ làm cho hắn bay tung lên không trung cùng với chiếc xe sang trọng của hắn. Ít ra cũng phải xơi gọn được một thằng đại tá hoặc một tên sĩ quan quan trọng nào đó. Chắc là cơ quan tham mưu của bọn Đức đóng ở trong làng lớn ấy phải có đủ những tên sĩ quan quan trọng.

Nhưng làm được việc đó, cần phải đợi đến bình minh, phải đứng vững được trước buốt giá nghiệt ngã của cái đêm bất hạnh này. Anh cảm thấy sống cố được qua đêm khó đến mức anh bắt đầu sợ. Sợ bị đóng băng dính chặt xuống đường, sợ ngủ thiếp đi hoặc mê man bất tỉnh, sợ vết thương ở ngực đang rình rập từng cử động của anh, sợ ho mạnh sẽ làm trào máu. Bao nhiêu nguy hiểm đang chờ đón anh trên mặt con đường đáng nguyền rủa này, còn anh buộc phải chiến thắng hoặc phải khôn ngoan để kéo dài sự sống cho đến rạng đông.

Giờ thì Ivanôpxki không cảm nhận ra những cánh tay của mình nữa, còn chân cũng bắt đầu bị tê liệt. Anh thử nhúc nhích những ngón tay vào trong ủng nhưng chẳng đạt được gì trong đó cả. Để làm cho nóng lên anh gõ đôi ủng xuống mặt đường. Trong đêm thanh vắng tĩnh mịch vang lên tiếng lóc cóc trầm đục, náo động, và anh dừng lại. Chân anh cũng chẳng nóng lên chút nào. Tình trạng sức khỏe anh thêm nguy ngập, cảm thấy mình

sắp ngất, anh cố dùng sức tàn nhét quả lựu đạn xuống bụng. Bây giờ anh phải giữ gìn quả lựu đạn hơn giữ gìn cuộc sống của mình. Không có nó lập tức sự có mặt của anh trên mặt đường này trở nên vô nghĩa.

Sau cơn mê bất tỉnh, lại tiếp những cơn đau vắt kiệt sức, Ivanốpski vẫn mơ màng thấy rét buốt đang luồn lách vào cơ thể và hoảng sợ sẽ không qua nổi hết đêm nay, chẳng còn mưu kế gì có thể giúp cho anh gắng sống đến bình minh. Rồi sẽ ra sao đây? Cái tiếng nói phản đối, đầy thất vọng đang gào thét trong anh. Phải chăng mọi cái chẳng còn gì nữa? Thế thì bao nhiêu nỗ lực của anh sẽ ra sao? Phải chăng tất cả việc làm đó đều uổng công vô ích? Nhưng chính những cái đó là sản phẩm của “cái tôi” vật chất của anh, và có lẽ chính chúng là vật chất, bởi vì chúng là da thịt đã vắt kiệt của anh, là máu mà anh đã đổ xuống, thế thì tại sao trong cái thế giới vật chất đặc biệt này chúng lại phải biến đi mà không để lại dấu vết gì? Biến thành hư vô ư?

Tuy anh gần như chắc chắn biết rằng mọi cái rồi sẽ kết thúc không may, nhưng anh vẫn không chịu hiểu điều đó. Anh vẫn muốn tin rằng, trong những đau khổ như vậy, mọi cái anh cho là hoàn tất sản phẩm được biểu hiện ra ở đâu đó, cần được biểu hiện ra ở một cái gì đó. Cứ cho là không phải hôm nay, cũng không phải ở đây, không phải trên con đường này, có thể xảy ra ở một nơi khác, ở một thời gian nào sau đó. Song cái chính là cái chết đau khổ của anh, cũng như những cái chết không kém phần đau khổ của hàng nghìn người khác, cần phải dẫn đến một kết quả nào đó trong cuộc chiến tranh này. Nói cách khác, cái chết trong một nỗi tuyệt vọng không phương cứu chữa và tương đối cần thiết của anh trên mảnh đất này và trong cuộc chiến tranh này là tất nhiên? Bởi vì, anh sinh ra đời, anh đã sống, đã đấu tranh với bao nhiêu chuyện, đã chịu đau khổ, đổ dòng máu nóng, và giờ đây anh hiến dâng toàn bộ cuộc đời mình trong nỗi đau thương để nhằm một mục đích nào chứ. Anh cần phải đạt được một cái gì dù chỉ là chút xíu, nhưng dấu sao đó cũng là ý nghĩa của con người.

Đột nhiên anh tin rằng, chuyện đó sẽ xảy ra. Nhất định sẽ xảy ra, trên thế gian này chẳng có nỗi đau nào của con người là vô nghĩa. Hơn nữa, đó lại là những đau khổ và máu của người lính đã đổ xuống trên mảnh đất đông giá trời nhưng lại là mảnh đất của mình. Cái ý nghĩa của sự việc là ở đó! Cái kết cục sẽ tới là không thể nào khác được, nó cần thiết là như thế.

Anh chỉ cần chờ đến bình minh...

Khoảng thời gian đó băng giá và buốt lạnh cứ thấm dần vào tận nội tạng anh, anh cảm thấy rất rõ. Tuy đang ở trong trạng thái mơ mơ, tỉnh tỉnh, nhưng anh vẫn tri giác được cái lạnh giá đã đột nhập vào cơ thể kiệt quệ của anh một cách chậm chạp nhưng bám chắc dai dẳng như thế nào, và anh tính toán từng phút giây còn lại của anh. Một lần mở mắt ra, anh rất đổi ngạc nhiên, anh cố sức mở to hơn nữa. Ngoài đồng đã sáng, cảm giác như bóng đêm dày đặc chụp lấy mặt đất từ lâu lúc này rõ ràng đã bị gỡ bỏ, bầu trời trở nên khoáng đãng và sáng dần ra. Những ngọn bạch dương phủ sương muối đã hiện rõ trên nền trời. Con đường bị bão tuyết làm biến đổi đang chạy dài về tí tởm xa.

Sau khi nắm được tình hình qua cái nhìn ngăn ngủi song quá sức lực đó, anh muốn gục đầu xuống tuyết, nhưng đột nhiên anh lại thấy có một vật gì đó xuất hiện trên đường. Thoạt đầu anh tưởng là ô tô, quan sát kỹ hơn anh nhận ra đó là chiếc xe tải do ngựa kéo. Một hồi vì nhìn quá lâu, anh lại gục đầu xuống tuyết, cảm thấy vừa bối rối, vừa sợ hãi, vừa hy vọng. Một câu hỏi lớn đặt ra trước anh như một bản án: Ai có thể đi trên chiếc xe tải kia? Nếu là những người nông dân, những nông trang viên thì đó là một điều tuyệt diệu mà mới vừa đây anh cũng không dám tin vào nó: anh sắp được cứu sống. Còn nếu đó là bọn Đức... Không, anh hoàn toàn không thể nào hiểu nổi tại sao và lúc sớm mai này, trong trong cái làng nơi cơ quan tham mưu Đức đóng, bọn chúng lại đi ra trên chiếc xe tải đó. Mọi cái trong anh đều nổi lên chống lại cái giả thuyết mơ hồ này, suốt đêm anh đã chờ đợi bất

kỳ một cái gì, nhưng tuyệt nhiên không phải là chờ đợi cái xe tải chở đồ đạc do ngựa kéo này.

Nhưng đó vẫn là chiếc xe, nó vẫn đang tiến lại gần anh. Đã nhìn thấy rõ những con ngựa thặng vào cỗ xe. Đôi ngựa lớn màu hung, ve vẩy những cái đuôi ngắn, chúng kéo nhẹ nhàng thoải mái một chiếc xe chất đầy rơm. Trên nóc cao chiếc xe, hai tên lính Đức buông lỏng cương, ngồi nghiêm trang, đang trò chuyện khẽ với nhau.

Ivanôpxki lặng người đi trong rãnh vết xe vì những cái mà anh nhìn thấy. Anh không tưởng tượng nổi lại có sự không may này. Anh đã bỏ bao nhiêu sức lực, chịu bao đau đớn, dở sống, dở chết để cố đổi lấy kho vũ khí, đạn dược, đổi lấy mạng một tên tướng hoặc ít ra cũng phải là một tên đại tá tham mưu với chiếc cặp da chứa tài liệu, thì nay anh phải làm nổ tung hai tên lính áp tải với chiếc xe rơm do ngựa kéo.

Song, chẳng có thể nào làm khác được. Với anh, chẳng còn gì nữa. Vì nhiệm vụ của người chiến sĩ, anh sẽ góp phần cuối cùng của mình cho Tổ quốc. Những người khác sẽ góp phần của họ cho những công việc khác lớn hơn. Có thể, đó sẽ là những cơ sở hậu cần lớn của địch, những tên tướng kiêu ngạo, những bọn sĩ quan độc ác. Phần của anh là hai tên lính áp tải. Anh sẽ chạm trán với chúng trong trận chiến đấu cuối cùng của mình mà xuất phát điểm của sự việc đã được định trước rồi. Anh quyết định sống mái với chúng vì chính mình, vì Pivôvarốp, vì những người đã hy sinh, những chiến sĩ tiên phong Seluđiac, Cudravet. Vì đại úy Vôlôc và những chiến sĩ trinh sát của đại úy. Và ít ra còn vì những người... Anh dùng răng dứt mạnh vòng hãm quả lựu đạn.

Chiếc xe tải đi gần lại, và có lẽ hai tên Đức cũng đã nhận ra anh. Tên mặc áo ca pốt cổ cao ngồi quay mình lại phía anh đang tiếp tục ba hoa gì đó, còn tên kia đang cầm cương ngựa, hẩn ngẩn cổ nhìn mặt đường. Ivanôpxki nhét quả lựu đạn vào phía dưới bụng, nằm yên. Anh biết, từ xa chúng không nhìn rõ lắm chiếc áo choàng của anh, hơn nữa tuyết ở rãnh vết

xe lại phủ che lấp anh khá nhiều. Anh cố nín thở không động đậy, dán mình xuống và nhắm nghiền mắt lại; nếu chúng thấy anh hẳn chúng nghĩ rằng anh đã chết và sẽ lại gần hơn.

Thế nhưng... chúng không tiến đến gần chỗ anh, dừng ngựa cách khoảng hai mươi bước chúng kêu lên tiếng gì đó. Anh vẫn nằm bất động và không đáp lại. Mở hé mắt, anh theo dõi chúng một cách kín đáo, anh cảm thấy cái hình tròn tròn của quả lựu đạn, cứu cánh dưới người anh đây, thật đáng quý mà suốt đêm rồi anh chưa thấy hết giá trị.

Không đợi có sức đáp lại, cái thằng mặc áo capốt cổ cao từ trên xe tải vớ lấy khẩu các bin và tụt giật lùi xuống đường. Thằng kia vẫn ngồi nguyên tại chỗ, tay không rời cương ngựa. Ivanôpxki sôi lên vì tức giận. Sự việc diễn ra xấu hơn anh dự tính: thằng Đức đó đã tiến lại gần anh. Ivanôpxki cố kìm mình, mắt anh tối sầm lại, cuộc đời và hàng bạch dương như nhích về một phía. Song không hiểu sao anh vẫn kiềm chế được và đón đợi.

Kéo cần khóa nòng, tên lính Đức kêu to ra lệnh gì đó và khi quăng bỏ chiếc áo capốt dài, hẳn bước đi trên đường. Hẳn kẹp nách khẩu cácbin đã sẵn sàng nhả đạn. Ivanôpxki hơi buông lỏng cái chốt hãm của quả lựu đạn và lộp đi lộp lại không thành tiếng như cầu nguyện: “Nào, mày đi nữa đi, hãy đi nữa đi...”

Anh đón đợi, trong lúc tất cả sẽ biến thành sự thể hiện sinh động của một nỗi đợi chờ Vĩ đại, anh đã chẳng có một khả năng khác. Anh không đủ sức để ném quả lựu đạn tới chỗ tên lính Đức, anh chỉ có thể làm nổ tung nó cùng với anh.

Song tên lính áp tải này có lẽ là một thằng nhát gan, vì hẳn tiến tới phía anh rất thận trọng, chốc chốc hẳn lại quay lại phía sau. Tuy nhiên tên Đức cũng đã đến gần. Ivanôpxki đã nhìn rõ cái mặt không cạo như còn đang ngái ngủ, cái nhìn đầy lo sợ của nó, anh nhìn rõ cả chiếc cúc áo phủ sương muối trên chiếc áo capốt của nó. Nhưng khi chưa tới chỗ Ivanôpxki tên lính

lại kêu lên một lần nữa tiếng gì đó và dừng lại. Trong khoảnh khắc khi thấy tên Đức nâng súng lên vai và nhắm bắn, Ivanôpxki suýt nữa gào lên vì tức giận. Tên lính nhắm cẩn thận nhưng không có kinh nghiệm. Nòng cácbin rê từ phía này sang phía khác. Tên lính Đức ngồi trên xe tải rơm nói luôn mồm điều gì, hình như nó chỉ bảo tên bạn nó. Ivanôpxki vẫn nằm nguyên không động đậy, anh mở to mắt nhìn thẳng vào kẻ giết mình, và những giọt nước mắt tuyệt vọng lăn trên má anh. Anh đã đợi cho đến sáng và anh đã gặp bọn Đức trên đường như vậy! Tất cả đã kết thúc một cách ngu xuẩn, vô nghĩa, ngốc nghếch, mà mặc dù thế nào cũng không thể không kết thúc. Anh còn nằm nguyên như thế làm gì? Đứng lên ư? Kêu lên chẳng? Giơ cao hai tay lên chắc? Hoặc âm thầm và ngoan ngoãn đón nhận viên đạn cuối cùng này một cách trực diện, để vĩnh viễn xóa bỏ đi trên mặt đất?

Có lẽ anh sẽ bị xóa đi, còn lúc này quả thật anh vẫn có những giây tính toán, mà tiếp sau những giây đó là sự An Nghỉ Vĩnh Hằng. Trong tình thế này của anh, đó là một điều đầy hấp dẫn, bởi vì ngay tức khắc, nó sẽ giải thoát cho anh khỏi tất cả những đau đớn. Nhưng những người khác vẫn sống. Họ sẽ chiến thắng, họ sẽ bảo vệ miền đất hạnh phúc, xanh tươi này, sẽ hít thở căng lồng ngực, và làm việc, yêu thương. Nhưng không một ai biết, cũng như số phận, lớn lao của họ không hề tùy thuộc vào sự hy sinh của người chỉ huy trung đội hai mươi hai tuổi - trung úy Ivanôpxki, trên con đường này.

Không, anh không đứng lên bởi lẽ anh không thể đứng lên được, và anh cũng không kêu, mặc dù có lẽ anh vẫn còn kêu lên được. Anh chỉ rung lên khi một tiếng súng đơn độc vang lên và một viên đạn lao vào cơ thể đã dầm máu của anh. Tiếng súng tắt đi trong cái yên tĩnh dè dặt sớm mai. Viên đạn xuyên vào vai anh làm gãy nát xương quai xanh, nhưng chẳng nào cũng vậy, anh không động đậy người và cũng chẳng kêu rên. Trong sự cố gắng cuối cùng, anh chỉ còn biết nghiến chặt răng và nhắm nghiền mắt lại. Với niềm hy vọng hồi hộp cuối cùng, anh cố nghe tiếng bước chân trên đường mỗi lúc một gần lại và nghĩ: vẫn có khả năng, và chưa phải là mất tất cả, vẫn

còn có thể, vẫn sẽ thực hiện được. Cái cơ hội nhỏ nhoi nhất vẫn còn trong anh. Chậm chạp, hết sức thận trọng, nén nhịn cơn đau mới đang giày vò, anh xoay người nằm nghiêng, rút quả lựu đạn từ dưới bụng ra. Và anh buông trái lựu đạn vừa vịn lúc tiếng bước chân trên đường dừng lại sát bên anh. Anh cảm thấy dưới mạng sườn anh căng ra, co giật đàn hồi, rồi lập tức ngò nổ đập, tiếng bộp vang khô khốc đột ngột. Tên Đức kêu thất thanh, bỏ chạy thục mạng. Ivanôpxki vẫn kịp nghe thấy vọng trên nền đất hai tiếng bước chân của nó, rồi sau đó anh không nghe được gì nữa...

Mấy giây sau, lớp bụi và tuyết xáo trộn tung lên trùm lấp, không thấy Ivanôpxki trên mặt đường nữa, chỉ thấy một cái hố, hình phễu không to lắm dưới rãnh vệt xe của con đường, khói từ hố bốc lên cuốn theo gió. Xung quanh những cục đất rắn cứng rơi bừa bộn, ngổn ngang trên lớp tuyết đã bị bóc đi, phía sau rãnh là những mảnh vạt áo ca pốt dài rải tứ tung trên tuyết bần. Xác một tên Đức bị sức ép của quả lựu đạn nổ hất sang một bên, chiếc xe tải bị lật nghiêng, rơm vãi tung toé, đôi ngựa mắc vào xe đang cố vùng dậy một cách tuyệt vọng, con ngựa hồng lực lưỡng đang giãy giụa, còn tên lính áp tải thoát chết bỏ chạy theo con đường dẫn vào làng.

- [1]. Súng ngắn liên thanh kiểu Tôcarep (do Tôcarep chế tạo).
- [2]. Giuyn Vécnơ, nhà văn Pháp chuyên viết tiểu thuyết khoa học viễn tưởng, tác giả của Hai vạn dặm dưới biển, đã dịch ra tiếng Việt.
- [3]. Oantơ Xcốt (1771 - 1832), nhà văn Anh viết tiểu thuyết lịch sử nổi tiếng, tác giả của Aivanhô, đã dịch ra tiếng Việt.
- [4]. Mác Tuên, nhà văn Mỹ, tác giả Craxnacutxki, Cuộc phiêu lưu của Hócphin, Tôm Xoyơ, đã dịch ra tiếng Việt.
- [5]. A. Đuyma, nhà văn Pháp, tác giả của nhiều tiểu thuyết lịch sử, trong đó có Ba chàng ngự lâm pháo thủ.